

HUNGURVAKA,

PALS BISKUPS SAGA,

ok

ÞATTR AF THORVALLDI VIDFÖRLA.

EX LEGATO MAGNÆANO.

Apud SEVERINUM GYLDENDAL.

HUNGURVAKA,

five

Hiſtoria primorum qvinqve Skalholtenſium in Islandia Epiſcoporum,

PALS BISKUPS SAGA,

five

Hiſtoria Pauli Epiſcopi,

&

ÞATTR AF THORVALLDI VIDFÖRLA,

five

Narratio de Thorvalldo Peregrinatore,

Ex Manuſcriptis Legati Magnæani,

cum Interpretatione Latina, annotationibus, Chronologia, tabulis Genealogicis, & Indicibus, tam rerum, qvam verborum.

HAFNIÆ 1778.

Ex Typographeo Regiæ Universitatis apud Viduam A. H. Godiche.

LANDSBÓKASAFN ÍSLANDS
HÁSKÓLABÓKASAFN

Ad Lectorem.

Jam dudum eſt, qvod orbi erudito polliciti ſumus, tam *Hungurvakam*, Kriſtniſagæ proxime ſubjungendam, qvam alia, ex amplisſimo penu Magnæano promenda, rerum noſtrarum borealium monumenta; qva in re præſtanda, ſpe votoqve tardius nonnihil qvod ſimus progresſi, in cauſa fuere nonnulla, qvæ opus molientibus ſe obtulere impedimenta, non omnia gravia qvidem, ſed qvæ ta-

men erant amovenda, & ſerius amota ſunt: hinc otii defectus & ab aliis negotiis prærepta opportunitas, illinc objectæ à morbis difficultates, & hominum operi miniſtrantium facta mutatio.

Ut fidem igitur liberemus, prodeunt hic in lucem tria in uno lecta volumine antiqvæ noſtræ hiſtoriæ monumenta, qvæ res Eccleſiæ borealis, Islandicæ ſpeciatim tractant, primum generalius, nempe complectens qvinqve primorum Epiſcoporum Skalholtenſium hiſtoriam, qvod ex promiſſo dudum debemus; alterum *Pauli* Skalholtenſis Epiſcopi vitam ſpeciatim exponens; & tertium ſuccinctam exhibens de *Thorvalldo* qvodam *Kodrani* filio, *Vidförla* ſive Peregrinatore cognominato, narrationem.

Tres hi rerum Islandicarum commentarii, leni illa facundia & ſimplice ſermonis genere ſcripti, qvem animad-

vertimus in Chriſtianismi hiſtoria & hiſtoria *Gunnlaugi*, antea à nobis editis, ut auctaria atqve appendices conſiderari poſſunt recens dictæ hiſtoriæ Chriſtianismi ſ. Kriſtni-ſagæ, inſignemqve præſtabunt uſum avidis cognoſcendi religionis Chriſtianæ per Islandiam noſtram progreſſum, nec non primorum & principum hominum, qvi dictam ibi religionem promoverunt aut firmarunt, adde, ſcriptorum ipſiusqve ſeculi genium, characteres moresqve. Facient hæc, ut ſi res qvædam, qvæ in *Pauli* Epiſcopi vita, nec non in brevi de *Thorvalldo* narratione occurrunt, exiles levesqve videantur, eæ facile excuſari & posſint & debeant. Qvam etiam ob rem, non eſt, qvod metuamus, ne qvæ in dicta *Thorvalldi* hiſtoria occurrit, ſive narratio, ſive fabula, de genio, Saxi ingentis incola, ab Epiſcopo *Friderico*,

 preci-

precibus & aqva lustrali in exilium pulso, indignam videatur reddere; qvæ in lucem protrahatur: & pauca enim hæc sunt, & nil nisi genium seculi, omnibus fere gentibus communem spirant, scriptoremqve Monachum produnt, cætera scriptoris fidei ne minimum qvidem detrahunt; præcipue si rite cogitemus, ab antiqvissimis retro temporibus, majorum nostrorum animis fixam adeo sedisse, & per totum medium ævum viguisse opinionem, loca fere omnia, flumina, lacus, montes, saxa & lapides geniorum esse habitacula, vid. *Jo. Erici* specimen Observationum ad Antiqvitates Septentr., observat. 2da de Geniis, ut eam post coeptum Religionis Christianæ in Islandia cultum, cum cæterorum hominum, tum scriptorum mentibus hæsisse, minime sit mirum, nec veri absimile.

Primum

Primum commentarium *Hungurvakam*, five famis excitamentum, vocare placuit fcriptori, qvi ipfe hujus nominis caufam nos docet, dicens in prooemio five capite 1mo, pag. 3.: " ita
„ cum multis, non folum indoctis, fed
„ & imperitis, comparatum effe fe
„ judicare, ut hoc libro perlecto, mul-
„ tiplici defiderio afficiantur, originem
„ vitamqve cognofcendi virorum, qvi
„ in his (Islandiæ) claruerunt regioni-
„ bus &c." Pro more recepto antiqvis noftris Scriptoribus fere omnibus, nomen profeffus non eft dictæ *Hungurvakæ* fcriptor, nec proditum ab aliis invenimus. Attamen de ipfius fcripti ætate, & tempore qvo vixit auctor, non adeo impedita erit qvæftio.

Sub finem Seculi XII, qvo ipfo ut & proxime feqvente feculo, in hiftoria fcribenda præcipue occupati erant

Islandi, ſcriptorem noſtrum vixiſſe, rebusqve qvas ſcripſit, aut ætate æqvalem, aut certe proximum fuiſſe, indicant ſeqventia. 1) in prooemio libri dicit, cum ex aliorum celebrium hominum, tum ſpeciatim ex doctisſimi viri, *Gitzuri Halli* filii, ore & narrationibus ſe ſua hauſiſſe, qvi *Gitzurus* circa annum 1181 Islandiæ fuit Legifer, & anno 1206 ſenex obiit. vid. p. v. *Finni Johannæi* Hiſtor. Eccleſ. Islandiæ Tom. 1. pag. 195, & Kriſtni-Saga, pag. 188. 2) qvorum vitam narrat noſter, Epiſcoporum ultimus eſt *Klængus*, qvi anno 1178 morte eſt functus. 3) memorat noſter, cap. XIX, pag. 130, Islandiam neminem Sanctum habere, præter *Thorlakum* Epiſcopum, qvi Sanctorum ordini adſcriptus eſt, anno 1198: aſt præter eum, anno 1200, in album Sanctorum relatus eſt *Jonas Ogmundi* filius,

primus

primus Holensis Episcopus. vid. nota (89) pag. 131. *Hungurvakæ* nostræ adscripta. Qvæ rite pensitata, & in unum juncta, haud obscure indicant, post annum 1198, aut etiam post annum 1206, vixisse vel vivere potuisse scriptorem *Hungurvakæ*, sed intra biennium scripsisse, qvod ab anno 1198 ad an. 1200 effluxit. Plura hac de re dabunt, qvæ ex præfatione Tomi IV Historiæ Eccles. Islandiæ transscripta hic nostra fecimus (*). Nec est, qvod pro-

(*) Ibi auctor f. v. ita: " *Hungurvaka*, inqvit. f. *jejunâ vigiliâ* (id enim nominis operi imponere auctori placuit) compendium vitarum qvinqve priorum dioeceseos Skalholtinæ episcoporum continens, & circa aut paulo ante annum 1200 scripta; hoc enim anno Johannis 1 Holensium Episcopi sanctitas innotuit; cum contra hic autor solum, cum scriberet, inter Islandos, *Thorlacum* episcopum pro sancto habeat. Scriptor qvis sit ignoratur; qvæ vero scripsit, ipse in præfatione profitetur se excepisse ex ore viri suo seculo doctissimi *Gissuri Halli* filii, qvi qvondam

„ Sigurdi

prolixiores hic simus, in notando errore

„ *Sigurdi* Bronchi, Norvegiæ Regis, aulæ Magister; & Islandiæ per plures annos Legifer fuerat, tandemqve anno 1206 valde *Grandævus* vitam cum morte commutavit; unde de narrationum, qvippe qvæ tam gravem tantæqve dignationis virum autorem agnoscunt, veritate dubitare non possumus; annorum verò computatio, qvam scriptor secutus est (ut Hist. Eccles. T. III. p. 201. not. (a) pluribus monui) passim vitiosa est; qvemlibet enim episcopum septem annis vetustiorem facit, atqve re vera est; idqve, ut videtur, qvia statim ab initio in anno, qvo Isleifus Episcopatum obtinuit, erravit, & deinde ab eo annos officii cujuslibet episcopi recte qvidem numeravit, sed ad annos æræ christianæ perperam retulit; qvi error calculi, per totum librum continuatus, efficit, ut uni & alteri Pontificum Romanorum tribuat, qvæ successori tribuenda erant. Cætera liber multa bonæ frugis habet ad historiam ecclesiasticam pertinentia, multasqve voces rariores, qvæ eis temporibus in usu fuerunt; cum vero, ex relatione b. *Arnæ Magnæi*, nulla ejus exemplaria hodie supersint, Apographis, qvæ episcopi *Thorlacus* & *Suenonius* superiori seculo exarari curaverunt, antiqviora, menda, qvæ præ se fert, corrigi nunc neqveunt, nisi ex conjecturis.

rore calculi, qvo uſus eſt ſcriptor in annis computandis, ſeptem integros annos à vero variantis, cum hac in re otium nobis faciant, tam recens dicta, qvam qvi plenius rem tractavit, ſ. v. *Johannis Finnæi*, hodie Epiſcopi Skalholtenſis vigilantisſimi induſtria, in annotationum decima qvarta, qvibus ſcriptoris noſtri narrationibus lucem affudit.

Qvæ de ætate ſcriptoris *Hungurvakæ* ſupra diximus, firmabunt, & poſt annum non ſolum 1206, ſed etiam 1211 eum ſuperſtitem fuiſſe, monſtrabunt ſeqventia. Qvi *Hungurvakam* ſcripſit, idem omni procul dubio fuit auctor *vitæ Pauli Epiſcopi:* id enim indicat, tum ſtilus in utroqve idem, tum plura alia, ſpeciatim idem fere in utroqve ſcripto epilogus; ſcriptorem vero recens dictæ vitæ, non

tan-

tantum *Pauli* Epiſcopi tempore vixiſſe, ſed etiam mortuo fuiſſe ſuperſtitem, tam indicant hæc verba, qvæ habentur ad calcem capitis 18, pag. 242: *Pau-* " *lus* Epiſcopus ſe & illum Deo omni- „ potenti commendavit, anteqvam „ ipſum nobis auferabat mors," qvam qvæ mox ſubjungit ſcriptor, ad initium capitis, proxime ſeqventis 19; ubi ita: " nos, inqvit, amicorum ejus „ intimi, ei ſuperſtites, ea re nobis „ videbamur beati, qvod omnia fere „ reliqvit emolumenta, qvæ relin- „ qvere nobilisſimo homini datur & „ præſtantisſimo." Qvæ igitur ad oculum monſtrant, proxime aut non diu poſt *Pauli* Epiſcopi mortem qvæ anno 1211 contigit, ſcripſiſſe auctorem noſtrum.

Nobis face aliqva hoc forte prælucebit, ad dicti ſcriptoris nomen inveniendum. Qvodſi conjecturæ dabitur

bitur locus, veri haud abſimile erit, tam *Hungurvakæ*, qvam vitæ *Pauli* Epiſcopi auctorem fuiſſe *Magnum*, qvi anno 1215. ipſe ad dignitatem Epiſcopi Skalholtenſis evectus eſt. Hic ſupra memorati *Giſſuri* erat filius, ex cujus ore ſe profitetur ſua hauſiſſe; hic à *S. Thorlako* educatus & eruditus; hic cathedræ Holenſis cum *Gudmundo* candidatus, ſed huic poſtpoſitus, vid. Hiſtor. Eccleſ. Island. Tom. 1. p. 307. Hinc *Giſſuri* in noſtro erudiendo ſtudium; hinc *S. Thorlako* cumulatæ laudes; hinc contra in vita *Pauli* Epiſcopi iniqvi in *Gudmundum* Epiſcopum animi ſignificatio, in cujus vituperatione, veluti in *Pauli* Epiſcopi laudibus, totus fere ubiqve eſt, homo alias in vitiis Epiſcoporum haud acute cernens, aut ſi qva fuerint, ſtudioſe tegens.

Hic qvoqve, occaſione ſe nobis offerente, non eſt prætermittendum,

qvi

qvi fuit ſcriptor *Hungurvakæ* & vitæ *Pauli* Epiſcopi, eundem etiam ſcripſiſſe *vitam S. Thorlaki*, qvam manuſcriptam habemus. Hoc tum alia indicant, cum qvæ *Hungurvakam* claudunt ſeqventia pag. 138: " jam ad ea, „ qvæ de b.: *Thorlako* epiſcopo ſunt „ referenda, noſtra deducta eſt nar- „ ratio; cujus qvidem hiſtoria, ut bo- „ nos oblectet, utqve rerum geſta- „ rum ſervet memoriam, hic eſt com- „ poſita, eodem modo, qvo ſupra „ ſcriptæ cæteræ hiſtoriæ." Qvodſi igitur *Hungurvakam* & vitam *Pauli* Epiſcopi ſcripſit Magnus Epiſcopus, ſcripſiſſe qvoqve *vitam S. Thorlaki*, recens allata haud obſcure indicant.

Thorvalldi hiſtoria alium certe, & qvem ipſa prodit narratio, Monachum ſine dubio habuit auctorem, qvi ætate antecesſiſſe videtur ſcriptorem Kriſtniſagæ ſive Hiſtoriæ Chriſtianiſmi,

mi, ſed vixiſſe poſt tempora *Gunnlaugi* Monachi, mortui anno 1218, utpote qvam *Thorvalldi* hiſtoriæ ſcriptor loqvitur pag. 298, nec non pag. 322, & narrationis ſuæ auctorem citat; niſi hæc non ab initio adfuiſſe, ſed manu recentioris eſſe adſcripta, exiſtimare vellemus: qvod ut verum eſſe posſit; ita nec abſurda erit ſuſpicio, *Gunnlaugum* ipſum forte hiſtoriæ *Thorvalldianæ* eſſe ſcriptorem, qvi cum nomen aperte profiteri nollet, id enim iſtorum ſeculorum mos non ferebat, tamen hoc pacto obſcure & tecte indicare voluit. Monachus certe fuit ſcriptor dictæ hiſtoriæ, & ſermonis genus idem fere, qvo in ſcribenda Regis *Olafi Tryggvii* filii hiſtoria uſos eſſe *Gunnlaugum* & *Oddum* Monachos, monſtrant qvi ſuperſunt dictæ hiſtoriæ codices, qvalem eam hodie habemus. Nec prætermittendum, qvod ad rem

 illu-

illustrandam nonnihil faciet, eodem modo, qvo narratio de *Thorvalldo* loqvitur *Gunnlaugum*, Historiam Hördi (Sagann af Hörde ok Holmverium) loqvi *Styrmerum Sacerdotem*, Historiam Gretteri *Sturleum Thordi* filium, qvos dictarum historiarum scriptores esse idcirco vulgo existimant, sane non immerito aut inepte: in tanta enim aliorum hominum turba, qvi hic rerum narratarum testes adhiberi potuissent, eos solos esse nominatos, res alias mira esset, & si qva alia, inconveniens & incongrua.

Postqvam hæc de scriptoribus trium commentariorum, qvos hic vulgamus, dedimus explicata, restat ut subsidia enarrentur, qvibus usi sumus, in dictorum scriptorum editione ornanda, atqve in lectionum varietatibus colligendis. Inter manuscripta, qvæ servant foruli Magnæani, 18 exstant

ſtant Codices, *Hungurvakam* continentes, qvi omnes recens dicti libri editioni parandæ adhibiti fuere, in folio octo, à num. 204 ad num. 211, cæteri in forma, qvam qvartam vocant, à num. 372 ad num. 381; qvi Codices hic notati atqve diſtincti ſunt litteris alphabeti Latini, à littera A ad R. Inter Codices formæ in folio, qvi ſignum præfert numeri 207, *Asgeiri* manu ſcriptus, *Jonæ* filii, qvo librario uſus eſt *Torfæus*, hujusqve notis criticis & chronologicis locupletatus, is eſt, ad qvem typis eſt expreſſa *Hungurvaka* noſtra.

Dicti Codices ad qvatuor commodisſime referri poſſunt claſſes; qvare Antiqvos qvosdam, Holanos alios, alios Jorundinos, cæteros Mixtos appellare libet. Antiqvos vocamus,qvod cæteris ſunt vetuſtiores, num. 205 & 206, nec non 209 & 210 in fol.; qvi

codices, inter lectionum diverſitates, hic notantur litteris A, B, C, D. Horum B & C omnium qvotqvot apud nos exſtant, *Hungurvakæ* codicum præſtantisſimi ſunt habendi, nempe transſcripti manu, qvæ nitide ſatis pinxit, ex progameno codice, atqve notas antiqvæ ſcripturæ, ę pro æ, N pro nn, atqve Þ pro d præferentes, qvi pergamenus codex tamen ſeculo XV vix erit antiqvior, cum dicti codices, ex eo transſcripti, y pro *i* duro ubiqve habeant. Exarati dicuntur à Sacerdote qvodam Islando, *Johanne Olafi* filio. Cæteri ad hanc claſſem pertinentes, qvi notas litterarum D & A ferunt, rebus qvidem ipſis cum recens dictis conveniunt, ſed orthographiam ſi ſpectes, poſtponendi, præcipue codex A, ſcriptus manu *Johannis Giſſuri*, qvi vir, celeberrimi Epiſcopi *Brynjolfi Svenonii* frater uterinus, (vid. prooe-

mium Originum Islandiæ, Landnamabok, pag. 11.) bonæ qvidem notæ codicibus usus eſt pergamenis, in vetuſtis libris transſcribendis, ſed ad formam ſcribendi, ſuo ævo receptam, recentiorem & depravatam, ſuam compoſuit. Qvi codicem ſcripſit D, *Johannes Erlandi* filius, ſacerdos olim Villingaholti, melius ſtilum formavit, nec potuit aliter fieri ab homine, qvi dicto Epiſcopo *Svenonio* à codicibus vetuſtis exſcribendis erat.

Holanos vocamus, qvorum agmen ducit codex E, qvi olim fuit Epiſcopi Holani, *Thorlaki Skulii* filii. Huc pertinent, qvi inter codices Magnæanos numerati ſunt, 204 in fol., & in 4to 376. 379. 380. 381, hic vero notati litteris O. R. E. G. L. Horum præſtantisſimus eſt recens dictus E codex, ſive num. 379. in pergamena exaratus anno 1654 (plures codices

 perga-

pergameni *Hungurvakæ*, *Pauli*qve & *Thorvalldi* vitæ, hodie apud nos non exſtant) de qvo *Arnas Magnæus* hæc annotavit: "Scriptus videtur fuiſſe ad „exemplar probæ notæ, multumqve „facit ad loca reſtituenda alias inſana- „bilia, ipſe qvamvis in multis vitio- „ſus." Codices num. 380 & 381, ſive G & L, haud ſane ſunt ſpernendi, & ipſo, qvem nuper locuti ſumus, codice pergameno non inferiores, ac in orthographia meliores; ſed in codice L deeſt prooemium. Codex R multis mendis eſt deformis, ſed menda librarii correxit *Ar. Magnæus*, ad codicem recens dictum pergamenum. Codex O ſive num. 204 fol., exaratus manu, qvæ ductus ſuos ad normam antiqvorum formavit, dicto codice pergameno antiqvior eſſe videtur.

Jorun-

Jorundini dicuntur duo codices, num. 378 in fol. & num. 372 in 4to, litteris hic notati F & M, qvia exarati ſunt à *Ketillo Jorundi* filio, qvi vir doctrina ſeculo proxime præterlapſo celebris, (vid. Hiſtor. Eccleſiaſtica Islandiæ Tom. 3 pag. 529) in codicibus transſcribendis ſedulus fuit, qvos perqvam nitide pinxit. Inter dictos codices, qvi littera F hic notatur, à *Ketillo* exaratus, forma in folio minima, orthographiam ubivis rite & accurate ſervat, niſi qvod pro (y) habeat (i), qvi litteræ (y) pro (i) ductus per omnes à *Ketillo* exaratos codices obvius eſt. Contra codex (M) cum recens dicto cætera conveniens, in orthographiam ſæpius impingit. Qvem dum loqvimur codicem, non poſſumus notandam ad *Hungurvakæ* paginam 56, ſed ibi omiſſam, hic intactam relinqvere

lectionis diverſitatem, præcipue cum haud exigui eſſe momenti videatur, & ſenſum variare: nam pro: *obœgendi, ef* &c., qvod habet liber impreſſus, in codice (M) legitur: *hœgendi: en* &c.; qvæ lectio loco: *acuantur dolores*, hic ponere jubet: *leventur dolores, atqve eam in rem fiant vota*, ſenſu forſan aptiori, & qvi rei ipſi melius convenit.

Cæteri codices, qvos Mixtos diximus, modo cum hoc, modo cum iſto eorum conveniunt, qvos ſupra recenſuimus; qvare non eſt, ut illis diutius immoremur.

Superius dicti codices in folio, nempe A. B. C. D. O. etiam complectuntur *Pauli* Epiſcopi hiſtoriam, eadem, qva *Hungurvaka*, manu ſcriptam; qvocirca nec opus eſt, ut de illis plura dicantur. Hoc tamen notare abs re

non

non erit, præter dictos codices, inter Mſta Magnæana exſtare duo fragmenta in 4to, num. 384 & 389, hic ſignata litteris S & T, qvorum poſterius in omnibus fere convenit cum ſupra memoratis codicibus A & B; codex vero S manus eſſe videtur ſat celebris antiqvarii Islandi, *Biörni in Skardza.* Fragmentum hocce ad nonnulla, ſed pauca loca emendanda uſui fuit.

Ad hiſtoriam *Thorvalldi* ut deniqve veniamus, duo tantum apud nos exſtant codices ejus chartacei, qvi alicujus ſunt pretii, ambo ſeculo proxime præterlapſo ſcripti, alter, qvi hic ſignum litteræ (A) præfert, inter Mſta Magnæana, num. 552 in 4; qvi codex, ſi orthographiam ſpectes, non ſpernendus, ſed in rebus narrandis nimium brevis, compendium videtur eſſe alterius codicis, qvi hic (B) dicitur,

citur, ad qvem igitur, plerisqve in locis, typis expreſſa eſt, qvam hic damus, *Thorvalldi* hiſtoria, ſed ex codice (A) emendata, ex qvo, bona favente fortuna, qvæ in (B) corrupta erant, aut deleta vetuſtate, aut aperte falſa, qvalis e. gr. erat anni numerus ſub calcem libri adſcriptus, corrigi & reſtitui potuerunt. Dictum codicem inter ſuos numerat doctisſimus Studioſus Islandus *Gud. Magnæus*, cujus opera in indice chronologico, in interpretatione latina, hiſtoriæ præſertim *Pauli* Epiſcopi & *Thorvalldi*, nec non in indice rerum & nominum concinnando uſi ſumus, ſed ita, ut dicta interpretatio, ubi ea re potisſimum opus videbatur, nonnihil & qvantum fieri potuit, ſit emendata. Id qvod monere hic neceſſarium duximus, ne qvæ inter prima dictæ inter-

pre-

pretationis, qvod opus eſt cujusdam noſtrum, atqve ultima deprehenditur diverſitas lectorem offendat.

Qvæ cætera ſunt, tulit inſtituti noſtri ratio, ut chronologia adſcriberetur; ut res, qvæ narrantur, pasſim annotationibus illuſtrarentur, qvas operæ & ſtudio ſ. v. *Johannis Finnæi*, hodie Epiſcopi Skalholtenſis meritisſimi, nos debere grati profitemur; ut Lectionum varietates annotarentur; & ut non tantum index chronologicus, ſed etiam index alius duplex, alter vocum, cui perficiendo operam adhibuit doctisſimus harum rerum *Johannes Olavius*, alter rerum & nominum, nec non tabulæ genealogicæ, opus doctisſimi *Grimi Thorkelini*, qvatuor adjicerentur, de qvibus omnibus qvæ dicere viſa ſunt neceſſaria, in prooemiis ad Kriſtniſagam

nec

nec non *Gunnlaugi* hiſtoriam monuimus; qvocirca hic eadem iterare nolumus.

Scribebamus Hafniæ non. Decembr.
MDCCLXXVIII.

Lüxdorph. Suhm. Kofod Ancher. Erichsen.
Schöning. Schlegel.

HUNGRVAKA.

I. Cap.

Bækling þenna kalla ec *Húngrvöku*; af því at ſvo mun mörgum mönnum ófródum oc þó óvitrum (a) geſit vera, þeim er hann hafa yferfarit, at miklu mundu giör vilia vita upprás oc æfi þeirra merkis manna er her verit hafa oc fátt verdr fráſagt á þeſſari ſkrá. Enn ec hefi þó náliga öllu vidſlegit at rita þat ſem ec hefi í minni feſt; hefi ec af því þenna bækling ſaman ſett, at ei falli mer med öllu úr minni þat er ec heyrda af þeſſu máli ſegia hinn (b) fróda mann *Gitzur Halls* ſon (1) oc enn (c) nockura menn adra

(a) virdaz, *reputabitur*. H. M. Q.
(b) fródaſta. C. fróma, *probum*, H. J. K. Q.
(c) marga, *multi*. F.

(1) De Giſſure Halli filio vid. *Langebek* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 513. F. *Johannæi* Hiſtor. Eccl. Island.

Cap. I.

L*ibellum hunc* famis incitamentum *voco, eò qvòd ita cum multis, non ſolum indoctis ſed & imperitis, comparatum eſſe judico, ut, eo perlecto, multiplici deſiderio afficiantur originem vitamqve noſcendi virorum, qvi in his claruerunt regionibus, de qvibus ut pauca qvidem attigi, ita tamen ferè omnia, qvæ mihi ſuccurrebant, huic ſcripto includere animus fuit. Eqvidem libellum hunc duplici ratione conſcripſi, tum ne mihi e memoria laberentur, qvæ* Giſſurem Halli *filium, virum doctisſimum, de his rebus narrare audivi, qvæqve qvidam*

 alii

Island. Tom. 1. pag. 195. Genealogiam ejus exhibuimus ad calcem *Kriſtniſagæ* pag. 188. Ubi obſervandum, ipſum illum Teitum Haukadalenſem, qvi noſtri avus erat, fuiſſe filium Isleifi Epiſcopi, cujus majorum ſeries enumeratur loc. cit. pag. 189. 192. 193.

adra merkiliga hafa í fráſögur fært. Þat ber oc annat til þeſſa rits at tegia til þeſſ únga menn, at kynniz vort mál at ráda (d) þat er á *Norrænu* er ritat, lög, edr ſögur, edr mannfrædi; ſet ec af því heldr þetta á ſkrá, enn annan fródleik þann er ádr er ſkráſettr, at mer ſýniz mínum börnum edr ödrum (e) úngum mönnum, vera í ſkyldaſta lagi at vita þat (f), hvörnin framaz edr med hvörium hætti at her hefr magnaz kriſtnin oc Biſcups ſtólar ſetter verit her á *Islandi*, oc vita ſídan hvorer (g) merkismenn þeir hafa verit Biſcuparner er her hafa verit, oc ec-ætla nú frá at ſegia; enn þat ſkyldar mic til at (h) greina hvorſu ſtadrinn hefr eflz oc magnaz í *Skálaholte*, oc um þeirra manna rád er hann hafa vardveittan; (i) at ec hefir med

(d) þá á norræno, *plures*.
(e) úngmennum, 6. *Codd.*
(f) edr forminnaz, *pro* huernin framaz 4.
(g) mætis menn. A. B. C. D. & 4 *alii.*
(h) vita, *ſciam. Qvidam Codd.*
(i) enn *pro* at, *plures*.

alii celebres viri præterea tradiderunt, tum, ut adoleſcentes alliciantur ad lingvam noſtram noſcendam, qvæ Norræna, *(Norvegica) audit, ſive legum codices, ſeu hiſtoriarum monumenta, ii-ve, qvi in honeſtioribus diſciplinis verſantur, libri conſulendi ſint. Atqvi eam potisſimum ob cauſam hanc mihi præ aliis, qvæ jam dudum pertractatæ ſunt, ſcientiis materiam elegi; qvòd illud præcipuè & liberis meis, & juventuti reliqvæ officium incumbere autumo, ut diſcant, qvo pacto, hic in* Islandia *ortum duxerit, & incrementa ceperit Chriſtiana religio, ſedesqve epiſcopalis conſtitutæ ſint; porro, qvibus meritis excelluerint viri, de qvibus nunc dicere aggredior; & qvoniam iis, qvicqvid mihi in vita commodi accidit, totum debeo, tantò magis obligatum me dico, ut qvibus ex cauſis robur ſuum & potentiam nacta ſit ipſa Cathedra* Skalholtenſis, *& qvalis illorum, qvi eam*

 tutati

med Guds miſkunn alla gæfu af þeim hlotit þeſſa heims; enn mic varer at vitrum mönnum muni þikia bæklingr þeſſe jafnlíkr ſem hornſpónar efne; (k) þat er óſimligaſt, medan vangiört er, enn þá (l) allfagrt er algiört er. Enn þeir menn er ſvo henda (m) gaman at þeſſum bæklinge, mega þat af nýta at ſkemta ſer vid, oc þeim ödrum er lítillátliga vilia til hlýda, helldr enn hætta til hvat annat legſt fyri, þá er ádr þikker dauſligt; því margr hefr þeſſ raun, ef hann leitar ſer ſkammrar ſkemtanar, at þá kemr eptir á laung áhyggia; ſýniz mer þat rád, (n) at hver hafi af þeſſu ſem her er ritat, þann fródleik, er beſt gegnir, oc hann hendi ſvo gaman at, oc vardveiti þat eptirá, er ſiálfum mun í ged falla, enn felli þat nidr er

(k) af því at er óeſniligaſt, 4. óſmidligaſt, 3.
(l) afla giört. 4.
(m) giarnan *pro* gaman A. B. C. D.
(n) at ſá hafi af þeſſum fródleik, (er) hinum fátka er ritadr, er beſt gegnir; G. O. R. af þeſſu ... fátæka. *plurimi.*

tutati ſunt, gubernatio fuerit, ediſſeram. Suſpicor autem, libellum hunc à prudentibus asſimilatum iri materiæ corneæ, ex qva cochlearia vulgo fabricamus, qvippe qva nihil abjectius videtur, qvamdiu rudis eſt, atqvi eadem, ſi bene informatur, venuſtisſima apparet. Si qvibus autem libellus placeat, iis hanc ex eo utilitatem capere licebit, ut & ſe ipſos oblectent, & alios, qvi ad audiendum faciles & modeſtos ſe præbeant, neqve potius ducant, qvicqvid primum ſe offert, arripere, qvando eos ceperit tædium. Qvem enim non experientia docuit, breviuſculam voluptatem longum ſæpe poſt ſe trahere faſtidium. Eqvidem conſultum duco, ut unusqvisqve inde decerpat, qvam ſibi convenientisſimam ducat, qvæqve adeo ſibi arrideat, doctrinam, ſervando qvod placeat, & negligendo, qvod minus. Magis utiqve decebit, eos, qvi rectio-

er honum fellr ei í ſkap. Enn þeim ſýniz mer þat beſt (o) ſóma er bæta vilia um þat er ádr þiker her ómerkiliga ſagt vera oc þeir vita annat ſannara, heldr enn þeir færi þetta edr hafi at ſpotti, enn vilie ei edr hafi ei faung á um at bæta; enn því hefer ec jafnat þeſſu til horn-ſpónſins, at mer ſýniz forkúnnar efni í vera, enn ec veit at miöc þarf um at fegra, oc ſkal ec þadan (p) at um vera, medan ec er til fær, um at bæta, verd ec oc (q) af því ſkyldugr til, at þad muni af mínum völdum oc vanrækt, ef þat er nockut í þeſſu máli, ſem rángt reyniz þat er ritat er; enn ei þeirra manna er ec þikiunz þenna fródleik (r) eptir hafa. Enn þat er forn ordskvidr at hús ſkal (s) hiónum fá, ſegi ec af því fyrſt hvorſu bærinn hefr bygdr verit i *Skálaholti*, enn ſídan frá þeim er ſtadinn hafa vardveittann.

II. Cap.

(o) ſagna, F.

(p) af. G. *Qvidam omittunt.*

(q) at þvi. O.

(r) eptir gefa. F. & ſ. *al.*

(s) hióna. E. G. O. R. hús skal hiónum bióda edr fá. M Q.

ra noverint, minus accuratè traditâ in melius mutare, qvàm qvibus ad hoc vel animus defuerit, vel facultas, qvæ ſcripſimus in pejus traducere, vel habere ludibrio. Ideo autem hoc opuſculum cochleari corneo ſimile dixi, qvod ei egregia qvidem ineſſe videatur materia, ſed qvam magnopere lima indigere ſentio, utqve eam totis viribus, & qvam maxime poſſum, expoliam, me obſtrictum duco. Merito enim, ſi qvid prave dictum deprehendatur, incuriæ id meæ adſcribendum, mihiqve vitio vertendum eſt, neutiqvam verò viris illis, qvorum ex ore me ſingula hauſiſſe profiteor. Qvoniam verò, ut in proverbio eſt, ædes poſcit familia, primùm aggredior dicere, qvomodo villa in Skalholto *ædificata fuerit, & poſtea de iis, qvi ſedi epiſcopali præfuerunt.*

A. C.

II. Cap.

Ketilbiörn (2) hinn *Gamli* (t) bió á *Mosfelli* oc átti margt barna. *Teitr* het son *Ketilbiarnar*, hann var sá gæfumadr at hann bygdi þann bæ (u) fyrst er í *Skálaholti* heitir, er nú er allgöfugastr bær á öllu *Islandi;* sú var önnr gæfa hans at hann átti at syni *Gitzur* hinn *Hvíta* (3) er med kristni kom út til *Islands*, oc bió í *Skálahollte* eptir *Teit* födr sinn. *Gitzur* hinn *Hvíte* átti þriár (x) konur; fyrst átti hann *Halldóru* dóttr *Hrólfs* af *Gautlandi*, þeirra dóttir var *Vilborg* er átti *Hialti Skeggia*son (4); *Gitzur* átti sídan (y) eyverska konu er *Þórdís* het, oc var þeirra son *Ketill*, er átti *Þorkötlu Skapta* dóttr; *Gitzur* átti sídarz

(t) Ketils son, *Ketelis filius*. L. *addit*.
(u) fyrstr, *primus*. F.
(x) þessar *pro* þriar. F. & 10. *al*.
(y) Eyfirdska, J. Svenska, *Svecam*. H. M. Q.

(2) De Ketelbiörne Grandævo vid. *Landnámabók* Edit. Hafn. pag. 368. *Sturlúngasaga* libr. 4. cap. 1. Ejus genealogiam vide in *Kristnisaga* pag. 192.

Cap. II.

A. C.

Ketilbiörn Grandævus *habitavit in* Mosfello, *& multos habuit liberos. Unus filiorum ejus* Teitus *nominabatur; vir felix, tum qvòd villam, qvæ* Skalholtum *appellatur, totiusqve* Islandiæ *celeberrima est, ædificavit, tum qvod* Giffurem Album, *qvi Christianam religionem in* Islandiam *introduxit, & in* Skalhollto *post patrem* Teitum *habitavit, genuit. Tres* Giffuri Albo *uxores erant. Duxit primum* Halldoram, Hrolfi *ex* Gothlandia *filiam, ex qvo conjugio nata est* Vilborga; *qvæ* Hialltio Skeggii *filio nupsit. Deinde foeminam ex insulis,* Thordisam *nomine, eratqve eorum filius* Ketell, *maritus* Thorkatlæ, Skaptii *filiæ. Deniqve* Thordisam, *filiam* Thor-

(3) De Giffure Albo vid. *Kristnis.* pag. 8. 189. 192. F. *Johannæi* Hist. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 58. seqv. & loca nuper cit.

(4) Plura de Hialltio Skeggii filio vid. *Kristnisaga* p. 9. 66. seqv. & *F. Johannæi* Histor. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 57. seqv. 79.

A. C. ſidarz *Þórdíſi* dóttr *Þórodds* Goda (5) á *Hialla* í *Ölveſi*, oc áttu þau margt barna, þeirra ſon var *Isleifr*, hönum fylgdi *Gitzur* utan, oc ſeldi hann til læringar abbadíſi einni í borg þeirri er *Herfurda* (6) heitir. *Isleifr* kom ſvo til *Islands*, at hann var preſtr oc vellærdr, hann kvongadiz oc feck *Döllu Þórvallds* dóttr úr (z) *Áſi*. Þau gátu þriá ſonu. *Gitzur* het ſon þeirra, er ſídan var Biſcup. Annar het *Teitr*, er bió í *Haukadal*, þridi *Þórvaldr* er bió í *Hrdungerdi*, mikill höfdingi. *Gitzur Hvíti* let giöra hina fyrſtu kyrkiu í *Skálaholti*, oc var þar grafinn at þeirri kyrkiu. *Isleifr* bió í *Skálaholte* epter födr ſinn; *Isleifr* var vænn madr at áliti, oc vinſæll, vid alþýdu oc alla æfi rettlátr oc rádvandr, (a) giöfull oc gódgiarn, enn alldrei audigr; enn er *Isleifr* var fimtugr at alldri, oc *Island* hafdi ei (b) fiarri því

at

(z) Hálſi í Hnióſkádal *rectius eſſe ſentit* A. Magnæus, *in margine exemplarium*, F. M.

(a) giafmilldr. F. M.

(b) fiarri áleingd. A. B. C. D. *cum pluribus.*

Thoroddi *Pontificis in* Hialla *in* Ölveso, *multosqve hi conjuges procrearunt liberos. Erat filius eorum* Isleifus, *qvem* Gissur *peregrinationis comitem habuit, & cuidam abbatissæ erudiendum tradidit in urbe, qvæ* Erfurda *dicitur. Erat verò* Isleifus *& sacerdos, & bene doctus, cum in* Islandiam *rediret. Matrimonium iniit, duxitqve* Dallam Thórvalldi *filiam in* As. *Eorum tres filii erant, unus* Gissur, *postea episcopus, alter* Teitus, *qvi postea in* Haukadal *habitavit. Tertius, cui* Thórvalldo *nomen, habitabat in* Hraungerde, *vir dignitate conspicuus.* Gissur Albus *primum in* Skalhollto *templum, in qvo & sepultus est, exstruxit.* Isleifus *in* Skalhollto *habitavit post patrem. Erat* Isleifus *forma spectabilis, popularis, semper justitiæ & honestati addictus, largus & beneficus, at opulentus nunqvam. Postqvam* Isleifus *qvin-* A. C.

(5) De Thoroddo Pontifice vid. *Kristnisaga* pag. 8. 90. & *Gunnlaugssaga Ormstungu* pag. 57. 63. 315. Ubi & Isleifi genealogiam, ex ramo in *Kristnisaga* loc. cit. omisso, exhibuimus.

(6) Abbatissam illam Erfordensem nominant *Kristnisaga* pag. 106. & *Landnámabók* in Mantissa p. 382.

A. C. at lengd verit kriſtit, þá var hann bedinn til utanferdar, oc (c) valinn til Biſcups af allri alþýdu á *Islande.* Sídan fór hann utan, oc ſudr til *Saxlands*, oc ſókti heim *Henrik* Keyſara *Konrádsſon*, oc gaf hönum hvíta biörn er kominn var af *Grænlandi*, var þat dýr hin meſta gerſemi; enn Keyſarinn feck *Isleifi* bref ſitt med inſigli um allt veldi ſitt, ſídan fór hann til fund-
1056 ar vid *Leonem* Páfa (7), enn Páſinn ſendi bref ſitt *Adalberto* Erkebiſcupi í *Bremen*, at hann ſkyldi gefa *Isleifi* Biſcups vígſlu á hvítdrottinsdag, oc qvedz Páfinn þeſſ vilia vænta med guds miſkunn, at þá mundi (d) lánggæduſt tign vera at þeim biſcupsdómi, ef hinn fyrſti Biſcup væri vígdr til *Islands* á þeim degi er gud prýddi alla verölld í gift H. anda, oc var *Isleifr* þá vígdr til Biſcups á þeim degi at bodordi Páfa af *Adalberto* Erki-

(c) valldr, *plerique.* (d) lángæduſt, H.

(7) De Papá Leone, num Isleifus eum convenerit, qvædam annotavimus ad *Kriſtniſagam* p. 106. ſeqv.

Stur-

qvinqvagesimum ætatis annum absolverat, Islandiâ *jam durante eodem fere temporis intervallo Christianis sacris initiata, rogatus, ut exteras adiret regiones, ab universo populo episcopus eligitur. Peregre deinde austrum versus in* Saxoniam *profectus, Imperatoris* Henrici, Conradi *filii, aulam petiit, eiqve ursum album, in* Grönlandia *captum (qvod animal pro maximo cimelio reputabatur) dono dedit. Imperator autem* Isleifum *litteris, sigillo suo munitis, per regnum suum transeuntem instruxit, qvo facto*, Isleifus Leonem *Pontificem M. adiit. Pontifex litteras ad* Adalbertum *Archiepiscopum* Bremensem *mittit, ut* Isleifum *episcopum consecraret* festo Pentecostes, *addens: confidere se, dignitatem hujus episcopatus dei gratia diuturnam fore, si primus* Islandiæ *episcopus initiaretur ipsa ea die, qva Deus totum orbem sancti spiritus communicatione ornaverat.* Isleifus *igitur, eadem, qva Pontifex*

A. C.

1056

Sturlúngasaga libr. 4. cap. 1. conceptis verbis eum appellat Leonem Nonum. Hoc certum est, qvod obitus Leonis Noni in Islandiam non potuit esse perlatus ante Isleifi ad exteros abitum.

A. C. Erkibiſcupi í *Bremen* IIII nóttum fyri
1056 Columba meſſo (8) oc feck Erkibiſcup hönum alla þá (e) reidu er hann þurfti at hafa med Biſcupstign, epter því ſem Páſinn ſendi ord til oc Keyſarinn. Sídan fór *Isleifr* Biſcup þat ſama ſumar til *Islands*, oc ſetti Biſcupsſtól ſinn í *Skálaholti*; hann hafdi naud mikla á marga vega í ſínum Biſcupsdómi, fyri ſakir (f) óhlýdni manna, má þat af því merkia nockut, í hvörum naudum hann hefir verit, fyrer ſaker ótrú oc óhlýdni, oc óſidu ſinna undirmanna, at Lögmadrinn átti mædgur tvær, oc þá lögduz ſumer menn út í víkíng oc á (g) herſkap, oc mörg endemi tóku menn þau til önnr, þau er nú mundi ódæmi þikia ef menn hendti ſlíkt. Um daga *Isleifs*

(e) ſido, *moribus*. F. & 4. *al.* hluti, *rebus*. H. K.
(f) óheillra manna. M. Q.
(g) herſkip, *naves bellicas*. B. D. & 3 *al.* hernat F. M.

(8) Omnes noſtri *Annales* in anno 1056 conſentiunt, qvo Isleifus inauguratus fuerit, nam *Compilationem* *Odden-*

tifex jusserat, die in Episcopum inauguratus est ab Adalberto *Archiepiscopo* Bremensi *qvarta nocte ante festum Columbæ. Instruxerat eum Archiepiscopus omnibus rebus ad munus Episcopi obeundum necessariis, prout Pontifex & Imperator mandaverant. Eodem anno vertente Episcopus* Isleifus Islandiam *petiit, & Cathedram episcopalem in* Skalholto *fixit. Multum illi molestiæ variis modis in hoc officio devorandum fuit, detrectante obseqvium populo. Qvas autem ærumnas irreligiosi & contumaces subditi, eorumqve pravi mores, ei creaverint, vel ex hoc satis liqvere potest, qvod Legifer matrem & filiam eodem thoro sibi copulaverat, qvod qvidam piraticam exercerent & prædarentur, multaqve alia flagitia exer-*

A. C. 1056

Oddensem, qvæ hanc solennitatem ad annum 1055 refert, non moramur. Cum vero festo Pentecostes inauguratus fuerit, illud hoc anno in diem 26 Maji incidit, adeoqve 14 noctibus ante festum S. Columbæ, ita ut hic sit mendum IV. pro XIV. unico X. culpa librariorum omisso.

A. C. *Isleifs* Biſcups komu út Biſcupar af ödrum löndum oc budu margt linara enn *Isleifr* Biſcup, urdu þeir af því vinſælir vid vonda menn, þar til er *Adalbertus* Erkibiſcup ſendi bref ſitt út til *Islands*, oc bannade mönnum alla þiónuſtu af þeim at þiggia, oc (h) kvad þá ſuma vera bannſetta, enn alla í óleyſi ſínu farit hafa. Um daga *Isleifs* Biſcups, kom út Biſcup ſá er (i) *Kolr* het, oc andadiz hann út her, hann var grafinn í *Skálaholti*, oc var ſú kyrkia her á landi fyrſt prýdd í tígins manns (k) greftri, enn at rettu kallaz má andlig móder allra annara vígdra húſa á *Islandi*. *Isleifr* Biſcup hafdi ávalt óhægt bú fyri peninga, voru tilfaung lítil, enn (l) adſókn mikil, oc var hönum af því ervidt búit. Margir menn ſeldu hönum ſonu ſína til læríngar, oc voru þeir ſidan gódir kennimenn, enn tveir urdu Bi-

(h) bad. G. R.

(i) Ketill. F. & 6. *al.*

(k) grepti. F.

(l) áſókn. A. B. C. D. & 4. *al.*

exercerent, qvæ, si nunc acciderent, pro A. C.
portentis haberentur. Isleifi *tempore ab aliis regionibus episcopi huc advenerunt, qvi multa remissius fieri, qvam* Isleifus *jusserat, mandabant, & hac ratione malevolorum hominum sibi conciliabant favorem, donec* Adalbertus *Archiepiscopus, missis huc in* Islandiam *litteris, omnes eorum ministerio uti vetuit, qvosdam eorum communione fidelium exclusos, omnes vero injussu suo huc profectos, commemorans. Etiam, sedente* Isleifo, *peregre huc advenit episcopus,* Kolus *nominatus, qvi hic (in* Islandia) *mortuus & in* Skalholto *sepultus est; & sic primum omnium inclyti viri tumulo honestatum est hoc templum, qvod merito omnium sacrarum in* Islandia *ædium matrem spiritualem dixeris. Solitum* Isleifo *erat argenti penuriâ laborare, pauca in acceptum referre, multa in expensum; hinc crebra rei familiaris angustia. Multi filios suos ejus fidei erudiendos commisere, qvi postea egregii evaserunt sacerdotes, qvin & duo illorum episcopi*

A. C. Biſcupar, *Kolr* í *Vík*, auſtr í *Noregi*, (9) oc *Jón* Biſcup at *Hólum*.

1080 Enn þá *Isleifr* hafdi Biſcup verit (m) XXIIII. vetr (10), þá tók hann ſótt á alþingi um (n) meſſu, ſvo faſt oc ſkiótt at hann vard þegar at fara úr meſſu klædum, oc fór þá í (o) meſſu klædinn *Guthormr* preſtr *Finnólfs*ſon úr *Laugardal*, at rádi Biſcups, oc tók þar til meſſunnar er Biſcup hvarf frá, oc lauk meſſunni. Sídan var Biſcup færdr heim í *Skálaholt*, oc var giört rúm hanns í kyrkiu, menn leitudu þá eptir (p) heilrædum vid hann, bædi um Biſcups koſníng oc þá hluti adra er þeim þótti at ſkyldu þurfa um at tala, enn hann lagdi þau rád til, at þeir ſkyldu bidia til *Guthorm* preſt til utanferdar, oc taldi hann beſt tilfallinn af þeim mönnum er þá voru ſamlendir, enn ſagdi þó, at þeim mundi

(m) XXV. M. N. P. Q.
(n) á Mário meſſo. M. Q.
(o) meſſuföt. A. B. & 6. *al.*
(p) heilrádum. A. B. C. D.

facti sunt, Kolus *in* Vikia, *orientem versus in* Norvegia, *&* Johannes *episcopus* Holensis. A. C. 1080

Cum Isleifus *per* 24 *hyemes episcopus fuisset, in conventu universali, sub ipso missæ officio, tam acri & subito morbo correptus est, ut amictum sacrum exuere coactus fuerit, qvem consilio ejus, sacerdos* Guthormus Finnolfi *filius ex* Laugardal *resumens, & in vicem episcopi subiens, officium continuavit & absolvit. Postea episcopus ad* Skalholtum *reducitur, eiqve lectus in templo stratus est. Consulebatur tunc de eligendo episcopo, aliisqve rebus, qvæ maximi videbantur momenti. Inter alia tum autor fuit persvadendi* Guthormum, *ut peregre abiret, eum enim omnium, qvi in* Islandia *tunc degebant, maximè idoneum fore. Submonuit tamen, diu præsto-*

 latu-

(9) Kolus Episcopus expresfis verbis appellatur, in qvibusdam Annalibus, *Osloënsis*. Conf. *Langebek* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 512.

(10) Episcopo Isleifo 24. officii annos attribuunt *Arius Polyhistor* Sched. Edit. Havn. pag. 56. & *Kristnis*. Edit. Havn. pag. 108.

A. C. 1080 mundi ſeint audit Biſcups á *Islandi* ef þeir heti (11) ei því at vera (q) vid þann ſæmiligar er ſídar kæmi til enn þeir höfdu vid hann verit. Hinn efra hlut æfi *Isleifs* Biſcups, bar marga hluti hönum til handa þá er miöc birtu gædſku hans, fyri þeim mönnum er þat kunnu at ſkynia, af því, at marger menn óder voru þeir færdir hönum til handa, er heilir gengu frá hanns fundi. Munngát bleſſadi hann þat er (r) ſkiadak (12) var í, oc var þadan frá vel drekkande, oc margt annat þeſſu líkt bar hönum til handa, þótt ec greini nú ecki ſvo ſerhvat þat ſem hann giördi, oc hinum vitruſtu mönnum þótti hinir meſtu kraptar fylgia. *Isleifr* var vígdr til Biſcups þá hann var fimtugr at aldri

(q) þeim hlýdugri. A. B. F. & 7 *al.*
(r) ſkadſemd, *nocivum qvid.* N.

(11) Hanc ſtipulationem anno 1050 vel 1054 factam, & anno 1082 repetitam fuiſſe, tam ex noſtro Auctore colligi poteſt, qvam á S. V. *F. Johannæo* pluribus adſtructum eſt, in Hiſt. Eccl. Island. Tom. 1. p. 133.

laturos esse, antequam episcopo bearetur Islandia, *ni majorem successori suo, quam sibi, obedientiam præstare promitterent. Sub extremum* Isleifi *tempus multa sanctitatis ejus indicia diligenter attendentibus manifestata sunt, nam & multos mente captos, qvi ad eum deferebantur, sanatos dimisit, & cerevisiam lolio, qvod cerebro nocet, infectam, adhibita benedicendi formulâ, innoxiam reddidit, ut plura ejusmodi præteream, neqve enim omnia ejus facta, qvæqve præcipua virtutis signa continuisse à prudentioribus observatum est, enumerare est animus. Initiatus in episcopum* Isleifus *est anno ætatis* 50, Haraldo,

A. C. 1080

(12) *Skiadak* illud, cujus etiam mentio fit *Specul. Reg.* pag. 322. non videtur fuisse *Myrica Gale*, Dan. Pors, sed lolium temulentum, Nidarosiensibus *siak*, *skiaak*, vel *siaak*, Gothlandis vero hodiedum *skiäde*, qvod fatuitatis, qvin & cæcitatis temporaneæ inducendæ effectum habet, præsertim in potulentis; Vid. Act. Societ. Scient. Holm. Anni 1743. C. *Linné* Flora Svecic. No. 103. Figuram exhibet *Oeder* in Flor. Dan. fascic. 3. fig. 160, & synonyma in Nomencl. Flor. Dan.

A. C. ri (13), þá var *Haraldr Sigurdar*ſon
1080 Kóngr yfer *Noregi*; *Isleifr* Biſcup andadiz á drottins degi í kyrkiu í *Skálaholti*, um middegi dags (s), IIII nóttum (t) fyri ſeliumanna meſſo, þá hafdi hann Biſcup verit (u) XXIIII. vetr, oc var hann grafinn hiá leidi *Kols* Biſcups, þá var lidit frá híngatburdi Kriſts (x) M. ára LXXIII. vetur (14).

III.

(s) at midium degi dags. E. G. O. R.

(t) Þremur nóttum, *legit* A. Magnæus *in margine*. M. (u) XXV. N.

(x) MLXXX. K. J. *Qvi communem hunc calculum ubiqve ſeqventes eatenus à reliqvis exemplaribus diſcedunt.*

(13) Qvod Isleifus ætate qvinqvagenarius inauguratus fuerit, cum noſtro aſſerit *Arius Polyhiſtor* Sched. pag. 56. Sed noſter pridem dixerat Isleifum tunc electum fuiſſe, qvæ ſententia inde roboris qvoddam adipiſcitur, qvod Autor noſter dicat, Fridericum unicum Epiſcoporum ante religionem chriſtianam legibus receptam, ſive ante annum 1000, & Kolum tempore Isleifi in Islandiam adveniſſe, cum tamen hic anno 1001 aut 1002 in Islandia fuerit. Vid. *Viga-Glumsſaga* pag. 240. & *Finni Johannæi* Hiſtor. Eccl. Isl. Tom. I. pag. 87.

(14) Cum hac vice primo apud Autorem occurrat calculus chronologicus ad annos Chriſti determinatus, qvi calculus per totum librum eodem fundamento ſu-

raldo Sigurdi *filio*, *Rege* Norvegiæ. A. C.
Decesſit die dominica, *hora merediana*, 1080
in templo Skalholtenſi, *qvartâ nocte ante feſtum Sanctorum in Selia*, *poſtqvam ſediſſet per* 24 *hyemes*, *&* *prope tumulum* Koli *epiſcopi ſepultus eſt. Tranſierant tunc à natali die Domini J. C.* 1073 *anni.*

B 5 Cap.

ſuperſtruitur, & ita ſibi conſtat, ut mendum librarii hic vix admitti qveat, operæ pretium eſſe ducimus, ſi collatis invicem Datis diſpiciamus, num hæc ſimul conſiſtere qveant. Præter communem tot exemplarium *Hungrvakæ* conſenſum, qvorum recenſum in Præfatione exhibuimus, multum roboris huic calculo conciliari videtur ex expreſſo conſenſu *Vitæ Thorlaci Sancti*, *Vitæ Pauli Epiſcopi*, utriusqve ab auctore non tantum coævo, ſed &, ut videtur, utriqve viro familiari conſcriptæ, *Vitæ Jonæ Epiſcopi Holenſis*, & *Legendæ* perantiqvæ *de Sancto Thorlaco* Epiſcopo, qvam ex *Breviario Nidaroſienſi* exhibet *Danſke Magazin* Tom. 3. p. 9. ſq. Sed qvotqvot illa teſtimonia ſint, accuratius tamen perpenſata corruunt, nam *Vitæ Sancti Thorlaci* & *Pauli* Epiſcoporum absqve dubio eundem autorem agnoſcunt, ac *Hungrvaka*, ſed *Legenda de Sancto Thorlaco* ex ejusdem *vita* excerpta eſſe videtur, ita ut omnes hæ hiſtoriæ unius tantum teſtis loco habendæ ſint; *Vita autem Jonæ Epiſcopi Holenſis* hoc

A. C. hoc loco aperte sibi contradicat, cum primò dicat, *Isleifum Episcopum post viginti qvatuor annos in officio exactos, obiisse die dominica* 5. *Non.* (mendum hic est, & legendum, aut die 5 Julii, aut 3 Non. Julii) *Julii, sive pridie octavam Apostolorum Petri & Pauli, octoginta annis post cædem Regis Olai Tryggvini*, qvæ omnia ad amussim qvadrant in annum Christi 1080, nihilominus dicta *Jonæ Episcopi Vita* annum Isleifi emortualem secundò refert ad annum Christi 1073, qvo anno 5. Non. Julii incidit in diem Jovis, & 3 Non. Julii in diem Veneris, ita ut, qvomodocunqve calculus ille sumatur, consistere neqveat. Similiter & *vita Johannis Episcopi* dicit Johannem illum, postea *Sancti* nomine celebratum, obiisse die Saturni 9. Cal. Maji 1114, qvo tamen anno 9 Cal. Maji in diem Jovis incidit; sed anno 1121 dies 23 Aprilis, sive 9 Cal. Maji in diem Saturni incidit, & dictus etiam annus, fide omnium Annalium, Johanni Sancto erat emortualis. *Legenda de Sancto Thorlaco* ex Breviario Nidarosiensi, libro ecclesiæ liturgico publico desumta, magnam postularet fidem, nisi aperta adsit contradictio, cum dicat Sanctum illum *obiisse feria qvinta, decimo die Kalendarum Januarii* (nam qvod cel. *Pontoppidanus* Ann. Eccl. Dan. Tom. 1. p. 463. scribit: 12 *Cal. Junii*, non unicus est in paucis istis verbis exscriptoris lapsus calami) *advesperascente, qvi est proximus dies ante vigiliam nativitatis Domini.* Qvæ omnia coincidunt cum die 23 Decembris anni 1193, qvo Thorlacus Episcopus obiit, sed anno 1186, ad qvem mortem Thorlaci refert *Legenda*, dies decimus Kalendarum Januarii incidit in diem Martis, sed ipsum festum nativitatis

tivitatis Domini in feriam qvintam hebdomadis. **A. C.**
In his etiam omnibus cum *Legenda* confentit *Vita Thorlaci Sancti*, inqviens: "Þorlákr Bifkup and-
„ adift á Þórsdag einni nótt fyrir Jóla aptan —
„ Þá var lidit frá burd Chrifti MCLXXX. ok VI.
„ vetur " qvæ recens antea refutavimus.

Vita Pauli Epifcopi à principio ad finem eundem hunc calculum fervat, qvi tamen neutiqvam confiftere poteft, nam ut cætera ficco pede transeamus, autor *Paulum obiiffe* teftatur, *feria tertia hebdomadis*, *pridie feftum Andreæ*, qvod recte fe habet, cum *Sturlungafaga* libr. 5. cap. 8. dicat Paulum decesfiffe 3 Cal. Decembr. cui nec diffentit Necrologium Islandicum apud *F. Johannæum* Hift. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 598. Illo enim die Paulus certe obiit, fed anno 1211, qvo omnia hæc coincidunt, non autem anno 1204, ut vult ejus vitæ auctor, nam tunc dies 29 Novembr. Paulo Epifcopo emortualis incidit in diem folis. Tandem calculus chronologicus *Hungrvakæ* nobis obvenit, qvi fimili in mendo cubat, qvod fcilicet omnia facta integro feptennio anticipentur. De die emortuali Isleifi Epifcopi omnes fcriptores confentiunt, qvod fuerit dies dominica, qvam *Arius Polyhiftor* Sched. Edit. Havn. pag. 58. ut & *Sturlungafaga* libr. 4. cap. 2. dicunt incidiffe fex noctibus poft Petri & Pauli; *Vita Johannis Epifcopi Holenfis* pridie octavam Petri & Pauli; *Húngrvaka* qvatuor (five rectius tribus) noctibus ante 8 Id. Julii; *Kriftnifaga* Edit. Havn. pag. 108. 3 Non. Julii; & *Necrologium Islandicum* in *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 512. obitum Isleifi ad diem 5 Julii, referunt, qvæ omnia annum 1080 loqvuntur,

A. C.

III. Cap.

Þeſſ er getit at Biſcupar kæmu út híngat til *Islands* um daga *Isleifs* Biſcups, enn *Fridrekr* (15) einn kom ádr út ſá er ſögur ſeu frágiörfar, enn þesſir hafa ſvo útkomit at menn hafa hellz

tur, annum qvem omnes noſtri Annales antiqvi Isleifo emortualem fuiſſe teſtantur. Qvodſi cum auctore *Húngrvakæ* annum 1073 aſſumamus, obitus Isleifi, tam contra ipſius *Húngrvakæ*, qvam reliqvorum, qvos mox laudavimus, ſcriptorum fidem, incidet in feriam ſextam hebdomadis. Eodem etiam modo, in reliqvorum Epiſcoporum anno emortuali recenſendo, idem error calculi conſtanter ſervatur, ut infra ad cujusvis eorum obitûs mentionem pluribus monebimus, qvi error etiam per totam ſe diffundit narrationem & chronologiam perturbat. Ita verbi gratia noſter Giſſurem Epiſcopum anno 1111. obiiſſe vult, & tamen in ejus tempora obitum Olai Norvegiæ Regis & S. Magni Comitis incidiſſe, qvæ anno 1116 certe evenerunt; Klængum Epiſcopum noſter, & qvidem recte, vult deceſſiſſe triduo (anno autem biſſextili qvarto die) poſt feſtum Matthiæ, die Saturni, qvi hebdomadem qvatuor temporum in qvadrageſima claudit, qvi diei 28 Februarii anno 1176, qvem etiam *Necrologium* ſupra laudatum pag. 506. comprobat, exacte reſpondet. Qvod ſi annum 1169 cum auctore aſſumamus, dies Klængi emortualis ad idus Martias, ultra

Cap. III.

A. C.

Isleifo *episcopo*, *ab exteris regionibus episcopos qvosdam* Islandiam *petiisse traditur. In Annalibus unicus nominatur* Fridericus, *huc antea advectus; sed, qvi seqvuntur, advenæ imprimis noti sunt:*

---

tra dimidium mensis, deprimetur. Similiter & relatio auctoris sibi non satis constat, si Klængus anno 1169 decesserit, & tamen ejus tempore martyrizatio S. Thomæ Cantuariensis, obitus Biarnhedinis, cædesqve Helgii Skaptidæ & Nicolai Sigurdi filii evenerint; nam de omnibus his notum est, ut infra suis locis commonstrabimus, ea post annum 1170 accidisse. Hæc autem ideo tam prolixe persecuti sumus, ne à chronologia autoris temere recessisse videamur, qvæ qvoad solos annorum numeros, (in serie autem rerum nullibi) vacillat, adeoqve fide auctoris nihil detrahere censenda est.

(15) De Friderico illo vid. *Kristnisaga* pag. 2. 10. sq. 22. seqv. *Landnámabók* Edit. Havn. p. 395. *Arii Polyhistoris* Sched. Edit. Havn. pag. 49. sq. *F. Johannæi* Hist. Eccles. Island. Tom. 1. pag. 41. seqv. 86. seqv. Qvibus in locis etiam de mox ab autore nominandis Episcopis peregrinis, qvi in Islandia hoc temporis tractu aliqvandiu permanserunt, plura peti possunt. De Friderico etiam qvædam habent *Thorvalds Vidförlasaga*, *Vatnsdælasaga* M. S. cap. ult. *Olafssaga Tryggvasonar* Edit. Skalh. part. 2. pag. 42.

A. C. hellz ſkyn á vitat: *Jón* Biſcup (y) *Irſki*, oc hafa þat ſumer menn fyri ſatt, at hann færi ſídan til *Vindlands* oc ſneri þar mörgum mönnum til guds, oc var ſídan tekinn oc bardr, höggnar af bædi hendr oc fætr, enn höfudit ſídan, oc fór med þeim (z) píníngum til Guds. Hinn þridi Biſcup kom til *Islands*, *Biarnvardr Vilrádsſon* er kalladr var hinn *Bókvíſi*, oc ſumer menn ſegia at af *Englandi* væri, oc (a) hafdi fylgt *Olafi* hinum *Helga*, oc hafi ſídan at hanns rádi farit til *Islands*. Hinn IIII var *Rúdúlfr* Biſcup er ſumir kalla at (b) *Ulfr* heti, oc væri kyniadr af *Rúdu* á *Englandi*, hann var XIX. vetr á *Islandi*, oc bió á *Bæ* í *Borgarfirdi*. Fimti kom til *Islands Henrik* Biſcup, oc var II vetr á *Islandi*. Enn ſetti var *Biarnvardr*

(y) griſki, *Græcus*. M. N. P. Q.
(z) píſlum. A. B. &c 6. *al.*
(a) hafi. A. B. C.
(b) Rólfr. D.

sunt: Johannes *episcopus*, Hibernicus. *Sunt, qvi pro certo affirment, eum postea, in* Vindlandiam *profectum, multos ad cultum Dei perduxisse, sed postea comprehensum & tortum, præcisis manibus & pedibus, tandem capite truncatum fuisse, eoqve cruciatu mactatus ad Dominum sublimis abiit. Tertius, qvi* Islandiam *adiit, episcopus*, Biarnvardus Vilradi *filius fuit*, Eruditus *vulgo dictus. Sunt, qvi dicunt, eum ex* Anglia *oriundum*, Olaum Sanctum *secutum, ejusqve consilio in* Islandiam *profectum esse. Qvartus erat* Rudolfus *Episcopus. Rolfum hunc qvidam* Ulfum *nominant, & genus ex* Ruda (*) Angliæ *urbe duxisse tradunt.* Per 19 *hyemes in* Islandia *mansit, & in* Bæ *in* Borgarfiordo *habitavit. Qvintus, qvi in* Islandiam *venit, erat* Henricus *episcopus, qvi duas hyemes ibi commoratus est. Sextus erat* Biarnvardus *episco-* A. C.

(*) Rothomago Nordmanniæ, conf. *F. Johannæi* Hist. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 87.

A. C. *vardr* Biſcup hinn *Saxlendſki*, oc var med *Magnúſi* Kóngi hinum *Góda Olafs*ſyni, oc fór ſídan til *Islands*, oc var á *Islandi* XX. vetur (16), hann hafdi II. búſtadi í *Vatzdal* at *Giliá*, oc *Steinsſtödum*, hann vígdi marga luti þá er merki hafa á ordit, kyrkiur oc kluckur (c) brúr oc brunna, vöd oc vötn, biörg oc biöllur, oc þikia þesſir hlutir hafa birt ſanna tign hans oc gædſku. *Biarnvardr* var á *Islandi* medan *Haraldr* Kóngr var í *Noregi Sigurdar*ſon, því at þeir voru ei ſamſáttir; ſídan fór hann utan, oc til handa *Olafi* Kóngi *Kyrra* ſyni *Haralds*, oc ſídan fór hann til *Róms* at bæn Kóngs, oc fridadi fyri (d) öndudum. Enn er Biſcup kom aptr, þá ſkipadi Kóngr hann Biſcup í *Selio*, enn ſídan fór hann í *Biörgvyn* oc andadiz þar, oc er (e) enn mælt at hann hafi verit hinn meſti merkis madr.

IV.

(c) brúar. L. R. becki, *rivos*, *pro* brúr. J.
(d) öndunum, *animabus*. J.
(e) *Legeſts:* einmælt.

episcopus, Saxo, *qvi*, *postqvam Regi* A. C. Magno Bono, Olafi *filio*, *adhæserat*, *in* Islandiam *iter fecit*, *&* 20 *hyemes hic transegit. Ille in duobus* Vatnsdaliæ *locis domicilium habuit*, *in* Gilia & Steinstader. *Plurimas ille res*, *per qvas miracula facta sunt*, *consecravit*, *ut templa & campanas*, *pontes & fontes*, *vada & lacus*, *scopulos & nolas*, *qvæ omnia pro indubitabilibus virtutis ejus & sanctitatis documentis reputantur. Qvamdiu* Haraldus Sigurdi *f.* Norvegiam *rexit*, Biarnvardus *in* Islandia *se continuit*, *minus enim benè inter eos conveniebat. Postea peregrè abiens Regi* Olafo Kyrre, Haraldi *filio*, *se addixit*, *ejusqve rogatu* Romam *petiit*, *& pacem defunctis impetravit. Reducem Rex episcopum in* Selia *constituit*, *unde* Bergas *profectus*, *ibi mortuus est. Freqvens fama est*, *præ aliis eum virum fuisse maxime insignem.*

Cap.

(16.) Biarnhardo Saxoni *Schedæ* & *Landnámabók* locc. citt. attribuunt annos permansionis in Islandia undeviginti.

A. C.

IV. Cap.

A dögum *Isleifs* Biſcups urdu ſtór oc mörg tídendi, þá vard í *Noregi* fall hins Helga *Olafs* Kóngs (17), þá vard oc andlát *Magnúſar* Kóngs hins *Góda* (18) ſonar *Olafs* Kóngs, oc andadiz hann í *Danmörk*, enn lík hanns var fært nordr til *Þrándheims* til *Nidaróſſ*, þeir önduduz bádir ádr enn *Isleifr* vard Biſcup, enn ſídan hann var Biſcup, fell *Haralldr* Kóngr *Sigurdar*ſon (19) á *Englandi*, oc litlu ſídar *Haralldr* (f) *Gudina*ſon, þá andadiz *Magnús* Kóngr (20) ſonr *Haralds*

(f) Gudna. A. F. 5. *al.* Gvidna. B. Guidina. C.

(17) Omnes noſtri Annales & hiſtoriæ antiqvæ in eo conſentiunt, qvod Rex Olaus Sanctus anno 1030 occubuerit, & ſeries rerum geſtarum inqvilinarum, qvas recenſent, cum illo calculo ſatis bene conveniunt.

(18) Regis Magni Boni Norvegiæ & Daniæ Regis obitum ad annum 1047 referunt *Torfæus* Hiſtor. Norv. Tom. 3. p. 287. *Rogerus Hovedenus* Annal. part. 1. p. 440. & *Schöning* Forbedring. i danſke og norſke Hiſt. p. 302. Qvibus conſentiunt *Annales Regii.* Vid. *Langebek* Scriptor. Rer. Danic. Tom. 3

Cap. IV.

A. C.

Isleifi *episcopi tempore multa memorabilia acciderunt.* Olafus Sanctus *in* Norvegia *cæsus est. Obiit* Magnus Bonus Olafi *filius in* Dania, *& corpus ejus boream versus ad* Nidarosiam *in* Trandheimensi *provincia translatum est. Mortui sunt ambo, anteqvam* Isleifus *episcopus ordinaretur; sed post hoc tempus Rex* Haraldus Sigurdi *filius in* Anglia *cecidit, & brevi post* Haraldus Gudinæ *filius. Tunc decessit* Magnus,

 filius

Tom. 3. p. 43. *Annales Resenіani, Flateyenses, Oddenses & Holenses antiqviores.* -- Sed ad annum seqventem, sive 1048, Annales, dicti *Lögmanns Annáll* (in Biblioth. A. Magnæi Num. 427. in Qv.) *Annales Breviores* (ibid. Num. 417.) *Ann. Skalholtenses recentiores* (ib. Num. 420.) & alii *Annales membranei.*

(19) Cædem Haralldi Severi Regis Norvegiæ & Haralldi Godvinidæ Regis Angliæ Annales ad annum 1066 constanter referunt.

(20) Regis Magni filii Haralldi obitum ad annum 1069 narrant omnes Annales antiqvi, exceptis solis *Brevioribus*, qvi annum 1068 adscribunt.

A. C. *ralds* Kóngs *Sigurdarſonar* oc *Sveinn Ulfs* ſon (21) *Dana* Kóngr, oc her í landi *Þórkell Eyólfs* ſon (22), *Geller Bölverks* ſon (23), *Þórſteinn Kugga* ſon (24), *Snorri Godi* (25) oc adrir mikils háttar menn.

V. Cap.

1042 *Gitzur* ſon *Isleifs* Biſcups var fæddr í *Skálaholti*, enn hann var lærdr á *Saxlandi* oc vígdr til preſts þegar á únga alldri, enn er hann kom út til *Islands*, þá kvongadiz hann oc feck *Steinunnar Þórgríms* dóttur, er ádr hafdi átta *Þórir Broddaſon*, oc biuggu þau

(21) In anno 1076 emortuali Regis Sveinis, jam à patre, ut hic, Ulfo, jam a matre Eſtritha vel Aſtrida denominati, omnes ſcriptores antiqvi conſentiunt.

(22) Thorkelis Eyolfi filii mortem anno 1026 acciдiſſe, innuunt *Annales Regii*, in *Langebek* Scriptor. Rer. Danic. Tom. 3. pag. 40. De illo pluribus agit *Laxdælaſaga.*

(23) Geller Bölverki filius Legiferi officium plus ſimplici vice in patria geſſit. Vid. *Arii* Sched. Edit. Havn. pag. 53. 56.

filius Haraldi Sigurdi *filii*, & Sveno A. C.
Ulfonis *filius*, *Rex* Danorum. *Hic vero* (*in* Islandia) Thorkell Eyolfi *filius*, Geller Bölverki *filius*, Thorsteinn Kuggii *filius*, Snorrius Pontifex, *aliiqve viri inclyti.*

Cap. V.

Giffur Isleifi *Episcopi filius na-* 1042
tus erat in Skalholto, *eruditus in* Saxonia, & *à prima juventute sacerdotio initiatus. Peregrè in* Islandiam *redux matrimonium iniit cum* Steinunna Thorgrimi *filia*, *qvæ antea* Thoreri Broddii *filio nupserat*, *pri-*

(24) De Thorsteine Kuggii filio pluribus *Laxdælasaga. Grettissaga* Edit. Island. p. 105. seqv. 124. 129. Mortem ejus anno 1027 adscribunt *Annales Reseniani* (sive ex Bibliotheca Reseniana olim exscripti, hodie in Bibliotheca Arnæ-Magnæana Num. 424. in Qvarto reperiundi) & *Regii* in *Langebek* Scriptor. Rer. Danic. Tom. 3. pag. 40.

(25) Snorrii Pontificis obitum omnes Annales antiqvi ad annum 1031 narrant. Cetera de viro celeberrimo vid. *Kristnisaga* & loca ad eam citata pag. 7. 90. 100.

A. C. þau fyrſt at *Hofi* í *Vopnafirdi; Gitzr* var mikill madr oc vel bolvexti, biarteygdr oc nockut opineygdr; tíguligr í yfirbragdi, oc manna gódgiarnaſtr, rammr at afli, oc (g) forvitri; *Gitzr* var algiör at ſer um alla hluti þá er karlmadr átti at ſer at hafa, hann var farmadr mikill, hinn fyrra hlut æfi ſinnar medan *Isleifr* lifdi, oc var jafnan mikils (h) virdr, hvar ſem hann kom, oc var þá tignum mönnum á hendi er hann var utanlands. *Haraldr Sigurdar*ſon var þá Kóngr í *Noregi*, oc mælti hann þeim ordum vit *Gitzur*, at (i) hönum kvadz ſvo ſýnaz til, at hann mundi beſt til fallinn at bera hvört tignar nafn ſem hann hlyti. Til *Róms* fóru þau bædi hión ádr þau færu til *Islands; Gitzur* var ei ſamlendr þá fader hanns andadiz oc kom hann út annat ſumar eptir
1081 alþíng í *Rángárósi*, oc var á ſkipi nockrar nætur, oc vildi ei til þíngs rída

(g) forvitr. E. F. G. *plures.*

(h) metinn 7.

(i) at hann kvad ſvo &c. A. F. & 9. *al.*

moqve in Hof *in* Vopnafiordo *habita-* A. C.
bant. Erat Giſſur *homo procerus, ſtatura concinna, oculis claris & paullum eminentibus, vultu auguſto, benevolus ut qvi qvàm maximè, robuſtus & perſpicacisſimus. Excellebat in omnibus, qvæ viros decent. Primis ætatis annis & vivente adhuc* Isleifo, *in peregrinationibus asſiduus, magnam ſibi exiſtimationem, qvocunqve diverteret, conciliaverat, celeberrimos ſemper in exteris regionibus viros freqventans. Prædixerat ei* Haraldus, Sigurdi *filius, qvi tunc in* Norvegia *regnabat, videri ſibi, nulli eum honoris titulo, qvemcunqve adeptus fuiſſet, imparem fore. Adierat* Romam *cum uxore, anteqvam in* Islandiam *appellerent. Nondum patriam reviſerat* Giſſur, *cum* Isleifus *moreretur, ſed æſtate ſeqvente, convocatis jam Comitiis,*
in Rangaros *redux, per aliqvot noctes* 1081
in navi delituit, neqve enim ad comitia

C 4 *eqvi-*

A. C. rída medan eingi var til Biſcups kiör-
1081 inn á þínginu, enn höfdingiarnir bádu *Guthorm* preſt til utanferdar, eptir því ſem þeim þótti *Isleifr* Biſcup hafa hellſt (k) ákvedit, oc vard þat um ſidir at hann játadi því ef ei þættu önnur faung villdari á vera. Enn er *Gitzur* ſpurdi þat at *Guthormr* preſtr var rádinn til utanferdar, þá reid hann til þíngs, oc er *Gitzur* kom til þíngs, þá geck *Guthormr* preſtr á hladit fyri Kyrkiu, oc lýſti því þar fyrer alþýdu manna, at eingi koſtr væri á hans utanferd, ſidan *Gitzurar* var vid koſtr; ſneri þá alþýda (l) at *Gitzuri*, oc bádu hann utanferdar, enn hann taldiz undan á (m) marga vegu, enn þó kom þar um ſidir at hann játti at gánga undir þann vanda, enn allir höfdingiar hetu (*) hönum at hallda hlýdni um öll Guds bodord þau er hann bydi, ef honum yrdi Biſcups vígſlu audit; ſidan fór hann utan

(k) áformat, A. B. C. & 7. *al.* umtalat. L.
(l) til Giſſurar. A. B. & 9. *al.*
(m) á allan veg. A. B. & 8. *al.*

eqvitandi ei animus fuit, qvamdiu nullus A. C.
adhuc ibi electus erat episcopus. Sollici- 1081
taverant autem optimates Guthormum *sacerdotem, ut peregre abiret, qvod ipsis maxime è mente* Isleifi *episcopi fuisse videbatur, eisqve tandem manus dederat, qvatenus se melior ipsis non offerret conditio. Ut verò primùm rescivit* Gissur, *decrevisse* Guthormum *sacerdotem peregrè proficisci, ad comitia eqvitavit. Qvo adveniente, ascendit aggerem templi* Guthormus, & *universis publicè testatus est, neutiqvam sese iter aggressurum, cum jam esset, qvem eligere possent,* Gissur. *Omnes igitur, conversis in eum oculis, rogarunt, ut peregrè iret. Ille qvidem diu multumqve deprecatus, tandem tamen onus hoc se suscepturum promisit, spondentibus in antecessum omnibus proceribus, omnibus Dei mandatis, qvæ inauguratus episcopus iis significaret, obedientiam sese præstituros esse. Peregre*

(*) Conf. supra pag. 22.

A. C. utan þat ſama ſumar, enn er hann
1081 kom til *Saxlands*, þá var allt embætti
tekit af (n) *Lemaro* Erkibiſcupi, fór
hann þá á fund *Gregorii* Páfa (25) oc
ſagdi hönum allann mála vöxt ſinnar
(o) ferdar, oc ſvo vandrædi þau ſem
ùm voru at vera á marga vegu, enn
Pávinn ſendi *Gitzur* til handa (p)
Hardvíg Erkibiſcupi í (q) *Magadaborg*
á *Saxlandi*, oc baud at hann ſkyldi
1082 gefa hönum Biſcups vígſlu, enn hann
tók vid honum med mikilli ſæmd oc
virdingu, oc vígdi hann til Biſcups
IIII nóttum fyri mariu meſſu hina ſíd-
ari, hann var þá (27) fertugr at alld-
ri oc feck Erkibiſcup hönum þat allt
er hann (r) þurfti brádafengd til
naud

(n) *Alii corruptè*, Liemaro, Lienario, Lenardo, Leniaro, Bernhardi.

(o) ſinnar kvedio oc ferdar. A. B. C. D.

(p) Haddung. F. & 7. *al.* Hardrag. 3.

(q) Magdaborg. A. B. C. D. *6. al.*

(r) þurfti til navdſynia. A. F. *10. al.* þurfti brádaz til navd ſynia. R. *Pro* brádafengd, *præfert ex* Edda A. Magnæus: bráda ſángs, *qvod explicat: pro tempore*, i Haſt.

gre igitur eadem æſtate profectus eſt, *ut verò in* Saxoniam *venit*, *officio motus erat* Lemarus *Archiepiſcopus. Rectà igitur ad* Gregorium *Pontificem tendens*, *totam ei rem*, *qvæqve plurimæ ſubortæ erant*, *difficultates expoſuit. Ablegavit Pontifex* Giſſurem *ad* Hardvicum, *Archiepiſcopum* Magdeburgenſem *in* Saxonia, *rogans*, *ut eum in epiſcopum initiaret. Ille multo reverentiæ honore ſuſceptum qvarta nocte ante feſtum b. Mariæ poſterius epiſcopum conſecravit*, *qvadraginta tunc annos natum*, *omnibusqve feſtinantem neceſſariis rebus inſtruxit. Rever*-

A. C. 1081

1082

(26) Hic fuit Gregorius VII. antea Hildebrandus appellatus, qvi ſedit ab anno 1073 ad 1085. Ejus cum Henrico IV. ſimultates, & turbæ in eccleſia ob jus inveſtituræ excitatæ, etiam, ut ex noſtro apparet, Islandiam qvodam modo affecerunt.

(27) Giſſuri Epiſcopi ordinationem ad annum 1082 communi conſenſu referunt Annales.

A. C. naudſynia; eptir þat fór *Gitzur* Biſcup út til *Islands* oc tók öll alþýda feginſamliga vid hönum; hann tók tign oc virding mikla þegar ſnemmindis biſcupsdóms ſíns, oc ſvo vildi hvör madr ſitia oc ſtanda ſem hann baud, úngr oc gamall, ſæll oc fátækr, konur oc karlar, oc (s) var rett at ſegia at hann var bædi Kóngr oc Biſcup yfir landinu (28) medan hann lifdi; hann hafdi ei allt land til ábúdar í *Skálaholti* fyrſt (t) nockra ſtund biſcupsdæmis ſíns, af því at *Dalla* módir hans villdi búa (u) á ſínum hluta (29) landſins, medan hún lifdi; enn þá er hún var öndud, oc Biſcup hlaut allt land, þá lagdi hann þat til kyrkiu þeirrar er í *Skálaholti* er, oc hann ſiálfr hafdi giöra látit, þrítuga at lengd, oc vígdi *Petri* Poſtula, oc mörg önnur gædi

(s) mátti ſegia. F.
(t) mikla, *multum*. F. M. Q. ei alla. H. N.
(u) á helmingi. A. B. C. D.

(28) De Giſſuris in incolas autoritate conſentit *Adamus* *Bre-*

Revertens postea in Islandiam *episcopus* Giffur *ab omnibus cum gaudio receptus est. Tantam sibi jam á primordio officii sui autoritatem & honorem peperit, ut omnium, juvenum & senum, divitum & pauperum, mulierum & virorum, nemo, nisi ejus arbitrio, vel standi, ut ajunt, vel sedendi, licentiam sibi sumeret, nec injuria, dum vixit, pro rege simul & episcopo insulæ reputari potuit. Aliqvantum officii tempus effluxerat, anteqvam integram* Skalholti *villam occupare potuit. Mater enim ejus* Dalla *partem suam, dum viveret, habitare voluit. Sed, hac mortua, totam ad se relapsam episcopus dono dedít templo, qvod ipse in* Skalholto, 30 *mensuras in longitudine extensum, fabricari fecerat, & apostolo* Petro *dicaverat, multisqve* A. C.

Bremensis, cujus verba cum epicrisi adfert *Johannæus* Hist. Eccl. Isl. Tom. I. pag. 105. conf. & 108.

(29) Qvod hic, & qvidem vere, de Giffure perhibetur, id *Narratio de Isleifo* huic tribuere videtur, ob mendósam, ut videtur, ab exscriptore factam transpositionem. *Kristnisaga* pag. 138:

A. C. gædi lagdi *Gitzr* Biſcup til þeirrar kyrkiu bædi í löndum, oc lauſa fe, oc kvad á ſídan at þar ſkyldi ávalt biſcupsſtóll vera, medan *Island* væri byggt oc kriſtni má halldaz. *Gitzur* Biſcup gaf til Kyrkiu í *Skálaholti*, purpura hökul hvítann, er þar hefr ſídan (x) lengi verit beſtr, oc margar gerſimar adrar.

VI. Cap.

Þesſir menn voru ſamtída *Gitzuri* Biſcupi: *Sæmundr* preſtr í *Odda* er bædi var forvitri, oc lærdr allra manna beſt; annar *Marcus Skeggiaſon* (y), Lögſögumadr, er var hinn meſti (z) ſpekíngr oc ſkálld, þeir báru rád til ſamans, oc ſóktu (a) at rádi höfd-
1097 ingia, at þat yrdi (b) lögtekit (30), at menn tíundadi fe ſitt á hverum tveim

(x) lengſtum. A. F. &c. 9. *al.*
(y) Lögſagnar madr. R.
(z) lögſpekingr. A. B. C. D. P.
(a) adra. G. at vid F. *pro:* at rádi,
(b) ſamtekit. F.

qve aliis pretiosis rebus, tam immobilibus, qvam mobilibus dotaverat, addita sanctione, ut, dum habitaretur Islandia, *& religionem Christianam coleret, sedes ibi episcopalis constaret. Episcopus* Gissur *templo dedit purpureum illud & candidum scapulare (pallam), qvod multo postea tempore pro optimo ibi habitum est, & multa alia cimelia.* A. C.

Cap. VI.

Floruerunt Gissuris *tempore, viri seqventes:* Sæmundus, Oddensis *sacerdos, vir magna prudentia & insigni præditus eruditione. Alter erat* Marcus Skeggii *filius, Legifer, vir sapientia præcipuus, nec minor poëta. Hi & inter se, & cum optimatibus deliberarunt, an in hoc conveniri possit, ut ex* 1097 *cujusqve facultatibus, earumqve incrementis,*

(30) De introductione decimarum in Islandiam, & de illius autoribus, Marco Skeggii filio & Sæmundo Polyhistore, cum nostro consentiunt *Arius Polyhistor*, Sched. pag. 60. sq. *Kristnisaga* pag. 110. *Sturlungasaga* libr. 4. cap. 2. Conf. *F. Johannæi* Histor. Eccl. Isl. Tom. 1. p. 120. 133. 198. 214.

A. C. tveim missérum, oc allan (c) lögávöxt
1097 fiár sins, svo sem á ödrum löndum er tídt, þar er kristnir menn byggia; enn med (d) rádaleitan þeirra oc fortölum spakligum, urdu þau málalok, at menn gengu undir (31) tíundargialldit, oc skylldi sídan skipta í fióra stadi: einn hlut til handa Biscupi, annann til kyrkna, þridia hlut skylldu hafa kennimenn, fiórda hlut skylldu hafa fátækir, oc hefr eí annar slíkr grundvöllr verit audráda oc (e) hægenda í *Skálaholti* sem tíundargialldit, þat er til lagdiz þá fyri vinsælld oc skörúngskap *Gitzurar* Biscups. *Steinunn Þórgríms* dótter hafdi (f) búsforrád

(c) lögvöxt. G. O. R. tavg ávöxt. J.
(d) rádleitni. A. B. & 9. *al.*
(e) til hægenda í skilskap. H. M. Q.
(f) húsforrád. F. M. P.

(31) Summe Vener. *Finnus Johannæus* Histor. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 120. introductionem decimarum in Islandiam anno 1096 factam esse asserit, qva in re *Annales Membraneos*, in Bibliotheca Ar-

mentis, annuæ penderentur decimæ, ſicut A. C.
alibi terrarum, qvas Chriſtiani incolunt, 1097
moris eſt. Horum itaqve conſilio & prudenti perſvaſu eum res exitum habuit, ut conceſſæ ſint decimæ, in qvatuor partes diſtribuendæ, qvarum una epiſcopo, altera ſacerdoti, tertia templo, qvarta pauperibus cederet. Neqve promptior aut facilior necesſitatibus ſubveniendi via inveniri potuit, decimarum conſtitutione, qvam tunc temporis epiſcopus Giſſur, *ea, qva pollebat, animos ſibi conciliandi, qvæqve vellet impetrandi induſtria, in* Skalholto *perfecit.* Steinunna Thorgrimi *filia rem ſedis epiſcopalis*

næ Magnæi No. 420. in Qvarto, conſentientes habet. Sed cum anni officii Epiſcoporum ab eorum ordinatione ſæpius qvam ab electione computari ſoleant, & præterea *Annales Regii* apud *Langebek* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 48. ut & *Annales Flateyenſes*, *Reſeniani*, *Breviores*, *Oddenſes*, *Holenſes* utriqve, *Recentiores* & *Lögmanns Annáll*, (ſive *Skálholtenſes antiqviores*) decimas lege receptas fuiſſe anno 1097 aſſerant, nos hunc annum præcedenti præferimus.

A. C. forrád í *Skálaholti* fyrer innan ſtock, medan *Gitzur* Biſcup redi fyri ſtólnum, enn *Dalla* medan *Isleifr* Biſcup lifdi; enn er *Gitzur* Biſcup hafdi ſet-
1102 it at ſtólnum XX. vetur edr því nær, þá felldu Nordlendíngar bæn at hönum, at þeir ſkylldu (g) ná at hafa Biſcup einn ſer, oc ſetia þar biſcupsſtól annann í nordlendínga fiórdúngi, allann at aftektum, oc væru II Biſcupsſtólar á landinu, oc töldu þeſſ von at annathvört mundi ſialdan edr alldreí verda Biſcups lauſt á *Islandi*, ef tveír væru Biſcupsſtólarnir. Þá bæn veitti (32) *Gitzur* Biſcup med gudi nord-

(g) ná af herra biſcupi at hafa. A. B. & 7. *al.*

(32) Qvod auctor noſter hic numero non ſatis fixo deſcribit, id *Arius Polyhiſtor* Sched. p. 68. conceptis verbis ad 24 annos reſtringit, ut ex illo calculo Johannes Sanctus electus fuiſſe videatur anno 1105. Sed de altera cathedra epiſcopali inſtituenda ab aliqvot inde annis, (ab anno forſan 1102) conſilia agitata fuiſſe veroſimile facit noſtri calculus, ut & *Jónsſaga Hólabiſcups*, qvæ impedimento fuiſſe dicit, qvod provinciæ borealis incolæ prædium futuro Epiſcopo inhabitandum concedere aut detrectaverint, aut ſaltem distulerint. Qvicqvid autem de

ſcopalis familiarem intra parietes dome- A. C.
ſticos diſpenſabat, gubernante cathedram epiſcopo Giſſure, Dalla *verò qvamdiu epiſcopus* Isleifus *in vivis erat. Poſtqvam* Giſſur *plus minus viginti hyemi-* 1102
bus ſederat., Septentrionales orarunt, ut proprium epiſcopum, propriamqve cathedram boreali tractui concederet, omnesqve illius provinciæ reditus eidem asſignaret, rati, ſi duæ in Islandia *eſſent ſedes epiſcopales, raro aut nunqvam inſulæ epiſcopum defuturum. Annuit divinis ſub auſpiciis* Giſſur *pre-*

de electione Johannis Sancti ſit, id certum eſt, qvod anno 1106 inauguratus fuerit, nam non ſolum id comprobant *Annales Regii* loc. cit. pag. 49. *Reſeniani*, *Breviores*, *Holenſes* utriqve, *Skalholtenſes antiqviores* & *Recentiores*, & *membranei*; ſed & *vita Johannis Ögmundini* teſtatur eum ordinatum fuiſſe *die dominica duabus noctibus ante feſtum Apoſtolorum Philippi & Jacobi*, qvod anno 1106 exacte convenit. Si igitur *Annales Flateyenſes*, qvi Johannis ordinationem ad annum 1104, & *Ann. Oddenſes*, qvi eandem ad annum ſeqventem referunt, in mendo non cubant, illi de ejusdem electione loqvi cenſendi ſunt.

A. C. nordlendíngum, oc var ſidan (h) valin til Biſcups af gudi oc (i) gódum mönnum *Jón* preſtr *Ögmundar*ſon (33), oc fór hann utan med brefum *Gitzurar* Biſcups, oc ſókti ſidan á fund
1106 *Paſcalis* Páfa, oc var hann vígdr til Biſcups (k) af *Öſſuri* Erkibiſcupi í *Lundi* í *Skáney* II. nóttum fyri Philippi meſſu oc Jacobi. *Jón* fór ſidan til *Islands*, oc ſetti biſcupsſtól ſinn á *Hólum* í *Hialltadal* í *Skagafirdi*. *Gitzur* Biſcup hafdi telia (34) látit bændr á *Islandi*, þá er þíngfararkaupi áttu at gegna, oc voru þá VII.C. í auſtfirdínga fiórdúngi, enn X.C. í ſunnlendingafiórdúnge, IX.C. í veſtfirdínga fiórdúngi,

(h) *Omnes præter* F. valldr.

(i) göfigum mönnum, *nobiliorum.* F. M. landz mönnum, *indigenarum.* L.

(k) at hans ſkipan, *ex ejus mandato.* A. B. C. D. *addunt.*

(33) Genealogiam Johannis Sancti vid. in *Kriſtniſaga* pag. 188. ſq. ut & *Arii Polyhiſt.* Sched. pag. 74. *Jonsſaga Helga* M. S. De anno inaugurationis Johannis vid. not. præced.

(34) Hujus cenſus mentionem faciunt *Landnámabók* pag. 179. 272. *Arii Polyhiſtor.* Sched. pag. 64. *Kriſt-*

cibus septentrionalium, *&* *ex Dei &* A. C.
meliorum sententia episcopus electus est Johannes Ögmundi *filius sacerdos. Ille peregre profectus*, Gissuris *episcopi munitus litteris*, Pascalem *Pontificem adiit*, *cujus jussu in episcopum inau-* 1106
guratus est ab Össure, *Archiepiscopo* Lundensi *in* Scania, *duas noctes ante festum Philippi & Jacobi.* Johannes *deinde in* Islandiam *rediit*, *& sedem episcopalem* Hólis *in* Hialltadal *in* Skagafiordo *fixit. Episcopus* Gissur *colonorum*, *qvi vectigali ad expeditiones comitiales pendendo erant*, *censum fecerat. Censi sunt in tractu orientali* 700, (840) *in meridionali* 1000, (1200) *in occidentali* 900 (1080), *in boreali vero*

 qvæ

Kristnisaga p. 112. *Sturlungasaga* libr. 4. cap. 2. sed qvonam anno initus fuerit, inter 1096 & 1105, incertum est. Si vicesimus cum nostro officii episcopalis Gissuris annus assumatur, qvo tam censum, qvam de cathedra episcopali in provincia boreali instituenda consilium, iniverit Gissur, tam ratio temporis, qvam *Annales Breviores* consentire videntur, ita enim hi ad annum 1102: "Tíundargialld » lögtekit á Islande í annan tíma ". i. e. *Decimarum solutio in Islandia altera vice legibus stabilita.*

A. C. úngi, enn i nordlendinga fiórdúngi XII.C. oc var sá audgastr at jöfnu manntali.

VII. Cap.

1117 Enn er *Gitzur* Biscup var ordinn hálfáttrædr, þá tók hann þýngd svo mikla at hann (l) reis ei úr reckiu oc hann var ei þíngfær; hann sendi þá ord vinum sinum (m) oc ödrum höfdíngium til alþíngis, at menn skylldu bidia *Þorlák* prest *Runólfs*son til utanferdar, enn hann taldiz undan bædi fyrir æsku sakir, oc margra annara hluta. Enn þó lauk svo því máli, at hann játadi at gánga undir þann vanda ef þat væri Biscups rád; sídan let *Gitzur* Biscup búa ferd hans, unz hann var at öllu vel búinn, oc feck hönum bref sitt á fund *Össurar* Erkibiscups, enn sótt (n) elnadi
1118 á hendr *Gitzuri* Biscupi, oc giördiz straung oc óhæg, oc fellu stór

sár

(l) rętti. G. O. R.

(m) öllum, *pro* ödrum. A. B. & 10. *al.*

(n) annadi, R. O. anadi, L. R. vóx. H. J. M. Q.

qvæ provincia præ reliqvis civibus abundabat, 1200 (1440.) A. C.

Cap. VII.

Postqvam Giſſur *episcopus* 75 *ætatis annum impleverat, gravi adeo morbo laborare cœpit, ut non amplius è lecto surgere, nedum comitiis interesse valeret. Nuntio igitur ad forum universale misso, amicos & proceres monuit, rogarent* Thorlacum Runolfi *filium sacerdotem, ut peregrè iret. Ille vero excusare se, ætatem, & multa alia causatus. Tandem vero eo perductus est, ut onus non detrectaret, si episcopo ita è re videretur. Tum vero omnia ad iter ejus necessaria convasare fecit episcopus* Giſſur, *iisqve probe instructum cum litteris suis ad* Öſſurem *Archiepiscopum misit. Ingravescebat interim* Giſſuris *morbus, plagis adeo vehementibus, asperisqve, ac molestis, ut grandia & per totum corpus disseminata* 1117 1118

 ulcera,

A. C. 1118 ſár (o) á hörundi hanns allt at kne, inn at beini, oc fylgdu ſtór óhægindi fyri verkium; enn er miöc tók at hönum at ſækia, oc menn þóttuz heyra at beinin (p) gnötrudu vid hræríngarnar, þá geck *Steinunn* húsfreya at ſænginni oc ſpurdi, hvörſu þá ſkyldi mætti manns komit vera er heita ſkal fyri hönum, enn Biſcup ſvarar; því at eins ſkal heita á Gud at (q) ávallt aukiz mín óhægendi, ef til þeſſ er heitit, medan ec má ſtandaz, því at eingin efni eru á því, ſegir hann, at bidiaz undan Guds bardaga, er náliga mun komit á enda æfi minnar, oc gengit ádr margt at (r) óſölu. Hann var þá atſpurdr hvar hann vildi láta grafa ſic? enn hann ſvaradi med vidrkenningu oc miklu lítillæti: grafi þer mic hvörgi (s) í nánd födr mínum, ſagdi hann, þvíat ec er þeſſ eigi (t) verdugr

(o) á hörund. E. G. R. (p) gnutrudu. H. gnurrudu. P. (q) ſólu L. O. R. óſælu. G. óſkum. N. (r) altjafnt, *pro* ávallt. O. (s) í nándir. A. B. C. D. O. R. (t) verdr. A. B. & 6. *al.*

ulcera, non fine maximo incommodo at- A. C.
qve dolore, usqve ad genua pertingerent 1118
& ad offa penetrarent. Facta autem indies acriore morbi oppugnatione, ita ut offa crepare vifa fint, qvoties artus moverentur, accedit ad lectum materfamilias Steinunna, *& qvousqve ingravefcentis morbi vis pertingeret, qvando pro ægroto vota effent nuncupanda? interrogat. Tunc epifcopus: Ea tantùm vota Deo fieri volo, ut acuantur dolores mei, modo fiant, dum eis ferendis fim; Neqve enim caftigationes Dei deprecari convenit, præcipue, cum vitæ meæ terminus non longè abeffe posfit, & hucusqve multa fecus acta fint, qvàm effe debuerant. Qvæfitus porro, ubi fepeliri vellet? affectu maximè fubmiffo refpondit: Ne me, oro, prope patrem meum fepeliri faciatis, indig-*

A. C. verdugr at hvíla hönum nær. Sídan
1118 ſkipadi hann til allra hluta eptir því
ſem hann vildi at væri, ádr enn hann
andadiz. Synir hans önduduz ádr
allir, fyrr enn hann, nema *Bödvar.*
Gróa dóttir hans lifdi eptir hann oc
var gift *Katli Þórſteins*ſyni. *Gitzur*
var vígdr til Biſcups þá hann var fer-
tugr at alldri, þá var *Olafr Kyrri*
Kóngr at *Noregi*, ſonr *Haralld*s *Sig-
urdar*ſonar. *Gitzur* Biſcup andadiz
(u) þridia dag viku XII. nóttum fyri
columba meſſu, þá hafdi hann Biſcup
verit (x) XXXII. vetr (35), hann var
grafinn hiá födur ſínum, þá var lidit
frá hingatburdi Kriſts XI.C. oc XI.
ára

(u) annan, *die Lunæ.* M. Q.
(x) XXXVI. M.

(35) Omnes Annales veteres in eo conſentiunt qvod Epiſcopus Giſſur obierit anno 1118, præter *Annales Breviores* qvi 1117, & *Recentiores*, qvi annum 1119 malunt, ſed ſolo, ut videtur, exſcriptorum lapſu, qvi numeros factis non appoſite adplicaverunt. Qvod ſi Giſſur die Martis obiit, ille anno 1118 in diem 28 Maji incidit, qvem Giſſuri emortualem fuiſſe aſſerunt *Arius Polyhiſtor* Sched. p. 70. Necrologium Islandicum in *Langebekii* Script.

nus enim sum, qvi in ejus qviescam vicinia. His dictis cætera, qvæ post mortem ejus fieri vellet, ordinavit. Omnes filii ejus, præter Bödvarem, *ante ejus obitum elati sunt. Supervixit ei filia,* Groa, Ketilli Thorsteinis *filio nupta. Inauguratus est in episcopum* Gissur 40 *annos natus, regente* Norvegiam Olao Kyrre, Haraldi *filio*, Sigurdi *nepote. Mortuus est* Gissur *episcopus die Martis, duodecima nocte ante festum Columbæ, postqvam per* 32 *hyemes episcopus fuerat, sepultus apud patrem suum. Effluxerant tunc a Christo nato anni* IIII. *Multi* A. C. 1118

ejus

Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 511. *Kristnisaga* pag. 118. Præterea dictum annum 1118 adstruunt facta coæva, qvæ noster & reliqvi scriptores similia narrantes ad eundem annum referunt, ex. gr. obitus Paschalis Papæ & seqventia, qvorum veritas aliunde in professo est. Hæc omnia in causa sunt, qvod nec calculo nostri & auctoris *Vitæ Johannis Sancti* assensum præbeamus, qvi mortem Gissuris anno IIII, nec *Annalibus Flateyensibus*, qvi eam 4 Cal. Maji accidisse narrant, qvibus pluribus refutandis post ea qvæ supra pag. 28. attulimus, non immoramur.

A. C. ára (36). Svo fell mörgum manni nær andlát *Gizurar* Bifcups, at alldrei geck úr hug medan þeir lifdu, enn þat kom áfamt med öllum mönnum at hans þóttuz alldri (y) idgiölld fá, þat hefr oc verit allra vitra manna mál, at hann hafi af gódri Guds (z) gift oc fiálfs fíns (a) atgerfi göfugaftr madr verit á *Islandi* bædi lærdra oc leikra.

VIII. Cap.

1118 A því ári er *Gitzur* Bifcup andadiz (37), þá andadiz oc *Pafcalis* Páfi; oc *Baldvini Jórfala* Kóngr, *Arnhallr* Pátriarki í *Jórfalaborg*, *Alexius* Grickia Kóngr, *Philippus* (38) Fracka Kóngr, þá

(y) giölld. A. B. C. D. F. & 6. *alii.*
(z) giöf. P. nád. M. N. Q. gódgipt. R.
(a) áftundan, *induftriæ.* F. M.

(36) Nofter annos officii Gifsuris ab ejus ad fedem epifcopalem adventu numeraffe videtur, *Arius* autem *Polyhiftor Sched.* pag. 68. & autores *Sturlungafagæ* libr. 4. cap. 3. *Kriftnifagæ* pag. 118. & *Vitæ Johannis Sancti* Mf. annos officii ab ejus inauguratione numerarunt. Conf. p. 49.

ejus morte vehementer adeo commoti A. C.
sunt, ut nunqvam, dum viverent, illius memoria eis excideret, ut in hoc omnes consenserint, jacturam ejus irreparabilem fore, qvin & uno ore celebratum est, eum divino munere & congenitarum dotium causa omnium in Islandia *hominum, clericorum æqvè ac laicorum, celeberrimum fuisse.*

Cap. VIII.

Obierunt eodem, qvo Gissur *episcopus, anno,* Pascalis *Pontifex,* Balduinus 1118
Rex Hierosolymitanus, Arnhallus *Patriarcha urbis* Hierosolymæ, Alexius *Græcorum, &* Philippus *Francorum, Reges. Tunc*

(37) De his & seqventibus vid. *Kristnisaga* p. 118. sq. *Landnámabók* pag. 389. sq. *Arii Polyhist. Sched.* pag. 70.

(38) Philippus Primus Rex Galliæ mortuus est anno 1108, it ut suspicio esse posset numne numerus unica litera X. hic auctus esse posset, nisi omnes reliqvi scriptores ejusdem anni 1118 memorabilia recensentes communi consensu dicerent Philippum Regem Sveciæ anno 1118 occubuisse. Hi sunt: *Arius Polyhistor.* Sched. p. 70. *Kristnisaga* p. 118. *Annales*

A. C. þá giördiz óvedrátta mikil, þá var fú
1118 hríd um dymbildaga at kennimenn máttu ei (b) veita tídir í kyrkium fyri nordan land föstudaginn lánga, oc þá hóf upp knör undir *Eyafiöllum* oc sneri (c) á lopti oc kom hvelfandi nidr (d), oc lítill hluti manna mátti taka (e) corpus Domini á Páskadag, enn sumir urdu úti; önnr hríd kom þá menn ridu til (f) alþíngis, oc drap fe manna fyri nordan land, þá braut oc kyrkiu á *Þíngvelli*, þá er *Haralldr* Kóngr *Sigurdar*son hafdi (g) vid tilfengit. Þat sumar (h) komu til *Islands* XXXV. skipa enn VIII. komuz til *Noregs* um haustit eptir Mikáels messu, vid þat óx svo mikill mannfiölldi á *Islandi*, at þat vard mikill (i) óárans-

(b) flytia. R.
(c) á lopt upp. L. O. R. á lopt. F. & 4. *al.*
(d) sá var þrítugr at rúma tali. L. *addit.*
(e) Guds líkama. A. B. & 9. *al.*
(f) til þíngs. A. F. & 8. *alii.*
(g) vidi, A. B. & 6. *al.*
(h) kom. A. B. & 6. *al.*
(i) óárs. F. & 4. *al.*

Tunc magna tempestas coorta est, fuit- A. C.
qve hebdomade sancta, festum Paschatis 1118
proxime præcedente, sæva adeo procella, ut sacerdotes officium divinum per templa borealis plagæ celebrare neqvirent. Die passionis sub montibus, Eyafiöll *dictis, navis in altum sublata, & in aëre circumacta, inversa recidit. Pauci die Pascatos sacræ cænæ participes fieri potuere; qvidam in itinere exstincti sunt. Sub ipsis comitiis alia sæviit tempestas, qvæ armenta incolarum septentrionalium enecavit. Tunc templum* Thingvallense, *cui Rex* Haraldus Sigurdi *filius materiem suppeditaverat, corruit. Eadem æstate ad* Islandiam *appulerunt* 35 *naves, qvarum* 8 *(tantum) sub autumnum post festum Michaëlis in* Norvegiam *redierunt.*

Annales Reseniani, Flateyenses, Skalholtenses antiqviores, Oddenses, Holenses Recentiores, & *Membranei,* & auctor *vitæ Johannis Sancti Episcopi Holensis,* ita ut hic per mendum *Galliæ* pro *Sveciæ* substitutum videatur.

A. C. óáransauki í mörgum herudum. Svo hugdiz at hinum vitruſtu mönnum, at ſvo þótti (k) driúpa *Island* eptir fráfall *Gitzurar* Biſcups, ſem *Rómaborgar* ríki epter fráfall *Gregorii* Páfa, enn fráfall *Gitzurar* Biſcups benti (l) tilætlan um öll óhægindi á *Islandi* af óáran, bædi í ſkipabrotum oc manntióni, oc fiár ſkada er því fylgdi, enn eptir þat ófridr oc lögleyſur oc á þat ofan manndaudi ſá um allt landit (m) at einginn hefr ſlíkr ordit ſidan land-
1120 it var byggt. Tveimr vetrum eptir andlát *Gitzurar* Biſcups vard *Haſlidi Márs*ſon ſár á alþíngi, oc vard (n) eigi um málit dæmt þat ſumar.

IX. Cap.

Bödvar einn lifdi ſona *Gitzurar* Biſcups, þá er hann andadiz, enn ádr önduduz adrir ſynir hans, *Teitr*, *Asgeir*, *Þórdr* oc

(k) driúpa nidr. A. B. C. D.

(l) til ættar. F. G. & 9. *al.* áttar. N.

(m) geck, *add.* A. B. & 9. *al.*

(n) um eingi mál at lögum dæmt. L.

dierunt. Hinc aucto hominum numero, A. C.
augebatur plurimis in tractibus annonæ caritas. Visum est prudentioribus, Islandiam, *morte* Gissuris, *non minus declinare & ad interitum vergere, qvam morte* Gregorii *Romanum imperium. Sed enim mors* Gissuris *multas* Islandiæ *molestias portendere visa est, utpote per naufragia, mortalitates, atqve inde fluentia bonorum damna, tum dissidia & justi legumqve contemtus, qvibus malis accessit tanta pestilentia, ut post inhabitationem insulæ major non exstiterit. Duobus post* 1120
Gissuris *Episcopi mortem annis,* Haflidius Maris *filius in Comitiis generalibus est vulneratus, unde exorta lis eadem æstate dijudicari non potuit.*

Cap. IX.

Mortuo Gissure *episcopo, de ejus filiis solus superstes erat* Bödvar; *reliqvi filii* Teitus, Asgeir, Thordus

A. C. oc *Jón; Gróa* lifdi oc lengi ſídan, oc vard nunna oc andadiz í *Skálaholti* um daga *Klængs* Biſcups; í biſcupsdómi *Gitzurar* Biſcups urdu mörg ſtórtídindi: Lát hins Helga *Knúts* Kóngs á *Fióni* (39), oc *Benedićts* bródr hans; *Vilhiálms* (o) Englands Kóngs (40); andlát *Olafs* Kóngs *Kyrra* (41), oc *Hákonar Magnús*ſonar (42) í *Noregi*, fall *Magnúſs* Kóngs *Berbeins* (43) veſtr á *Irlandi* (p), klauſtrafærſla hins H. *Nicoláſs* Biſcups í *Bár* (44); andlát *Olafs* Kóngs *Magnús*ſonar í *Noregi;*

(o) Engla. B. C.

(p) aulaſtin. E. G. O. R. *addunt*, *male*, *pro:* á ulaſtin, *pro qvo* Snorrius *in vita Magni Nudipedis:* uladzſtir.

(39) Pasſionem Sancti Canuti Regis Daniæ Annales noſtri anno 1087 referunt, præter *Breviores*, qvi illam anno ſeqventi adſcribunt, ſola, ut videtur, exſcriptoris culpa. Conf. Annal. Reg. apud *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 47. & loca ibid. allegata.

(40) Mortem Vilhelmi Conqveſtoris Angliæ Regis anno 1087 recte narrant *Annales Reſeniani.* Sed hic á vero errant *Annales Regii*, alias accuratisſimi, qvi ad annum 1089 obitum ejus referunt. Vid. *Langebek* loc. cit.

& Joannes *ante patris decessum occubuerant.* *Etiam* Groa (Giffuris *filia*) *longo post patrem tempore vixit*, *quæ sacrarum virginum ordini adscripta*, *tandem*, Klango *episcopo*, *in* Skalholto *obiit*. *Dum* Giffur *episcopi munere fungebatur*, *multæ acciderunt res*, *maxime memorabiles*: *Sancti* Kanuti, *fratrisqve ejus* Benedicti *in* Fionia, Wilhelmi *Anglorum Regis*, *Regum* Olafi Kyrre & Haconis Magni *filii in* Norvegia *mors*; Magni Nudipedis *in* Hibernia *cædes*; *à Sancto* Nicolao *translatum*, Barium, *cœnobium*; *mors Regis* Olavi Magni *filii in* Norvegia; A. C.

(41) Regis Olavi Qvieti mors fide Annalium incidit anno 1093, qvamvis Annales *Reseniani* annum 1094 & *Breviores* 1098 ob caufam fupra allatam adfcribant.

(42) Haconem Norvegiæ Regem, Magni filium, anno 1094 obiiffe, Annales conftanter teftantur.

(43) Cædem Regis Magni Nudipedis referunt *Annales Regii* apud *Langebek* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. p. 48. *Skalholtenfes antiqvi*, *Holani* utriqve, *Oddenfes*, *Recentiores*, & *Membranei* ad annum 1103; fed *Flateyenfes* ad 1102, *Reseniani* ad 1104, & *Breviores* ad annum 1105.

(44) Translationem S. Nicolai *Annales Holani* utriqve, *Reseniani* & *Regii* apud *Langebek* loc. cit. pag. 47. ad annum 1087 referunt.

A. C. *regi;* líflát *Magnús*ar Jarls hins *Helga* (45); andlát Lögſögumanna *Marcúſar* oc *Ulfhedins* (46) oc *Teits Isleifs* ſonar, oc annara ſona *Isleifs* Biſcups; Ellds uppkoma í *Heklu* (47), oc mörg önnur ſtórtídendi, þó at her ſe ei (q) tillögd.

X. Cap.

Þórlákr Runólfs ſon (48) *Þórláks* ſonar, *Þórarins* ſonar, *Þorkels* ſonar (r) *Skotakolls*, oc ſonar *Hallfrídar Snorra* dóttur *Karls* ſonar, var fæddr upp med födur ſínum í barnæſku, enn hann var lærdr í *Haukadal;* hann var ſnemmindis ſkynſamr oc ſidlátr, oc hugþeckr hvörium gódum manni; bænahallds-madr

(q) greind. F. M. *al.* ſkrifut.

(r) Skattakolls. A. B. C. D. J. O. M. R. Skaptaſonar Kolls. 3. Rólfs ſonar, *pro* Kolls. N.

(45) Regis Olai & S. Magni Comitis Orcadum mortem anno 1116 accidiſſe Annales conſtanter teſtantur; niſi qvod *Flateyenſes* pasſionem S. Magni ad 1115 referant.

(46) De Marco & Ulfhedine Legiferis Islandiæ vid. *Arii*

Tab. I.

Genealogia *Thorlaci Runolfi* filii Episcopi Scalholtensis ad p. 69.

Landn. P. V. Cap. 9. p. 366.

Naddoddus Pirata, uxor *Jorunna* fil. *Olvis Barnakalls*

Bröndolphus

Thorlefus

Bröndolphus

Thorkel Skatakarl

Thorarinus — uxor — *Thorunna*

Hallus de *Haukadal* — *Thorlakus*

ibid. Pars I. Cap. 20. p. 44.

Oleifus Hialti

Ragius de *Laugardalo*

Gutbormus

Gunvöra

Thorunna

ibid. P. III. p. 218. & 19.

Thordus de *Höfda* qvinto gradu a Ragnare Lodbrog Rege Daniæ Descendens. Uxor *Fridgerda Kiarvali*, Irlandiæ Regis ex filia neptis.

Snorrius, uxor *Thorhilda Riupa* filia *Thoreris Gelleris*. Vid. *Gunnlögi Ormstungæ Saga*

Thordus Hesthöfdi

ThorfinnusKarlsefni Vinlandiæ Inventor

Snorrius

Hallfrida

Runolfus (son of *Thorlakus*) — uxor — *Hallfrida*

Thorlakus Episcopus Skalholtensis.

vegia; *cædes Comitis* Magni Sancti; *Legiferorum*, Marci & Ulfhedinis & Teiti Isleifi *filii*, *aliorumqve* Isleifi *episcopi filiorum mors; Ignis de monte* Hekla *eruptio; & multæ aliæ maximi momenti res, qvæ hic non commemorantur.* A. C.

Cap. X.

Thorlacus, *filius* Runolfi, *filii* Thorlaci, *filii* Thorarinis, *filii* Thorkellis Skotakolli, *matrem habuit* Hallfridam, *filiam* Snorrii Karlis *filii. Hic apud patrem puer educatus, sed in* Haukadalo *literis imbutus est. Sapientia & morum honestate mature commendabilis, atqve bonis omnibus fuit acceptus. In*

 prima

Arii Polybist. Sched. pag. 61. 21. 31. 65. *Kristni-saga* pag. 110. 114. Necrologium Island. in *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 2. p. 516.

(47) Eruptionem hanc ignis de Hekla subterranei Annales ad annum 1104 referunt, exceptis *Brevioribus*, qvi annum 1106 præferunt.

(48) Genealogiam Thorlaci Episcopi ad calcem exhibebimus. Tab. I.

A. C. madr mikill var hann þegar á únga alldri, oc ſkiótr í (s) ſkilníngum oc (t) lagdr til kennimannsſkapar (u), linr var hann oc litilátr oc óaſſkiptaſamr, heilrádr, oc heilhugadr vid alla þá er hiá honum vóru, mlúklátr oc miſkunnſamr vid þá er þeſſ þurftu vid, frændrækinn oc forſiáll í fleſtum hlutum
1117 bædi fyri ſína hönd oc annarra. *Þórlákr* hafdi þá II vetur hins fiórda tugar er hann var til Biſcups kiörinn, oc má af því marka hvör madr hann var, enn ſá madr kaus hann (x) í hinn meſta vanda er vitraſtr oc göfugaſtr var, enn honum kunnaſtr, er var *Gitzur* Biſcup. *Þórlakr* var medalmadr at vexti, lángleitr oc liósjarpr á hár, þockagódr, enn kalladr ecki vænn madr af alþýdu ne allſkörugr at ávarpi velfleſtra manna. Enn er hann kom utanlands, var þá ſvo átekit, at lítit mundi mannval vera á landinu

(s) ſkilníngu. L. ſkilníngi. A. 6. *al.*
(t) lagadr. A. B. 6. *alii.*
(u) liúfr. F. 3. *alii.*
(x) til hins, A. B. 12. *alii.*

prima juventute, freqventissimus erat in A. C.
precibus, ad discernendum celer & acutus, sacerdos à natura formatus, lenis, humanus, qviqve alienis negotiis se non temere immiscebat; in consiliis qvoqve dandis salutaris erat, & erga familiares sincerus, mansvetudinis & misericordiæ erga merentes singularis, cognatorum amans, & in plerisqve negotiis prudens & cautus, tam in suis, qvam aliorum negotiis. Thorlacus *triginta duos* 1117
annos erat natus, cum in episcopum eligeretur; qvalis vero & qvantus fuerit, inde cernere licet, qvod illum vir sapientissimus æqve ac præstantissimus, eiqve notissimus, Gitzur *episcopus, muneri gravissimo parem judicaret.* Thorlacus *staturæ erat mediocris, vultu longiusculo, capillis ex fusco albicantibus, oris habitu, qvem ad favorem conciliandum natura finxerat, sed qvi vulgo non dicebatur formosus; nec, ut pleriqve judicabant, eloqvio*

A. C. landinu, oc þeim ſÿndiz hann óſendi-
1117 ligr til ſlíkrar tignar, enn hann ſvaradi ſva ſiálfr, at ei kæmi þat til þeſſ, oc kvad meirr þat vallda, at hann hefdi meirr leynt annmörkum fyri mönnum enn Gudi, oc af þeſſum ſvörum þóttuz menn vita at hann mundi vel fallinn vera til ſlíkrar tignar; enn er hann kom á fund *Öſſurar* Erkibiſcups, þá ſá hann brádt hvörr madr *Þórlákr* var, oc tók vid honum med ſæmd oc virdíngu, enn hafdi í (y) nockra tregdu um vígſlu hans, oc taldiz ei kunna at ſetia höfut á höfut ofan; enn þó, at ordſendíngu *Gitzurar* Biſcups, þá het hann hönum vígſlunni, oc vildi ei til þeſſ ſtadar vígia er ádr var annar Biſcup at, oc bad hann kióſa ſer ſtad at hann væri til vígdr, enn leyfdi þó at hann væri í *Skálaholti*, ef *Gitzur* Biſcup leyfdi hönum þat, ef hann væri á líſi þá *Þórlákr* Biſcup kæmi út. *Þórlákr* var vígdr til
1118 Biſcups III nóttum fyri *Philippi* meſſu oc *Jacobi*, oc var hann vígdr til ſtadar

(y) mikla, *multa*. F. M.

A. C.
ſatis gravis erat. Cum is igitur 1117
ad exteros venerat, viſa eſt illis Islandia *virorum præſtantium admodum paupera, ipſe, qvi ad tantam dignitatem capeſſendam ablegaretur, non ſatis dignus; qvibus ille reſpondit, rem ita non eſſe comparatam, ſed ſe in cauſa eſſe, qvi hominibus magis qvam Deo vitia ſua celaſſet; qvo reſponſo id fecit, ut eum hoc honore dignisſimum eſſe judicarent.* Aſcerum *Archiepiſcopum poſtqvam convenerat, hic qvalis vir* Thorlacus *eſſet, ſtatim perſpexit, qvare omni reverentiæ honore eum excepit, ſed tamen ejus inaugurationi dubia qvædam & moras nexuit, aſſerens, non poſſe ſe caput capiti imponere; precibus tamen* Giſſuris *epiſcopi id dedit, ut promitteret inaugurationem, ſed eo pacto, ut eum nollet epiſcopum inaugurare ſedi, cui alius præerat jam tum epiſcopus; juſſo igitur aliam eligere ſedem, cui præeſſet inauguratus, permiſit tamen in* Skalholto *ſedere, ſi poſt reditum* Thorlaci, *ſuperſtes* Giſſur *id ei concederet.* Thorlacus *epiſcopus tribus ante*
Philippi & Jacobi *feſtum diebus inaugu-* 1118
ratus eſt, epiſcopi titulum accipiens à

 prædio

A. C. ſtadar í *Reykiaholti* í *Borgarfirdi*; enn
1118 hann var vígdr í *Danmörk* XXX (z) dögum fyrr enn *Gitzur* Biſcup andadiz í *Skálaholti.*

XI. Cap.

Þórlákr Biſcup fór til *Islands* þat ſama ſumar ſem hann var vígdr, oc tóku menn feginſamliga vid hönum ſem verdugt var; hann hellt hinu ſama lítilæti í biſcupsdómi ſínum ſem hann hafdi ádr haft, oc alla let hann ſína mannkoſti í vöxt fara, enn eingann þverra, medan hann lifdi; hann tók marga menn til læríngar, oc urdu þeir ſídan gódir kennimenn, oc í mörgu efldi hann kriſtnina á *Islandi.*
1121 Þá er *Þórlákr* Biſcup hafdi III vetr ſetit at ſtóli í *Skálaholti*, þá andadiz *Jón* Biſcup *Ögmundar*ſon (49) at *Hólum*

(z) nóttum, *noctibus.* M. N. P. Q.

(49) De anno Johannis Epiſcopi Holenſis emortuali 1121. omnes noſtri *Annales* & Hiſtorici antiqvi conſentiunt, omnes etiam ordinationem Ketillis anno 1122 factam eſſe aſſerunt, præter *Skalholtenſes*

prædio Reykiahollt *in* Borgfiordensi *pro-* A. C.
vincia; id qvod in Dania *factum est, tri-* 1118
ginta diebus anteqvam Giſſur *episcopus in* Skalholto *mortem obiret.*

Cap. XI.

Thorlacus *episcopus eadem æstate, qva inauguratus fuerat,* Islandiam *petivit, ubi nostrates eum, pro ut dignum erat, læti & humaniter receperunt. Qvamdiu episcopi munere fungebatur, eadem ille, qva antea, modestia usus est, suasqve, dum in vivis erat, virtutes omnes, augeri potius qvam imminui curavit. Multos ille suscepit erudiendos, qvi postea egregii sacerdotes evaserunt. Multis etiam aliis modis rem Christianam in* Islandia *promovit. Cum* Thorlacus *episcopus* 1121
triennium cathedræ Skalholtinæ *præfuerat, mortuus est* Johannes Ögmundi *filius, episcopus*

---

ses antiqviores, *Recentiores* & *Membraneos*; qvi annum seqventem præferunt. Genealogias Episcoporum Johannis & Ketillis exhibuimus. ad *Kristnisagam* pag. 188. sq. conf. & *Arii Polyhist.* Sched. pag. 74. *Sturlungasaga* & *Landnámabók* passim.

A. C. *Hólum*, enn fídan var kiörinn í ftadinn *Ketill Þorfteins*fon oc fór hann utan
1122 oc fudr til *Danmerkr*, oc var þar vígdr til Bifcups X nóttum (a) eptir Kindilmeffu, oc kom til *Islands* hit fama fumar eptir. *Þórlákr* Bifcup ruddi til þeff á finum dögum, at þá var fettr oc rïtadr (b) kriftinna laga þáttr eptir hinna vitruftu manna (c) forfiá á landinu oc umrádum *Öffurar* Erkibifcups, oc vóru þeir bádir vidftaddir til forráda, *Þórlákr* Bifcup oc *Ketill* Bifcup, oc margt var þat annat fem þeir fettu oc fömdu á finum dögum, til (d) fidbótar lands mönnum. *Þórlákr* Bifcup baud barnfóftr *Halli Teits* fyni í *Haukadal*, oc fór þá *Gitzur* fon *Halls* í *Skálaholt*, oc var Bifcup vid hann fvo áftúdligr, fem hann væri hans fon, oc fpádi (e) honum þat, er

(a) fyrir, *ante*. E. R.
(b) kriftinna laga þáttr. A. B. C. D. J. kriftinna laga rettr. F. 3. *alii*.
(c) forfió. A. B. C. D. forfión. F. rádi oc forfiá. H.
(d) fidfemdar. 5. (e) var vid Bifcup. A. F. 7. *al*.

episcopus Holanus., *&* *in hujus locum* A. C.
electus Ketell Thorsteinis *filius*, *qvi peregre profectus austrum versus in* Daniam 1122
ibi decem noctibus ante purificationis beatæ Virginis festum inauguratus est, *qvo facto*, *æstate proximè seqventi in* Islandiam *rediit*. *Dum vivebat* Thorlacus *episcopus*, *id sua opera dedit effectum*, *ut juris ecclesiastici libellus componeretur*, *& literis consignaretur*, *idqve virorum in insula prudentissimorum provida curâ*, Asseriqve Lundensis *Archiepiscopi consilio; cui rei ordinandæ ambo adfuere episcopi*, Thorlacus *&* Ketell, *qvi multa qvoqve alia*, *dum in vivis erant*, *statuerunt atqve sanciverunt*, *ad mores popularium reformandos spectantia*. Thorlacus *episcopus se filii educatorem* Hallo Teiti *filio in* Haukadalo *obtulit; Halli ergo filius* Gissur *ad* Skalholtum *venit*, *qvem episcopus non secus*, *ac si suus esset filius*, *humaniter ac amicè tractavit*,

vatici-

A. C. er ſídan geck eptir, at ſlíkr merkismadr mundi traudt finnaz á *Islandi*, ſem hann var, oc vard á ſú raun ſídan. *Þorláki* Biſcupi þiónadi hinn ſami, preſtr ávallt medan hann lifdi oc var Biſcup, er (f) *Torſi* het oc var (g) *Bödvars*ſon (h), mikill dýrdarmadr, oc hafdi hann ádr verit med *Gitzuri* Biſcupi, oc mátti af ſlíku ſiá oc ödrum hans hversdagligum háttum prýdiligum, hvörſu jafnlyndr hann var at gódu í ſínu líſi; hann ſaung hvörn dag þridiúng af pſaltara, ſeint oc ſkinſamliga, enn þeſſ á milli kendi hann oc ritadi, edr (i) las yfir helgar ritníngar, edr (k) læknadi rád þeirra manna er þeſſ þurftu oc á hans fund komu. Alldrei var hann idiulaus, ör var hann vid aumíngia, enn kalladr feſaſtr (l) af alþýdu, oc ſpardi þó alldrei

(f) Tiörfi. E. G. O. R.

(g) Bödólfsſon. F. M.

(h) þórlákr Biſcup var mikill dýrdar madr. F. *reliqvi de Torſio ſacerdote hoc habent.*

(i) yfirlas. F.

(k) rӕktadi. F. M. (l) vid. E. G. O. R.

vaticinatus fore, ut insigni præstantia A. C.
virum, qvi cum eo comparari posset, vix habitura esset Islandia, *id qvod verum esse, eventus docuit.* Thorlaco *episcopo, dum viveret & episcopi munere fungeretur, famulatus est sacerdos, nomine* Torfius Bödvaris *filius, vir præstantissimus, qvi prius cum* Giffure *episcopo versatus fuerat. Ex qvibus, aliisqve, qvos qvotidie coluit, honestis moribus, cernere licuit, qvam constans in vitæ suæ instituto circa res bonas, & sui semper similis fuerit. Tertiam psalterii partem qvotidie lentus cecinit & consideratus; inter qvæ, vel alios docuit, vel scripsit, vel sacrarum literarum commentarios legit, vel vitæ instituta eorum hominum sanavit, qvi opis indigi illum convenerunt; nunqvam enim otiosus fuit. In miseros fuit liberalis, & qvamvis in plerisqve aliis rebus pecuniæ tenax vulgo haberetur, re tamen atqve necessitate ita ferente, nummis nun-*

qvam

A. C. rei penínga at naudſynium, til allra þarfligra hluta.

XII. Cap.

1132 Enn er *Þorlák* Biſcup ſkorti III vetr á fimtugann at alldri, þá tók hann ſótt eptir þat, oc lá í ſvefnhúſi því er hann var vanr at ſofa í, oc lærdir menn hans, enn er ſóttin tók at vaxa, þá bad hann leſa yfir ſer bók þá er heitir *Cura Paſtoralis*, þá bók hefr giörfa *Gregorius* Páfi, oc ſegir frá greiniliga hverſu þeim manni ſkal (m) farit vera at öllu, er ſtiórnarmadr ſkal vera annara manna. Enn þat þóttuz menn á finna, at hann hugdi ſídan betr til ſíns andláts, enn ádr bókin var leſin; hann bióz ſídan vid andláti ſínu ſem hann kaus ſiálfr, oc ei visſi almúginn hvat framfór í ſóttinni allt til hans andláts. *Þórlákr* var vígdr til Biſcups á dögum *Gelaſii* Páfa

(m) háttat. M. Q.

qvam pepercit, ad rem qvamlibet utilem A. C.
erogandis.

Cap. XII.

Cum Thorlaco *episcopo, ad qvin-* 1132
qvaginta annorum vitæ numerum implendum, tres tantum deerant anni, æger in cubiculo decubuit, ubi ipse & qvi cum eo consveverant clerici, dormire fuerant soliti. Morbo autem ingravescente, ad lectum legi jussit librum, Cura Pastoralis *dictum, qvem composuit* Gregorius *Papa, singula hic distincte docens, à qvibus paratus esse debet, qvi aliis regendis dux est constitutus; qvo facto, jam hilarior omnibus est visus mortem exspectare, qvam ante librum fuerat lectum. Deinde, prout rem ipse consultissimam judicavit, suprema sua meditatus est, populo nesciente, qvid illi accidebat ægroto, anteqvam expiraverat. Tempore* Gelasii

A. C. Páfa (50) þá hafdi hann III vetr hins
1118 fiórda tugar (51), þá voru Kóngar í
Noregi Eysteinn oc *Sigurdr Jórsala-*
1133 *fari.* Hann andadiz nærsta dag fyri
Brigittar messu (52), þá hafdi hann
Biscup verit XV vetr, oc var grafinn
hiá hinum fyrri Biscupum; þá var
lidit frá híngadburdi kristi XI.C vetra
XXVI vetur. Sá atburdr vard fyri
nordan land, þann sama dag er *Þorlákr* Biscup andadiz, at á þeirri sömu
stundu fór leidar sinnar sá prestr einn
fródr oc göfugr er *Arni* het, son
Biarnar (n) *Kárleifs*sonar, hann heyrdi
saung fagrann upp í himinin (o) yfir
ser

(n) Kiarleifssonar, *qvidam*, Geirleifssonar L.
(o) yfir sic. E. G. O. R.

(50) Recte noster asserit, Thorlacum inauguratum fuisse, die 28 Aprilis Dominica secunda post Pascha anno 1118, sedente Gelasio Papa; qvi cum electus fuerit die 25 Januarii hujus anni, sed anno seqventi 1119, die 29 Januarii obierit, consistere omnino neqvit, Thorlacum, qvod tamen calculus auctoris postulat, inauguratum fuisse anno 1111. vid. supra pag. 28. not. 14. & pag. 72.

Papæ episcopus inauguratus est Thorlacus, *triginta tres annos natus*, Eysteino & Sigurdo Hierosolymipeta *in* Norvegia *imperantibus; decessit autem pridie festum St. Brigittæ, cum qvindecim annos episcopatum gesserat, prope tumulos episcoporum, qvi antea decesserant, sepultus, cum mille centum viginti sex anni à nativitate Christi effluxerant. Eo ipso die, qvo* Thorlacus *episcopus exspiravit, accidit in boreali insulæ parte, ut eadem hora (qva obiit episcopus) iter faceret sacerdos qvidam, rerum multarum scientia genereqve clarus, nomine* Arnas Biörnis *filius*, Karleifi *nepos, qvi dulcem in aëre audivit*

A. C. 1118

1133

F 2 *con-*

(51) *Arius Polyhistor* Sched. p. 68. & auctor *Kristni-sagæ* pag. 118. Thorlacum duos supra triginta annos natum fuisse, dum inaugураretur, asserunt.

(52) Thorlacus obiit anno 1133, die 1 Febr. ut testantur Necrologium Islandic. in *Langebek:* Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 505. & *Annales Flateyenses*, *Oddenses*, *Breviores*, *Holani* utriqve, *Membranei*, *Skalholtenses antiqviores* & *Recentiores*. Soli *Annales Reseniani* annum 1132 adscribunt.

A. C. ſer oc var ſúngin cantilena *Lamber-*
1133 *tus* Biſcups þesſi:

(p) *ſic animam claris cœlorum reddidit aſtris*

enn þat var vitat, þá til var prófat, at eingi madr hafdi þár í nánd verit. þótti af því mörgum mönnum mikils vert um þennan atburd, oc (q) letu ſer ei úr minni falla. Margt er merkiligt oc gæſkuſamligt at ſegia frá *Þorláki* Biſcupi *Rúnólfs*ſyni. Þau tídindi urdu í hans biſcupsdæmi, at þá andadiz hinn helgi *Jón* Biſcup at *Hólum* oc *Eiſteinn* Kóngr (53) bróder *Sigurdar Jórſalafara; Sæmundr* preſtr hinn *Fródi* (54) andadiz þat vor hit ſama, er *Þorlákr* Biſcup andadiz ádr um vetrin; þá var oc víg *Þorſteins* (r) *Hávards-*

(p) *anima cleri. (redit aſtra)* F. M.
anima claris. A. B. C. D.
anima clarus. H. P. Q.
animum — reddidit aſtris. E. R.

(q) let. A. B. C. D. 4. *alii.*

(r) Hallvards ſonar. E. G. 7. *alii.*

(53) Rex Eyſteinn fide Annalium obiit anno 1122, à qvibus tamen *Annales Membranci* & *Recentiores* differunt,

concentum modulantium hanc Lamberti *episcopi cantilenam:* A. C. 1133

„ Sic animam claris cœlorum reddidit aſtris.

habito autem examine, innotuit, neminem, cum hoc accidit, ibi fuiſſe vicinum; qvare multi hanc rem, qvam magni momenti eſſe judicarunt, memoria excidere non ſunt pasſi. Multa notatu digna eaqve egregia de Thorlaco *epiſcopo* Runolfi *filio dicenda veniunt. Illo epiſcopo, hæc acciderunt memoranda. Morte obierunt,* Joannes Sanctus *epiſcopus* Holenſis, *&* Eyſteinn *Rex* Sigurdi Hieroſolymipetæ *frater, nec non* Sæmundus *ſacerdos multiſcius, vere hyemem proxime ſeqvente, qva deceſſerat* Thorlacus *epiſcopus. Eodem tempore cæſi ſunt,* Thorſteinn

F 3 Havardi

differunt, annum 1123 ſubſtituentes. Conf. Necrologium Island. in *Langeb.* Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 514.

(54) Sæmundus, ob haud vulgarem eruditionem, *hinn Fróde* ſive Polyhiſtor appellatus, obiit anno 1133, ut omnes Annales comprobant; nam *Annales Recentiores*, qvi annum 1135 habent, audiendi non ſunt. De Sæmundo plura legi poſſunt in *Arii* Sched. pag. 3. ſq. 47. 61. *Vita Johannis Sancti. Kriſtniſaga* 188. 192. *F. Johannæi* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 198. ſq.

A. C. *Hávards*ſonar (55) oc *Þórarins* (s) *Ivars*ſonar; þá andadiz *Bergþór* Lögſögumadr (56); þá var lögdeila (57) þeirra *Haflida Márs*ſonar oc *þórgils Odda*ſonar, þá var oc ſætt þeirra. Margir höfdíngiar vóru *Þorláki* Biſcupi óhægir fyri ſakir óhlýdni ſinnar, enn ſumir í (t) órádvendni oc lagabrotum; enn hann hafdi allt í höndum ſem beſt voru efni á.

XIII. Cap.

Magnús var ſonr (58) *Einars Magnús*ſonar, *Þórſteins*ſonar, *Halls*ſonar af *Sídu*, oc *Þurídar* (u) *Gils* dóttur *Hafurs*ſonar, *Hafrbiarnar*ſonar *Mollda-Gnúps*ſonar. *Magnús* var uppfæddr med *Einari* födr ſínum oc *Oddnyu* ſtiúp-

(s) Einarſonar. A. B. 6. *alii.*
(t) órádvendi. E. G. O. R.
(u) Agils. D. F. Asgils. D. N. P. Asgeirs. M. Q.

(55) Vid. *Kriſtniſaga* pag. 122. *Landnámabók* pag. 391.
(56) De Bergthore vid. *Arii* Sched. pag. 65. *Kriſtniſaga* p. 118. *F. Johannei* Hiſtor. Isl. Eccl. Tom. I. p 214.

Havardi *filius*, & Thorarin Ivaris *filius*; eo *etiam* Bergthor *Legifer occubuit*; eo Haflidius Maris *filius* & Thorgils Oddii *filius* & *litibus in foro contenderunt*, & *reconciliati ſunt.* Thorlaco *epiſcopo maxima incommoda crearunt multorum magnatum contumacia*, *mores corrupti*, & *fœde ab eis violatæ leges*; *qvibus tamen malis ille*, *pro viribus*, *optime mederi conatus eſt.* A. C.

Cap. XIII.

Magnus *parentibus natus erat*, Einare Magni *filio*, Thorſteinis *nepote*, Halli *de* Sida *pronepote*, & Thurida, Gilſis *filia*, Hafuris *nepte*, Hafur-Biörnis *pronepte*, Molda-Gnupi *abnepte.* Magnus *educatus eſt apud patrem* Einarem, & Oddnyam *nover-*

(57) Has lites fuſe enarrat *Sturlungaſaga* toto fere libro primo. Conf. & *Landnámabók* pag. 391. *Kriſtniſaga* pag. 124. ſq.

(58) Genealogiam Magni exhibuimus ad finem *Kriſtniſagæ* pag. 188. Conf. *Landnámabók* p. 348. ubi alter Genealogiæ ejus ramus explicatur. Rationem nominis ſuppeditant *Olafsſaga Helga*, *Magnusſaga Góda*, & ex his S. Ven. *Finnus Johannæus* Hiſt. Eccl Isl. Tom. 1. pag. 277.

A. C. ſtiúpmódr ſinni, dóttur *Magnúſar* preſts *Þórdar*ſonar úr *Reykiahollti*; þeſſum kváduz þau meſt unnat hafa af öllum ſínum börnum. *Magnús* var til (x) bókar ſettr oc vígdr öllum vígſlum ádr hann væri preſtr. *Magnús* var vænn madr at áliti oc helldr hár madr vexti, fagreygdr oc vel limadr, þýdr oc þeckiligr, oc allra manna (y) ſkrautligaſtr í öllu yfirbragdi oc látgædi, hann var liúfr oc lítilátr, vid alla, ſtórlyndr oc ſtadfaſtr í ſkapi, (z) fullrædaſamr, frændrækinn, margfródr oc málſniallr; hann reyndiz oc velbrugdinn vid hvörttveggia, búnad oc farar, oc var ávallt alla menn ſættandi, hvar ſem hann var vid mál manna ſtaddr, oc ſpardi þeſſ eigi ord ſín ne audæfi.
1133 Enn þá er *Þórlákr* Biſcup hafdi andaz ádr um veturinn, þá var *Magnús* kiörinn til Biſcups eptir um ſumarit, oc þat ſumar ætladi hann til utanferdar

(x) bækur. A. B. C. D. E. G. O. R.

(y) ſkörugligaſtr, *gravisſimus*. E. R.

(z) heilrædaſamr, *conſilia ſalubria ſuggerens*, *quidam Codd.*

novercam, filiam Magni *sacerdotis* Reyk- A. C.
holtensis, *qvi* Thordi *erat filius. Huic filio plus qvam reliqvis suis liberis se favisse, ipsi testati sunt (ejus parentes).* Magnus *literis fuit imbutus, & ad omnia sacra initiatus, anteqvam sacerdos est factus. Fuit concinna forma, procera statura, claris oculis, membris venustis, affabilis & omnibus acceptus, gestuqve omni & agendi ratione ornatissimus, comis & mansvetus, erga omnes liberalis & constanti animo, ad sua cuiqve tribuenda promtus, & cognatorum studiosus, multarum rerum scientia imbutus & disertus. Rei familiaris non minus qvam nauticæ peritiam, haud vulgarem, sæpe tentatus prodidit; ut iras sedaret, inimicosqve omnes reconciliaret, ubicunqve hominum (litigantium) negotiis interesse ei contingeret, nec verbis nec opibus pepercit. Postqvam* Thorlacus *episcopus* 1133
præterlapsa proxime hyeme expiraverat, Magnus *seqventi æstate episcopus est electus, qva etiam iter extra patriam paravit; sed ventis adversis navem*

A. C. ferdar oc vard aptrreka í *Blöndu-Ósi*, oc var þá í *Skálaholti* um vetrinn,
1134 oc fór utan annat ſumar eptir til *Noregs;* þat ſumar fór hann utan er þeir *Magnús Sigurdar*ſon oc *Haralldr Gilli* börduz á *Fírisleyf* (59) oc ſtöck þá *Haralldr* undan ſudr til *Danmerkr. Magnús* Biſcupsefni fór oc ſudr til *Danmerkr* hit ſama hauſt, oc gaf giafir *Haralldi* Kóngi, oc tókſt þá vinfengi þeirra mikit. *Magnús* fór á fund *Öſſurar* Erkibiſcups oc tók hann vid hönum virduliga oc vígdi hann til Biſcups (60) á Simons meſſu dag. Þann
1135 vetr hinn nærſta var *Magnús* Biſcup í *Sarpsborg*, þar til er *Haralldr* Kóngr vard innlendr, þá fór hann til hanns, oc tók Kóngr feginſamliga vid hönum oc med hinni meſtu ſæmd oc virdíngu, oc var hann med hönum þar til er

hann

(59) Prælium Fyrisleifenſe ad annum 1134, referunt, Annales *Holenſes* utriqve, & *Regii* in *Langebek:* Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 43. *Annales* vero *Flateyenſes*, *Skalholtenſes* antiqviores & *Membranei* ad 1132. Priorem calculum confirmat ſeries rerum geſtarum

a no

in amnis Blandæ *oſtium retro pellentibus*, A. C.
proximam hiemem in Skalholto *cum transegerat, ſeqventi æſtate peregre profectus eſt* 1134
in Norvegiam, *qva æſtate* Magnus Sigurdi *filius* & Haraldus Gillius *in* Fyrisleifo *pugnam conſeruere*, *qva victus* Haraldus *auſtrum verſus in* Daniam *effugit*. *Epiſcopus ille deſignatus* Magnus, *etiam auſtrum verſus in* Daniam *eodem autumno appulſus*, Haraldo *Regi dona obtulit*, *unde magna ea inter eos amicitia orta eſt*. *Convenit deinde* Magnus Aſſerem *Archiepiſcopum*, *qvi eum honorifice exceptum ipſo Simonis feſto epiſcopum inauguravit*.
Proximam hiemem Magnus *epiſcopus* 1135
Sarpsburgi *transegit*, *donec* Haraldum *Regem ad regnum reverſum noſter convenit*, *à qvo lubentisſime*, *nec minori cum reverentiæ honore eſt ſuſceptus*. *Manſit dein apud Regem usqve ad ſuum*

a noſtro relata, & ipſius *Snorronis Sturlæi* conſenſus in Heimskringla, Edit. Peringſkiold. Tom. 2. pag. 286. ſq.

(60) Magnum Epiſcopum anno 1234, inauguratum fuiſſe, aſſerunt *Annales Reſeniani*, *Flateyenſes*, & *Holani* utriqve.

A. C. hann fór út aptr til *Islands*, oc þág
1135 af Kóngi virduligar giafir, bordker er vó VIII merkur, oc var þar úr ſídar kalkr giördr (a), oc margar adrar giafir, því at Kóngr var gudhræddr, enn örr (61) oc ſtórlyndr vid vini ſína. *Magnús* Biſcup kom til *Islands* um alþíng, oc kom í *Eyafiörd*, oc reid til þíngs oc kom þar þá menn vóru at dómum, oc urdu ei áſáttir um eitthvört mál, enn þá (b) kom madr at dómum oc ſagdi at þá ridi *Magnús* Biſcup á þíngit, enn menn urdu ſvo fegnir þeirri ſögu, at þegar gengu allir menn heim, enn Biſcup geck ſídan útá hladit fyri kyrkiu, oc (c) tiádi þá öllum mönnum ſenn þau tídindi er giörſt höfdu í *Noregi* medan hann var utan, oc þótti öllum mönnum mikils vert (62) um málſnilli hanns oc ſkörúngs-

(a) Skriódr ſem enn er í Skálaholti, *Skriodus qvi adhuc Skalhollti eſt, habent in margine.* D. K.

(b) dóminum. E. G. O. R.

(c) ſagdi, *pleriqve.*

ſuum in Islandiam *reditum*, *qvando (diſcedens) à Rege honorifica tulit munera*, *nempe poculum ponderis octo ſemilibrarum, ex qvo calix poſtea eſt fabrefactus, ut multa alia miſſa fiant. Erat enim Rex ut Deo devotus, ita erga amicos largus atqve munificus.* Magnus *epiſcopus in* Islandiam *veniens in* Eyafiördum *appulit*, *cum comitia generalia habebantur*, *qvibus ille eqvo vectus acceſſit*, *qvo tempore*, *coram judicibus*, *de re controverſa diſſentientes qvidam contendebant. Tunc ad ſedentes judices nuntius accedens qvidam*, Magnum *epiſcopum ad comitia eqvo vehi narravit*, *qvo nuntio præſentes omnes adeo exhilarati ſunt*, *ut domum ſinguli abirent ; epiſcopus vero in aggêrem, ante templi fores poſitum, proceſſit, ubi res memorabiles*, *qvæ dum peregre fuerat in* Norvegia *acciderant*, *freqventi populo narravit*, *cunctis eloqventiam ejus & gra-*

A. C. 1135

(61) De liberalitate Regis Haralldi conſentit *Sturlæus* Heimskringl. Tom. 2. pag. 284. De calice, cujus hic fit mentio, vid. *Finni Johannæi* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. p. 278. Tom. 3. pag. 254.

(62) De aviditate novitatum, qvatenus veteribus Islandis competebat, plura notavimus ad *Gunnlaugsſoga Ormstungu* pag. 23. ſq.

A. C. ſkörúngsſkap, þá reyndiz oc brátt hvör ágætis madr hann var í ſinu ſtórlyndi oc forſiá, bædi fyri ſína hönd oc annara, af því at hann ſpardi alldrei (d) fiárhlut til þeſſ, medan hann var Biſcup, at ſætta þá ſem ádr voru (e) ſundurþyckir, oc lagdi þat jafnan af ſínu til (f), er þeirra var í milli, oc urdu af því eingar deildir med mönnum, medan *Magnús* var Biſcup. Hann hellt hinu ſama lítilæti ſínu vid alþýdu, ſem ádr, þó væri Biſcup, oc var hann af því vinſælli enn fleſtir menn adrir, oc hafdi þar marga ſtóra hluti til (g) görva.

XIV. Cap.

Magnús Biſcup let miöc auka kyrkiu í *Skálaholti* oc vígdi ſídan, oc var kyrkiudagr ſettr á Seliumanna meſſu, enn ádr hafdi verit Kroſſ meſſu á vor,

(d) fiárhluti. A. F. 7. *alii.*
(e) ſundrlyndir. A. B. 9. *alii.*
(f) er þörf var þeirra &c. F.
(g) giörva, *quidam omitt.*

& gravitatem admirantibus. Tunc qvoqve se statim prodidit ea indolis excellentia, ea, qva usus est, prudentia, & in suis & aliorum negotiis; nam qvoad episcopus fuit, impensæ nunqvam pepercit, ut discordes conciliaret, ex suo semper id addens, de qvo solvendo inter illos non convenit. Qvo factum est, ut Magno *episcopo, nullæ agitarentur lites, nullæ discordiæ. Populo se non minus modestum præbuit factus episcopus, qvam antea fuerat; favore ergo civium præ aliis plerisqve erat felix; qvod & multis præclare gestis rebus promeruerat.* A. C.

Cap. XIV.

Templum Skalholtense, *magnis accessionibus cum auxerat, ipse deinde consecravit* Magnus *episcopus, statuens, ut templi encænia, qvæ antea in festum crucis vernum*

A. C. á vor, þá er *Gitzur* Biſcup hafdi
vígt; *Magnús* Biſcup let tiallda kyr-
kiu borda þeim, er hann hafdi út-
haſt, oc (h) var þat hin meſta ger-
ſemi, hann hafdi út pell þat er (i)
hökull ſá var úrgiördr, er *Skarbendíngr*
heitir; *Magnús* Biſcup efldi oc ſvo
miöc ſtadinn í mörgum tillögum þeim
er lengi hafa meſt (k) gædi at verit,
bædi ſtadnum, oc ſvo þeim ſem hann
hafa ſídan vardveitt; hann keypti til
ſtadarins í *Skálahollti Arnes*, oc *Sand-
artúngu* (l), oc nær allar *Veſtmanna-
eyar*, ádr enn hann andadiz, oc ætladi
þar at ſetia múnklíſi (63), enn hönum
1145 endtiz ei til þeſſ líf. Enn þá er *Ket-
ill* Biſcup var nú ordinn (m) vel
ſiötugr

(h) voro þat enar meſto gerſemar. E. F. G. & 4. *alii.*

(i) hauksnautr. A. B. 5. *alii.* er haukr ſá ér ágördr er ſkarmendingr heitir, *in qvo accipiter, nomine* ſkarmendingr, *depictus eſt.* E. G. O. R. *Sed* úrgerdr, *habent.* G. O.

(k) mæti. F.

(l) Sandartúngur. E. G. 3. *al.*

(m)*nær, *fere.* H. M. N. Q.

vernum inciderant, postqvam Giffur *epi-* A. C.
scopus (ædem hanc sacram) initiaverat, in festo, Sanctis in insula Selja sacro, celebrarentur. Idem templum ornavit episcopus Magnus *aulæo, qvod domum secum portaverat, ingens utiqve cimelium. Ille purpuram qvoqve advexit, ex qva pallium sacrum postea factum est,* Skarbendingr (*cimbria crenata*) *dictum. Sedem cathedralem multis etiam accessionibus ditavit episcopus* Magnus, *qvæ longo deinceps tempore & ipsi sedi, & sedem tenentibus summo emolumento fuere. Dedit sedi* Skalholtensi, *qvæ suo ære comparavit, prædia* Arnesum, Sandartungam, *& anteqvam morte decessit, omnes fere insulas* Vestmannenses; *ubi monasterium exstruere decreverat; sed hæc agentem mors occupavit. Cum* Ketell 1145
episcopus ætatem septuaginta annorum impleverat,

(63) De hoc monasterio, vid. *Finni Johannæi* Histor. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 278. Tom. 2. pag. 39. Tom. 4. pag. 24.

A. C. ſiötugr at alldri, þá fór hann til al-
1145 þíngis oc (n) fól ſic undir bænahalld allra lærdra manna á preſtaſtefnu, oc þá baud *Magnús* Biſcup hönum heim med ſer í *Skálaholt* til (o) kyrkiüdags ſíns oc (p) brullaups þeſſ er þar ſkylldi þá vera; ſú veitſla var ſvo miöc vöndud, at ſlík eru ſídſt dæmi til á *Islandi*, þar var mikill miödr blandinn oc (r) öll ölfaung önnur ſem beſt máttu verda; enn (s) föſtudaginn eptir fóru Biſcupar bádir til laugar í *Laugarás* eptir náttverd, enn þar urdu þau miklu tídindi at þar andadiz (64) *Ketill* Biſcup, oc þótti mönnum þat mikil tídindi; mikill hryggleiki var þá á mörgum manni í því heimbodi, þar til er Biſcup var grafinn oc um hann var búit. Enn med fortölum *Magnúſar* Biſcups oc dryck þeim hin-
um

(n) fal. A. F. 5. *alii.*
(o) Kyrkiudagſins. A. B. 6. *al.*
(p) brúdkaups. A. B. & *octo alii.*
(r) öl áfaung. E. G. R. öl áſeng. L. O.
(s) föſtudags aptan, *veſpere.* E. G. O. R.

pleverat, comitia petivit, ubi in synodo A. C.
sacerdotum omnium clericorum precibus 1145
se commendavit. Tum eum Magnus *episcopus ad* Skalholtum *invitavit, encæniis templi ibi interfuturum, atqve nuptiis, ibi etiam celebrandis. Erat convivium hoc tanto apparatu structum, ut similis lautitiæ pauca dentur in* Islandia *exempla; magna (enim) hic erat hydromelis (cerevesiâ) mixti copia, aliaqve omnia potus genera, qvam fieri potuit optima. Die Veneris proxime seqventi, post coenam, ambo episcopi, balneis usuri, ad* Laugarasum *iverunt, ubi casu admodum notando accidit, ut* Ketell *episcopus morte obiret; qvæ res audientibus visa est maxime memorabilis. Hinc magna in hoc convivio tristitia multos tenuit, donec episcopi funus terræ mandatum & justo cum apparatu conditum erat. Fecere id vero monita* Magni *episcopi, una cum potu generoso,*

 cujus

(64) Ketell consensu omnium Annalium antiqvorum decessit anno 1145, die 23 Julii, si die Veneris proximo post 9 Nonar. Julii, ut vult auctor noster, obierit. Sed Necrologium Islandicum in *F. Johannæi* Hist. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 597. statuit eum die 7 Julii fatis functum fuisse.

A. C. um ágæta (t) er menn áttu þar at
1145 drecka, þá urdu menn (u) nockut
afhuga ſkiótara hörmum ſínum, enn
1146 elligar mundi. Enn eptir þat var (x)
koſinn til Biſcups at *Hólum*, *Biörn*
*Gils*ſon, oc fór hann utan med bref-
1147 um *Magnúſs* Biſcups til *Aſkels* Erki-
biſcups, oc var *Biörn* vígdr til Biſcups
nærſta dag eptir Kroſſmeſſu á vor,
(65) oc fór út híngat hit ſama ſumar,
oc var Biſcup at *Hólum* (y) XII vetr.

XV. Cap.

1148 Enn þá XII vetr vóru lidnir frá
andláti *Þorláks* Biſcups *Runólfs*ſonar,
enn *Magnús* hafdi Biſcup verit (z)
XIIII vetr, þá (a) bar til ſú óhamíngia
á *Islandi*, at ei hefr önnr þvílík ordit
at mannſkada, þá *Magnús* Biſcup hafdi
farit

(t) er þar var veittr. E. R.
(u) nockut ſkiótara gladir. *Qvidam Codd.*
(x) vígdr, *pleriqve.*
(y) XV. A. B. & 7. *alii.*
(z) XIII. vetr. 7. *codd.*
(a) braſt, *pro*, bar til. E. G. O. R.

cujus bibendi convivis ibi fuit copia, ut A. C.
illi aliqvanto citius doloris oblivifceren- 1145
tur, qvam alias factum esset. Postea in
episcopum Holanum *electus est* Biörn Gil- 1146
fis *filius, qvi* Magni *episcopi literis mu-*
nitus, peregre abiens, Askelem *Archiepi-*
scopum convenit, à qvo postridie festi Cru- 1147
cis verni episcopus est inauguratus. Ea-
dem æstate huc in Islandiam *redux, per*
duodecim annos Holensem *episcopatum*
tenuit.

Cap. XV.

Elapsis à morte Thorlaci *episcopi,* 1148
filii Runolfi, *qvindecim annis, cum* Mag-
nus *qvatuordecim hiemes episcopus fuerat,*
in Islandia *accidit res adeo acerba, ut*
par ei hominum ibi non exstiterit perni-
cies. Per finus *enim* occidentales *iter*
permensus Magnus *episcopus, cum festo*
G 3 *Sancti*

(65) Ordinationem Biörnis Episcopi Annales, solis *Brevioribus* exceptis, qvi in plerisqve annum reliqvorum calculum seqventem, adscribere solent, ad annum 1147 referunt.

A. C. farit yfir *Veſtfiördu* oc var í *Hytardal*
1148 um Mikaels meſſu, enn hinn nærſta dag eptir meſſudaginn, þá kom þar elldr í bæinn (b) um náttmál, oc vard Biſcup ei fyrr var vid, enn honum þótti ei óhætt út at gánga, oc var ſem hann villdi ei bædi giöra, at flýia ógn daudans er hann ſá þá nálgaz, enn hafa þeſſ ádr bedit jafnan almáttugann Gud, at hann ſkyldi þat líflát ſpara hönum til handa er hönum þætti ſer (c) í því (d) laugarpíníng (66) ſín. *Magnús* Biſcup let þar líf ſitt (67) í húsbrunanum oc med honum (e) II menn oc LXXX (68). Þar andadiz

(b) um nóttina, *noctu*. M. Q.

(c) eigi, *non*, *addunt*. A. B. 6. *alii*.

(d) laugar píning, *habent*. F. J. K. lángar píning A. B. C. D. *alii*. lóng ſín píning. E. G. 7. *alii*.

(e) II menn oc L; M. N. Q.

(66) Illo & longo poſt tempore creditum fuiſſe, paſſiones qvasvis, & inprimis mortem violentam, remisſionem peccatorum promereri, in re tam clara, non eſt qvod operoſe perſeqvamur.

(67) Anno, ut Annales teſtantur 1148, die 30 Septembr.

A. C. 1148

Sancti Michaëlis in Hytardalo *hospitabatur, accidit, ut postridie dicti festi, sub noctem venientem, igne flagraret villa, episcopo rem non prius sentiente, qvam cum exitus de ædibus ei periculi non expers videbatur. Cum igitur metu mortis, qvam jam appropinqvantem videbat, fugere nollet, is, qvi precibus Deum omnipotentem assiduis sollicitaverat, ut id sibi reservaret mortis genus, qvo dolorem posset sentire, vitæ suæ maculas purgaturum. Periit hoc incendio* Magnus *episcopus, & cum illo octuaginta duo alii homines,*

---

(68) De numero defunctorum differunt auctores, pleriqve numerum 72 adscribunt, verbi gr. *Annales Flateyenses*, *Breviores*, *Holani antiqvi*, *Regii* apud *Langebek:* Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 55. *Necrologium Islandicum* loc. cit. Tom. 2. p. 515. *Sturlungasaga* Mſ. Qvidam 72 non adnumerant Magnum Episcopum & Torfium sacerdotem, adeoqve 74 periisse volunt; hi sunt *Annales Skalholtenses* antiqviores, *Recentiores* & *Membranei*. *Annales Oddenses* & *Skalholtenses* qvidam numerum rotundum septuagenarium assumunt.

A. C. andadiz (f) *Torfi* (69) preſtr *Bödvars-*
1148 ſon, er ávallt hafdi honum þiónat í hans biſcupsdómi; þar letuz VII preſtar adrir, oc allir göfugir. Lík Biſcups oc *Torfa* voru náliga óbrunnin, oc voru bædi færd í *Skálaholt*, oc þá voru ſendir ſkynſamir menn í *Fliótshlíd*, *Páll* preſtr *Sölva*ſon (70) úr *Reykiaholti*, oc *Gudmundr Konrads*ſon (71), at ſegia þesſi tídindi *Halli Teits*ſyni (72) oc *Eyulfi*

(f) Tiörfi. E. G. O. R. *hic & alibi.*

(69) Ab hoc Torfio villam paſtoralem *Torfaſtader* nomen traxiſſe ſcribit *Brynjolfus Svenonius*, Epiſcopus dioeceſeos Skalholtinæ doctisſimus, in literis qvibus Thordo Thorleifi filio dictam præbendam contulit, die 28 Maji 1658 ita inqviens: *Præbenda* Torfaſtader *cathedræ Skalholtenſi & collationi Epiſcoporum ſubjecta fuit, inde a tempore Sacerdotis* Torfii, *à qvo præbenda denominatur, qvique ſedentibus tribus ſuccesſive Epiſcopis ſimul erat Paſtor Cathedralis Skalholtenſis, cujus etiam mentio in* Hungurvaka *injicitur, qvod Hytardali una cum Magno Epiſcopo flammis conſumtus perierit. Villa, qvoqve ipſa fundorum Skalholtenſium, qvos Giſſur Epiſcopus Isleifi filius jure hæreditatis à majoribus, inde à terra primo occupata, ad ſe revolutos, partem primitus conſtituit, Giſſur autem hos templo cathedrali addicens, templum Torfaſtadis fundavit, præbendamqve Torfaſtadenſem ſacerdotis,*

qvos inter Torfius *ſacerdos* Bödvaris *filius*, *qvi ei epiſcopo ſemper fuerat famulatus. Septem alii ſacerdotes, viri omnes egregii, ibi interierunt. Epiſcopi* Torfii*qve cadavera ab igne fere illæſa, ad* Skalholtum *delata ſunt. Miſſi autem fuere viri prudentes*, Paulus *ſacerdos*, Sölvii *filius*, *de* Reykiaholto, *&* Gudmundus Conradi *filius*, *hujus rei nuntii*, *in* Fliotshlidam, *ad* Hallum Teiti *filium &* A. C. 1148

G 5 Eyul-

cerdotis, *qvi templo cathedrali & Epiſcopo miniſtraret*, *uſibus asſignavit.* Hæc, cum alias hodie fruſtra qværantur, & virum doctisſimum ea gratis aſſumſiſſe, non eſt, qvod animum inducamus, ne plane intercidant, annotaſſe viſum eſt.

(70) De Paulo Sölvii filio, qvi anno 1185 obiit, multis agunt *Sturlungaſaga* libr. 2. pasſim, & *Thorlaksſaga Helga.* Genealogiam exhibet *Landnámabók* Edit. Havn. p. 48.

(71) De Gudmundo Kodranis filio plura ſuppeditat *Sturlungaſaga* pasſim.

(72) Isleifi Epiſcopi ex filio Teito nepos, Giſſuris Halli filii, cujus apud noſtrum tam crebra & honorifica mentio fit, pater; cujus genealogiam ad finem *Kriſtniſagæ* pag. 116. 122. pertexuimus. Conf. ſupra not. 1. & *Sturlungaſaga* pasſim. De ejus in Epiſcopum Skalholtenſem electione & obitu auctor noſter pluribus mox infra agit.

A. C. *Eyúlfi Sæmundar*fyni (73) oc ödrum
1148 höfdíngium er (g) at veitzlu voru med (h) hönum; þeir fóru ſtrax í *Skálaholt*, enn veſtan komo med lík Biſcups oc *Torfa*, *Gudmundr* preſtr *Brands*ſon (74), oc *Snorre Svertings* (*) ſon, oc fleiri virdulegir menn, oc komo í *Skálahollt* á Dioniſius meſſu, enn (i) Geronis dag vóru líkin nidrſett hiá grepti hinna fyrri Biſcupa. Ei hefr (k) verit meir til óyndis hagat enn þá er menn urdu ſvo (l) naudſkilia, at náliga vard hvör vid ſinn áſtvin at ſkilia í *Hytárdal*. *Magnús* Biſcup var vígdr til Biſcups af *Öſſuri* Erki-

(g) á *pro* at. A. B. C. D. 7. *alii.*
(h) med þeim. F. 6. *alii.*
(i) Gregorius. E. H. R. Hieronymi. J. Gedeonis. D. F. Gerconis. G.
(k) oc hefir vetr meir &c. G. O. R. oc hefir verit meir. A. B. 8. *alii.*
(l) navdſkiliaz. A. B. C. D. O. R. naudſkeria. M. Q.

(73) Eyulfus Sæmundi Polyhiſtoris filius, cujus genealogiam exhibuimus ad *Kriſtniſagam* p. 188. 192. obiit anno 1158, ſide *Annalium Flateyenſium*, *Holenſium*

Eyulfum Sæmundi *filium, aliosqve magnates, qvi ibi* Hallo *aderant convivæ. Illi haud morantes, ad* Skalholtum *se contulere, ab occidente funus episcopi &* Torfii *ducentibus,* Gudmundo *sacerdote* Brandi *filio,* Snorrio Svertingi *filio, pluribusqve aliis viris honestis, qvi Dionysii festo ad* Skalholtum *venere; die vero Gerionis, cadavera juxta priorum episcoporum sepulcra terræ mandata sunt. Major nunqvam data est moeroris occasio, qvam in* Hytardalo, *ubi hominum discessum ea urgebat necessitas, ut qvilibet fere amicus ab amico carissimo divelli & abstrahi cogeretur. Episcopus ab* Assere *Archiepiscopo* A. C. 1148

---

lensium antiqvorum & *Regiorum* in *Langebekii* Script. Rer. Dan. Tom. 3. p. 59. Plura de viro sapientissimo vid. in *Sturlungasaga* & *Þorláks Biscups Saga.*

(74) Gudmundus Brandi filius, Pastor Hiardarholtensis, multis laudibus, iisqve promeritis, in *Sturlungasaga* passim extollitur. Mentionem ejus facit *Kristnisaga* pag. 116. Obiit anno 1151. Vid. Annal. Reg. in *Langebek:* Script. Rer. Dan. pag. 56.

(*) Genealogiam & laudes Snorrii *Sturlungasaga* pluribus perseqvitur.

A. C. Erkibiſcupi á dögum *Anacleti* Páfa (75) oc *Harallds* Kóngs *Gilla* oc *Magnúſar Sigurdar*ſonar *Noregs* Kónga, þá var hann vetri meir enn hálffertugr, enn hann andadiz í húsbruna í *Hytardal* fimta dag viku, einni nótt eptir Mikaels meſſu, þá var lidit frá híngatburdi Kriſts XI.C vetra XL oc I vetr (76) þá hafdi hann (m) XIIII vetr verit Biſcup.

XVI. Cap.

Medan *Magnús* var Biſcup ſviku (n) býarmenn *Haralld Gilla* (77), oc þá

(m) XIII. M. Q.
(n) bæjar menn. A. F. 7. *alii.*

(75) Anacletus Secundus, Antipapa, electus fuit anno 1130, obiit 1138. Qvo ſedente, id eſt anno 1134, ut ſupra pluribus adſtruximus, Magnus Epiſcopus inauguratus eſt.

(76) Omnes noſtri Annales antiqvi mortem Magni Epiſcopi ad annum 1148 & craſtinum feſti Michaëlis Archangeli referunt, præter *Annales Breviores* & *Fragmentum Annalium*, in Biblioth. Magnæana No. 414. in Qvarto, (qvod cum dictis Annal. *Brevioribus* in plurimis convenit) qvi annum ſeqventem

scopo initiatus est Magnus, Anacleti *Papæ*, Haraldi Gillii *&* Magni Sigurdi *filii*, Norvegiæ *Regum tempore, triginta sex annos natus, sed in* Hytardalo *periit incendio, qvinta hebdomadis die, prima post festum Michaëlis nocte, cum à nato Christo elapsa erat millesima centesima qvadragesima prima hiems; ipse vero episcopi munus qvatuordecim hiemes gesserat.* A. C.

Cap. XVI.

Magno *episcopo*, Haraldum Gillium *prodiderunt cives (Bergenses). Tunc etiam*

---

qventem 1149 adscribunt. Hoc anno dies 30 Septembris, Magno Episcopo emortualis, incidit in diem Veneris, & anno 1141, qvem auctor ex erroneo suo calculo adscribit, in diem Martis. Cum igitur, etiam ex nostri testimonio, evictum sit, Magnum die Jovis periisse, dubio caret, id anno 1148 factum esse.

(77) Cædem Haralldi Norvegiæ Regis, a conjuratis Bergensibus perpetratam, prolixe narrat *Sturlæus* in Heimskringla Edit. Peringsk. Tom. 2. p. 311. seqv. eamqve ad annum, ut series rerum gestarum secum fert, 1136 refert, consentientibus omnibus Islandorum Annalibus antiqvis, præter solos *Skalholtenses antiqvos*, qvi annum 1135 præferunt.

A. C. þá fellu þeir *Magnús* Kóngr oc *Sigurdr Slembidiákn* (78), þá vard víg *Þóris Steinmóds*ſonar (79) oc andlát *Öſſurar* Erkibiſcups (80), oc *Ulfhedins* Lögſögumanns, oc *Finns* Lögmanns (81) oc *Henriks* Engla Kóngs (82), oc margt annat vard á hans dögum, þat er

(78) Cædes eorum refertur ad annum 1138, ab *Annalibus Skalholtenſibus antiqvioribus*, *Holanis* utrisqve, *Membraneis* & *Recentioribus*; ſed ad annum 1139, ab *Annalibus Flateyenſibus*, *Oddenſibus* & *Regiis* apud *Langebek*: Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 54. qvorum calculum confirmat *Sturlæus* in Heimskringla Tom. 2. pag. 329. ſeqv.

(79) Cædem Sacerdotis Thoreris, Steinmodi filii, anno 1136 commiſſam fuiſſe, perhibent *Annales Regii* apud *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 54. & *Holenſes antiqviores*. *Flateyenſes* vero annum 1135 habent.

(80) Obitum Aſſeri ſive Öſſuris, Archiepiſcopi Lundenſis ſæpe laudati, Annales ad annum 1138 narrant, exceptis *Flateyenſibus*, *Reſenianis* & *Skalholtenſibus* antiqvioribus, qvi annum 1137 adſcribunt.

(81) De Finno Legifero diverſæ auctorum ſunt ſententiæ, a Summe Ven. *Finno Johannæo* Hiſt. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 213. allatæ, qvas conciliari poſſe confidimus, ſi duo ejusdem nominis viri, ætate ſuppares, ut & revera fuerunt, aſſumantur. Alter qvi 1139 Legifer erat, (nam officii ejus initia

etiam cæsi sunt Magnus *Rex &* Sigurdus, *cognomento* Slembidiakn (*Diaconus transfuga*). *Eo qvoqve tempore accidit cædes* Thoreris Steinmodi *filii, nec non mors* Asseri *Archiepiscopi*, Ulfhedinis & Finni *Legiferorum, &* Henrici *Anglorum Regis, multæqve aliæ res maximæ memorabiles.* A. C.

---

initia *Annales Reseniani* ad annum 1138 referunt, *Flateyenses* vero ad 1140) ut *Annales Regii*, *Holenses* utriqve & *Oddenses* testantur, sed qvi, iisdem testibus, anno 1145 obiit. Hic Legifer sacerdos appellatur, & Halli filius fuit; sed *Annales Breviores* ad dictum qvoqve annum 1145 referunt peregrinationem Sacerdotis Finni Halli filii. *Annales Oddenses* ad annum 1159 Finnum Legiferum fuisse asserunt, sed illud manu recentiori adjectum, ex *Arngrimi* Crymogæa insertum esse, suspicione non caret, ubi pro 1139 forte mendum 1159 irrepsit. Anno 1172 Sacerdos Finnus Halli filius Ormum Sacerdotem Thordi filium interfecit, ut testantur *Annales Regii* & *Holenses* utriqve. Ex qvibus patet duos qvidem fuisse Sacerdotes nomine *Finnus Halli filius*, qvorum prior anno 1145 obiit, qvi Legifer fuerat; Posterior anno adhuc 1172 superfuit, sed num is Legiferi officio unqvam functus fuerit, dubitatur.

(82) Henricus Primus Rex Angliæ decessit anno 1135, ut exteris scriptoribus consentiunt *Annales Reseniani & Regii* apud *Langebek* in Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 53.

A. C. er mikil tídindi voru í. Eptir andlát
1149 *Magnúsar* Biscups hit nærsta sumar, vard at kiósa mann til Biscups, *Hall Teits*son (83), fór hann utan oc mælti allstadar þeirra máli, sem hann væri (o) allstadar barnfæddr sem þá kom
1150 hann. *Hallr* andadiz í *Treckt* þá þeir fóru aptr, oc var ei vígdr til Biscups.
1151 Enn þá er útspurdiz andlát *Halls Teits*sonar til *Islands*, mátti enn Biscup kiósa, þá var þat allra manna kiör sem ráda áttu, med forsió *Biarnar* Biscups at *Hólum*, at menn kiöru til Biscups Nordlendskann mann þann er *Klængr* het, oc var *Þórsteins*son oc *Halldóru Eyólfs* dóttur.

XVII. Cap.

Klængr *Þórsteins*son var vænn madr at áliti oc medalmadr at vexti, kvikligr oc sköruligr oc algiör at ser, oc ritari gódr, oc hinn mesti lærdóms madr; hann var málsniallr oc öruggr at

(o) ávallt, *semper*, *addunt*. E. F. G. O. R.

les. *Æstate* Magni *episcopi mortem* A. C.
proxime secuta, *cum episcopus erat eligendus*, *electus est* Hallus Teiti *filius*, *qvi peregre profectus exterorum sermone scite adeo utebatur, acsi patriam habuisset, qvamcunqve adiisset regionem.* Hallus Trajecti *ad* Rhenum *mortuus est*, *cum suis* Roma *domum reversurus*, *qvare episcopus non est inauguratus.* *Fama de* Halli Teiti *filii morte in* Islandiam *perlata*, *cum ad episcopum eligendum iterum accedebatur, factum est communi omnium consensu, qvorum hac in re valuit auctoritas aut consilium*, *nec non* Biörnis *episcopi* Holensis *provida cura, ut in episcopum eligeretur vir è tractu boreali oriundus*, *nomine* Klængus, *filius* Thorsteinis & Haldoræ Eyolfi *filiæ*.

1149

1150

1151

Cap. XVII.

Klængus, Thorsteinis *filius*, *fuit vir facie decora & mediocri statura*, *vegetus*, & *qvi se magnifice gerebat*, *artibus omnibus perfectè instructus*, *scriba eximius*, & *literis probe imbutus.* *Fuit item ore facun-*

(83) De Hallo Teiti filio vid. plura supra not. 72. p. 105.

A. C. at vinfesti oc hit mesta skáld, hann hafdi verit med *Katli* Biscupi oc hafdi hann í mörgu lagi hans háttu góda. *Klængr* fór utan þat sama sumar sem hann var til Biscups kosinn, med bréfum *Biarnar* Biscups, á fund *Askells* Erkibiscups, oc vígdi hann *Klæng* (p)
1152 Biscup XII nóttum eptir Máriu messu á vor, oc hit sama sumar eptir fór hann út til *Islands* (84), oc var þá kominn fra *Róm* sunnan oc allt utan úr *Bár* (85) *Gitzur Halls*son; fór hann út med hönum, oc áttu menn þá at fagna tveim senn hinum (q) mestu (r) mann gersemum á *Islandi.* A tveim skipum komu út (s) stórvidir þeir er *Klængr* Biscup let höggva í *Noregi*, til

(p) til Biscups. E. R.
(q) besto. E. G. R.
(r) mönnum oc gersemum. A. B. & 6. *alii.*
(s) undirvidir. M. Q.

(84) Klængi Episcopi ordinationem & in Islandiam reditum anno 1152 omnes *Annales* adscribunt, præter *Skalholtenses antiqvos*, *Recentiores* & *Membraneos*, qvi annum 1150, & *Oddenses* qvi 1151 scribunt, qvos errorem calculi commisisse, series gestorum ab auctore nostro & *Sturlungasaga* relatorum arguit.

facundus, in amicitia conſtans & poëta A. C.
peritisſimus. Cum Ketille *epiſcopo converſatus, probos hujus mores adoptaverat plurimos. Eadem æſtate, qva in epiſcopum eligebatur* Klængus, *peregre profectus eſt,* Biörnis *epiſcopi literis munitus; ita convenit* Aſkelem *Archiepiſcopum, qvi noctes duodecim, à feſto illo Mariæ, qvod vere celebratur, (feſto Annuntiationis Mariæ)* Klængum *epiſcopum* 1152
inauguravit. Is eadem æſtate in Islandiam *reverſus eſt. Tunc* Giſſur, Halli *filius,* Roma *& longius* Bario *redux factus, comes* Klængo *in* Islandiam *navigavit, qvo pacto duorum ſimul pretioſisſimorum in* Islandia *virorum reditum ſibi gratulandi civibus data eſt occaſio. Duabus navibus advecta ſunt ligna eximiæ longitudinis, qvæ* Klængus *epiſcopus in* Norvegia *cædi fe-*

 cerat,

(85) Barium illud ſine dubio eſt, unde ager Barienſis Italiæ nomen trahit. Huc translatio S. Nicolai Epiſcopi Myrenſis, qvi ſeculo tertio floruit, facta eſt, & loco celebritatem conciliavit. Vid. ſupra pag. 67. & S. Ven. *F. Johannæi* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 217.

A. C. til kyrkiu þeirrar er hann let giöra í
1152 *Skálaholti*, oc at öllu var vöndut fram
yfir hvört hús annat þeirra er á *Islandi* vóru giörd, bædi at vidum oc
ſmídi. Enn er Biſcup kom til ſtólſins
í *Skálaholti*, þá vard hann þegar ſvo
vinſæll vid alþýdu, at jafnvel unnu
hönum þeir menn hugáſtum, er hann
hafdi ſkamma ſtund at ſtóli ſetit, er
helldr höfdu vid honum horſt í ſínum huga. Enn þat er ei kynligt þó
ſvo yrdi, því at hann var ſtórlyndr
oc ſtórgiöfull vid vini ſína, enn örr
oc ölmuſugódr vid fátæka menn (t).
Linr oc lítilátr var hann vid alla,
kátr var hann oc keſkiſimr, oc jafnlyndr madr vid vini ſína, ſvo at þángat var til allra úrlauſna at (u) ſiá, er
hann var med; þar var á ſtólnum
1153 hvörſkyns er vidþurfti. Hann let
þegar taka til (x) kyrkiuſmídis er
hann hafdi einn vetr at ſtólnum ſetit.
Svo ſýnduz ödrum mönnum tillög
vera

(t) liúfr. F. & 4. *alii.*
(u) leita. A. B. 8. *alii.*
(x) ſmídar. A. B. & 6. *alii.*

cerat, ad templi fabricam, qvod eo curante, A. C.
in Skalholto *exſtructum eſt, tam materiæ* 1152
delectu, qvam ipſa materiatione, qvalibet, qvam Islandia *unqvam habuit, domopræſtantius. Epiſcopus, cathedra* Skalholtenſi *potitus, tantam mox populi amicitiam ſibi paravit, ut poſtqvam in cathedra pauliſper ſederat præſul, vel illi eum amore amplecterentur, qvorum averſus nonnihil ab eo antea fuerat animus. Mirum autem non eſt, rem ita cecidiſſe, cum animo fuerit magnanimus & ſumme munificus erga amicos, largus erga pauperes, & ad ſtipem erogandam paratiſſimus. Erga omnes mitis erat, & humanus, feſtivus & lepidus, nec non animo erga amicos ſui ſemper ſimili, ut à qva ille ſtetiſſet parte; omne ibi ſperandum veniret auxilium. Nec ſedi unqvam defuit ullus, qvo opus erat apparatus. Unam cum ſe-* 1153
derat hiemem epiſcopus, templum ædificandum aggreſſus eſt. Tanti autem aliis viſi

 ſunt,

A. C. vera mikil til kyrkiugiördar, at hvörum misserum, bædi í vidar faungum oc smídakaupum oc mannhöfnum þeim er þar fylgdu, at svo þótti skynsömum mönnum sem öll lausafe þyrfti til at leggia, þau er til stadarins lágu í tíundum oc ödrum tillögum. Búit þurfti í annann stad svo mikilla tillaga à hverium misserum, fyri sakir fólks fiöllda oc gestrisni oc annarar atvinnu, at svo þótti sem þar mundi þurfa til alla lausa aura þá er stadrinn átti. I (y) þridiu grein hafdi hann svo veitslur fiölmennar oc stórar fegiafir vid vini sína, er bædi voru margir oc göfugir, at þar þurfti náliga ógrynni fiár til at leggia; enn almáttugr Gud er allt gott gefr af ser, let eingann (z) þann hlut skorta er hafa þurfti bædi til kyrkiugiördar oc annarar atvinnu, þeirrar er Biscup villdi láta hafa medan hann lifdi. Þessir vóru höfutsmidir at kyrkiunni í *Skálaholti: Arni*, er kalladr var *Höfutsmidr*, oc *Biörn* hinn *Hagi*

(y) þridia máta. A. R. & 9. *alii.*
(z) þann skort á. E. G. 9. *alii.*

ſunt, qvi templi ſtructuræ ſingulis ſeme- A. C.
ſtribus impendebantur ſumtus, erogandi tam in lignorum apparatum, qvam fabrorum mercedem, atqve alios ſuſtentandos homines, qvibus hic erat uſus, ut viſum ſit prudentioribus, omnem hoc opus poſtulare pecuniam, qvantamcunqve ſedi vel cumularent decimæ, vel alii hujusmodi reditus. Tantas ſecundo impenſas poſtulavit ipſa alenda familia, tantos ſumtus domeſticorum multitudo, hoſpitum freqventia, & aliæ res neceſſariæ, ut ad has impenſas eroganda viderentur, qvæ ſedes posſidebat, bona omnia mobilia. Conviviorum tertio freqventes adeo erant apparatus, tantaqve largitus eſt (epiſcopus) dona amicis, qvi & multi fuere & nobilisſimi, ut ad hos ſumtus ferendos propemodum immenſa pecuniæ vis reqvireretur. Sed omnipotens Deus, qvi omnia bona de ſuo nobis largitur, fecit ipſe, ut nihil eorum deeſſet, qvibus opus erat, tam ad templi ſtructuram, qvam ad alias res neceſſarias; ex voluntate epiſcopi, dum viveret, parandas. Templi Skalholtenſis *hi præcipui fuere architecti:* Arnas, *qvem* Architectorum *dixeris* principem, & Biörn

A. C. *Hagi Þórvalds*ſon, *Illugi Leifs*ſon telgdi oc vidu. Enn þá er kyrkian var algiör, orti *Runólfr* Biſcups ſon (86) víſu þeſſa:

Hrauſt (a) var höll ſú er Kriſti,
Hugblídum let ſmída,
Gód er rót und rádum,
Ríkr (b) ſtiórnari ſlíkum.
Gipta vard þat er giördi
Guds rann (c) iugtanni.
Petr hefr eignaz ítra
Arna ſmíd oc *Biarnar*.

XVIII. Cap.

Klængr Biſcup var ſvo mikill (d) málafylgismadr ef hann var adſóktr til áſiár, at hann var bædi höfdíngi mikill ſakir vitſku oc málſnilldar, hönum vóru oc landslögin í (e) kunnara lagi, af því höfdu þeir höfdíngiar allann

(a) er. E. G. L. O. R.
(b) ſtiórnar, E. G. 5. *alii*. ríkum ſtiórnara P.
(c) Igultanni. E. R.
(d) málafylgiu. A. B. C. D. L.
(e) kríngara. H. M. Q.

dictus Hagi (*artificiosus*) Thorvaldi *filius*. A. C.
Illugius *qvoqve* Leifi *filius ligna dolavit. Absoluta templi structura*, Runolfus *episcopi filius hoc carmen cecinit:*

Firma fuit basilica, qvam Christo,
Benigno animo exstrui fecit
(Bona est talis consilii ratio)
Potens præsul.
Feliciter accidit, ut faceret
Domum Dei Ursus (i. e. *Biörn*).
Petrus (*Apostolus*) *nactus est præstantium*
Arnæ & Biörnis *ædificium*.

Cap. XVIII.

Klængus *episcopus eam sæpe operam præstitit coram judice litigantibus, si patronus & consultor adhiberetur, ut ob prudentiam non minus, qvam eloqventiam, in magno honore esset. Leges (enim) patrias melius calluit qvam pleriqve alii,* H 5 *qvare*

(86) Runolfus filius erat Ketillis Episcopi Holensis, cujus in *Sturlungasaga* non incelebris mentio. Obiit anno 1186 ut ex communi Annalium antiqvorum testimonio constat.

A. C. allann hlut mála er Biſcup var í fylgi með, var oc engi ſú giörd um ſtór mál, at ei være *Klængr* Biſcup til hvörrar tekinn. Þeir vóru oc hans vinir (f) trauſtaſtir (g) er meſt var undir á *Islandi*, *Jón Lopts*ſon oc *Gitzur Halls*ſon; *Klængr* Biſcup átti giafa (h) víxli vid hina ſtærſtu höfdingia í ödrum löndum þeim er í nánd vóru, oc af ſlíkum hlutum vard hann vinſæll bædi utanlands oc innan. Enn þá er kyrkia var giör í *Skálaholti*, ſvo Biſcupi þótti hún til vígſlu fallin, þá giördi Biſcup veitſlu mikla oc ágæta vinum ſínum, oc baud þangat *Birni* Biſcupi oc *Nicoláſi* Abóta (87) oc mörgum höfdíngium, oc var þar hinn meſti fiölldi bodsmanna. Þeir vígdu bádir kyrkiu í *Skálaholti*, *Klængr* oc *Biörn*, annar utan enn annar innan, oc helgudu bádir *Petri* Poſtula ſvo ſem ádr hafdi verit, enn *Nicolás* Abóti hafdi formæli. Þat var á degi Viti,

(f) trúfaſtir. F. 4. *alii.*

(g) er meſt voro virdtir. E. G. O. R.

(h) vixl. A. B. C. F. veitſlu. M. P. Q.

qvare magnates, à qvorum partibus ſtetit epiſcopus, victores foro ceſſere; nec ulla extitit lis gravioris momenti, cui Klængus *epiſcopus non adhiberetur arbiter. Fuere etiam amicorum ejus fidisſimi, qvi in* Islandia *omnium erant potentisſimi,* Joannes Lopti *filius &* Giſſur Halli *filius. Munera alternavit* Klængus *epiſcopus, cum ſummis apud exteros principibus regionum vicinarum; qvibus rebus, tam intra qvam extra patriam, amicos ſibi paravit. Templi* Skalholtini *cum eo perducta erat ſtructura, jam ut illud inaugurari poſſe judicaret epiſcopus, magnum & opiparum convivium amicis ſtruxit, cui convivas vocavit* Biörnem *epiſcopum* Holenſem, Nicolaum *abbatem, & multos inſulæ optimates, adeo ut ibi ingens convivarum multitudo adeſſet. Uterqve epiſcoporum,* Klængus & Biörn, *alter extrinſecus, alter intrinſecus, templum inaugurarunt, conſecrarunt-qve* Petro *apoſtolo, cui antea fuerat ſacrum, orationem habente* Nicolao *abbate, id qvod Viti*

A. C.

(87) Nicolaus iſte erat primus Abbas monaſterii Thveraënſis, diſtingvendus ab altero Nicolao, Abbate Nidroſienſi, qvi eidem ætate erat ſuppar.

A. C. Viti píningarvotts. Enn eptir tídir baud *Klængr* Biſcup öllum þeim mönnum er vid kyrkiu vígſlu höfdu verit at hafa þar dagverd, þeim er ſer þótti þat betr gegna, oc var þat enn giört meir af ſtórmenſku enn fullri forſiá, af því at á einn veg (i) reyniz þat ávallt, at eiga undir mörgum heimſkum, er einn vitr madr má vel fyriſiá med ſtillíngu, mátti þar oc þá mikit at raun um þat komaz, fyri því at ei höfdu þar færri menn dagverd enn VII.C manna, oc urdu tillög med óhægindum ádr letti. Sú veitzla var allvirduglig, at öllum mönnum er þángat var bodit, oc voru þeir allir, er virdíngamenn voru, med ſtórgiöfum á burt leyſtir. Eigi at ſídr feck Biſcup til kyrkiu í *Skálaholti* (k) allt þat er þurfti, uns hún var at öllu velbúin; hann let giöra gullkaleik, oc ſetia gimſteinum, oc gaf Kyrkiunni, hann let oc rita tídabækur miklar

(i) manni, *add.* A. B. C. D.

(k) þat meſt hann mátti til fá, *quantum comparare potuit.* E. G. O. R.

Viti martyris die factum est. Sacris peractis, invitat episcopus ad prandium advenas omnes, qvi encæniis interfuerant, qvibuscunqve id volupe esset; qvod tamen fecit, magis ut magnificentiam ostentaret, qvam rem rite præmeditatus: eundem enim semper sortitur res eventum, si id multorum stultorum arbitrio permiseris, qvod unus sapiens, adhibita moderatione, cavere facile posset; id qvod tunc maximè experientia docuit: cum enim non pauciores, qvam septingenti, ibi prandium sumerent, non sine magna difficultate apparatus datum est istud prandium, anteqvam ejus factus est finis. Fuit (tamen) hoc lautissimum convivium, si ad illud vocatorum multitudinem respexeris, qvorum honoratiores omnes amplissimis aucti xeniis dimissi sunt. Nibilo minus episcopus ad templi Skalholtensis *structuram necessaria omnia postea comparavit, donec illud à rebus omnibus probe paratum erat & instructum. Calicem ex auro factum & gemmis ornatum, templo ille dono dedit.* A. C.

A. C. miklar oc (l) miklu betri enn ádr vóru. Sú var öll idia hans ſenn, at kenna preſtlíngum, oc ritadi, oc ſaung pſaltara, oc mælti þó allt þat er naud (m) bar til. (n) Meinlátſamari í mörgu lagi, vid ſiálfan ſic, enn adrir Biſcupar höfdu verit, í vökum oc föſtum oc klædabúnadi; hann geck opt berfættr um (o) nætur í ſníóum oc froſt-
1162 um. Þá er *Klængr* Biſcup hafdi X vetr Biſcup verit, þá andadiz (88) *Biörn* Biſcup at *Hólum* II nóttum eptir Lúcas meſſu, þá er hann hafdi XV vetur Biſcup verit, enn um ſum-
1163 arit eptir var kiörinn *Brandr* preſtr *Sæmundar*ſon, oc hafdi hann utan med ſer bref *Klængs* Biſcups á fund *Eyſteins* Erkibiſcups, oc var hann vígdr til Biſcups Máriumeſſudag hinn ſídari, oc var í *Biörgvyn* um veturinn, oc

(l) lángtum. A. B. & 8. *alii.* öllu. O.
(m) bad. A. B. D. G. K. R. baud til. F.
(n) meinlátſamr. A. B. 10. *alii.*
(o) vetur, *biemes.* 7. *Codd.*

(88) Biörn Epiſcopus (fide Annalium) obiit anno 1162, ejus vero ſucceſſor Brandus Epiſcopus inauguratus

dit. Ille etiam exſcribi curavit brevia- A. C.
ria optimæ notæ, prioribus multo meliora. Omnis ejus induſtria in eo junctim verſabatur, ut pueros inſtrueret ſacerdotii candidatos olim futuros, (libros) exſcriberet, & pſalterium cantaret, ſub his junctis negotiis ea ſimul loqvens, qvæ uſus tuliſſet. Variis modis incommoda ſibi ipſi facesſivit, plura qvam epiſcopi priores, vigiliis, jejuniis, & veſtitu; etiam ſæpe noctu, inter nives & frigora, pedes ambulavit.
Cum Klængus *epiſcopus decem hiemes epi-* 1162
ſcopi munere functus erat, Biörn Holenſis *epiſcopus obiit, duabus noctibus poſt Lucæ feſtum, cum qvindecim hiemes epiſcopus fuerat. Seqventi vero æſtate, electus eſt*
Brandus *ſacerdos* Sæmundi *filius, qvi ex* Is- 1163
landia Klængi *epiſcopi literas ſecum portans ad* Eyſteinem *Archiepiſcopum profectus, feſto Mariæ poſteriori epiſcopus eſt inauguratus. Hyeme* Bergis *una cum*

tus eſt anno 1163; nam qvod annus 1164 ab *Annalibus Skalholtenſibus antiqvioribus*, *Recentioribus*, & *Membraneis* adſcribitur, de ejus in patriam reditu intelligi poteſt; qvamvis nec negandum ſit, qvod *Sturlungaſaga* libr. 3. cap. 1. hunc ad annum 1165 referre videatur.

A. C. oc ſvo *Jón Lopts*ſon, enn ſídan fór Biſcup
1164 út um ſumarit eptir, oc ſettiz á Biſcups-
ſtólinn á *Hólum*, ſem hann var til vígdr.

XIX. Cap.

Klængr Biſcup hellt allt til elli vegſemd ſinni oc (p) vinſældum, ſvo at allir virdtu hann mikils, þeir ed meſt vóru verdir. Enn er hann tók at (q) elldaz, þá ſókti at hönum vanheilſa mikil, oc tóku í fyrſtu fætur hanns at opnaz af kullda oc meinlætum oc óhægindum þeim er hann
1173 hafdi haft. Enn er hann tók at mæda bædi elli oc vanheilſa, þá ſendi hann utan bref ſín til *Eyſteins* Erkibiſcups, oc bad hann leyfis, at hann ſkyldi ná af hendi at ſelia (r) landfiölſkylldir biſcupsdóms ſíns, oc at taka annann Biſcup í ſtadinn, eptir dæmum *Gitzurar* Biſcups, enn þau ord kómu aptr

(p) vinſælld. F.
(q) ellaz. F.
(r) lanz fiölſkyldu biſcupsdæmis. A. B. & 7. *al.*

cum Joanne Lopti *filio transacta*, *in* Islandiam *proxime seqventi æstate redux*, *sedem occupavit episcopi in* Holis, *cui erat inauguratus*. A. C. 1164

Cap. XIX.

Klængo *episcopo adsenectutem usqve suus mansit honos populiqve favor, adeo ut eum magni facerent omnes, qvotqvot ipsi dignitate erant maxime conspicui. Senescentem adversa & gravis incessit valetudo, cui primum obnoxii pedes ejus, doloribus vexabantur ulcerum, qvæ ibi aperuerant frigora, incommoda varia atqve molestiæ, qvas olim pertulerat. Se-* 1173
nio igitur & morbo paulatim fatiscens, Eysteini *Archiepiscopo literas misit, qvibus id sibi dari petiit, ut depositis plusculis sui officii muneribus, exemplo* Gissuris *episcopi alium liceret suo loco sufficere.*

A. C. aptr frá Erkibiſcupi at í hans leyfi
1174 ſkylldi Biſcup kióſa oc ſenda utan, enn hann ſkylldi hallda upp tídagiörd oc kenningu, medan hann væri til fær, þótt hann væri ei fær til yfirferdar. *Klængr* Biſcup fór til alþíngis, oc ſókti þá (s) at höfdingia at madr væri til Biſcups koſinn, oc var þat allra manna rád at hann ſkyldi kióſa þann ſem hann vildi, enn hann kaus *Þorlák* (t) *Þórhalla*ſon, er þá var Abóti í *Þyckvabæ*, oc var þat mikil gæfa *Klængs* Biſcups, er hann kaus þann mann eptir ſic er nú er ſannheilagr, oc allir mega vita at alldrei fyrrmeir hefr neinn madr at því reynſt á *Islandi* (89) nema hinn Heilage *Þorlákr* Biſcup er þá var til Biſcups koſinn. Enn þó hafdi *Klængr* Biſcup ſtadarforrád þau miſſere, oc var þó óhægt fyrir at ráda, því at þá lágu eingar giafir til ſtadarins, enn afvinna vard eingu

(s) á *pro* at. A. D. F.

(t) Þórhalls. B. C. K. Þórvallds. A. D. Þórláks. 7. *Codd. male.*

Redditæ ab Archiepiſcopo litteræ id tu- A. C.
lere reſponſi, licere ejus permiſſu novum 1174
eligere epiſcopum, electumqve peregre mittere, ipſum vero (Klængum *epiſcopum*) *ſacrorum adminiſtrationem continuare juſſerunt, licet obeundæ dioeceſi impar eſſet.* Klængus *epiſcopus ad comitia profectus, proceres rogavit, ut epiſcopus eligeretur alius qvidam, qvibus omnibus viſum eſt conſultum, ut ipſe, qvemcunqve vellet, eligeret; elegit ergo* Thorlacum Thorhalli *filium, tunc temporis monaſterii* Thyckvabæenſis *Abbatem; qva in re magna fuit* Klængi *epiſcopi felicitas, cum in ſuum locum eligeret illum, qvi nunc verè ſanctus eſt, & de qvo omnibus conſtet, talem in* Islandia *repertum eſſe neminem, præter ipſum epiſcopum* Thorlacum Sanctum, *qvi tunc epiſcopus eſt electus. Per ea tamen ſemeſtria penes* Klængum *epiſcopum ſedis epiſcopalis fuit adminiſtratio, licet ea adminiſtratio ei valde difficilis eſſet: tunc enim ſedi nullæ acceſſerant donationes, expenſæ vero neceſſariæ nihilo qvam hodie erant minores. Cum*

I 2 *ſedis*

(89) Hinc ætas ſcripti facile intelligitur, nam Thorlaci ſanctitas publice recepta fuit 1198, ſed Jonæ Epiſcopi anno 1200, ita ut ſcriptum hocce, dicti biennii tempore, ſcriptum eſſe inde concludi poſſit.

A. C. eingu minni. *Klængr* Biſcup ſeldi
1175 ſiálfr af hendi ſtadarins forrád, oc
feck þau í hendr *Þorláki* (u) Abóta
oc þeim mönnum er hann kiöri til
med ſer. Enn hin ſídurſtu miſſeri er
Klængr Biſcup lifdi, reis hann náliga
alldrei úr reckiu, oc bióz eptir því
vidr andláti ſínu, ſem hvör vitr madr
mundi ſer hellſt kióſa í laungum vanmætti. *Klængr* Biſcup var vígdr til
Biſcups á dögum *Evgenii* Páfa (90),
af *Aſkeli* Erkibiſcupi á dögum *Eyſteins* oc *Sigurdar Noregs* Kónga,
hann hafdi þá II vetr hins ſimta tug-
1176 ar, oc var Biſcup XXIIII vetur. Hann
andadiz þrim nóttum eptir Mattias
meſſu oc ber ſvo ártíd hans, enn fiórum ef hlaupár er. Þá var þvottdagr
í imbrudögum um lángaföſtu. Þá
var lidit frá híngadburdi Kriſts, at
áratali, einum vetri midr enn ſiötígir
hins tólfta hundrads, oc var hann
grafinn hiá hinum fyrrum Biſcupum.
Enn

(u) Biſcupi. E. G. L. O. R.

(90) Eugenius Tertius Papa ſedit ab anno 1145 ad 1153.

ſedis adminiſtrationem Klængus *epiſcopus* 1175
deponebat, eam in manus tradidit Thorlaco *Abbati aliisqve qvos hic ſocios elegit. Ultimis vero, qvibus* Klængus *epiſcopus vixit, annis, de lecto nunqvam fere ſurrexit, ſed ſe ut morti obviam iturum paravit, eo modo, qvo id facere optaſſet ſapiens qvisqve, qvem longa detinet valetudo.* Klængus *epiſcopus ab* Aſkele *Archiepiſcopo inauguratus eſt,* Evgenii *Papæ* Eyſteinis*qve &* Sigurdi Norvegiæ *Regum tempore, qvadraginta duas hiemes natus, viginti qvatuor hiemes munere epi-* 1176
ſcopi functus eſt, ſed tres noctes poſt Matthiæ feſtum mortuus, qvo feſto die ejus anniverſaria celebrantur, qvatuor autem noctes (poſt dictum feſtum) ſi annus fuerit bisſextilis, die Saturni, in qvatuor temporum jejuniis qvadrageſimalibus, qvo tempore, à nato Chriſto, ſecundum computum vulgarem, undeſeptuaginta ſeculi duodecimi hiemes erant elapſæ. Prioribus epiſcopis vicinus eſt ſepultus; adfuit

I 3 *autem*

1153. Qvod ea qvæ de Chronologia noſtri ſupra p. 28. notavimus, ulterius confirmat.

A. C. 1176 Enn *Þorlákr* Abóti ſtód yfir hönum; bædi yfer greftri hans, oc andláti, oc bar hönum allſkonar (x) giptuſamliga til, er ſlíkr madr ſkylldi yfir hönum ſtanda bædi lífs oc (y) öndudum, ſem nú reyniz fyri Gudi hinn (z) ſæli *Þorlàkr* Biſcup.

XX. Cap.

Mörg urdu ſtór tídindi medan *Klængr* var Biſcup, þó at ec geti her ei margra. Þá vard fyrſt fráfall þeirra brædra *Haralds*ſona *Gilla Noregs* Kónga, *Sigurdar* fyrſt, þá *Eyſteins*, enn *Inga* (91) ſidarſt, oc andlát *Jóns* Erkibiſcups (92) oc fall *Hákonar Herdibreids*

(x) gæfuſamliga. M. O. P. Q.
(y) lidnum. A. B. & 9. *al.*
(z) helgi, *Sanctus*. A. B. C. D.

(91) Rex Sigurdus interfectus eſt anno 1155, Rex Eyſteinn anno 1157, & Rex Ingius anno 1161. *Annales* eqvidem *Skalholtenſes antiqviores*, *Recentiores* & *Membranei* cædem Sigurdi ad 1154 & *Breviores* cædem Eyſteinis ad 1158, ſed Ingii ad 1160, referunt, qva in re fidem vix merentur.

autem Thorlacus *Abbas*, *& sepulturæ* A. C.
ejus & morti, id qvod feliciter admodum 1176
ei accidit, ut tam vivo qvam mortuo vir tantus adstaret, qvantus coram Deo beatus Thorlacus *episcopus esse nunc cognoscitur.*

Cap. XX.

Klængo *episcopo*, *plurimæ res acciderunt maxime memorabiles*, *licet hic multæ non memorentur. In hoc tempus fratrum*, Haraldi Gillii *filiorum*, Norvegiæ *Regum*, *decessus incidit*, *primo* Sigurdi, *deinde* Eysteinis, *& ultimo* Ingii; Joannis *Archiepiscopi obitus*; Haconis

 Herda-

(92) Johannes primus Norvegiæ Archiepiscopus obiit anno 1157, ut *Annales Regii*, *Resentani*, *Flateyenses*, *Oddenses*, & *Holani* utriqve testantur, non autem 1158, ut volunt *Annales Skalholtenses antiqviores*, *Membranei*, *Breviores* & *Recentiores*. *Vita Johannis Sancti*, qvæ Augustinum (sive Eysteinem) primum Norvegiæ Archiepiscopum appellat, graviter errat, & in hac re audienda non est.

A. C. *breids* (93), oc andlát *Biarnar* Biſcups at *Hólum* (94). A dögum *Klængs* Biſcups var píndr hinn heilagi *Thómas* Erkibiſcup (95) í Englandi; oc á hans dögum kom annat ſinn upp elldr í *Heklo* (a) fialli (96), þá vard oc (b) jardſkiálfti ſá er mannſkadi vard at (c). Þesſir menn önduduz Islendſkir medan *Klængr* var Biſcup: *Jón Sigurdar*ſon (97) oc (d) *Hreinn* (e) á *Bãri* (98), *Páll Þórdar*ſon, oc *Gud-*

(a) felli, *monticulo*. E. F. G. O. R.

(b) landſkiálfti. L. ſkiálfti, jardar. F.

(c) *Hic Codex* L. *prolixam ſubnectit relationem de ignis ex Hecla monte eruptione anno* 1300, *qvæ vero ad hunc locum non ſpectat.*

(d) Hreinn á Bári, *omittunt*. A. B. C. D. F. *&* 7. *al.*

(e) *Legendum* Abóti, *monente*. A. Magnæo *in marg*. R.

(93) Rex Hacon Humeroſus cecidit anno 1162. Soli *Annales Breviores*, pro more, ejus mortem ad annum præcedentem anticipant.

(94) Vid. ſupra not. 88. *Annales Breviores* annum Biörnis emortualem 1163 minus accurate adſcribunt.

Herdabreidi *cædes*, & Biörnis *episcopi* A. C.
Holensis *mors*. Klængi *episcopi tempore*, Sanctus Thomas *Archiepiscopus in* Anglia *obiit*, *tortus necatusqve*. *Ejus etiam tempore* Hecla *mons ignem secundo evomuit; & tunc qvoqve terræ motus exstitit*, *qvo homines aliqvot perierunt*. Klængo *episcopo*, *mortui sunt* Islandi: Joannes Sigurdi *filius* & Hreinn Barensis, Paulus Thordi *filius*,

I 5 Gud-

(95) Martyrium S. Thomæ Archiepiscopi incidit in 29 Dec. 1170. *Annales Regii* apud *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 63. illud anno seqventi adscribunt.

(96) Eruptionem ignis subterranei ex monte Hekla omnes *Annales* antiqvi ad annum 1158 referunt, soli autem *Flateyenses* annum 1157 adscribunt.

(97) Si hic mendum esset, *Sigurdar* pro *Sigmundar*, certe indicaretur mors viri in patria celeberrimi Jonæ Sigmundi filii, qvem anno 1164 fatis cessisse testantur *Annales Regii* loc. cit. pag. 63. *Flateyenses* & *Holani antiqvi*; sed *Sturlûngasaga* libr. 3. cap. 1. videtur ejus mortem ad annum 1166 referre.

(98) Hreinn sive Reiner Abbas, Styrmeris filius, cujus genealogia multis in *Landnámabók* Edit. Havn. locis pertexitur, erat Sancti Johannis Episcopi Holensis discipulus, & Abbas consecratus anno 1166, obiit anno 1171, ut Historiæ & Annales constan-

ter

A. C. *Gudmundr Ketils*ſon, *Biarnhedin* preſtr *Sigurdar*ſon (99) oc *Beinir* bródir hans, víg *Helga Skapta*ſonar (100), oc *Nicolás Sigurdar*ſon (101) var þá felldr í *Þrándheimi*. Nú má oſt ſýnaz ſem ei hafi ſlíkr ſkörúngr verit á *Islandi* fyri margs ſakir ſem *Klængr* Biſcup var, vilium ver oc þat ætla at hans rauſn muni uppi vera medan *Island* er byggt.

Nú er komit at fráſögn þeirri er ſegia ſkal frá hinum ſæla *Þorláki* Biſcupi, oc er þeſſi ſaga her ſamin til (f) ſkemtunar gódum mönnum, oc til fráſagnar ſem adrar þær er her eru fyrri ritadar. Enn ſvo vel ſem fráſögn (g) fer frá hverium þeirra, þá

(f) eptirtektar. F.

(g) er *pro* fer. A. B. & 10. *al.*

ter teſtantur. Hic ipſe erat tertius Abbas Thingeyrenſis, & poſtea primus Hytardalenſis Abbas. *Sturlungaſaga* libr. 2. cap. 34. qvæ hunc Abbatem Thveraënſem appellat, in mendo cubat, cum Thingeyrenſem vocare debuiſſet.

(99) Biarnhedinis laudes multis canunt *Þorláksſaga Helga* Mſ. & *Sturlungaſaga*, ſed genealogiam exhibet *Landnámabók* Edit. Havn. pag. 37. Obitum ejus Annales omnes anno 1173 adſcribunt.

Gudmundus Ketillis *filius*, Biarnhedinn *sacerdos* Sigurdi *filius*, & Beiner *ejus frater*, *cæsus* Helgius Skaptii *filius*, & Nicolaus Sigurdi *filius in* Thrandhemia *occisus*. *Hæc nobis manifestum reddent, talem tantumqve, varias ob causas, virum nunqvam habuisse* Islandiam, *qvalis erat* Klængus *episcopus; qvare speramus, fore, ut qvamdiu habitata erit* Islandia, *magnifici adeo viri ibi superstes futura sit memoria.* A. C.

Ad ea, qvæ de beato Thorlaco *episcopo sunt referenda, jam nostra deducta est narratio; cujus qvidem historia, ut bonos oblectet, utqve rerum gestarum servet memoriam, hic est composita, eodem modo, qvo cæteræ supra scriptæ historiæ. Qvamvis autem de singulis eorum multa nar-*

(100) Hunc in comitiis universalibus interfectum fuisse anno 1175, testantur pleriqve Annales & *Sturlungasaga* libr. 3. cap. 1. Factum autem ipsum *Gudmundarsaga Góda* multis enarrat. Sed *Annales Breviores* & *Fragmentum Annalium* supra allegatum, qvod dictos Annales presso pede seqvitur, annum 1176 præferunt.

(101) Cædem istius Nicolai *Sturlungasaga* loc. cit. *Annales Regii*, *Flateyenses*, *Oddenses*, *Breviores* & *Holenses* utriqve, ad annum 1176 referunt.

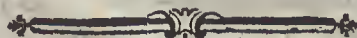
A. C. þá eru þó eingin dæmi fegri í alla ſtadi, enn frá þeſſum hinum dýrdliga Guds vin er at ſegia, *Þorláki* Biſcupi, er at rettu má ſegiaz geiſli edr gimſteinn (h) heilagra bædi á þeſſu landi oc annarſtadar um heiminn, hann má at ſönnu kallaz Poſtuli *Islands*, oc ſem (i) hinn heilagi *Patrekr* Biſcup kallaz Poſtuli *Irlands*, því at þeir frömdu verk Poſtula ſiálfra í ſínum kenningum oc þolinmædi bædi vid óhlýdna menn oc rángláta.

(h) Islandi oc ſvo annarſtadar, hann má oc, A. B. & 9. *al.*
(i) heilagr. F.

Saga

narrentur egregia, nulla tamen ab A. C. *omni parte pulchriora occurrunt virtutum exempla, qvam qvæ de hoc pretioſo dei amico dicenda veniunt, de* Thorlaco *epiſcopo, qvi merito inter ſanctos radius ſolis vel gemma dici poteſt, in hac non tantum inſula, ſed alibi etiam terrarum.* Islandiæ *Apoſtolus ille vere ſalutari meretur, qvemadmodum* Hiberniæ *Apoſtolus vocatur ſanctus* Patricius *epiſcopus: vicibus enim ipſorum Apoſtolorum functi ſunt ambo, ſive doctrinam reſpexeris, ſive, qva erga contumaces ac improbos uſi ſunt, patientiam.*

Vita

A. C. Saga af PALE Skálahollts Biscupi.

I. Cap.

Páll var son *Jóns* hins göfugasta manns (1), *Lopts*sonar, *Sæmundar*sonar hins *Fróda*. Módir *Jóns* var *Þóra* dóttir *Magnúss* Kóngs *Berfætts*, enn módir *Páls* var *Ragneidr Þórhalls* dóttir, systir *Þorláks* Biscups hins *Helga*. *Páll* var fæddr upp í *Odda* med *Jóni* födr sinum oc lagdi hann siálfr, oc svo aþrir, því meiri virdingu á hann sem hann var elldri. *Páll* var vænn at áliti, fagræygr oc fastæygr, hrockinhárr oc fagrhárr, limaþr vel oc lítt feitr (a), litbiartr oc hörundsliós, meþalmadr at vexti oc manna kurtæisastr, hann var næmr oc vel lærdr þegar á únga alldri, oc hagr at hví-
vetna

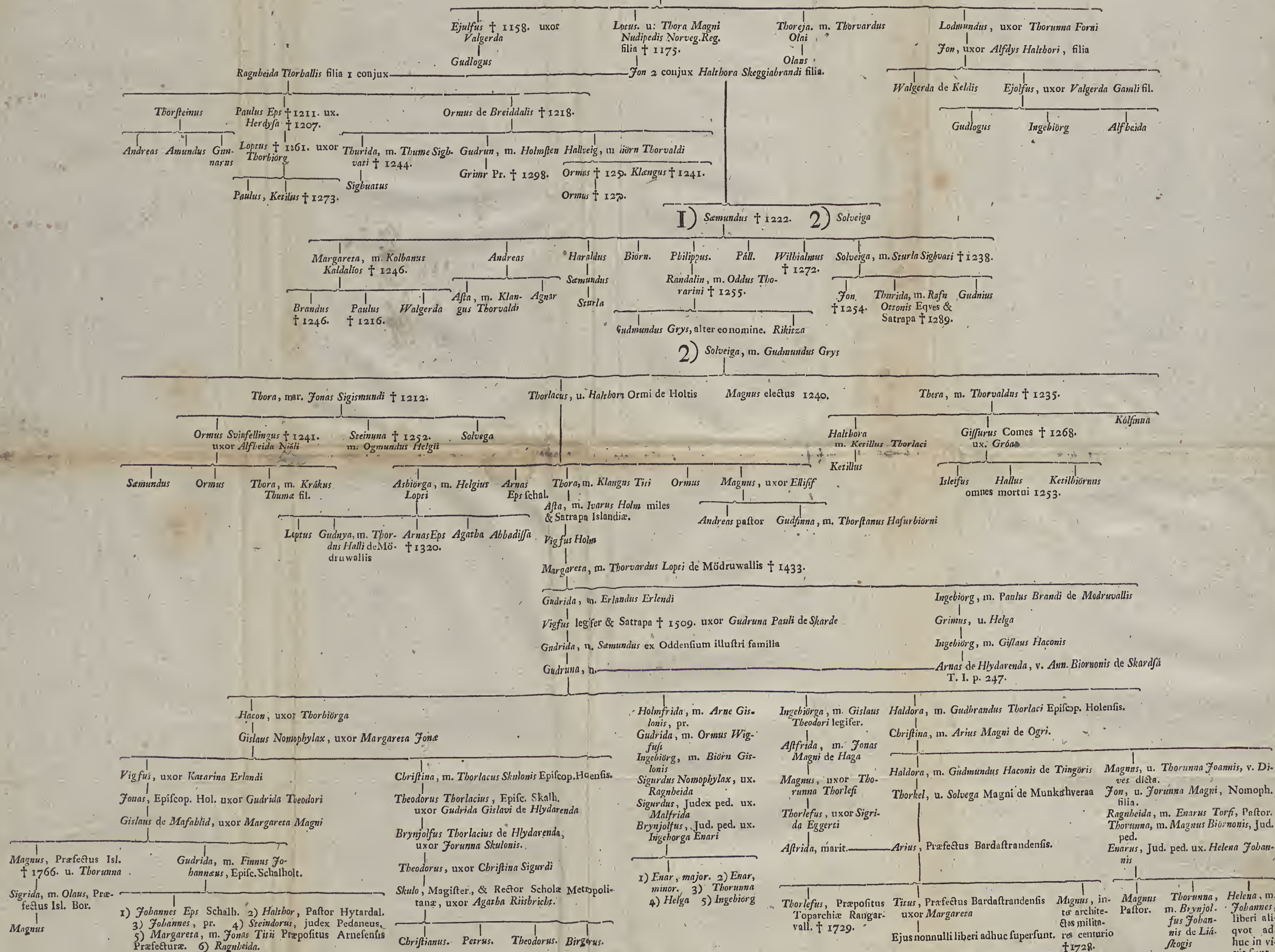
(a) fættr. *Sv.*

(1) Genealogiam Pauli Episcopi infra Tab. 2. ut & uxoris

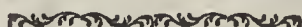
TAB. II.

Genealogia *Pauli Jonæ* Episc. Skalh. ad pag. 143.

Tabula Genealogica ex Landnama, Sturlungorum Historia & Annalibus desumta, confer. Tabb. Geneal. Historiæ Christianismi in Isl. introd. suffixas.

Vita Pauli Episcopi Scalaholtensis. A. C.

Cap. I.

Paulus *filius fuit viri nobilissimi* Joannis Lopti *filii*, Sæmundi *filii* multiscii. *Mater* Joannis *erat* Thora, Magni *Regis* Nudipedis *filia*, Pauli *vero mater* Ragneida Thorhalli *filia*, Sancti Thorlaci *episcopi soror*. Paulus *in prædio* Odda *educatus est apud* Joannem *patrem suum, apud qvem, ut & alios plures, eo magis crevit ei honor, qvo magis ipse crevit ætate*. Paulus *facie fuit decora, venustis & fixis oculis, crispo nitidoqve capillo, membris concinnis & pingviusculus, sereno faciei colore, cute candida, mediocri corporis statura, moribus cultissimis, docilis & in prima etiam adolescentia literis probe imbutus, ad rem omnem dexter, sive scribe-*

uxoris ejus Herdisæ Tab. 3. exhibebimus, ex qvibus innotescit eos, optimo genere natos fuisse.

A. C. vetna því er hann giördi bæþi at riti oc ödru. Hann kvangaþiz úngr oc fær *Herdísar Ketils* dóttr, vænnrar konu oc vel at ser, at hvívetna því er kvennmann mátti prýda. Enn er þau höfdu fá vetr saman verit, þá fór *Páll* utan, oc var á hendi *Haralldi* Jarli í *Orkneyium* oc lagdi hann mikla virdíng á hann, enn sidan fór hann sudr til *Englands*, oc var þar í skóla, oc nam þar sva mikit nám, at trautt vóru dæmi til, at nockr madr hefdi jafnmikit nám numit, ne þvílíkt, á jafnlángri stundu; oc þá er hann kom út til *Islands*, þá var hann fyrir öllum ödrum mönnum at kurteisi lærdóms síns (b), versagiörd oc bókalestri (c); hann var svo mikill raddmadr oc saungmadr, at afbar saungr hans oc rödd af ödrum mönnum þeim er þá voru honum samtída; hann fór þá enn til vistar í *Odda*, oc hafdi þá enn gott yfirlæti, sem vert var.

II.

(b) lærdómsins. O.
(c) bókalistum. *Sv.*

scriberet, sive aliud ageret. Adolescens A. C.
matrimonium contraxit, uxore ducta Herdisa Ketillis *filia, eleganti muliere & rebus omnibus, quæ fœminam decent, optime instructa. Paucas hiemes cum conjuges fuerant,* Paulus *peregre profectus aliqvamdiu mansit apud* Haraldum *Orcadum Comitem, qvi magnis eum honoribus affecit. Dein versus meridiem navigavit in* Angliam, *ubi scholam freqventans, tantam ibi scientiam sibi comparavit, ut exempla vix suppetant eorum, qvi pari temporis spatio tantam & talem doctrinam sibi compararunt. In* Islandiam *redux eruditione, quæ eum ornabat, poëseos studio & freqventi librorum lectione ceteris omnibus præstitit. Vocis adeo sonoræ & canoræ fuit, ut cantus ejus & liqvida vox, aliorum vocem superaret, qvi ejus vixere tempore. Post reditum, ut antea, in* Odda *domicilium habuit, etiamnum, ut par erat, magni æstimatus.*

A. C.

II. Cap.

Enn litlu ſídar gerdi *Páll* bú í *Skardi*, oc var margs til fyrſt fátt, peſſ er hafa purfti, enn ſvo kom ſkörúngsſkapr peirra beggia hióna oc (d) gódvilldar umſýſla í halld, at pau áttu ærit hvervetna ſkamms bragds, oc urdu pau pà fyrir hinum ſtærſtu fiárſködum, oc báru pau pat vel oc prúdliga, enda var ſvo ſem ecki gerdi af pví, oc pá vóxu fe peirra, ſem ſær gengi á land. *Páll* var (2) raungódr

(d) gódvild, *inſtar adjectivi*. A. B. C. D. gódvilld vina í halld. *Sv.*

(2) Qvod ad noſtri genium & agendi cogitandiqve modum pertinet, ille ex dictis & jam dicendis patet; qvibuscum reliqvi ſcriptores conſentiunt. *Vitæ Epiſcopi Gudmundi* autor, qvamvis totus in eo ſit, ut ſtulto & præcipiti Gudmundi zelo omnem ſanctitatis colorem inducat, Paulum tamen eſſe *virum bonum & ſanctum, qvi multas à ſubditis perpesſiones exantlandas habeat, adeoqve & coram Deo tanto ſit honoratior & acceptior*, non disſimulat. Qvantam & qvam felicem operam Paulus optimatibus Islandiæ in gratiam invicem reducendis impenderit, *Sturlungaſaga* multis perſeqvitur. Ita ei

Cap. II.

A. C.

Paulo post in prædio Skardi *domicilium fixit* Paulus, *licet initio deessent multa, qvibus opus fuit; verum utriusqve conjugis strenue navata opera & benevola cura eo profecit, ut brevi cujuslibet rei satis haberent, qvamvis maximam pecudum facerent jacturam, qvam æqvo & magno animo pertulerunt; fuitqve ea res, qvasi non accidisset: postea enim opes illorum, instar maris, terram inundantis accreverunt.* Paulus *benignus erat natura,*

ei præprimis tribuitur pacis publicæ in Comitiis generalibus anni 1196 conservatio; & anno 1200 fratrem Sæmundum cum Sigurdo Ormi filio reconciliavit. Anno 1206, inter Episcopum Gudmundum & Kolbeinem Thomæ filium gratiam resarciit, felix uterqve, si pactis initis stetissent. Nec Paulus in subseqventibus turbis collegæ defuit, sed Gudmundum vagum & inopem ad se invitavit, salutaria ei communicavit consilia, & suam auctoritatem rebus ejus desperatis restituendis interponendam obtulit, qvæ omnia rigidus ille zelotes respuit, nisi Paulus etiam ad omnia miscendum, & cæco Gudmundi fervori velificandum, totum se daret, qvod à viro prudenti frustra petebatur. Nec tamen diffitendum est, Kolskeggum Divitem post fata Pauli

A. C. gódr oc fályndr, oc þýdr vid alla vini sína, oc alla góda menn, enn hann var (e) stirdlyndr vid vonda menn, þiófa oc (f) illmenni stiórnarmadr mikill var hann um alla hluti í sinni sveit, oc örr til fara allstadar þar er þurfa þótti hans tilkomu. *Páll* var godordsmadr, oc hellt hann svo alla sína þíngmenn, til allra rettra mála, at hvergi vard þeirra (g) hlutr undir; *Páll* átti IIII börn, þau er úr barnæsku komuz, (h) vid *Herdísi* konu sinni, sonu tvá oc dætur tvær, synir hans hetu *Loptr* oc *Ketill*, enn dætur *Halla oc Þóra*, þau vóru öll væn at áliti, oc vel at ser þegar þau vóxu upp. *Þorlákr* Biscup módurbródir *Páls*, lagdi á hann mikla virding, oc unni hönum mikit, oc baud hönum

(e) strídlyndr. B. C.
(f) illrædis menn. O.
(g) hluti. O.
(h) med. B.

Pauli Episcopi de eodem dixisse: *Paulus quidem primis temporibus haud satis æqvus, & causæ suæ plus*

tura, *sed taciturnus*, *erga amicos bonosqve omnes obseqviosus*, *at in malos*, *fures & nebulones asperrimus*; *in sua ditione res omnes naviter & summa gravitate administravit*, *promtus ad omnia adeunda*, *qvæ ejus operâ indigere videbantur*. *Curiam*, *cui præerat* Paulus, *ita rexit*, *suisqve curialibus in re qvavis æqva*, *ita adfuit*, *ut nuspiam illorum partes essent deteriores*. *Ex uxore* Herdisa *qvatuor* Paulus *suscepit liberos*, *qvi adultam attigere ætatem*; *filios duos*, *duasqve filias*; *dicebantur filii* Loptus & Ketell, *filiæ autem* Halla & Thora, *omnes*, *cum adoleverant*, *venustate formæ honestisqve moribus commendabiles*. Paulum *in magno honore habuit ejus avunculus* Thorlacus *episcopus*, *eumqve eximie carum*, & *ad se convivam sæpe voca-* A. C.

 vit,

plus justo insistens reputabatur, *qvamvis*, *ex qvo Episcopus factus erat*, *bonum virum se præstiterit*, qvod ab inimico dictum, ut sententiam qvandam, cui à Pauli actis auctoritas qværebatur, infringeret, contra nostrum non valebit, in primis cum ejus operam avunculo præstitam, haud obscure notare videatur. Conf. *Sturlungasaga* libr. 5. cap. 26.

A. C. hönum opt til sín, enn þó nockrir höfdíngiar adrir væru (i) andstreymir *Þorláki* Biscupi, þá var *Páll* hönum því traustari frændi oc (k) fulltrúi, sem adrir gengu meir undan. Enn er *Þorlákr* Biscup andadiz, þá sýndi *Páll* enn sina (l) ást, enn flestir allir hans göfger vinir.

III. Cap.

1194 Id nærsta sumar eptir andlát *Þorláks* Biscups ins *Helga*, var *Páll* kiörinn til Biscups, ádr var miöc (m) laung (n) ræda um þat mál, enn þar kom at um sídir, at þat var lagt undir *Brand* Biscup (o), mest at rádi *Halls Gitzurar*sonar (3), enn hann kaus *Pál* til utanferdar, enn hann játti ei brádt undir

(i) nockur andstreymir. O.

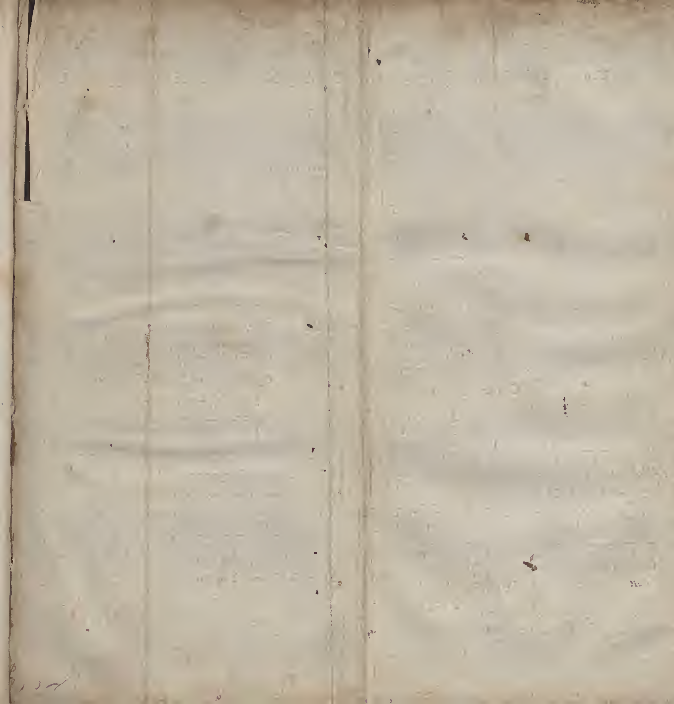
(k) fulltrúadri. *Sv.*

(l) dygd ástligri. O. ástligrî frændsemi enn flestir. *Sv.*

(m) ílaung. O.

(n) tilræda. A. B. C. D. *Sv.*

(o) oc adra ástvini hans, *add.* O.

Tab. IV.

Genealogia ad *Hungurvakam* pag. 151. ex *Sturlunga* & Annalibus nec non Origg. Island.

Hacon Griotgardi

Æsa, m. *Ketillus*

Ketilbiörnus, ux. *Helga Thordi*

Titus

Gissurus Albus, legifer.

Jorunna — *Islefus*, Episc.

Sigfus

Thorgerda de *Odda*

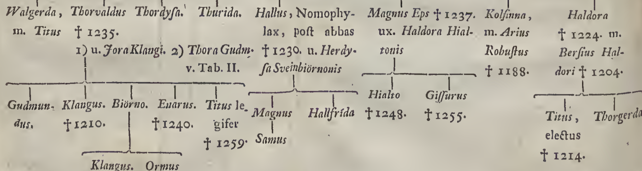
Grimus — *Sigfus*

Sæmundus Multiscius

Thorvaldus — *Titus* — *Gissurus* Eps

Hallus, ux. *Thurida*

Gissurus, Stallari Regis Sigurdi & Legifer Isl. 1206. uxor *Alfheida*

vit, adeo ut licet qvidam alii magnates A. C.
Thorlaco *episcopo adversarii essent, eo fidelior ei adesset* Paulus *cognatus, cui eo magis fidere posset, qvo se magis subduxerunt alii.* Thorlaco *episcopo mortuo* Paulus *majorem, qvam plerique alii nobilissimi ejus amici, amorem præbuit.*

Cap. III.

Proxima æstate post Thorlaci Sancti *episcopi mortem,* Paulus *in episcopum* 1194
electus est; longo de hac re sermone habito, eo demum ventum est, ut ex Halli Gissuris *filii potissimum consilio,* *hoc negotium* Brandi *Episcopi arbitrio committeretur; ille autem peregre profecturum (ad munus capescendum) elegit* Paulum, *qvi non cito consensit (onus*

 illud)

(3) Hallus filius Gissuris, de qvo supra pag. 1. 105. supremum in patria magistratum gessit, qvo anno 1209 abiit, postea Abbas anno 1221 consecratus, monasterio Helgafellensi, & post Thyckvabajensi præfuit, obiit anno 1230. Plurima de illo *Sturlungasaga* & *Annales* referunt, qvæ omnia laudes ejus canunt. Genealogiam ejus vid. infra Tab. 4.

A. C. undir at gánga, oc geck annar til at
1194 ödrum at bidia hann, *Brandr* Biſcup, oc ſvo brædr hans, oc adrir hans áſtvinir, enn hann ſyniadi, oc fór vid þat heim af þíngi, ſidan fór hann í *Odda* til Kyrkiudags, um Seliumanna meſſu, med mikilli áhyggiu, enn er allir vóru þrotnir á at bidia hann til, oc hann ſá at þá var vid einga at bægiaz, nema í móti Guds vilia væri, oc villdi hann þat víſt eigi, þá er hann íhugadi ſitt rád; Þá ſkaut hinn Helgi Andi honum því í hug, at leggia ſiálfan ſic í ábyrgd til þyrftar mönnum, oc geck hann þá ſidan röſkliga undir þann vanda er honum hafdi lengi ádr (p) hugr vid bodit. Enn litlu ſidar fór hann í *Skálaholt* oc *Jón* fadir hans med honum, oc brædur hans, oc tók þegar vid öllum fiárforrádum ſtadarins. Hann baud þá þegar þar at vera *Gitzuri Halls* ſyni, er ádr hafdi þar verit um daga *Þorláks* Biſcups hins *Helga*, oc meſt ſtadarprýdi var at oc hýbýlabót þeirra

(p) framan til, *addit. Sv.*

illud) ſubire, qvare alter poſt alterum accedentes illum rogarunt, hos inter Brandus *epiſcopus, fratresqve ejus & alii amicorum intimi; ſed detrectavit ille, & re ita conſtituta, à comitiis domum ivit. Poſtea feſto Sanctorum in inſula Selia, curis æger, ad feſtum dedicationis templi celebrandum, ad prædium* Odda *profectus eſt. Omnibus autem rogando fatigatis, cum videret à ſe nemini hac in re incommodum fieri, niſi ipſe voluntati divinæ obluctaretur; qvod crimen neqvaqvam admittere voluit, rem ſerio meditatus: ſubiit divino ſpiritus ſancti afflatu mentem ejus id conſilii, ut pro aliorum utilitate ſe ipſum periculo objicere vellet, qvo facto, grave negotium ſtrenue ſubiit, à qvo mens ejus diu averſa fuerat. Paullo poſt, patre* Joanne *fratribusqve ipſum ſeqventibus, ad* Scalholtum *ivit, ubi rerum opumqve, qvæ ſedis erant, curam omnem mox in ſe ſuſcepit, Ibi manere ſtatim jusſit* Giſſurem Halli *filium, qvi tempore* Thorlaci Sancti *epiſcopi in* Scalholto *ſederat, ſedis iſtius ſummum ornamentum, & præcipuum, præ aliis, qvi* A. C. 1194

A. C. þeirra manna er þar (q) væri. *Páll*
1194 let öll hin sömu fiárforrád vera í *Skálaholti* sem ádr höfdu verit, enn hann setti *Þorkel* Prest *Halls*son til kyrkiu vardveitzlu, (r) oc þá þiónadi hann honum fyrst er hann kom út, enn hann var sídan Canúki í *Veri*. *Herdís* vardveitti bú þeirra í *Skardi* oc börn þeirra öll, oc audrædi þeirra vel oc sæmiliga (s) medan hann var utan, oc var þat almælt, at eingi börn væri svo vel vanin, sem þeirra börn í öllu heradi, oc hellt þat vel skapi medan hún lifdi, af því at hún var allra kvenna vönduz, bædi fyri sína hönd oc annara manna sem opt bar raun á.

IV. Cap.

Páll fór utan hit sama sumar er hann var kosinn til Biscups, oc var þá diákni at vígslu. Honum greiddiz sín

(q) þá *Sv.*
(r) sá *pro* þá. O.
(s) sköruliga *Sv.*

ibi erant, decus & fulcimentum. Cætera, in Scalholto *opes administrandas* A. C. 1194
eisdem reliqvit, qvi ibi antea fuerant, templi vero custodiam (sacerdotis munus) Thorkeli *sacerdoti* Halli *filio, qvi episcopo in* Islandiam *reduci primum ministravit, sed postea Canonicus* Verensis *factus est. Eam, qvæ in* Skardio *erat, rem familiarem, liberosqve omnes & possessiones bene ac prudenter curavit* Herdisa, *qvo tempore ipse peregre erat, ferebatqve omnium sermo, per totum territorium liberos non dari, qvi cultis moribus possent cum* Pauli & Herdisæ *liberis comparari; id qvod, qvoad ea vixit, tenuit: fuit enim tam in suis, qvam aliorum negotiis, omnium mulierum laboriosissima; id qvod experientia sæpe docuit.*

Cap. IV.

Paulus *eadem æstate, qva in episcopum eligebatur, peregre profectus, tunc ordine Diaconus, prosperum habuit iter,*

in

A. C. ſín ferd vel, uns hann kom til *No-*
1194 *regs* oc fór ſídan til kaupángs í *Nid-arós*, oc var þar um veturinn, uns (t) leid jól, oc þóttiz hver þeirra manna bezt hafa, er hans ſæmd oc virding giördi meſta, því helldr er göfigri vóru, oc virdu þeir þá rett. *Eirikr* (4) Erkibiſcup var í *Danmörku*, þá er *Páll* (u) kom utan til vígſlu, oc var hann med *Abſaloni* Erkibiſcupi, enn *Sverrir* Kóngr (x) *Magnus* var auſtr í *Vík*, oc fór þadan á
1195 *Upplönd.* Enn eptir jól fór *Páll* nordan úr kaupángi á fund Kóngs med ſínu föruneyti, oc var þá med hönum fiölldi Kóngsmanna, enn Kóngr tók ſvo vel vid honum, ſem ſonr hans edr bródir væri til handa hónum kominn, oc giördi ſvo mikla virdíng hans oc tign, ſem hann mundi ſiálfr kióſa edr hans vinir. Enn bædi var at hann kunni betr enn fleſtir menn adrir, oc hafdi betri færi á, oc ſló öllu

(t) kom. O.

(u) Biſcups efni, *addit Sv.*

(x) Magnúsſon, *omnes*, *malè*.

in Norvegiam *usqve*, *ubi emporium pe-* A. C.
tens, *qvod* Nidrofiæ *eft*, *ibi hiemem trans-* 1194
egit, *ultra feftum natalitiorum Chrifti*, *omnibus adeo honoratus*, *ut is primas ferre videretur*, *qvi honorem ejus & dignitatem maximè promoviffet*, *eo majore qvisqve ftudio*, *qvo erat nobilior*, *qva in re rećte fenferunt.* Ericus *Archiepifcopus in* Dania, *apud* Abfalonem *Archiepifcopum morabatur*, *cum* Paulus *in* Norvegiam *venit inaugurandus. Rex autem* Sverrer Magnus *in* Vikia *verfabatur*, *unde in regiones fuperiores* (Upplandias)
fe contulit. Poft feftum natalitiorum 1195
Chrifti, Nidrofia *relićta*, *de feptentrione profećtus eft fuo cum comitatu* Paulus, *ut Regem conveniret*, *tunc magna regiorum fatellitum freqventia ftipatum*, *qvi ea humanitate eum fufcepit*, *acfi frater vel filius ad eum veniffet*, *tantaqve veneratione ac honore coluit*, *qvantam ipfe* (Paulus) *amicive ejus optaffent*: *etenim Regem hac in re & melior*, *præ aliis plerisqve*, *juvit fcientia*, *& major facultas*,

(4) De Erico Archiepifcopo ejusqve exilio voluntario multis *Sverrisfaga*, & ex illa *Torfæus* Hiftor. Norveg. Tom. 4. pag. 15. feqv.

A. C. öllu vid því er til (y) gæda var, er
1195 þeir mætti bádir göfgaſtir af verda.
Þórir Biſcup vígdi *Pál* til preſts í
Hamar kaupángi, þat var á imbru-
dögum á lángaföſtu, einni nótt eptir
Matthias meſſu, oc fór hann ſídan
aptr til Kóngs hina ſömu nótt, oc var
þá med honum uns hann fór til *Dan-
merkr*, oc feck Kóngr honum alla
hluti þá er hann þóttiz hafa þörf á
úr landi, Kóngr let oc alla Biſcupa
fá honum bref ſín med innſiglum, þá
er í landi voru. Fór hann ſídan til
Danmerkr um föſtuna, oc kom til
Lundar Páſkadaginn fyrſta, á fund Er-
kibiſcupa, oc baud *Abſalon* honum
þegar til ſín, er hann kom, med hinni
meſtu ſæmd; enn beid hans at há-
meſſu, þegar hann viſſi at hans var
þángat von. Var hann ſídan med
Erkibiſcupi um Páſkavikuna, oc var
í hinu tíguligaſta yfirlæti af þeim bád-
um, oc var þá þegar rádin vígſla
hans; af því at þeir gátu brádt
reynt

(y) girnda *Sv.*

cultas, nulli rei parcentem, qva lætari A. C.
uterqve, qvave qvam maximè posset ho- 1195
norari. Thorer *episcopus, in emporio* Hamarensi, Paulum *consecravit sacerdotem; id qvod factum est, qvatuor temporum diebus qvadragesimalibus, postridie festi Sancti Matthiæ. Eadem nocte ad Regem reversus, apud eum mansit, donec in* Daniam *iter faceret, ad qvod Rex eum rebus omnibus instruxit, qvibus ipse sibi, extra regnum ituro, opus fore judicavit. Rex omnes, qvi in regno aderant, episcopos, literas (commendatitias) ei dare jussit, qvo facto, tempore qvadragesimali in* Daniam *profectus, prima pascatis feria* Londinum (Scanorum) *venit ad Archiepiscopos, ubi venientem* Absalon *maximo cum honore mox invitavit apud se hospitaturum, & ad publica missarum solennia, qvibus eum interfuturum audiverat, accedentem exspectavit. Apud Archiepiscopum cum hebdomade paschali commoratus fuerat, ab utroqve præsule in summo honore habitus, ejus statim fuit decreta inauguratio, mox eos docente experientia, qvam insignis esset & doctri-*

A. C. reynt þat, hver ſkörúngr hann var;
1195 bædi at lærdómi oc vitrleik oc atgervi, enn hann beid vígſlu í múnklífi því er heitir á *Heradsvadi*, oc var hann fyrr vígdr enn þeir höfdu þó ætlat er þeir ſkilduz, oc kom þat meſt til þeſſ, at *Knútr* Kóngr *Valdimars*ſon lagdi þau ord til, at hans ferd ſkyldi flýta, eptir því ſem honum bezt gegndi oc þeim mönnum er hann ſkylldi Biſcup yfir vera; oc fór þat enn eptir annari hans gæfu, at hinn göfgaſti madr virdi hann þar ſvo mikils (z) óſen, at hann gaf þat rád til ſem hann mundi ſiálfr kióſa. *Abſalon* Erkibiſcup vígdi *Pál* til Biſcups *Jóns* dag Biſcups, VIII nóttum fyri *Philippus* meſſu oc *Jacobus*, at rádi *Eiriks* Erkibiſcups, er ei hafdi þá ſiálfr ſýn til at vígia hann, vóru Biſcupar vid vígſlu *Páls* Biſcups, *Eirikr* Erkibiſcup oc *Petr* Biſcup af *Róiskeldu*. *Páll* Biſcup gaf gullhríng *Abſaloni* Erkibiſcupi oc annan *Eiriki* Erkibiſcupi oc öllum þeim ödrum nockrar

(z) óſen. *omitt*. D. O.

& doctrinæ & prudentiæ, & ad gravissima negotia qvam promtus atqve habilis. A. C. 1195
In coenobio, qvod Heradsvadum *dicitur, dum inaugurationem præstolabatur, accidit, ut illa prius succederet, qvam Archiepiscopi digressi decreverant, ea præcipue de causa, qvod huic negotio interpres pro eo intercesserat* Knutus *Rex*, Waldemari *filius, svadens, ut iter ejus accelleraretur, prout ipsi maxime foret commodum, iisqve omnibus, qvorum episcopus esset futurus; qvæ res ei accidit, pro reliqva ejus felicitate, ut vir summæ dignitatis nondum visum tanti faceret, ut de itinere ejus accelerando consilium daret, qvod ipsi esset optatissimum.* Absalon *Archiepiscopus* Paulum *inauguravit episcopum, festo* Joannis *episcopi, octo noctibus ante* Philippi & Jacobi *festum, consilio & consensu* Erici *Archiepiscopi, qvi ipse eum non poterat inaugurare, oculorum lumine destitutus.* Pauli *episcopi inaugurationi præsentes aderant episcopi,* Ericus *Archiepiscopus, &* Petrus *episcopus* Roskildensis. Paulus *episcopus* Absaloni *Archiepiscopo aureum annulum & alium* Erico *Archiepiscopo donavit, nec*

 cæteros

A. C. nockrar gerſimar er ſtuddu embætti
1195 hans vígſlu, oc (a) tignar. *Cœleſtinus* var þá Páſi (5) er *Páll* Biſcup var vígdr. *Páll* Biſcup var þá fertugr at alldri, er hann var til Biſcups vígdr (6), fór hann ſídan til *Noregs*, oc fann *Sverri* Kóng í *Vík* auſtr, oc fór med honum til *Biörgvynar*, oc var med honum (7) uns hann fór til *Islands* hit ſama ſumar, oc tignadi Kóngr hann því meir í öllum hlutum, ſem hann hafdi lengr med honum verit, oc hann kunni hann giör, allir virdu hann mikils ſem von var at, oc frændr hans vóru allir þeir er göfgaſtir voru í landinu.

V. Cap.

Páll Biſcup fór þá út til *Islands* hit ſama ſumar, ſem hann hafdi vígdr verit

(a) tign. A. B. C. D.

(5) Cœleſtinus Tertius Papa ſedit ab anno 1191 ad 1198, qvo anno die 8 Januar. deceſſit.

(6) Paulum anno 1195 conſecratum fuiſſe, omnes *Annales*, *Sverriſſaga* & *Sturlungaſaga*, teſtantur.

cæteros omnes, qvi ejus inaugurationi A. C.
& honori opitulati fuerant, suis donis ca- 1195
rere est passus. Cœlestino *Papa*, Paulus *inauguratus est episcopus, tunc annos qvadraginta natus. In* Norvegiam *dein redux*, Sverrerem *Regem in* Vikia *convenit, qvocum* Bergas *profectus, & ibi apud illum commoratus est, donec eadem æstate in* Islandiam *reverteretur. Omnimodo autem honore eo magis eum coluit Rex, qvo diutius apud eum commoratus, & qvo ei notior factus est episcopus. Omnes etiam alii cum magni æstimarunt, prout æqvum erat, cum inter cognatos ille numeraret, qvotqvot habuit* Islandia *nobilissimos omnes.*

Cap. V.

Eadem æstate, qva episcopus fuerat inauguratus, in Islandiam *redux,*

 in

(7) Paulus qvoqve Concilio Episcoporum, hoc anno Bergis celebrato, interfuisse videtur, in qvo crimen feloniæ Haraldo Comiti Orcadum à Rege Sverrere intentatum pertractabatur, & literæ ea de re ad Pontificem Romanum exarabantur.

A. C. verit til Biſcups, oc kom í *Eyafiörd*,
1195 oc veitti hann þá þegar dýrliga veizlu *Brandi* Biſcupi, oc ödrum vinum ſínum þeim (b) er þar var vid koſtr, vín at drecka oc öll önnur atfaung ſem meſt máttu verda; ſýndiz þat þá þegar í fyrſtu, ſem opt urdu ſídan raunir át, at hann undi þá ávallt bezt, er hann gladdi vini ſína ſem fleſta oc vandamenn í veitzlum virduligum, med áſtúd oc ſkörúngſkap. Hann hafdi þá út med ſer tua glerglugga at færa Kyrkiunni í *Skálaholti*, feſtarmeyiu ſinni andligri, oc ſýndi hann þá þegar þat er ſídar kom enn meir fram, hvat honum bió í hug, hverſu miöc hann vildi þá kyrkiu prýda um þat fram ſem ádr var, er hann var til vígdr, þótt hún væri ádr gerviligri, oc dýrligri enn hvert annara húſa er á *Islandi* vóru. Sú var hin fyrſta virdíng er *Páll* Biſcup gerdi til ſtóls ſíns, oc ſinnar kyrkiu um þat fram ſem neinn Biſcup hafdi ádr gert, at hann ſaung enga meſſu ádr hann kom

(b) þeim er þar voro þá, oc var þá koſtr vín át. *Sv.*

in Eyafördum *appulit*, *ubi lautum ſta-* A. C.
tim inſtruxit convivium, Brando *epiſco-* 1195
po aliisqve amicis, *qvi fuere præſentes*, *in qvo convivio vino fuit propinatum*, *aliusqve*, *qva fieri potuit*, *maximus erat apparatus. Hoc initio id mox apparuit*, *qvod ſæpe deinceps docuit experientia*, *eum in ſinu maxime fuiſſe viſum*, *qvando ſinceræ cum amicitiæ tum magnificentiæ cultor*, *amicos ſuos & neceſſarios qvamplurimos opiparis conviviis poſſet exhilarare. Ab exteris tunc advexit duas vitreas feneſtras*, *templo* Scalholtenſi, *ſponſæ ſuæ ſpirituali*, *offerendas*, *ea re ſtatim monſtrans*, *qvod poſtea clarius apparuit*, *id ei ſtatutum cum animo eſſe*, *templum hocce*, *cui erat inauguratus*, *novo ſplendore & pluribus*, *qvam antea habuerat*, *ornamentis augere*, *licet cæteris omnibus* Islandiæ *ædibus inſtructius longe & auguſtius eſſet. Primus*, *qvo* Paulus *epiſcopus ſedem templumqve ſuum auxit*, *plusqvam ullus alius ante eum epiſcopus*, *honor*, *hic erat*, *qvod nullam cecinit miſſam*, *ante ſuum ad ſe-*

 dem

A. C. kom til ftóls í *Skálaholt.* Enn í öll-
1195 um löndum er fú virdíng á, at ecki fe minna vert at hlýda prefts meffu hinni fyrftu nývígds, helldr enn Bifcups meffu einhverri, enn þetta mátti því meira, fem þá var bædi fenn at hlýda prefts meffu oc Bifcups hinni fyrftu, oc dreif þá fídan fiölldi manna í *Skálaholt* til þeirra fagnadar (c) erinda, at hlýda meffo *Páls* Bifcups. Þar vóru þá margir göfgir menn vid ftaddir, *Jón Lopts*fon fadir hans, *Sæmundr* oc *Ormr* brædur hans, oc *Gitzur Halls*fon, oc var þar þá mikit fiölmenni. Bifcup mælti þá lángt mál oc fagurt, oc þá het hann þegar því fem fleftir urdu fegnaftir, at hann mundi öll bod þau bióda, fem *Þorlákr* Bifcup hafdi bodit. Þat mátti oc þá þegar brátt fiá, er hann tók yfirför um fýflu fína, hverfu blídr oc þeckr hann var vid alla fína undirmenn, oc hverfu óvandt hann let giöra vid fic, öllum er hönum fkyldu beina vinna, edr adra hluti þá er fkyldt var hann at

(c) tídenda. A, B, C. D. *Sv.*

dem Scalholtenſem *adventum; in omnibus enim terris ita fere judicatur, qvod minoris momenti non ſit, primæ ſacerdotis, nuper inaugurati, miſſæ intereſſe, qvam miſſæ epiſcopi, qvæ res hic fuit eo inſignior, qvod prima & ſacerdotis & epiſcopi miſſa audiretur. Hinc magna hominum multitudo ad* Scalholtum *confluxit, ut* Pauli *epiſcopi primam miſſam auſcultantes novo hoc gaudio animum paſcerent. Multi igitur nobiles viri ibi præſentes fuere,* Joannes Lopti *filius, pater epiſcopi,* Sæmundus & Ormus *fratres ejus, &* Giſſur Halli *filius, una cum alia hominum multitudine. Tunc epiſcopus longum & concinnum orſus ſermonem, id mox pollicitus eſt, qvo plurimorum maxime lætabatur animus, omnia ſe ea mandaturum, qvæ* Thorlacus *epiſcopus olim mandaverat. Docuit mox etiam experientia, cum ſuam obire cœpit provinciam, erga omnes ſubditos qvam blandus eſſet & amabilis, & qvam parabili apparatu excipi vellet ab omnibus, qvorum erat, vel hoſpitio eum aut conviviis excipere, vel aliis honoris officiis colere;*

A. C. 1195

A. C. at tigna, vard hann vid þat ſvo áſtſæll vid alþýdu, at allir unnu honum hugáſtum, náliga um allt land, bædi í ſinni ſýſlu, oc ſvo annari ſýſlu ei at ſidr. Þat var oc audſýnt hve mikill ſemadr hann mundi vera fyri ſakir umſiár oc ſkörúngſkapar allt
1196 af í• ſiſellu. *Páll* Biſcup hafdi einn vetr ſetit í *Skálaholti* ádr *Herdís* kona hans kom þángat til umſýſlu fyrir innan ſtock, oc var honum ſvo mikil ſtod oc ſtyrkr at, bædi ſtadinum oc honum ſiálfum, ſem eingi vard önnur ſlík af mönnum medan hann var at ſtóli. Svo var ſkörúngſkapr hennar mikill oc umſýſla, at hún hafdi fá vetr þar verit ádr þar var hvervetna ærit (d) nóg þat er hafa þurfti, oc einſkis þurfti (e) adra at bidia, þótt C manna væru á búi, enn LXX edur LXXX heima manna.

VI.

(d) ærit miöc. A. D. ærit. O.
(e) þurfti þá í bú at bidia. *Sv.*

qvæ res favorem populi universi adeo ei A. C.
conciliavit, ut omnes, per totam propemodum insulam, ei optime cuperent, tam istius, cui ipse præerat, qvam alterius dioeceseos incolæ. Facile etiam apparuit, qvam esset in parandis opibus felix, rem juvante provida, qva usus est, cura, & strenua in rebus omnibus administrandis opera. Unam hiemem in Skalholto *sederat* Paulus *episcopus, cum uxor* 1196
ejus Herdisa *illuc veniret, rem familiarem intra domum administratura, id qvod & ipsi & sedi tanto erat adminiculo atqve auxilio, qvantum, qvoad sedi præfuit, alius nullus ei præstare potuit. Huic rei adhibuit illa insignem adeo operam, eam curam & diligentiam, ut paucæ effluerent hiemes, anteqvam omnium rerum, qvibus opus esset, ibi exstaret abundantia tanta, ut nulla in re opem aliorum flagitare necesse esset, licet centum qvandoqve homines ibi hospites alerentur, præter septuaginta aut octoginta homines domesticos.*

A. C. 1196

VI. Cap.

Páll Biſcup ſá þat brátt, er hann kom til ſtóls í *Skálaholti*, at honum þótti þat ſkylt, at ſtydia oc ſtyrkia oc til loka færa, er hinn heilagi *Þorlákr* Biſcup hafdi ſinn vilia um ſýndann, oc hann let kaupa til. Enn þat var at búa um kluckur þær er hann hafdi keypt til ſtadarins í *Skálaholti*, er þá vóru beztar á öllu *Islandi*, oc hann hafdi oc IIII tre út haft med kluckunum, tvítug at hæd, álnum at mæla. *Páll* Biſcup feck til ſídan þann mann, er hagaſtr var á öllu *Islandi*, á tre, er *Amundi* het *Arna*ſon, oc let giöra ſtöpul, ſvo miöc vandadann at efnum oc ſmídi, at hann bar ei minnr af öllum treſmídum á *Islandi*, enn ádr kyrkian ſiálf. Hann let oc giöra kyrkiu uppi í ſtöplinum, oc rid upp at gánga, oc vígdi hann þá kyrkiu hinum heilaga *Þorláki* Biſcupi, hinn X í jólum, oc bió þá kyrkiu at öllu (f) fagrliga oc feck þar hvervetna

(f) virduliga.

Cap. VI.

A. C. 1196

Ad cathedram Skalholtensem *postquam accesserat* Paulus *episcopus*, *mox justum esse judicavit*, *ut confirmaret*, *promoveret*, *& ad finem perduceret omnia*, *quæ sibi cordi esse* Sanctus Thorlacus *episcopus ostenderat*, *qvæqve coëmi fecerat*, *videlicet ut locum pararet campanis illis*, *qvas* (Thorlacus) *in cathedræ* Skalholtensis *usus emerat*, *tunc temporis omnium in tota* Islandia *optimas. Una cum his campanis qvatuor etiam tigna advexerat*, *altitudine viginti ulnarum*, *si ulnis essent mensuranda. Hinc per fabrum lignarium*, *qvi in tota* Islandia *eam artem omnium optimè calluit*, *nomine* Amundium Arnæ *filium*, *exstrui curavit turrim ligneam*, *& materia & arte adeo affabre factam*, *ut aliis in* Islandia *ligneis ædificiis illa non minus præstaret*, *qvam ipsum inter ea excelluit templum. In turri etiam superiore strui curavit sacram ædiculam*, *qviqve ad eam ducebant*, *gradus. Hanc ædiculam* Thorlaco Sancto *episcopo*, *decimo natalitiorum Christi die*, *consecravit*, *per omnia elegantissimè exornatam*,

A. C. vetna til þat er hafa þurfti; hann let *Atla* preſt ſkrifara penta innan allt (g) ræfr í ſtöplinum, oc ſvo biórinn, oc tialda allan hit nedra þrennum tiölldum vel oc fagrliga, oc ſvo let hann ſkrifa yfir ſer hvers leidi þeirra nidrſetníng (h), er þar hvíla í ſtöplinum, hann lagdi ei minna fe til ſtöpulſmídar, at því er hönum hugdiz ſiálfum at, enn fiögr hundrut hundrada edr þadan af meira. Hann keypti kluckur þær í ſtöpulinn er hinar meſtu gerſimar vóru jafnmiklar, at þeim manni *Norrænum* er *Kolr* het. Hann keypti enn fleiri klockur til ſtöpulſins, oc ſvo ſamhríngiur tvær uppi í kyrkiunni, oc prýddi hann í hvívetna því er hugum mátti hyggia, bædi kyrkiu oc ſvo ſtöpul, í búníngi öllum (i) í kyrkiunni, oc kroſſum, í ſkriptum, líkneſkium, oc lömpum oc glerglugg-um, oc í Biſcups ſkrúdi allskyns. Hann let oc höggva ſteinþró (k) ágæta

(g) ráfr. O.
(h) hvers þeirra, *hic omnes repetunt.*
(i) öllum í bríkum oc kroſſum. *Sv.*
(k) ágæta oc hagliga. C.

A. C.

natam, & à rebus omnibus necessariis optime paratam. Per Atlium *sacerdotem, qvi pictor fuit, laqvearia totius turris interioris, una cum frontispicio super limen pingi curavit, reliqvam vero turrim inferiorem triplici aulæo bene & nitidè ornari. In turri qvoqve, supra cujusqve ibi qviescentis monumentum, ejus sepulturam fecit notari. Non minus qvam qvadringenties centum (bis mille ferè imperiales) prout ipsi visum est, vel summam etiam majorem, turris hujus structuræ impendit. A* Norvego *qvodam, cui nomen erat* Kolus, *in turris usum campanas emit, pro ea, qva erant magnitudine, res maximè pretiosas. Plures qvoqve turri campanas emit, è qvibus duæ erant consonæ, superius in sacra æde pendentes: templum enim, æqve ac turrim, omnimodis, qvæ excogitari poterant, decoravit ornamentis, utpote omnibus, qvæ templorum sunt, utensilibus, crucibus, inscriptionibus, imaginibus, lampadibus, vitreis fenestris, cultuqve vestium omnis generis, qvæ episcopum ornant. Summo prœterea artificio excidi*

fecit

A. C. ágæta hagliga, þá er hann var ſlagdr eptir andlát ſitt, oc hann let búa gröft virduliga í ſtöplinum, þeirra manna er hönum þótti meſtr (l) vandi á.

VII. Cap.

1197 A hinu þridia ári (8) biſcupsdóms *Páls* Biſcups, andadiz *Jón Loptsſ*on fadir hans, allraheilagra dag, ſá madr er þá var göfgaſtr höfdíngi á öllu *Islandi.* Hann virdi ſer þat mikit nidrfall vera, er þá var þeſſ manns vid miſt, er meſt mátti hans virdíng hefia oc ſtyrkia, oc var ſkylldaſtr til allra manna. Enn allsvaldandi Gud, er hans gipt oc gæfu let ávallt vaxa dag frá degi, enn alldrei mínka, gæddi hans virdíng ſvo, at eingi madr hafdi ádr á *Islandi* vordit af ſinum frændum jafngöfigr oc tíginn, ſem hann vard þá af ſinum náfrænda, *Þorláki* hinum *Helga* Biſcupi,

(l) meſtu um varda. O.

(8) Obitum Jonæ Lopti filii omnes Annales ad annum 1197

fecit loculum lapideum, in qvo mortui funus eſt conditum. Non minori cura eorum intra turrim ſepulcra ornavit, qvi ipſi videbantur maxima veneratione digni. A. C.

Cap. VII.

Cum tres annos epiſcopus fuerat Paulus, *omnium Sanctorum feſto, mortuus eſt pater ejus,* Joannes Lopti *filius, vir inter omnes* Islandiæ *magnates nobilisſimus. Illius mortem magno (epiſcopus) ſibi damno duxit, jam deſideraturo, qvi dignitatem ſuam augere & confirmare poſſet, qviqve etiam præ aliis omnibus (id facere) deberet. Sed omnipotens Deus, lætam ejus ſortem & fortunam indies creſcere, nunqvam decreſcere paſſus, dignitatem ejus adeo promovit, ut in* Islandia *neminem ita nobilitarint cognati, ut illum nobilitavit proximus cognatus ejus* Thorlacus Sanctus *epiſcopus, cujus tunc gloria* 1197

1197 conſtanter notant. Vid. *Langebek:* Script. Rer. Dan. med. ævi Tom. 2. p. 517.

A. C. scupi, af því at þá birtiz dýrd hans
1197 oc heilagleikr, *fyrst* fyri nordan land, oc þar eptir um allt *Island*, oc öll lönd önnur þau er í nánd voru. Enn þó *Páll* Biscup yrdi þessum tídindum fegnari enn flestir menn adrir, þá fór hann svo (m) vandliga med því máli, at hann hafdi alla höfdíngia, oc hina vitrustu menn fyri ser mest um (n) þetta atkvædi oc medferd þessa máls; oc var þat ei traudt at ei legdiz sá ordrómr á af nockrum mönnum, at hann vildi þetta mál lítt á lopt færa af heilagleik hins sæla *Þorláks* Biscups. Enn honum kom þó þat til, at hann vildi svo launa Gudi dýrd þá er hann let verda á hans dögum, er ádr hafdi alldrei slík ordit, at hann villdi þá alla medferd hafa er von var at Gudi mætti best þykia, þótti honum vanfært med vera sem var, at (o) mundángs *mikit væri aftekit í fyrstu*, oc ei mætti at sönnu at finna, enn eingi trúdi

(m) varúdliga, *Sv.*
(n) þeirra, *Sv.*
(o) munþáng B. C.

gloria & sanctitas clarescere coepit, primum in insulæ parte septentrionali, postea per totam Islandiam *terrasqve vicinas. Cujus rei nuntio qvamvis* Paulus *episcopus præ aliis omnibus in sinu gauderet, adeo tamen caute in hoc negotio versabatur, ut in hac re approbanda & dirigenda, magnates & prudentiores omnes sibi haberet præeuntes; qvare non multum abfuit, qvin rumor à qvibusdam surgeret, eum esse episcopum, qvi de beati* Thorlaci *episcopi sanctitate sparsam famam vix divulgare vellet. Fecit autem hoc, gratiam Deo relaturus, qvi tantam, illo episcopo, oriri fecit gloriam, qvanta nunqvam antea fuerat; qvare modum hujus rei servare voluit, qvem Deo putavit fore acceptissimum: visa est enim ei res difficillimi negotii, adeo ut mediocri cum assensu hæc fama esset excipienda, nec id posse justo jure vituperari. Etenim nemo citius,*

A. C. 1197

A. C. trúdi fyrr, ne (p) framkvæmdi, enn hann, dýrd oc heilagleik ins ſæla *Þorláks* Biſcups, þótt hann færi med varúdligar enn adrir. Enn þó var þat allra manna rád hinna vitruſtu, med
1198 ordſendíngu *Brands* Biſcups, at (q) helgr dómr *Þorláks* Biſcups væri upptekinn, (9) úr jördu it ſama ſumar, eptir því ſem hann hafdi ſiálfr fyriſagt í (r) þeirri vitran *Þórvallds* preſts á jólum hinum nærſtum ádr. Eptir þíng, hit ſama ſumar er þetta var rádit, ſendi *Páll* Biſcup ord *Brandi* Biſcupi, oc brædrum ſínum *Sæmundi* oc *Ormi*, oc ſonum *Gitzurar Halls*ſonar *Þórvalldi* oc *Magnúſi*, *Þórleiſi Þorláks*ſyni úr *Hytardal* módrfödr *Herdíſar*, *Katli* oc ſyni hans *Þorláki Ketils*ſyni bródur *Herdíſar*, *Gudmundi* Preſti *Araſyni*, er ſídar var Biſcup á *Hólum*, oc

(p) framar. *Sv.*
(q) helgidómr. B. C.
(r) berri. *Sv.*

(9) Communi Annalium & Hiſtoricorum conſenſu translatio S. Thorlaci facta eſt annno 1198, ſed anno

qvam ipse, gloriam ac sanctitatem beati A. C.
Thorlaci *episcopi & credidit & ratam habuit, licet hac in re majorem qvam alii cautelam adhiberet. Omnium tamen prudentiorum commune erat consilium, cui accesſit* Brandi *episcopi per nuntios man-* 1198
datum, ut sanctæ reliqviæ Thorlaci *episcopi, eadem illa æstate, de sepulcro tollerentur, prout ipse*, Thorvaldo *sacerdoti, proxime præterlapso julensi festo, per somnium oblatus præceperat. Eadem æstate, qva dicta res fuit decreta*, Paulus *episcopus, post comitia, nuntium misit* Brando *episcopo*, Sæmundo & Ormo *suis fratribus*, Thorvaldo & Magno *filiis* Gissuris Halli *filii*, Thorleifo Thorlaci *filio de* Hytardalia, Herdisæ (*suæ uxoris*) *avo materno*, Ketilli, & *hujus filio* Thorlaco Herdisæ *fratri*, Gudmundo *sacerdoti* Arii *filio*, *postea episcopo* Holano, *multisqve*

anno seqventi festi ejus celebratio legibus injuncta fuit. Qvæ translatio diversa est ab illa, qvam anno 1229 factam fuisse *Annales Flateyenses* & *Holenses Antiqviores* asserunt. Ita ut aliud festum, sed in ejusdem Divi honorem, anno 1237 indictum fuerit, testibus *Annalibus Flateyensibus*, *Skalholtinis*, & *Holanis* utrisqve.

A. C. oc mörgum ödrum áſtvinum ſínum.
1198 *Páll* Biſcup giördi dýrliga veizlu þeim mönnum er þar komu, oc var þar þá ſídan tekinn upp úr jördu heilagr dómr hins ſæla *Þorláks* Biſcups, oc búit þá um virduliga, ſem ſómdi, eptir forſiá oc fyriſögn *Páls* Biſcups, oc fylgdu jarteiknir þá þegar ſtórar ſem ſagt verdr í ſögu hans, oc var þat dýrd hans, enn gæfa *Páls* Biſcups.

VIII. Cap.

1199 Hit næſta ſumar eptir var leiddr í lög meſſudagr *Þorláks* Biſcups um allt land, oc ſett faſta fyrir, tveggia dægra. Eptir þat ſóktu menn þángat of allt land, at dýrka hinn ſæla *Þorlák* Biſcup í vökum, föſtum, í bænahalldi oc fegiöfum, oc ſvo ſóktu oc þeir menn þángat er í förum vóru á hverium miſſerum fiölmennir, bædi útlendſkir menn oc Islendſkir, oc færdu heit ſín þau er þeir höfdu heitit, oc ſeldu í hönd *Páli* Biſcupi, oc ſögdu honum

tisqve aliis interioris admisſionis ami- A. C.
cis, (*ut ad* Skalholtum *venirent*). *Ve-* 1198
nientes Paulus *epiſcopus lauto excepit convivio*, *qvo finito*, *beati* Thorlaci *epiſcopi ſanctæ reliqviæ de terra ſublatæ*, & *prout decuit*, *ex conſilio* & *præſcripto* Pauli *epiſcopi*, *honorifico apparatu ſuo loco poſitæ ſunt*; *qvam rem magna mox ſecuta ſunt miracula*, *ut in ejus* (Thorlaci Vita *prolixius narratur*; *id qvod ipſius gloriam*, Pauli *vero epiſcopi felicitatem adauxit*.

Cap. VIII.

Æſtate proxima, *feſtum* Thorlaci 1199
epiſcopi per totam inſulam lege ſancitum eſt, & *ut prævium haberetur bidui jejunium*, *ſtatutum*. *Poſtea eo profecti ſunt inſulæ totius incolæ*, *ut beatum* Thorlacum *epiſcopum vigiliis*, *jejuniis*, *precibus*, & *donationibus colerent*; *illuc etiam freqventes confluxere*, *qvi qvotannis ad mercatus proficiſcebantur*, *tam peregrini*, *qvam* Islandi, *qvi qvæ voverant donaria*, Paulo *epiſcopo allata tradiderunt*, *rem*

A. C. honum ſerhveria atburdi ſinna (s) á-
heita, oc jarteikna þeirra er þeir þágu
á móti, oc vóru honum þat ávallt
feginſögur, þeir báru allir á burt ſann-
ar raunir heilagleiks oc dýrdar hins
ſæla *Þorláks* Biſcups, enn rauſn oc
ſtórmenſku *Páls* Biſcups. Enn þótt
ádr væri mikil virdíng *Páls* Biſcups,
ſem verdugt var, ádr uppkæmi helgi
Þorláks Biſcups, þá gæddi þat í miöc
metord hans, er hann átti ſanngöfugaſt-
ann módrbródr, oc væntu margir at
hit fornkvedna mundi ſannaz, at *módr-
brædrum verdi menn líkaſtir*, oc þótti
þar líkindi mörg á giöraz, at þar
mundi oc ſvo vera, af því hann
giördi marga hluti eptir því ſem hinn
ſæli *Þorlákr* Biſcup hafdi giört. Hann
var rádvandr oc rækinn at tídagiörd,
hann var meinlætaſamr í föſtum oc
klædabúníngi, hann hafdi oc ákenníng
allra hluta þeirra, er hann mátti var
vid verda at hinn ſæli *Þorlákr* Biſcup
hafdi í ſínum háttum, lítilæti oc ölmuſu (t)
gædi,

(s) hátta. *Sv.*
(t) ölmuſugiördum. *Sv.*

modumqve susceptorum votorum referentes, & qvæ, votis nuncupatis, oblata eis erant miracula, qvæ illi narrationes nunqvam non jucundæ fuere; isti vero omnes, tam beati Thorlaci *episcopi gloriam & sanctitatem, qvam liberalitatem & magnificentiam* Pauli *episcopi vere experti discesserunt. Cæterum qvamvis magna, ut par erat, fuisset* Pauli *episcopi dignitas, ante* Thorlaci *episcopi exortam sanctitatem, ejus tamen honores plurimum adauxit avunculus iste, qvi ei erat, longe nobilissimus, speraruntqve multi hic completum iri vetus proverbium:* fieri avunculis suis plerosqve virorum simillimos; *cujus rei, heic etiam futuræ, multa tunc exstare videbantur indicia, cum plurima faceret, eodem modo, qvo fecerat beatus* Thorlacus *episcopus: fuit enim vitæ rectè instituendæ studiosus, horarum canonicarum rigidus observator, jejuniorum & vestitus incommoda sponte ferens; qvin etiam præ oculis habuit specimen earum omnium rerum, qvas beato* Thorlaco *episcopo in moribus fuisse scire ei dabatur, mansvetudinis nempe, in stipe ero-* A. C.

A. C. gædi, hardlífi oc þolinmædi, ſem hvertveggi þeirra vard (u) í raun margri oc mikilli, í ſínum biſcupsdómi. Þá er *Páli* Biſcupi þótti nockut ſafnaz oc ſamandragaz fiárlutr ſá er menn gáfu af gódvilia hinum ſæla *Þorláki* Biſcupi, þá ſýndi hann brátt hvat honum bió í ſkapi, hann keypti þá ſídan vid Gullſmid þann er *Þorſteinn* (10) het, oc þá var hagaſtr madr at málan (x) á öllu *Islandi*, enn ſvo urdu tilſaung af hende hans, at eckert ſkorti þat er hafa þurfti til þeirrar ſmídar, er hann vildi ſmída láta, hann let taka til ſkríngerdar oc lagdi þar til ógrynni fiár í gulli oc gimſteinum oc í brendu ſylfri. Hann lagdi þar til eí minna fe til ſkrínis, oc ſmídar kaups, med tillögum annara manna, enn CCCC hundrada. Þat ſmídi var miöc ſva vandat, at þat bar ei minna af ödrum ſkrínum þeim er

(u) *forte addendum:* at þola.
(x) málmi. *Sv.*

(10) Thorſteinis ſcrinii fabri, filii Skeggii, circa annum

ganda liberalitatis, vitæ ſeverius inſti- A. C.
tutæ & patientiæ, qvam utramqve docuere res, qvas experti ſunt epiſcopi, multæ atqve gravisſimæ. Videns Paulus *epiſcopus opes aliqvantulum augeri & accreſcere, qvas ſua ſponte, benevoli multi beato* Thorlaco *epiſcopo obtulerunt, qvænam ei animo ſederet ſententia, brevi monſtravit: pactus enim cum aurifabro, cui nomen erat* Thorſteino, *totam per* Islandiam *in ſua arte dexterrimo, cui tantum ſuppeditavit rerum omnium apparatum, ut nihil deeſſet, qvibus ad fabricam, qvam eum juſſerat, perficiendam opus erat, ſcrinium ei conficiendum mandavit, cui immenſum auri, gemmarum & argenti defecati pondus impendit. Scrinio huic, & fabricantis mercedi, non minus pecuniæ qvam qvadringenties centum nummorum (ſupra mille nongentos imperiales) inſumſit ipſe, aliorum ſimul largitionibus adjutus. Fuit autem hoc opus tanta arte elaboratum, ut ceteris*

 in

num 1190 in *Sturlungaſaga* libr. 3. cap. 16. ſimiliter & Thorſteinis aurifabri de Bægiſaa, ib. cap. 19. mentio fit, qvi cum noſtro idem fuiſſe videtur.

A. C. er á *Islandi* vóru, um fegurd enn um vöxt, oc var þat betr enn III álna, enn ecki var annat betr enn álnar lángt, þeirra er þá vóru á *Islandi*. Eingi mun ſpyria þeſſ vitra manna, er ſkrínit ſer, hvert ſtórmenni ſá madr verit hefr er þá gerſimi hefr giöra látit, edr til hvers hann hefir fær verit, fyrir efna ſakir.

IX. Cap.

1202 A dögum *Páls* Biſcups kom utan af *Grænlandi Jón* Biſcup (11), oc var
1203 í *Auſtfiördum* um vetrinn, enn kom ſídan á ófanverdri lángaföſtu í *Skálaholt*, á fund *Páls* Biſcups, oc kom þar at ſkírdegi, oc vígdu þeir bádir Biſcupar (y), oc höfdu þeir margar tölur trúligar oc ſpakligar rædur ſín á millum. Tók *Páll* Biſcup vid honum med

(y) mikinn kriſma, *addit Sv.*

(11) Johannes iſte anno 1187 in Epiſcopum Grönlandiæ conſecratus, hyemem 1188-9 & jam hac vice annum 1203 in Islandia transegit; obiit anno 1209 fide

in Islandia *scriniis ornatu non minus* A. C.
qvam magnitudine præstaret, *erat enim supra tres ulnas longum*, *cum cæterorum*, *qvæ in* Islandia *erant*, *nullum una ulna longius esset*. *Prudentiorum nemo*, *scrinium istud videns*, *interrogabit*, *qvantus fuerit heros*, *qvantisve rebus efficiendis par*, *qvi absolutissimum hoc artificium confici curavit*.

Cap. IX.

Tempore Pauli *episcopi ex* Grænlan- 1202
dia *venit* Joannes *episcopus*, *qvi eadem*
hieme in tractu sinuum orientalium com- 1203
moratus, *sed jejunio qvadragesimali ad finem vergente*, *ad* Skalholtum *profectus*, Paulum *episcopum ibi convenit*, *qvod factum est die Viridium*. *Tunc ambo illi episcopi* (*chrisma*) *consecrarunt*, *multosqve sermones*, *qvales inter fidos amicos & cordatos conferri solent*, *inter se habuerunt*. Paulus *enim episcopus* (Joannem) *summo*

fide *Annalium Reg.* apud *Langebek*: loc. cit. Tom. 3. pag. 73. 76. *Skalholtinorum*, *Oddensium*, & *Holanorum* utrorumqve.

A. C. med hinni meſtu ſæmd, oc veitti hon-
1203 um virduliga veizlu medan hann var, enn leyſti hann á brott med mikilli ſtórmenſku, bædi í fegiöfum oc annari virdíngu. *Jón* Biſcup gaf mönnum rád til hverſu vín ſkal göra af krækiberium, eptir því ſem *Sverrir* Kóngr hafdi honum fyriſagt. Enn ſvo bar til, at hit nærſta (z) ſumar eptir, gat nær hvergi ber á *Islandi*, enn ſá madr er *Eirikr* het, oc bió ſkamt fra *Skálaholti*, á bæ þeim er heitir á *Snorraſtödum*, bar ſaman (a) nockut vín, oc vard vel á því hinu ſama ſumri. Enn *Jón* Biſcup fór til *Noregs*, oc ſídan til *Róms*, oc ræddi hvervetna þar ſem hann kom frá rauſn oc tign *Páls* Biſcups. A dögum *Páls* Biſcups þá er *Gitzr Halls*ſon hafdi lögſögn, þá geck meſt af ſer ránglæti manna um álnir, bædi útlenſkra manna oc Islenſkra, at eigi þótti ſvo lengr (b) vera mega, gaf þat

(z) ſama. *Sv.*
(a) mikit. B. C.
(b) lengi. *Sv.*

summo honore exceptum, & dum in Skal- A. C.
holto *commorabatur, lauto convivio adhi-* 1203
bitum, donis aliisqve honoribus auctum summa cum magnificentia dimisit. Rationem docuit Joannes *episcopus, qva ex empetri nigris baccis vinum posset parari, ad modum qvem* Sverrer *Rex ipsum docuerat; accidit autem æstate proxime seqventi, ut nusqvam fere in* Islandia *ejusmodi baccæ provenirent; aliqvantulum tamen vini paravit, vir nomine* Ericus, *haud procul à* Skalholto *villam,* Snorrastadum *dictam, habitans, qvod eadem æstate maturuit. Primum in* Norvegiam, *deinde* Romam *profectus* Joannes *episcopus, magnificentiam & liberalitatem* Pauli *episcopi, ubiqve locorum prædicavit.* Pauli *episcopi tempore,* Gissure Halli *filio munus Legiferi gerente, tam peregrinorum qvam* Islandorum, *adeo invaluit iniqvitas in rebus, qvæ ulnis essent mensurandæ, ut diutius ferri non posse videretur. Dedit*

tum

A. C. þat rád til *Páll* Biſcup, at menn ſkylldu hafa ſtikur þær er væri tvegg-ia álna lengd, oc möttu menn þat mikit, oc kvǫ́duz undir þat mál; ſtyrktu þat þá margir adrir höfd-íngiar med Biſcupi, *Gitzur* oc ſynir hans *Þórvalldr* (c) oc *Magnús*, einnig brædur hans, *Sæmundr* er þá var göfgaſtr madr á öllu *Islandi*, oc *Ormr*, er bædi var lögſpakr, oc at fleſtu for-vitri, oc allir höfdíngiar, oc vóru þá lög á lögd, eptir því ſem ávallt hefr halldiz ſídan.

X. Cap.

1201 A hinu ſiöunda ári biſcupsdóms *Páls* Biſcups, andadiz *Abſalon* Erkibi-ſcup í *Danmörk* (12) Benedicts dag, oc á því hinu ſama ári (13) andadiz *Brandr*

(c) Þórvalldr, Hallr oc Magnus. *Sv.*

(12) Deceſſit anno 1201, die 21 Martii, conſenſu om-nium *Annalium*, *Recentioribus* exceptis, qvi annum ſeqventem mendoſe adſcribunt.

(13) *Vita Gudmundi Boni* dicit Brandum Epiſcopum obiiſſe 8. Idus Auguſti, feria ſecunda, in feſto Sixti;

tum Paulus *episcopus consilium, ut ulnis bicubitalibus uterentur, qva in re episcopo consulenti adfuere, idem suadentes, multi alii proceres, nempe* Giffur *& filii ejus* Thorvaldus *&* Magnus, *nec non fratres episcopi*, Sæmundus *omnium* Islandorum *tum nobilissimus, &* Ormus, *qvi & legum peritus, & plerarumqve artium apprimè fuit gnarus, aliiqve omnes proceres; qvare tunc ea de re sancitæ sunt leges, qvæ postea semper ratæ fuerunt.* A. C.

Cap. X.

Septimo anno, à qvo munere episcopi fungi coepit Paulus, *Benedicti festo in* Dania *mortuus est* Absalon *Archiepiscopus, nec non anno eodem, festo Sixti,* Brandus 1201

Sixti; *Vita* autem *Rafnis Sveinbiörnidæ* id qvatuor noctibus ante festum Laurentii Martyris accidisse statuit, qvod in eundem diem sextum Augusti recidit, & qvidem anni 1201, qvem *Sturlungasaga* libr. 4. cap. 7. & omnes uno ore *Annales* Brando emortualem fuisse testantur, excepto uno *Annalium Fragmento*, qvod annum 1202 habet.

A. C. *Brandr* Biſcup, Sixtusdag, þá er hann hafdi Biſcup verit VIII vetur hins fiórda tugar, hinn meſti ſkörúngr.

1202 Eptir andlát *Brands* Biſcups, kiöru Nordlendíngar til Biſcups, *Gudmund* Preſt *Araſ*on, oc feck *Páll* Biſcup honum bref ſin á fund *Einars* Erki-

1203 biſcups, oc var *Gudmundr* vígdr (14) til Biſcups í *Þrándheimi* X. nóttum fyri (d) *Jóns* meſſu Biſcups, oc var þá *Hákon* Kóngr í *Noregi*, ſon *Sverris* Kóngs. *Gudmundr* Biſcup fór til *Islands* hit ſama ſumar, oc kom í *Auſtfiördu*, oc funduz þeir *Páll* Biſcup, oc gerdu mikla ſæmd ſin í millum í veizlu oc fegiöfum; ſidan fór *Gudmundr* Biſcup til *Hóla*, oc ſat þar at ſtóli med óhægindum hinum meſtum fyri margs ſakir. (e) Audrædi urdu brátt ei mikil, enn afvenſlur þóttu varla med mikilli ſtillíngu, enn þeir ſem fyrir urdu, virdu hann helldr ſtirdann oc ſtrídann í ſinum bodordum. Enn

(d) fyrir Joannis meſſu Baptiſte. *Sv.*

(e) andrædi *pro* audrædi, *hic & alibi. Sv.*

Brandus *episcopus*, *vir gravissimus*, *post-* A. C.
qvam triginta octo annos episcopi munus
gesserat. Post Brandi *episcopi mortem* 1202
Islandi *septentrionales* Gudmundum *sacerdotem*, Arii *filium*, *in episcopum elegere*,
qvem Paulus *episcopus literis ad* Einarem
Archiepiscopum munivit. Nidrosiæ *decem noctes ante* Joannis *episcopi festum*
Gudmundus *inauguratus est episcopus*, 1203
Hacone Sverreris *filio* Norvegiæ *imperante*. Gudmundus *episcopus*, *eadem æstate in* Islandiam *redux*, *in sinus orientales appulit*, *ubi congressi*, *ille* Paulusqve *episcopus*, *mutuis se invicem honoribus*, *conviviis & donis*, *coluerunt*. Gudmundus *deinde episcopus ad* Holas *profectus*, *sedi isti præfuit*, *non sine summis difficultatibus*, *qvibus multas ob causas conflictabatur: accepta enim & opes ut brevi attenuabantur*, *ita expensæ videbantur parum moderate fieri*; *qvin etiam illi*, *qvibuscum episcopo res erat*, *eum in suis mandatis nimis asperum & rigidum judica-*

(14) Gudmundum Episcopum anno 1202 consecratum fuisse, ejus *Vita*, qvæ duplex exstat, & *Annales* testantur.

A. C. enn því vinſælli vard *Páll* Biſcup, oc áſtſælli vid alþýdu landsmanna, ſem menn ſá hvervetna hans forſiá, enn hægindi hans vidrviſtar oc bodorda vid alla þá er til hans áttu at hníga, oc æſktu ſer ſlíks yfirboda allir landsmenn ef koſti ættu.

XI. Cap.

Páll Biſcup let telia í þeim primr fiórdúngum lands er hann var Biſcup yfir, kyrkiur þær allar er hann þurfti Preſta til at fá; oc hann let Preſta telia, hve marga þyrfti í hans ſýſlu, oc voru þá kyrkiur XX, oc CC tíræd. Enn Preſta þyrfti þá X midr, enn CCC (f) tíræd, enn því let hann telia, at hann villdi leyfa utanferd Preſtum ef ærnir væru eptir í hans ſýſlu, enn hann villdi oc fyriſiá, ef ſvo felli, at ei væri preſtafátt í hans ſýſlu medan hann væri Biſcup.

XII.

(f) CC. *Sv.*

judicarunt. Popularium autem Paulus *episcopus eo majorem amicitiam & gratiam sibi conciliavit, qvo magis in rebus omnibus ejus emicuit provida cura, præsentisqve & mandantis facilitas, erga omnes, qvibus necesse erat ejus opem aut imperium implorare, qvare ejus populares omnes talem sibi optassent antistitem, si optio illis data fuisset.* A. C.

Cap. XI.

In tribus insulæ qvadrantibus, qvibus episcopus præerat Paulus, *& templa, qvibus sacerdotes ab eo erant constituendi, & sacerdotes, qvibus in sua dioecesi opus esset, numeravit; qvo facto, templa reperta sunt ducenta viginti, qvando centum per decies decem computatur, sacerdotes vero ea reqvirere ducentos nonaginta.* Propterea *vero hunc numerum iniit, qvod sacerdotibus (qvibusdam) peregrinandi vellet veniam concedere, si per ejus dioecesin, qvantus sat esset, restaret numerus, sed etiam providere, ne forte, dum ipse erat episcopus, inopia ibi esset sacerdotum.*

A. C.

XII. Cap.

1206 A hinu tólfta ári bifcupsdóms *Páls* Bifcups, urdu þau tídindi er mikils vóru verd, þá andadiz (15) *Gitzur Halls*fon, tveim nóttum fyrir Olafs meffu, um hann mælti *Sæmundr* bródir *Páls* Bifcups þeim ordum, at hann væri hrókr alls fagnadar, hvargi er hann var ftaddr. Þá kom elldr upp í *Heklu* felli (16) hit þridia finn, þrim nóttum fyri Ambrofiusdag of vetrinn eptir. *Páll* Bifcup var fvo mikill gæfumadr, at honum gengu náliga allir lutir at fólu, hinn fyrra lut æfi finnar, oc þág hann fvo þat, fem nú má nockut heyra í hiúkólfi þeirrar fráfögu er ec hefi fráfagt, ei marga luti hiá því fem efni eru til, at þat þótti öllum mönnum áftgódi (g). Enn allsvalldandi Gud gæddi hann því meir er ofar var, bædi at aud-rædum

(g) áftgódr. *Sv.*

(15) In anno 1206 Giffuri emortuali omnes fcriptores antiqvi confentiunt. Cæterum conf. fupra p. 2.

(16) Ignis iftius eruptionem anno eidem 1206 adfcribunt

A. C.

Cap. XII.

Duodecimo Pauli *episcopi anno, hæ* 1206
res magni momenti acciderunt. Duabus ante Sancti Olavi festum noctibus Gissur Halli *filius mortuus est, de qvo illud* Sæmundi, Pauli *episcopi fratris, fuit effatum, eum festive conversandi ducem semper fuisse & auctorem, ubicunqve versabatur. Seqvente hieme, tres ante festum Ambrosii noctes, tertio igne arsit mons* Hecla. *Habuit* Paulus *episcopus fortunam adeo faventem, ut ineunte ætate omnia prope ei ex voto cederent, qva fortuna est usus; qvemadmodum colligere licet ex narrationis hujus serie, qva non multa retuli, pro rei dicendæ materia, ut (qvæ ei acciderunt secunda) præmia humanitatis omnibus viderentur. Qvo magis autem crevit ætate, eo majoribus fortunis & honoribus eum auxit omnipotens Deus. Si qvibus videor amoris causa*

N 3 de

bunt *Annales Regii* apud *Langebek*: loc. cit. Tom. 3. pag. 75. qvod perbene se habet, cum festum S. Ambrosii Episcopi diei 7 Decembris Calendaria Romana adscribant.

A. C. rædum oc mannvirdíngum. Enn ef þat ætla nockrir menn at fyrir áſtarſakir hafi ec meira aftekit um fráſögn, æfi oc (h) líf, *Páls* Biſcups, enn efni ſe tilſeld, þá (i) geta þeir ei rett, því þat ſtendr mer meira í hug, at ec hafi margt merkiligt eptir látit liggia í fráſögn hans æfi fyri fáfrædi ſökum, oc ógâ, oc leti at rita, helldr enn þat, at ec hafi neitt logit í fráſögn. Þann gæfu hlut bar enn *Páli* Biſcupi til handa, þá er mönnum þrengdi óáran, oc biludu mönnum ſád oc fæfaung, oc vel fleſtr vetrar vidbúnadr, oc (k) roſtadiz af því forlag fenadar fyrſt, oc ſídan manna, þá tók hann þat rád med áſiá *Þórvallds Gitzurar*ſonar, oc annara vitra manna í ſinni ſveit, at heita á Gud oc helga menn til árbótar, at ſýngia III *Pater Noſter* hvern dag til dýrdar Gudi, oc í minnſng hins heilaga *Þorláks* Biſcups, gefá á hans dag um ſumarit, ſaudanyt at

(h) æfi oc líſs. *Sv.*
(i) *forte rectius:* gera.
(k) raſkadiz. *Sv.*

de Pauli *episcopi laudibus, ætate & vita* A. C.
plura hic dixisse, quam quæ fert rei dicendæ materia, illi recte non faciunt: magis enim vereor, ne me ignarum, negligentem aut socordem, in vita ejus describenda, multa fugerint notatu digna, quam ne narrans falsum dixerim. Paulo *episcopo id etiam contigit fortunæ beneficium, ut graviori annona populum premente, cum agrorum æqve ac maris proventus deficeret, una cum omni fere in hiemem proviso apparatu, unde primum pecudes, deinde homines victus destituit,* Thorvaldi Gissuri *filii, aliorumqve, qvi istud territorium habitabant; prudentiorum svasu, consilium cepit voti pro annonæ restitutione Deo Sanctisqve nuncupandi, eo pacto, ut oratio dominica ter qvotidie in gloriam Dei recitaretur, & ut in* Thorlaci *episcopi memoriam, die æstatis, qvi ei erat sacratus, lac, qvod de ovibus*

 mane

A. C. at morgunmáli; vöndul heys af kýrfódri hveriu, enn mörk af miölvætt hverri, oc kom alldrei sídan hallærit medan hann lifdi. Enn af því Gud vill ei ávallt eptirlæti einu reyna sína ástvini, helldr vill hann sína menn algiörfa verda láta í freistninni oc mannraunünum ef vel standaz, sem hafa raunir (l) á ordit. Nú er *Páll* Biscup skein í þeim blóma, at hans virdíng oc vegsemd geck ávallt í vöxt, enn *Herdís* afladi þeirra hluta allra í sínum skörúngskap oc forsiá er stadrinn hafa þurfti, oc öllum giöríngi þeim er hafa þurfti, at hún var (m) allrar umsýslu nákvæmst þeirra manna er þar var heima at stad, oc at öllum ödrum búum þeirra er Biscup átti. Börn þeirra er gerduz atgervimenn þegar á únga alldri. *Loptr* (17) í hagleik, oc lærdómi oc vitrleik; *Ketell* (18) í skilníngum oc riti,

(l) af ordit. A. B. C.
(m) í allri vinsælu. *Sv.*

(17) Lopti fata multis persequitur *Sturlungasaga.* Is decessit, ex qvo vitæ religiosæ nomen dederat, anno

mane ejus diei mulgebatur, foeni manipulus, de vaccæ cujuslibet pabulo, & selibra deniqve de mensura qvalibet frumenti octuaginta librarum (pauperibus) darentur, qvo facto, nunqvam postea, qvamdiu ille erat superstes, gravior annona incidit. Cum vero Deus non rebus tantum secundis suorum amicorum fidem semper reddit probatam, sed tentationibus qvoqve & adversis rebus vult eos fieri perfectos, si probi permanserint atqve fideles: rem hanc docuit, hic etiam, experientia. Paulo *enim episcopo adeo florescente, ut dignitas ejus & honor majora semper incrementa caperet, cum* Herdisa *res omnes, quæ sedi erant necessaria, dexteritate sua & prudentia non minus, qvam strenua, ubi opus erat, opera atqve arte acqvireret, foemina rerum familiarium studiosissima præ omnibus, qvi sive domi in sede episcopali, sive in aliis episcopi villis res administrabant; cumqve liberi eorum, à tenera usqve ætate, bonis imbuti erant artibus;* Loptus *excellens dexteritate fabricandi, doctrinaqve & prudentia,* Ketell *ingenii acumine & scribendi*

A. C.

no 1261, testibus *Annalibus Resenianis*, *Flateyenensibus*, *Skalholtinis*, *Oddensibus* & *Regiis* apud *Langebek*: loc. cit. Tom. 3. pag. 103.

(18) *Annales Regii* loc. cit. pag. 79. *Skalholtenses* & *Oddenses* & *Holani* utriqve, asserunt Ketillem anno 1215 obiisse, qvod tamen anno præcedenti *Annales Flateyenses* accidisse statuunt.

A. C. riti, *Halla* í verknadi oc bókfrædi; *Þóra* í hlýdni oc áſtſemi. Enn af því Gud mælir ſvo í gudſpialli, at *allt mál ſkal ſtanda* (n) *í tveggia edr þriggia vitni*, þá ber ec fram med mer vitni *Amunda* ſmids, er bædi var merkr oc rettordr (19), hann kvad víſu þeſſa:

Lopt eflir Gud giftu,
Gengr fæſt af því, hæſtri.
Kiænn ſtydr krapti ſínum
Ketils lán jöfr mána.
Ædſtr liær æfi beztrar,
Alls drottinn þer *Halla!*
Dýr magni þrif *Þóru*,
Þengill Höfut-Engla.

ſlíku geck of þeirra hagi ávallt, medan þau áttu of heilt at ſitia.

XIII. Cap.

1207 Enn þá er *Páll* Biſcup hafdi ſetit at ſtóli XII vetur í *Skálaholti*, þá vard

(n) undir *pro* í. *Sv.*

(19) Amundius Arnæ filius, vulgo templi Architectus,

peritia, Halla *sedulitate & eruditione*, A. C. Thora *obedientia & omnium favore.* *Qvoniam in evangelio asserit ipse Deus, opus esse, ut omnis causa duorum vel trium testimonio rata fiat, testem citabo* Amundium *fabrum illum, & fide dignum & vera loqventem, qvi carminis hujus erat artifex:*

Loptum *Deus maxima suffulcit felicitate,*
Paucissima secus eveniunt.
Gnarus lunæ præses potentia sua Ketillis
Fortunam stabilit.
Supremus omnium Dominus Tibi, o! Halla!
Felicissimam indulget vitam.
Excellens Archangelorum Rex
Incrementa Thoræ *adaugeat.*

Talis eorum semper erat fortuna, dum salvis & integris rebus fruerentur.

Cap. XIII.

Postqvam autem Paulus *duodecim* 1207
hiemes sederat episcopus, accidit ut Her-
disa

---

ctus, obiit anno 1229, fide *Annalium Holanorum* antiqviorum & *Regiorum* apud *Langebek:* loc. cit. pag. 88. ubi pro *Anunde* legendum est *Amunde.*

A. C. vard ſá atburdr, at *Herdís* fór heiman
1207 um vorit (20) eptir Páſka í *Skard* til
bús þeſſ. er þau Biſcup áttu, oc ſkyllde
hún taka hiónum, oc um adra þá
luti ſýſla er þar þurfti, henni fylgdu
börn hennar II, *Ketill* oc *Halla*, enn
heima var med Biſcupi, *Loptr* oc
Þóra. Enn þá er *Herdís* var í *Skardi*,
þá gerdi vatnavöxt mikinn, oc gerdi
ána *Þiórsá* óreida; enn hún vildi
heim koma at nefndum degi, af því
magt var heima órádit er ætlat var at
hennar ſkylldi bída; let hún ſídan
ſækia ſkip, oc færa til árinnar, oc
fara þau ſídan til ſkipſins, *Herdís*,
Ketill oc *Halla*, oc *Jón* bródir *Herdíſar*; oc *Biörn* het Preſtr Capellán
Biſcups, ſá er þeim (o) fylgdi; *Þórſteinn* het diákni úr *Skardi*, *Gudrún*
Þórodds dóttir, oc ſýſtrdóttir *Herdíſar*;
Yfir ána fór fyrſt *Ketill* oc *Biörn*, fararſkiótar oc reidíngar þeirra, þá týndiz
reidheſtr *Herdíſar*; Hit efſta ſinn er
yfir ána ſkylldi fara, var á ſkipi
Sigfús

(o) bygdi. A. D.

difa *vere post pascha domo profecta* Skar- A. C.
dium *peteret*, *suam & episcopi villam*, 1207
novos ibi exceptura domesticos, *aliaqve negotia*, *prout usus tulisset*, *ibi curatura*, *comitantibus illam liberorum duobus*; Ketille & Halla, *sed domi apud episcopum manentibus*, Lopto & Thora. Herdisa *in* Skardio *commorante*, *alluvie aqvarum flumina adeo crevere*, *ut amnis* Thiorsa *eqvo tranari non posset.* Herdisa *die statuto domum redire certa*, *cum multis rebus domesticis provisum non erat*, *qvæ eam redeuntem expectabant*, *navem parari & ad amnem deduci curavit. Ad navem descendunt* Herdisa, Ketell & Halla; Joannes Herdisæ *frater*, Biörn *sacerdos*, *episcopi* Capellanus, *qvi eos comitabatur*, *qvidam nomine* Thorsteinn, *Diaconus* Skardensis, & *deniqve* Gudruna Thoroddi *filia*, Herdisæ *de sorore neptis. Amnem primi transgressi sunt*, Ketell & Biörn, *secum jumenta ducentes*, *cum eorum apparatu*, *qvo trajectu periit eqvus* Herdisæ *vector. Ultimi amnem navi trans-*

(20) Herdisam anno 1207 periisse innuunt *Annales Regii* loc. cit. pag. 76. *Reseniani*, *Skalholtini* & *Holenses Antiqviores.*

A. C. *Sigfús* preſtr *Grímsſon*, *Þórſteinn* Diákn,
1207 *Herdís* oc *Halla* oc *Gudrún*, enn vedr var nockut byliótt, enn er þau komu í ſtraum þann er ſkamt var frá landi því er þau ſkylldu til fara, þá barſt þeim á, oc kaſtadi ſkipinu undir þeim, enn þau fóru öll í kaf, oc komo öll upp ſídan, oc var þat heyrt til beggia þeirra (p) mædgna, at þær ſúngu, oc ſálu ſic oc ſálir ſínar Gudi almáttkum á hendi; ſkildi þar þá feigann oc ófeigann; *Sigfús* (q) ſveif at landi, enn *Herdís*, *Halla* oc *Gudrún* drucknudu, oc *Þórſteinn* Diákn, enn *Sigfús* var þrekadr (r) miöc er hann kom at landi. Enn ecki var þeirra manna á landi er knáleikr var yfir. Enn almáttigr Gud endi öll ſín fyrirheit, ſá er því hefr heitit at hann mundi gefa huggun med hverium harmi, oc hann mundi einſkis framar freíſta, enn hver mundi bera mega þeſſ (s) hann bidr, oc ſýndi Gud þat hvertveggia

(p) mædga. *Sv.*
(q) Sigfúſi preſti. *Sv.*
(r) þiakadr. *Sv.*
(s) þat hann býdr. *Sv.*

transvecti sunt, Sigfus Grimi *filius*, Thor- A. C.
steinn *Diaconus*, Herdisa, Halla & Gu- 1207.
druna, *ventis nonnihil sæviente aëre. Rapidum vero in amnem haud procul à ripa, qvam petebant, cum venerant, sinistro accidit fato, ut navis subversa vectores effuderit, qvi omnes in profundum mersi postea tamen emerserunt, auditæqve sunt mater & filia orantes ambæ, suasqve animas gratiæ divinæ omnipotentis commendantes. Hoc pacto disjuncti sunt, fato mortis destinati, & non destinati:* Sigfusum *enim ad terram undis ejicientibus*, Herdisa, Halla, Gudruna & Thorsteinn *Diaconus submersi periere.* Sigfus *autem ad terram elapsus, toto erat corpore debilis multumqve fatigatus, nec aderant alii in ripa viribus valentes. Hic autem Deus omnipotens suis omnibus stetit promissis, pollicitus, se unicuiqve dolori solatium esse adhibiturum, nec qvenqvam gravius tentaturum, qvam ut impositum onus ferre posset; cujus rei utriusqve documentum in casu hocce tristissimo dedit Deus, id dolori adhibens solatii,*

A. C. tveggia í þessum hörmuliga (t) atburdi,
1207 þá huggan brátt med harmi, at hinn sama dag funduz öll lík þeirra manna er þar höfdu fariz, oc var sú huggan þá mest þeim er eptir lifdu, enn þat var þó lítt med líkindum, nema Gud gæfi af sinni mildi oc miskunnsemi, af því svo var vatnavöxtr mikill, at fám nóttum sídar rak hestinn í *Vestmannaeyiar*, þann er þar hafdi fariz. Enn er þessi tídindi komu til eyrna *Páli* Bissupi á náttar þeli vofeisliga, þá sýndiz öllum at Gud hefdi nær ætlat hvat hann mundi bera mega, hann mátti ecki matar neyta, oc ecki hafdi hann svefn ádr líkin vóru nidrsett, enn þó leitadi hann alla at gledia í því er hann mátti, enn þó má hver ætla hvílíka mannraun hann hafdi. Hafa mist med hörmúngu mannsins þess er hann unni mest, enn siá sifellu hryggd á börnum sínum, oc öllum þeim, er hann átti fyrir at hyggia. Stilliliga fór hann med allri eptirgiörd eptir þær, bædi í fegiöfum vid

(t) hættuliga. *Sv.*

ſolatii, ut eodem die omnia illorum, qvi A. C.
hic perierant, funera invenirentur; id 1207
qvod ſuperſtitibus ſummo erat ſolatio, ſed præter omnium ſpem accidit, vix eventurum, niſi Deus illud miſericordiæ ſuæ & clementiæ dediſſet: tanta enim aqvarum alluvie redundabat flumen, ut qvi ibi periit, eqvus, paucas poſt noctes in littora inſularum Veſtmannenſium *ejiceretur. Nuntio autem hujus caſus ad aures* Pauli *epiſcopi, concubio noctis, præter exſpectationem allato, viſus eſt omnibus Deus ad menſuram virium ejus exegiſſe, qvantum ferre poſſet; illi enim nec cibo veſci libuit, nec ſomno frui, priusqvam funera ſepulcro eſſent condita. Nihilo tamen minus omnes exhilarare conatus eſt, qvocunqve licuit modo, qvamvis facile judicari posſit, qvanta fuerit calamitas, amiſſam acerbo caſu dolentis, qvam omnium maxime amore fuerat amplexus, ſuosqve liberos gravisſimo dolore ſemper videntis moeſtos, aliosqve omnes, qvorum illi incubuit cura. Juſta defunctis (uxori & filiæ) omnibus in rebus moderato ſumtu perſolvit, nec hic uſus pompa, nec in muneribus, tam ſacerdotibus, qvam inter pauperes, diſtribuendis, id animo perſpiciens, qvod res ipſa*

O *tulit,*

A. C. vid kennimenn, oc ſvo vid fátæka
1207 menn, oc ſá hann þat, ſem var, at um allt þat er miklu vardar, er *betri ſígandi ardr enn ſnúandi.* Artíd *Herdíſar*, oc þeirra manna er líf ſitt letu med henni, er XIII nóttum eptir Crúcis meſſu um vorit, oc var þat margra manna ſkyllda, lærdra oc ólærdra, at minnaz hennar ſvo rækiliga oc áſtſamliga, ſem hinna ſkylldustu náúnga, fyri ſakir margra hennar dýrligra matráda (u). *Páll* Biſcup veitti *Þorláki* bródr *Herdíſar* (*) mikla huggun, bædi í ordum oc ſtórmannligum fegiöfum, þeim er hann gaf honum, oc virdi hann í öllum lutum ecki minnr, enn ádr hann miſti hennar vid, oc huggadi þat allt ecki midr eptir fráfall hennar, enn ſitt lid. *Þóra* dóttir hans tók til forráda fyrir innan ſtock eptir fráfall módr ſinnar, med áſtſamligri áſiá födr ſíns, oc var hún þá ei elldri enn XIIII vetra gömul, oc bar hún þat þó fram ſvo, at þeim virdiz

(u) niotráda. *Sv.*

(*) Thorlacus Ketillis filius anno 1240 deceſſit, ut *Annales*

tulit, in nullo non magni momenti A. C.
negotio aratrum, *ut habet proverbium*, 1207
lente ductum magis proficere, qvam violenter protrusum (*lente veniens lucrum repentino præstare*). Herdisæ, *ceterorumqve, qvi cum illa vitæ fecerant jacturam, dies anniversarius tredecim post festum inventionis crucis celebratur noctibus, fuitqve multorum officii, clericorum æqve ac laicorum, ejus memoriam, qva fuerat, in cibariis distribuendis eximia largitate, non minore pietate & amore colere, qvam proximi cujusqve cognati.* Thorlacum Herdisæ *fratrem variis* Paulus *episcopus consolatus est modis, tam verbis, qvam donorum largitione, nec ulla in re eum minus honoravit & coluit, qvam ante* Herdisæ *mortem, post qvam omnes, qvi ei erant consangvinitate juncti, æqve ac suos consolatus est. Post matris obitum filia ejus* Thora, *rei familiaris intra domum in se suscepit administrationem, sub patris benigno auspicio; qvæ qvanqvam majorem qvam qvatuordecim annorum ætatem non attigerat, hoc* tamen

Annales Resenani, Skalholtini & Holani antiqviores testantur.

A. C. virdiz öllum beſt hennar hættum er kunnaſtir vóru. Biſcup drap ſvo brádt yfir harm ſinn, þann er hann hafdi bedit, at fleſtir menn þóttuz lítt á ſinna, enn þó megu allir þat at líkindum ráda, at meir olli því þolinmædi hans, oc þat, at hann villdi ſæma vid alþýdu í ſínu blídlæti, enn þat, at honum gengi úr hug ſá harmr, medan hann lifdi.

XIV. Cap.

Páll Biſcup let ſialdan, nema þá er hátídir vóru, kenna kenningar, hiá því ſem ádr var, oc (x) undi hann þá enn öllum meira um vera er ſialdan nædi (y), enn hann let náliga hvern helgan dag tvær meſſur ſýngia; fióra daga kendi hann ſiálfr kenníngar á hverium XII mánudum, jóladaginn fyrſta, oc midvikudaginn fyrſtann í föſtu, ſkírdag, oc kyrkiudag, enn því at eins fleiri daga, at honum þætti (z) nockur

(x) *forte*, hugdi.
(y) tiádi. *Sv.*
(z) ör. A. B. C.

tamen negotium ita gesſit, ut illis omnibus optime probaretur, qvi ejus agendi rationem maxime perſpectam habuerant. A. C.
Suam epiſcopus triſtitiam cito adeo represſit, ut pleriqve illam vix ſentirent, id tamen judicent omnes, qvod veri maxime eſt ſimile, hujus rei cauſam potius fuiſſe patientiam ejus, & qvod populo hilarem ſe vellet præbere, qvam qvod ei, dum vixit, hic dolor mente & memoria exciderit.

Cap. XIV.

Raro, niſi feſtis majoribus, Paulus *epiſcopus doctrinas doceri (homilias recitari) voluit, ſi præteriti temporis conſvetudinem reſpexeris, ratus, hoc pietatis exercitium omnibus fore eo carius, qvo rarius ejus copia dabatur; ſed qvovis fere feſto die bis ſacra celebrari fecit. Intra ſpatium qvodlibet duodecim menſium, qvatuor diebus ipſe docuit doctrinas (homilias habuit); primo natalitiorum Chriſti die, qvadrageſimæ die primo Mercurii, die viridium, & feſto encæniorum (templi* Skalholtenſis) *qvin & aliis præterea*

 die-

A. C. nockur naudſyn tilbera, enn því get ec ſlíkra hluta vid, er ólíkt hafa gert þeir menn er (a) audvandaſtir eru, oc vel kunna, oc þat er meſt gædi þeim er eptir liſa, at menn megi þeirra dæmi ſem fleſt vita ſem öllum er gott eptir at glíkia. A hverium giſtingar ſtad hafdi hann formála (b) ſiálfr, eda feck annann mann til, þá er hann hafdi yfirför um ſýſlu ſina. Nockut þiónudu honum ymſir menn: fyrſt *Þórkell* Preſtr *Halls*ſon, gódr kennimadr oc rádvandr, nockra vetur, unz hann redz í kanúka ſetr. Eptir þat þiónadi honum *Leggr* Preſtr (21), VII vetur, enn ſídan Nordlendſkr Preſtr ſá er *Biörn* het, lítill madr vexti, enn þó vitr oc vellærdr, oc fóſtri *Brands* Biſcups; hann fór utan ſidan. Eptir þat þiónadi honum *Brandr* Preſtr *Dálks* ſon (22), er ádr hafdi enn Biſcupum

ſcupum

(a) râdvandaſtir. *Sv.* (b) formæli. *Sv.*

(21) De Leggo Presbytero, qvi & Prior interdum appellatur, vid. *Langebek:* Script. Rer. Dan. Tom. 2. p. 526. Tom. 3. p. 93. Obiit anno 1238 fide *Annalium Regiorum*, *Flateyenſium*, *Skalholtenſium* & *Holanorum* utrorumqve.

diebus, si qva id necessitas postulare videretur. Hæc vero propterea commemoro, tum qvod aliter facere solent homines in rebus gerendis solertissimi, licet ita facere possent, tum qvod posteritati summo sit emolumento, ea exempla scire qvam plurima, qvæ imitari omnibus expedit. Suam provinciam (dioecesin) qvoties obibat, ubicunqve locorum hospitabatur, vel ipse (partes officii aggressurus) verbis præivit, vel alii hoc facere demandavit. Plures ei variique ministrarunt, primo Thorkell *sacerdos* Halli *filius, muneri docendi aptus & integræ vitæ, aliqvot per hiemes, donec se in canonicorum coenobium conferret. Post eum* Leggus *sacerdos septem hiemes ei famulatus est, post hunc autem sacerdos de insulæ parte septentrionali oriundus, nomine* Biörn, *homo statura qvidem brevi, sed vir prudentiæ haud vulgaris & doctrinæ, qvi* Brandi *episcopi olim fuerat alumnus, sed peregre demum profectus est.* [22] *Deinde ei ministravit* Brandus *sacerdos* Dalki *filius, qvi etiam* A. C.

 Episcopis

(22) Anno 1203 Gudmundo Episcopo consecrando in exteris comes adhæsit, sed anno 1225 obiit, ut testantur *Gudmundarsaga Góda*, *Annales Regii*, *Reseniani*, *Flateyenses*, *Skalholtini* & *Holenses* utriqve.

A. C. ſcupum þiónat, *Brandi* oc *Gudmundi* Biſcupum. *Ketill* Preſtr *Hámundar*ſon (c) var oc hans þiónuſtumadr ádr hann andadiz, oc hann vardveitti oc ſtadnum konur (d), oc kennimenn eptir fráfall *Páls* Biſcups. Af því letu hinir fyrri Biſcupar ſer hinn ſama ávallt þióna hver þeirra, at þeir ſýndu ſtadfeſti oc jafnlyndi ſkaps ſins í því ſem mörgu ödru; enn því let *Páll* Biſcup ſer ymſa þióna; at honum þótti því betr er fleiri tignuduz oc göfguduz af honum, enn hvers ſæmd var med gódri virdíngu medan honum þiónadi, hvat ſem fyrilagdiz ſidan.

XV. Cap.

1207 I þann tíd *Herdís* andadiz, tóku til vandhæfi mála (e) *Nordlendínga*, *Gudmundar* Biſcups, oc *Kolbeins Tuma*ſonar, enn ſvo ſem vitad er, at alla landsmenn tók med miklum óhægindum

(c) Hermundar, *Sv.*
(d) kór, *chori. Sv.*
(e) vandrædamál, *Sv.*

Episcopis Brando *&* Gudmundo *fuerat* A. C.
famulatus; & denique Ketell *sacerdos* Hamundi *filius, ad ejus usqve mortem, qvi post* Pauli *episcopi decessum, qvæ sedis erant cathedralis, mulierum & sacerdotum curam gessit. Ob eam autem rem priorum episcoporum singuli semper eundem sibi ministrare voluerunt, qvo constantiam animi, & ingenium sibi semper simile hac in re, sicut in multis aliis, ostenderent. Sed* Paulus *episcopus sibi diversos ministrare fecit, qvod eo utilior aliis sibi videbatur, qvo plures honorem & decus per illum consequi possent, omnium enim famulantium, dum ei ministrarunt, certa erat & satis conspicua dignitas, qvicqvid illis postea evenisset.*

Cap. XV.

Qvo tempore Herdisa *obiit, per in-* 1207
sulæ partem septentrionalem fervere cœperunt lites gravissimæ & impeditissimæ, qvæ inter Gudmundum *episcopum &* Kolbeinem Tumii *filium sunt agitatæ; qvæ res difficillima qvamvis, ut notum est,*

A. C. um þetta vandrædi, þá ſat þó *Páll* Bi-
1207 ſcup fyrſtr allra manna fyri þeim vanda, er ecki var ádr í *Nordlendínga* fiórdúngi. Enn hann var í ſvo vandann ſeſſ kominn um þat mál, því Erkibiſcup hafdi ſendt honum bref ſin med inſiglum, at hann ſkylldi ſtyrkia oc ſtydia, eptir því ſem hann hefdi faung oc færi á, mál *Gudmundar* Biſcups. Enn *Kolbeins* mál ſtúddu margir áſtvinir *Páls* Biſcups oc frændur oc tengdamenn, þeir ed hann vildi í öllu áſtúd ſýna, enn mót þeim ecki giöra. Enn þeim rádum var ecki hægt ſaman at koma, er *Gudmundi* Biſcupi þótti ſer ei veitt vera: nema *Páll* Biſcup ſtædi á öndverdann meid med honum, oc hann virdi hverki mennina ne landslögin, enn forbodadi edr bannſetti hvern þeirra er nockud villdu móti hans vilia giöra; enn *Páll* Biſcup var í mörgu ſinni gódr í bidum, þótt ei væri allt eptir því gert ſem hann ſá at beſt ſómdi, oc giördi hann ſer oc Gudi þann veg marga at ávexti, at hann hyrti adra hógliga, enn þó nenntu ei adrir ávallt ílla at hafa.

incolis omnibus maximo esset incommodo, A. C.
Paulus *tamen episcopus, præ aliis omnibus,* 1207
huic discrimini maxime erat expositus, qvale in qvadrante septentrionali nemo antea fuerat expertus. Hujus autem rei tricis ac incommodis ille ea de causa fuit implicitus, qvod litteras, sigillis suis munitas, ei miserat Archiepiscopus, rogans, ut Gudmundi *episcopi causam pro facultatibus & occasione fulciret ac juvaret. Ast* Kolbeinis *à partibus stetere plurimi, qvi* Paulo *episcopo arcta juncti erant amicitia, nec non cognati ejus & affines, qvibus qvovis modo suam benevolentiam, non vero se adversarium, voluit exhibere; qvæ diversa adeo non facile poterant conciliari: nam* Gudmundus *episcopus idoneum sibi auxilium ferri non judicavit, nisi una cum illo* Paulus *episcopus pari se periculo objiceret, hominumqve non minus, qvam patriæ legum contemptor, vel sacris interdiceret vel diris devoveret, qvicunqve ejus voluntati ullo modo obseqvi nollet: cum* Paulus *episcopus è contrario moras necti patiebatur facilis, rei eventum exspectans, licet omnia non fierent normæ convenienter, qvæ optima ei videbatur; qva ratione sibi deoqve multos est lucratus, qvod alios leniter castigaret, qvi causa semper cadere ægre tulerunt.*

A. C. hafa. Enn *Gudmundr* Biſcup vægdiz ecki vid þá menn meir er í *Páls* Biſcups ſýſlu vóru, at ei forbodadi hann þá, edr bannſetti, þegar er þeir dæmdu þá dóma er honum voru ei (f) í ſkap, þó lögdómar væru. Enn *Páll* Biſcup let ei þau ummæli bíta menn, enn þó lagdi hann á hönd þeim nockra litla ſkript, til varúdar þeim mönnum er fyri því urdu, edr ánetiuduz hans banni, af því at hann unni betr ſínum mönnum, at hafa tvo gód, helldr enn ſýna nockurum (g) ótta iſa, hvert þeim mætti þat nockut granda edr
1208 ecki. Enn er þeirra vandrædi gengu ſvo miöc af ſer, at þeir áttu bardaga þann er *Kolbeinn* fell í (23), oc margir adrir neytir menn, bædi lærdir oc ólærdir, enn letu limar ſínar þeir er eptir vóro, enn eptir þat gördo þeir Biſcup atfarir at þeim er eptir lifdu, oc

(f) vid. B.

(g) ótta yſa. D. nockut, helldr enn at ſitia í nockrum ótta, hvert &c. *Sv.*

(23) De prælio Videneſenſi anno 1208, & invaſione optimatum in Cathedram Holenſem anno 1209, com-

runt. Gudmundus *autem episcopus ho-* A. C.
minibus, *qvi* Pauli *episcopi erant dioecefeos*, *adeo non pepercit*, *ut eos vel sacris interdiceret*, *vel diris devoveret*, *qvoties sententias ferrent*, *qvæ non ad ejus mentem*, *licet cætera ad legum normam*, *latæ essent. Qvas imprecationes* Paulus *episcopus hominibus* (*suæ dioecefeos*) *fieri noxias non qvidem passus est*, *sed tamen leviorem qvandam illis disciplinam præscripsit*, *qvo sibi in posterum caverent*, *qvi istud malum incurrerant*, *aut* Gudmundi *diras fuerant experti*, *nam dioecefeos homines frui maluit duplici bono*, *qvam occasionem dare incerti metus*, *utrum hæc* (Gudmundi *interdicta*) *noxia essent*, *necne. Cum demum eo temeritatis proce-* 1208
derent ortæ turbæ, *ut pugna inter eos sit commissa*, *in qva occubuit* Kolbeinn *aliiqve plurimi præstantes viri*, *tam clerici qvam laici*, *sed membris truncati sunt*, *qvi è prælio evaserant multi*; *cumqve hoc facto*, *episcopus & qvi à partibus ejus stabant*,

---

commissis, vid. *Sturlungasaga*, *Gudmundarsaga Góda*, *Rafns Sveinbiarnarsonarsaga*, *Aronssaga Hiörleifssonar*, & *Annales* magno numero.

A. C. oc nánaſtir varo *Kolbeini*, oc ſtöcktu
1208 þeim í burt, enn eignudu ſer öll þeirra fe, enn kölludu þá í banni. Enn er *Páll* Biſcup vard þeſſara ótídinda vís oc var, þá bad hann vini ſína at þeir ſkylldu eigi giöra bráda atför at þeim, oc bar þat til þeſſ, at hann villdi vænta at *blódæſir oc blódnætur væri ſerhverium brádaſtar*, oc þat mundi ſannaz ſem mælt er, oc ætladi med meiri ſtillíngu oc rádi farit verda, ef lengi væri bidat. Enn hann vænti í ödru lagi, at *Gudmundr* Biſcup mundi misſmídi á ſiá, hve mikit at var ordit, oc bióda gód bod til ſættar oc ſæmdar þeim er eptir vóru. Enn er þat dróz undan, enn ſpurdiz í ödru lagi ágángr þeirra á hendur mönnum, oc rán, oc áverkar, oc allskyns óhættir náliga; Þá ſendi *Páll* Biſcup Capellan ſinn *Biörn* til fundar vid *Gudmund* Biſcup, at bidia, at hann leidretti oc lægdi vandrædi þeirra med yfirbótum, oc baudz til undirſtödu med honum náliga ſem þyrfti, ef hann drægiz (h) ei

(h) dregr, *Sv.*

ſtabant, ſuperſtites Kolbeinis *proximos ne-* A. C.
ceſſarios aggresſi, eos ſedibus ejicerent, 1208
bona eorum occuparent, & ipſos excommunicatos dicerent: horum malorum certior factus Paulus *epiſcopus, amicos ſuos rogavit, ne illos ſtatim adorirentur, ſpem fovens, fore, ut* cædis aſpectu & tempore qvemqve maxime ferri præcipitem, *verum fieret proverbium, credensqve majori cum moderatione & conſilio hoc negotium geſtum iri, ſi diutius protraheretur. Speravit etiam* Gudmundum *epiſcopum, illati damni magnitudinem & qvam perverſe res eſſet geſta, cum cerneret, æqvas pacis & honoris conditiones ſuperſtitibus eſſe oblaturum; qvod cum non procederet, ſed è contrario freqventes venirent nuntii, violentos eorum (qvi à parte* Gudmundi *ſtabant) in cives impetus, rapinas, injurias, & omnia propemodum ab iis patrata flagitia narrantes,* Paulus *epiſcopus Capellanum ſuum* Biörnem *ad* Gudmundum *epiſcopum miſit, rogatum, ut has turbas componeret & damna reſarciret, promittens ſuum ei auxilium, ubicunqve fere opus eſſet, modo ipſe non tergi-*

verſa-

A. C. ei siálfr undan, sinn gódvilia, oc sin
1208 efni þau er hann hefdi faung á í audrædum edr í ödrum tillögum, var þat audsýnt á leit (i) hvertveggia, (k) letordi *Páls* Biscups nordrfarar höfdingia fyrst um haustit, medan harmr manna var nýastr oc sist dofnadr af sárleik (l) manna missirs (m) ofvegs. Enn sídan þess (n) var leitat vid *Gudmund* Biscup, at hann unni þeim, sem eptir lifdu sína frændr göfuga oc góda, audvelldri leidretti (o) sinna harms saka, enn nú virdi oc villdi sirra háska *Gudmund* Biscup oc hans fylgdarmenn, medan kostr væri. Enn *Gudmundr* Biscup þecktiz þat ecki, oc virdi hann vera vinhallann undir höfdíngia í slíkri umleitan, enn þat sýndiz þá brátt, med hverri vitsku at var hvers þeirra forsiá, af því at á sama ári fóru höfdíngiar til *Hóla*, oc

(i) hueruteggia. *Sv.*
(k) leirordi. A. C. D.
(l) af sárleikum máta mikils afvegs. *Sv.*
(m) of vegs, A. D. *legendum:* oc vegs.
(n) þeirra umleitan. *Sv.*
(o) leidrettingu. *Sv.*

verſaretur, nec benevolentiâ ſuâ & fa- A. C.
cultatibus, rei deeſſet, qvantum fieri poſſet, 1208
*ſive pecunia foret opus, ſive aliis admi-
niculis. Utriusqve hujus conatus ratio
facile apparuit: magnatibus disſvaſit* Paulus *epiſcopus, boream verſus copias ducere eodem autumno, cum recens animi erat ægritudo, nec ulla in re lenita, dolentium jacturam amicorum honorisqve;* Gudmundum *autem epiſcopum poſtea rogavit, vellet eis, qvi nobilibus & præſtantibus erant cognatis ſuperſtites, benevolum ſe & facilem præbere, in dolore eorum expiando; qva utraqve in re,* Gudmundum *ejusqve comites, qvoad fieri poterat, periculo liberare voluit; qvod cum* Gudmundus *epiſcopus dedignatus eſt, ratus, qvod* Paulus *epiſcopus reconciliationem tentaret, id fieri ex ejus in proceres ſtudio: apparuit mox prudentia, qva eorum uterqve hac in re fuerat uſus; eodem enim anno proceres* Holas

A. C. 1209 oc ráku *Gudmund* Biſcup af ſtólnum, oc ruddu á braut fiölda illþýdis er þar var, ſekir menn oc ránsmenn oc reyfarar (p), enn drápu ſuma, oc vard þá at riúfaz ſú illínga ſeta, oc urdu þá oc þadan frá góđ forlög manna. *Pàll* Biſcup baud til ſín *Gudmundi* Biſcupi med gædſku oc góđvilia, þág hann þat eigi, oc gerdi at vidſiám at finna hann, því at hann villdi ei hlýda hans heilrádum.

XVI. Cap.

I þann tid fór *Loptr* ſon *Páls* Biſcups utan, oc ſókti heim tigna menn í ödrum löndum, *Biarna* (24), Biſcup í *Orkneyum*, enn eptir þat *Inga* Kóng í *Noregi*, oc *Hákon* Jarl bródr hans, oc þág af þeim virduligar giafir oc femiklar. Enn er Biſcup ſat

(p) ravſarar, *Sv.*

(24) Biarnius Epiſcopus Orcadenſium anno 1222, ex communi Annalium conſenſu, deceſſit. Ejus carmen

aggressi, Gudmundum *episcopum de sede* A. C.
deturbarunt, *turbæ male feriatæ*, *qvæ* 1209
illuc confluxerat, *hominum utpote sceleris damnatorum*, *prædonum & latronum*, *magnam simul multitudinem*, *abigentes partim*, *partim occidentes*, *qvo pacto cum iste hominum flagitiosorum consessus erat solutus*, *facta est melior populi conditio*. *Qva erat* Paulus *episcopus humanitate & benevolentia*, Gudmundum *episcopum ad se invitavit*, *qvi tamen oblatam respuit conditionem*, *ejus fugiens congressum*, *cujus salubribus consiliis parere noluit*.

Cap. XVI.

Illo tempore Loptus Pauli *episcopi filius*, *peregre profectus*, *aliarum terrarum viros nobilissimos visitavit*, Biarnium Orcadum *episcopum*, Ingium Norvegiæ *Regem*, & Haconem *Comitem ejus fratrem*, *à qvibus dona amplissima variasqve res pretiosas muneri accepit*. *Absentis*

men satis prolixum, de pugna pugilum Jomsvicensium adversus Haconem Norvegiæ Dynastam anno 994 commissa, adhuc exstat.

A. C. ſat í þeirri áhyggiu um ſon ſinn, oc
1210 um frettir adrar hverſu þá gengi, þá
gladdi Gud hann ſvo á einu ſumri, at *Loptr* kom þá út med gódri virdíngu oc ſemiklum giöfum, er hann hafdi þegit, oc kunni þat at ſegia, at hann hefdi födr ſíns meſt at notit, hvar ſem hann kom. A því ſumri komu út gerſimar þær, er *Þórir* Erkibiſcup af *Noregi* hafdi ſendar *Páli* Biſcupi, kóróna gullſaumut, ſú er eingi hafdi fyrr jafngód komit til *Islands*, fingrgull dýrligt, oc glófar virduligir.
1211 Enn annat ſumar eptir (q), þá komu enn út gerſimar ágætligar, er *Nicolás* Biſcup af *Oſlo* ſendi *Páli* Biſcupi, fíngrgull mikit er vo II aura, oc ſteinn (r) í virduligr, oc hann ſendi honum balſám ſvo mikinn, at von var at þat virdi alldregi at vandrædum ſídan. Enn ecki var annat jafntorgætt (s) er

(q) þá er Páll Biſcup hafdi XVI. vetur at ſtóli ſetit í Skálaholiti, *addit. Sv.*

(r) í *omittit. Sv.*

(s) torágætt, *omnes*, *qvod mendoſum videtur*. torógætt. *Sv.*

ſentis filii, rerumqve aliarum, qvas no- A. C.
ſcere avebat, cum Paulus *epiſcopus deſi-* 1210
derio flagrabat, qvadam eum æſtate eo gaudio Deus perfudit, ut rediret Loptus, *multo honore & muneribus magni æſtimandis mactus, id ex vero referens, qvod qvocunqve veniret, patris ſui meritis fruitus eſſet. Eadem æſtate in* Islandiam *deportata ſunt, qvæ* Thorer Norvegiæ *Archiepiſcopus* Paulo *epiſcopo miſerat, cimelia varia, nempe corona auro acupicta, cui pretio par nondum in* Islandiam *venerat, aureus annulus pretioſisſimus, & præſtantisſimæ chirothecæ.*
Seqventi etiam æſtate ad eum miſſæ vene- 1211
runt aliæ res pretioſisſimæ, qvas Nicolaus Oſloënſis *epiſcopus miſit* Paulo *epiſcopo, annulus aureus magnus, uncialis, cui inſerta erat gemma pretioſisſima, & balſami pondus adeo ingens, ut ſpes eſſet, hujus rei nunqvam poſtea fore inopiam; rerum autem, qvarum neceſſarius erat uſus, nulla tum erat æqve inventu diffi-*

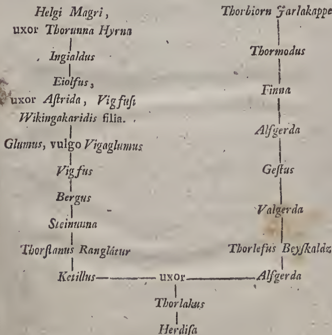
 cilis,

A. C. er at ſkylldu þurfti at hafa, hafdi
1211 þat oc ei koſtat minna enn nockrar merkur brends ſylfrs. Þeſſ er oc ſkylldt at geta, at *Páll* Biſcup ſendi oc margar giafir utan vinum ſínum, bædi vóru þat valir oc adrar gerſimar. Hann ſendi *Þóri* Erkibiſcupi biſcupsſtaf af tönn giörſann ſvo hagliga, at eingi madr hafdi fyrr ſet jafnvel gerſann á *Islandi*, er ſmídat hafdi *Margret* hin *Haga*, er þá var oddhöguſt allra manna á *Islandi*, þau vóru þá bædi hiú í *Skálaholti* er *Páll* Biſcup andadiz, oc hafdi *Þórir* (t) preſtr bóndi hennar þar þá öll fiárforrád, enn hún gerdi ſlíkt allt ſem hann villdi. *Páll* Biſcup hafdi látit tiltaka at gera tabolu fyrir altari, ádr hann ſkildi vid, oc ætladi þar til mikit fe bædi í gulli oc ſylfri. *Margret* gróf oc tönn til ágæta vel, oc er þeſſ von at þat mundi hin meſta gerſemi verda af fyrirhyggiu hans, enn þau *Þórſteinn* Skrínſmídr oc *Margret* ſemdi

(t) *Rectius*, Þórſteinn. *Sv.*

Tab. III.

Genealogiam ſiſtens *Herdiſæ*, qvæ uxor erat *Paulo* Epiſcopo Schalholtenſi. ex Landnama pag. 231. & 366. deſumta.

cilis, nec minoris conftiterat hoc donum, A. C.
qvam aliqvot felibris argenti puri. 1211
Eft noftri qvoqve officii commemorare, multa Paulum *epifcopum amicis fuis miſiſſe munera, qvalia erant falcones & aliæ res magni pretii.* Thoreri *Archiepifcopo pedum mifit ex dente (ceti unicornis) affabre adeo factum, ut ei artificio par nemo in* Islandia *vidiſſet. Erat id opus* Margaretæ *(cognomine)* artificiofæ, *qvæ omnes alios in* Islandia *cælandi arte fuperabat. Hæc, ejusqve conjux,* Paulo *epifcopo mortem obeunte, in* Skalholto *domefticorum inftar fuere; nam penes* Thórerem *facerdotem,* Margaretæ *maritum, bonorum fedis epifcopalis tota erat adminiftratio, ad cujus illa nutum res miniftrabat. Anteqvam decesfit* Paulus *epifcopus, tabulæ, qva ornare voluit templi altare, fabricandæ, eo curante, manus admoverant artifices, cui rei magnam auri & argenti vim deftinaverat. Huic altari* Margareta *dentem affabre fculpfit; adeo ut fperandum eſſet, curante epifcopo rem evafuram pretiofisfimam, qvam* Thorfteinn Scrinii artifex, & Margareta,

A. C. semdi sídan af hagleik sínum; vard
1211 þat mikill svartasvipr at fráfalli hans, oc þá urdu slíkir hlutir fyrst stadar at nema í brád, fyrir annara fiölskylda sakir. *Þórsteinn* var rádinn til tabolusmídar. Þat sumar hit sama er Biscup lifdi sídarst, kom út húsu (u) vidr úr *Noregi*, sá er *Páll* Biscup hafdi höggva látit, oc þá (x) gaf hann í hönd öll kaup þau til stadarins er at skyldu þursti at hafa.

XVII. Cap.

Nú eru sagdir þeir hlutir er vel fellu í hag á því sumri. Þá skal ec geta þeirra hluta er miöc þóttu andstreymir; þá var landskiálfti mikill hinn nærsta dag fyri Seljumanna messu (25), oc letu margir menn líf sitt, oc fell ofan alhýsi á fiöllda bæum, oc gerdu

(u) hrafn vidr *Sv.*
(x) gaf i hönd. B. C.

(25) Festum Sanctorum in Selia incidit in diem 8 Julii.

qva erant dexteritate, adornaſſent, in ſua arte excellentes ambo. Verùm epiſcopi deceſſu omnia lugubrem faciem induerunt, ut hujusmodi res primum neceſſario ceſſarent, aliorum negotiorum cauſâ. Thorſteini *tabula fabricanda erat commiſſa. Ea æſtate, qvam epiſcopus vixit ultimam, materies ædibus ſtruendis de* Norvegia *eſt advecta, qvam ipſe cædi fecerat; qvo etiam tempore aliis demandavit res omnes comparandas, qvibus ſedes cathedralis opus habuit.* A. C. 1211

Cap. XVII.

Poſtqvam res diximus, qvæ ea æſtate feliciter cecidere, res commemorandæ ſunt, qvæ adverſæ admodum videbantur. Pridie feſti Sanctorum in Selia martyrum, magnus terræ motus extitit, qvo multi periere, plurium etiam villarum corruere ædes omnes, & damna illata ſunt gravisſima.

lii. Ceterum hunc terræ motum anno 1211 accidiſſe referunt *Annales Regii* loc. cit. pag. 77. *Reſeniani*, *Flateyenſes*; *Skalholtenſes* utriqve, *Holani* utriqve, & *Oddenſes*.

A. C. gerdu hina ſtærſtu ſkada. Þá var oc
1211 þerraleyſi hit meſta, oc urdu ſtórſkadar af því. Þá var oc ſagt út andlát *Klængs Þórvalds*ſonar, (26) er hinn vænſti þótti til mikils höfdíngia ef líſi helldi. Þat ſumar tók ſótt oc óhægindi mikil *Páll* Biſcup, þá er hann fór um Veſtfirdínga fiórdúng, oc komſt hann nauduliga til *Hytardals*. Lá hann þar í reckíu náliga fiórar vikur; Sídan fór hann heim med litlum mætti, oc kom í *Skálaholt* primr nóttum fyrir Simons meſſu, oc lagdiz þá þegar í reckiu. Hann ſaung meſſu, allra heilagra meſſudag, oc ſaung þá ſídurſtu meſſu Gudi almáttigum til dýrdar, oc öllum Helgum, enn ſer til hiálpar oc miſkunnar, oc öllum kriſtnum mönnum, lifendum oc öndudum. Enn fyri Marteinsmeſſu tók at óhægiaz med verkium miklum ſótt hans, oc fylgdi bædi ſvefnleyſi oc matleyſi, oc þótti hann þá einrænn vera. Þar vóru

(26) Klængi obitum ad annum 1210 narrant *Annales Fla-*

ſima. Pluvium ſemper ea æſtate coelum A. C.
plurimum dedit detrimenti. Allata eſt 1211
in Islandiam *fama mortis* Klængi Thorvaldi *filii*, *juvenis eximiæ ſpei*, *qvi virum pollicitus fuerat*, *longe omnium præſtantisſimum*, *ſi longior ei vita contigiſſet. Hac etiam æſtate*, *morbo & gravisſimis incommodis*, *laborare coepit* Paulus *epiſcopus*, *qvadrantem viſitans occidentalem*, *adeo ut ad* Hytardalum *pervenire vix poſſet. Hic qvatuor propemodum hebdomades lecto hærebat affixus*; *domum dein æger ac debilis profectus*, *tribus ante feſtum Simonis noctibus ad* Skalholtum *venit*, *ubi lecto mox decubuit. Omnium Sanctorum feſto die miſſam cecinit*, *qvam miſſam*, *Dei omnipotentis Sanctorumqve omnium in honorem*, *ſuam vero & chriſtianorum omnium*, *vivorum pariter ac mortuorum*, *in ſalutem & auxilium*, *ultimam cecinit. Ante Martini feſtum morbus ejus multis cum doloribus ingraveſcere coepit*, *morbum comitante & inſomnio & cibi faſtidio*, *qvo in rerum ſtatu*, *ſuo ſenſu videbatur omnia velle metiri*

tiri

Flateyenſes, *Skalholtini* Antiqviores & *Regii* loc. cit. pag 77.

A. C. vóru þá ſynir hans oc brædur oc
1211 margir adrir vinir hans. Eptir þat ſendi *Páll* Biſcup eptir *Þórvalldi* oc *Magnúſi Gitzurar*ſonum, oc komu þeir í *Skálaholt*, oc ſkipadi hann þá til allra hluta fyri þeim, eptir ſínum vilia. Enn hann var oléadr octabo dag Martini. Enn ádr hann væri ſmurdr helgu vidſmiöri, mælti hann miöc lángt mál, at dæmum hins Helga *Þorláks* Biſcups; játti hann þá á hönd ſer, fyrir öllum lærdum mönnum, þeirra er vid vóru, frekliga alla hluti, er hann virdi ſic hent hafa til varúdar í ſínum biſcupsdómi, oc bad alla at honum ſkylldu fyrirgefa þat er hann hafdi misgert vid, enn hann fyrirgaf öllum blídliga, þat er vid hann höfdu misgört, oc fal ſic undir Guds miſkunn. Enn eptir þat hann var oléadr, var nockut ren (y) á ſótt hans, uns hann fór af ſmurníngar klædum, oc tvær nætur ſídan, enn þá tók at fella óhægindi ſóttar hans af nýu, oc lifdi hann þá ecki lengr enn tvær nætur ſídan, oc tók hann þá

(y) ró. *Sv.*

tiri. Filii & fratres ejus multiqve amico- A. C.
rum ibi tum aderant. Postea illuc Paulus 1211
episcopus per nuntios etiam arcessivit Thorvaldum & Magnum Giffuris *filios*, *qvi cum ad* Skalholtum *venerant*, *ipse illis præsentibus, pro sua voluntate, omnia disposuit. Unctione extrema unctus est octavo die post Martini festum; verum antequam sacro isto chrismate ungebatur, beati* Thorlaci *episcopi exemplo longum sermonem habuit; qvo facto, ut caute rebus in omnibus ageret, coram cunctis, qvi aderant, clericis, confessus est omnia prorsus qvæ sibi episcopo acciderant, omnes precatus, vellent sibi condonare omnia, qvacunqve in re eos offenderat, cunctis vicissim humaniter condonanti, qvicqvid sibi ægre fecissent; divinæ se cætera misericordiæ commendavit. Unctus aliqvam morbi remissionem sentiebat, donec vestes deponeret, qvas induerat ungendus, perqve duas deinde noctes. Tum vero morbus ejus rursus ingravescebat, nec postea ultra binoctium vixit, cum sumto in ipso vitæ mortisqve confinio corpore domini,*

A. C. þá corpus domini vid ſiálft andlát ſitt,
1211 oc ſofnadi (z). þá til Guds.

XVIII. Cap.

Enn viku fyrir andlát *Páls* Biſcups ſýndiz túngl ſvo ſem ródra væri, oc gaf ecki liós af ſer um midnætti í heidvidri, oc baud þat þá þegar mikla ógn mörgum manni. *Páll* var vígdr til Biſcups á dögum *Cœleſtinus* Páfa, af *Abſalon* Erkibiſcupi, á dögum *Sverris* Kóngs, þá var hann fertugr at alldri, hann ſtýrdi Guds kriſtni med mikilli ſtillínguXVI vetur, oc andadiz þridia dag viku, einni nótt fyrir Andres meſſu, oc var þá lidit fra Guds burdi IIII ár hins þrettánda hundrads (27). *Ari* preſtr hinn Fródi, er mörg dæmi ſpaklig hefr ſaman

(z) ſafnadiz. *Sv.*

(27) In die Pauli Epiſcopi emortuali conſentit. *Necrologium Islandicum* apud *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 518. Qvi tamen dies cum anno 1204 conſiſtere neqvit, qvo anno feſtum Andreæ diem Lunæ occupat. Nec melius cum anno 1210, qvem

domini, placida morte ad Deum de- A. C.
cesſit. 1211

Cap. XVIII.

Septem diebus, ante Pauli *epiſcopi diſceſſum, luna ſangvinis inſtar rubra apparuit, adeo ut ipſa media nocte & ſereno aëre omne lumen foedaret, id qvod mox magnum multis terrorem incusſit.* Cœleſtini *Papæ &* Sverreris *Regis tempore, ab* Abſalone *Archiepiſcopo* Paulus *epiſcopus eſt inauguratus, tunc qvadraginta annos habens. Dei eccleſiam magna cum modeſtiâ ſedecim hiemes ille rexit, tertio die ſeptimanæ mortuus, una ante feſtum Andreæ nocte, cum à nato Chriſto ſeculi decimi tertii qvatuor anni (mille ducenti qvatuor anni) lapſi erant. Refert* Arius *ſacerdos* Polyhiſtor, *qvi multa rerum documenta*

qvem Paulo emortualem *Fragmentum* qvoddam *Annalium* in Bibliotheca Magnæana adfert, qvo anno feſtum S. Andreæ in ipſum diem Martis incidit. Sed cum omnes omnino reliqvi *Annales* in anno 1211 conſentiant, & cetera omnia data hunc annum poſcant, nullum relinqvitur dubium, illum Paulo Epiſcopo vere emortualem fuiſſe.

A. C. ſaman töld, ſegir hve miöc vort land
1211 drúpnadi (a) eptir fráfall *Gitzurar* Biſcups, er menn virdu meſtann ſkörúng verit hafa á *Islandi*, enn her má ſiá hverſu margr kvídbiódr hefr farit fyri fráfalli þeſſa hins dýrliga höfdíngia *Páls* Biſcups: jördin ſkalf öll oc pipradi af ótta, himin oc ſkýin gretu, ſvo at mikill hlutr ſpilltiz jardar ávaxtarins, enn himintúnglin ſýndu daudatákn her (b) á ſer, þá er náliga var komit at hinum efſtu ſtundum *Páls* Biſcups. Enn ſiórinn brann oc fyri landinu þá, þar ſem hans biſcupsdómr ſtód yfir, (c) ſýndiz náliga allar höfutſkepnur nockut hrygdar mark á ſer ſýna frá (d) hans fráfalli. Enn á ſídrſtu nótt er *Páll* Biſcup lifdi, dreymdi *Þórvalld Gitzurar*ſon, hinn vitraſta höfdíngia, at *Jón Lopts*ſon fæli *Petri* Poſtula á hendi þá hiörd er *Páll* Biſcup ſonr hans hafdi gætt.

(a) driúpdi. *Sv.*
(b) ber *pro* her. *Sv.*
(c) ſýnduz. D,
(d) í oc frá. *Sv.*

menta collegit, qvam moestum insula no- A. C.
stra demiserit vultum, Giffure episcopo 1211
obeunte, qvem in Islandia virum fuisse omnium præstantisſimum, vulgo æstimarunt. Verum hic videre licet, qvot moerorem portendentia, præstantisſimi magnatis Pauli episcopi occasum præcesserint ostenta: tremuit tota terra, metu commota; lacrymas coelum & nubes ita fuderunt, ut frugum terræ plurima pars perderetur; mortisqve signa præ se tulit luna, sub ipsum Pauli episcopi ultimum fere vitæ tempus; & ante littora ipsum incendio flagrabat mare, adeo ut in qvantum ejus dioecesis patuit, omnia propemodum elementa aliqvod tristitiæ signum ob ejus discessum dare viderentur. Ultima nocte, qva Paulus episcopus vixit, Thorvaldo Giffuris filio, magnati sapientisſimo, per somnium apparuit Joannes Lopti filius, Petro apostolo gregem commendans, qvem Paulus episcopus filius

A. C. gætt. Enn Jeſus Kriſtr ſal ſina hiörd
1211 á hendr födr ſínum ádr hann væri píndr. Enn *Páll* Biſcup bífaladi ſic oc hana á valld almáttugs Guds ádr hann var frá oſs kalladr.

XIX. Cap.

Nú má ſiá hvertveggia ſtafn biſcupsdóms þeſſa dýrliga *Biſcups*, oc hyggium ver á þeirri tíd hafi ei adrir til verit at ſiá ſkutſtafninn, er ei laungudu til at ſiá framſtafninn. Enn vid þat er oſs at una hans áſtmönnum, er eptir lifum, at hann hefer náliga öll þau gædi eptir ſic leift er menn megu eptirhafa góds manns. oc göfugs: börn virdulig med gódum efnum, til ſkadabóta þeim er meſt yndifall (e) er ordit í andláti *Páls* Biſcups, audr gnógr, oc allskyns ſtadar prýdi, fleſt framkomin, enn ſum ſtofnud med gódum efnum, heilrædi hans med kenníngum þeim er hann kendi í ſifellu í ordum oc fögrum dæmum

(e) nidrfall, *Sv*.

ejus custodiverat, qvemadmodum Jesus A. C.
Christus *gregem suum Patri commenda-* 1211
vit, priusqvam cruciatus necabatur. Paulus *autem episcopus se & illum (gregem) Deo omnipotenti tradidit, anteqvam nobis eum auferebat mors.*

Cap. XIX.

Jam & initium simul & finem videre nobis licet muneris episcopalis, qvod gessit eximius hic episcopus, nec putamus qvenqvam exstitisse, ejus tempore, qvi visa puppe (fine) non desiderarit videre proram (initium). Nos autem amicorum ejus intimi, ei superstites, nobis ea re videamur beati, qvod omnia fere reliqvit emolumenta, qvæ relinqvere nobilissimo homini datur & præstantissimo, liberos nempe honestissimos, bonis instructos satis luculentis, ad damna eorum resarcienda, qvibus mors Pauli *episcopi maximo fuit lætitiæ detrimento; divitiarum largam copiam; rerum, qvibus ornari posset sedes, ingentem apparatum, perfectarum maximam partem, partem ex suppeditata materia inceptarum; salubria*

A. C. dæmum ſins lífs, audrædi oc (f) unat-
1211 ſamar viſtir, er hann ætladi velfleſtum ſínum nánum frændum, enn hann man til þeſſ hugat hafa, at Gud mani þá hugga, er hann hefr ei (g) fyrr huggada. Enn þeſſa ſögu mína ſtyrkir (h) vitr madr *Amundi Arna*ſon, ſmidr *Páls* Biſcups, oc kvedr víſur þeſſar:

Red grams laga greidir,
Gód var ſtiórn yfir þiódum,
Sextán vetr hinn ſnotri,
Sólar, biſcupsſtóli.
Nú er (i) meinbönnudr manna
Málſniallr hedan kalladr.
Komi *Páll* í frid fullann
Fliótt med himna drottni.

Dád hittir gat drottins
Dýrgedr (k) lögum ſtýra

Sitt

(f) unúnarſamar. B. C.
(g) fe *pro* fyrr. A. B. C. eigi einkum ádr fe huggada. *Sv.*
(h) ſtyrkti. *Sv.*
(i) meirbönnudr. A. D.
(k) dýrgeds. *Sv.*

consilia & doctrinas, qvas jugiter tradidit, tam verbis qvam optimis vitæ exemplis; facultates & jucundas sedes, qvas proximorum necessariorum plerisqve destinavit, haud dubie sperans, ipsum Deum illos consolaturum esse, qvos ille antea non fuerat consolatus. Qvam meam relationem confirmat vir sapiens Amundus Arnæ *filius, qvi* Paulo *episcopo fuerat faber & artifex, cujus seqvens est carmen:* A. C. 1211

> *Ille elegans divinæ legis traditor, per sedecim hiemes cathedræ præfuit, bene tunc homines regebantur. Nunc facundus, damna hominum cohibens, hinc vocatus est. Utinam* Paulus *in plenam pacem apud cœli dominum cito veniat.*
>
> *Præstanti indole virtutis possessor, domini leges dispensavit;*

A. C. Sitt bió ſannvitr (l) retta
1211 Sextán *vetr til betra.*
Hyggium hitt at (m) ſeggia
Hiálpríkum vel líka,
Gagn (n) vann af hug hreinum
Hans (o) önn Gudi oc mönnum.

Lídur á allt (p) fyrir eýdi
Órſætis (q) vid Gud mætann
Þeim er gerdi frid fyrda
Farſælum vel mæla.
Bænum brátt at ſkýni,
Blídgedr höfudfedra
Þeim er íta böl bætir
Biſcup vor med kora (r).

XX. Cap.

Þá XVI vetur er Guds Kriſtni prýddiz undir blóma biſcupsdóms
Páls

(l) ſamvitr. *Sv.*
(m) ſegia. A. C. D.
(n) giöriz vann af hug hreinum. *Sv.*
(o) hann ann Gudi oc mönnum. *Sv.*
(p) lídr á alldr fyrir eýdi. *Sv.*
(q) orſætis. A. D. örſæturs. *Sv.*
(r) med viſku. *Sv.*

veritatis gnarus, per ſedecim hie- A. C. 1211
mes, rem ſibi demandatam melio-
rem in modum adminiſtravit. Spe-
ramus gratum illi fore, hoc dici;
integro cum animo cura ejus Deo
& hominibus profuit.

Licet beato, qvi pacem publi-
blicam reſtituit, pro hominibus
apud Deum ſemper interpellare.
Ut epiſcopus noſter miti. animo
precibus, hominum mala ſanan-
tibus, in choro patriarcharum
glorificetur.

Cap. XX.

Per ſedecim hiemes, qvibus Dei
eccleſiam ornabat flos præſulum Paulus

A. C. *Páls* Biſcups urdu mörg ſtór tídindi í heiminum, þá andadiz *Cæleſtinus* Páfi (28), *Abſalon* (29) Erkibiſcup, *Sverrir* Kóngr (30), *Hâkon* (31), *Gutormr* (32) *Noregs* Kóngar, *Knútr* (33), *Sörkver* (34) *Svía* Kóngr; *Ríkhardr* (35) *Engla* Kóngr, *Niáll* Biſcup (36), *Brandr* Biſcup (37), *Jóan* Biſcup (38), *Haralldr* Jarl í *Orkneyium* (39), *Philippus* Jarl (40), *Einar* (s) Abóti (41) *Mársſon*

(s) Asbiarnarſon, *pro* Abóti Marsſon. *Sv.*

(28) Vid. ſupra pag. 162.

(29) Vid. ibid, pag. 190.

(30) Sverrerem Regem anno 1202 obiiſſe in confeſſo eſt.

(31) Hakonem Regem anno 1204 ipſis Calendis Januarii decesſiſſe omnes ſcriptores coævi uno ore teſtantur.

(32) Rex Guttormus anno 1204 obiit. Mendum igitur in notas ad *Necrologium Islandico-Norvegicum* apud *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 2. p. 514. irrepſit ubi anno 1205 fatis functus dicitur.

(33) Canutum Sveciæ Regem anno 1195 decesſiſſe teſtantur *Sverrisſaga*, Annales *Holani* utriqve, *Skalholtenſes* utriqve, *Breviores*, *Reſeniani*, *Lögmanns-Annáll*, *Membranei*, *Fragmentum* ſæpius citatum, & *Regii* apud *Langebek*: loc. cit. Tom. 3. pag. 71.

(34) Sörkver Rex Svecorum anno 1211 decesſit, fide Anna-

episcopus, *acciderunt res plurimæ maxime memorabiles.* *Mortui sunt*, Cœlestinus *Papa*, Absalon *Archiepiscopus*, Sverrer, Hacon, Guttormus, Norvegiæ *Reges*, Kanutus *&* Sörkver Sveciæ *Reges*, Richardus *Rex* Angliæ, Nialus *episcopus*, Brandus *episcopus*, Joannnes *episcopus*, Haraldus Orcadum *Comes*, Philippus *Comes*, Einar *Abbas* Marii *filius*, A. C.

Q 5

Annalium *Holanorum* utrorumqve, *Skalholtensium* antiqviorum, *Oddensium* & *Regiorum* loc. cit. p. 17. Annales *Membranei* & *Skalholtini* Recentiores hunc Regem Sveinem appellant.

(35) Richardus Rex Angliæ ex scriptorum Islandicorum traditione obiit anno 1199, qvod & exterorum consensus confirmat.

(36) Nialem Episcopum anno 1207 decessisse, testantur *Annales Flateyenses*, *Skalholtenses*, *Oddenses*, *Breviores*, *Holenses* utriqve & *Regii* in *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 75.

(37) Vid supra pag. 190.

(38) Vid. ibid. pag. 186.

(39) Haralldo Comiti Orcadum annum 1206. emortualem adscribunt scriptores coævi.

(40) Comes Philippus anno 1200 obiit. Vid. *Annall. Regg.* loc. cit. pag. 72.

(41) Obitum Einaris Abbatis filii Maris, ad annum 1196 referunt *Annales Breviores*, *Oddenses*, *Flateyenses*, *Holani*, *Skalholtenses* Antiqviores, & *Regii* loc. cit. pag. 71.

A. C. ſon, *Gudmundr Biálfa*ſon (t) Abóti (42); *Haflidi* Abóti *Þórvallds*ſon (43), *Þórkell* (u) *Skúms*ſon (44); margir hafa oc adrir göfugir menn andaz medan *Páll* var Biſcup bædi lærdir menn oc ólærdir. *Jón Lopts*ſon (45), *Gitzur Halls*ſon (46), *Sigmundr Orms*ſon (47), *Þórleifr Þorláks*ſon (48), *Þórvalldr Þórkels*ſon, *Kálfr Snorra*ſon (49), *Ari Biarnar*ſon, *Önundr Þórkels*ſon (50), *Hermundr* (x) *Kodrans*ſon (51), *Þórdr Snorra*ſon (52), *Gud-*

(t) Biálkaſon. *Sv.*
(u) Þórkell Abóti Sanctus. *Sv.*
(x) Bödvarsſon. *Sv.*

(42) Iidem teſtes ſunt, Gudmundum Bialfi filium anno 1197 fatis functum eſſe.

(43) Haflidum Thorvalldi filium Abbatem obiiſſe anno 1201, teſtantur *Annales Skalholtenſes*, *Flateyenſes*, *Holani* antiqviores, & *Regii*, loc. cit. pag. 72. conf. Notas ad *Necrologium* ſupra laudatum in *Langebek:* Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 507.

(44) Thorkelem Skumi filium anno 1203 obiiſſe, narrant *Annales* not. 41. laudati.

(45) Vid. ſupra pag. 174. not. 8.

(46) Vid. ibid. pag. 196.

(47) Sigmundi Ormi filii obitum *Annales Reſeniani*, *Fla-*

filius, Gudmundus *Abbas* Bialfii *filius*, Haflidius *Abbas* Thorvaldi *filius*, Thorkell Skumi *filius.* *Præter hos*, Paulo *episcopo*, *alii multi nobiles viri*, *& clerici & laici*, *mortem obierunt*, Joannes Lopti *filius*, Giffür Halli *filius*, Sigmundus Ormi *filius*, Thorleifus Torlaci *filius*, Thorvaldus Thorkelis *filius*, Kalfus Snorrii *filius*, Arius Biarnii *filius*, Onundus Thorkelis *filius*, Hermundus Kodranis *filius*, Thordus Snorrii *filius*, Gud- A. C.

Flateyenses, *Holani* Antiqviores & *Regii* loc. cit. pag. 72. ad annum 1198 referunt.

(48) Thorleifus Thorlaci filius anno 1200 decessit, ut *Annales* constanter testantur.

(49) Kalfum Snorrii filium anno 1198, & Arium filium Biörnis anno 1196. vivis excessisse, perhibent *Annales* Flateyenses & *Regii* loc. cit. pag. 71. sq.

(50) Incendium & mortem Önundi, filii Thorkelis, qvæ anno 1197 acciderunt, multis persequitur *Sturlungasaga* libr. 3. cap. 20. sq.

(51) Hermundi filii Conradi mortem *Annales* permulti anno 1197 adscribunt.

(52) Thordi filii Snorrii, mors accidit anno 1201 fide *Annalium Regiorum* apud *Langebek:* Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 73.

A. C. *Gudmundr Amunda*ſon (y) (53), *Berſi* Preſtr *Halldórs*ſon (54), oc margt vard annat til tídinda í hans biſcupsdæmi, ſkipatión oc ėllds uppkoma í *Heklufelli*, ófridr, rán, oc brennur (55), oc med mörgum (z) fátídindum líſlát manna (a). Nú hefir ec yfirfarit nockut med ſkyndíngu æfi *Páls* Biſcups, oc hefer mer meira at gengit úkænſka, enn illvilie, þó at þesſi fráſaga ſe ei jafnmerkilig ordin, ſem hann hafdi efni til ſett af ſinni hálfu. Gledie almáttugr Gud hann í ſifellu í eilífri dýrd Amen.

(y) Gudmundr Snorraſon, D. *addit.*
(z) ödrum. B. *addit.*
(a) oc annat fleira. *addit. Sv.*

(53) Gudmundum Amundi filium Gris anno 1210 obiiſſe, omnes *Annales* reſtantur, exceptis *Brevioribus*, qvi annum præcedentem adſcribunt.

Sögu

Gudmundus Amundi *filius*, Bersius *sacerdos* Haldoris *filius*, *alia præterea plura, illo episcopo, evenerunt relatu digna: naufragia, ignis in monte* Hekla *eruptiones, pacem turbantes lites & prælia, rapinæ, incendia, & hominum cædes, variis præter solitum qvæ fiebant modis.* Pauli *episcopi vitam qvadammodo citus percurri, factumqve erit ignorantia magis mea, qvam malevolentia, si hæc narratio rei non respondeat præstantiæ, qvam mihi sumsi narrandam. Deus omnipotens eum perpetuo exhilaret in æterna gloria. Amen.* A. C.

(54) Bersium Halthoris filium anno 1204 decesfiffe, volunt *Annales Regii* loc. cit. pag. 74. & *Holani* antiqviores, sed *Flateyenses* annum seqventem adscribunt.

(55) De publicis illis calamitatibus, qvæ Islandiam sedente Paulo Episcopo affligebant, *Annales* multa narrant; conf. ea, qvæ *Regii* qvovis fere anno à 1196 ad 1211 notant.

Suc-

Sögu þáttr af Þórvalldi (a) Kodransſyni Vídförla.

I. Cap.

A. C. Madr er nefndr *Eylífr Örn*, (b) vid hann er kennt eitt hid hædſta fiall í *Skagafirdi* á *Reykiaſtrönd*. *Eylífr Örn* var ſon *Atla Skída*ſonar ens Gamla, *Bárdar*ſonar, *Jarl*ſonar (1). *Eylífr Örn* átti *Þórlaugu* dóttur *Sæmundar* ens *Sudreyſka*, er nam *Sæmundarhlíd*. Þau áttu III ſonu, het einn *Sölmundr*, fadir *Gudmundar*, födr *Víga-Barda*, oc brædra hans. Annar var *Atli* hinn *Rammi*, er átti *Herdíſi* dóttur *Þórdar* frá *Höfda*, þeirra dóttir var *Þórlaug*, er átti *Gudmundr* hinn *Ríki* á *Mö-*

(a) Konrádsſyni, oc Fridrek Biſcupi — & *Friderico Epiſcopo*. B. (b) Hann átti þann ſon er Kodran het. *Is filium habuit, Kodranem nomine. Omnibus intermediis excluſis.* A.

Succincta narratio de Thorvalldo Kodranis filio, cognomento Peregrinatore.

Cap. I.

F*uit vir nomine* Eylifus, *dictus* Örn, A. C. (aquila) *cujus nomen refert mons*, *unus omnium in* Skagafiördo *altissimus*, *extans in tractu* Reykiaströnd. *Hic* Eylifus Aquila *filius erat* Atlii, *filii* Skidii Grandævi, *filii* Bárdi, *filii* Jarlis. *Habuit autem in matrimonio* Thorlögam, Sæmundo *natam* Hæbudensi, *primo qvi* (*tractum*) Sæmundarhlídam *occupavit*. *Hi tres genuerunt filios*: *Uni nomen erat* Sölmundo, *patri* Gudmundi, *patris* Viga-Bardii (Bardii *cognomento* homicidæ) & *fratrum hujus*. *Alter erat* Atlius Robustus; *is ex* Herdisa, Thordi *de* Höfdio *gnata*, Thorlögam *suscepit*, Gudmundi Po-

(1) Rectius, or Al. cf. *Landnámab.* p. 205. *Kristnis.* p. 185.

A. C. á *Mödruvöllum.* Þridie son *Eylífs Arnar* var *Kodrann*, er bió á *Giliá* í *Vatnsdal*, hann var audigr madr. Kona hans het *Járngerdur.* Son þeirra het *Ormr*, enn annar ÞORVALLDR. *Kodrann* kunni (c) miöc *Ormi* syni sínum, enn *Þórvalldi* lítit, eda ecki, var honum halldit til vinnu, þegar hann mátti ser nockut, hann var (d) lítt settr at klædum, oc giörr hvervetna hornúngr bródur síns (e), hann þiónadi í húsi födur síns þat honum var tilskipat med öllum gódvilia.

II. Cap.

I þennan tíma bió *Þórdís Spákona* (2) útá *Skagaströnd*, þar sem sídan heiter at *Spákonufelli.* A einu sumri þág hún heimbod at *Kodrani* á *Giliá*, því at hann var (f) vin hennar. Enn er *Þórdís* var at veitslunni, oc hún sá hverr munr giörr var þeirra brædra,

(c) mikit. A. (d) lítt klæddr. *male* (parcè) *vestiebatur.* B. (e) *Reliqua capitis non sunt in A.* (f) vinr. A.

Potentis Mödruvallensis *conjugem. Tertius filiorum* Eylisi *erat* Kodrann, *qvi fundum* Giliá *in* Vatnsdalo *coluit, vir divitiis pollens. Conjugi ejus nomen erat* Jarngerdæ. *Filius horum dicebatur* Ormus; *alter vero* THORVALLDUS. Kodrann *multum amabat* Ormum *gnatum suum*, Thorvalldum *vero parum, aut nihil: Hic (enim) laboribus exercebatur (servilibus), qvamprimum qvicqvam à viribus potuit; vestitu malignè curabatur, & ad omnia fratri (ut spurius) posthabebatur: idem (nihilominus) in domo paterna, qvicqvid injungeretur laboris, omni cum æqvanimitate, obibat.* A. C.

Cap. II.

Hac tempestate Thordisa Spákona (*hariola*) *in* Skagastranda *prædium coluit, qvod deinde* Spákonufell (monticulus hariolæ) *appellatur. Hæc æstate aliqva apud* Kodranem *in* Giliá, *ut qvi amicus suus esset, convivium accepit: in qvo convivio cum adesset, animadvertissetqve, qvam dispariter fratres (filii heriles) haberentur;*

(a) De Thordisa Spákona multis *Vatnsdælas.* & *Kormaks.*

A. C. brædra, þá mællti hún til *Kodrans:* þat legg ec til ráds med þer, at þú sýnir meiri manndóm *Þórvalldi* syni þínum, enn þú hefer giört her til, því at ek se þat med sannendum, at (g) fyri margra hluta saker mun hann verda ágætari enn allir adrir þínir frændur (h). Enn ef þú hefer á honum litla elsku at finni, þá fá þú honum kaupeyri, oc lát hann lausann, ef nockur verdr til at siá um med honum. *Kodrann* sá at hón taladi slíkt af gódvilia, oc (i) segizt munde fá honum nockut silfr. Let hann þá (k) fram einn sióð, oc sýndi henni. *Þórdís* leit á silfrit, oc mællti: eigi skal hann hafa þetta fe, því at þat hefer þú tekit med afli oc ofríki af mönnum í sakeyri. Hann bar þá fram annan sióð, oc bad hana (l) á líta. Hún giördi svo, oc mællti sídan, ecki tek ec þetta fe fyri hans hönd. *Kodrann* spyrr, hvat

(g) hann mun. *omiss.* fyri — sakir. A. (h) oc skallru þegar fá honum kaupeyri, oc láta hann &c. *Statim da &c. exclusis, quæ interce-*

tur, *ita allocuta est* Kodranem: *hoc tibi* A. C.
consilium do, *ut majorem in gnato tuo* Thorvalldo *humanitatem* (*pietatem*) *ostendas*, *qvam huc usqve fecisti*, *qvem ego ex veris indiciis video ceterâ stirpe tua multis nominibus clariorem extiturum*, *qvodsi in præsenti minus diligis puerum*, *da illi pecuniam mercaturæ faciendæ*, *& dimitte*, *si qvis existat*, *qvi ejus rebus velit prospicere.* Kodrann *intellexit*, *hæc eam ex bona loqvi voluntate*, *aitqve se aliqvid argenti daturum. Tum unum expromit marsupium*, *illiqve ostendit.* Thordisa *intuens argentum*, *fatur: absit*, *puero hanc pecuniam tradas*, *qvam multæ nomine per vim & tyrannidem extorsisti. Hospes aliud marsupium protulit*, *rogans ut examinaret. Mulier ita fecit*, *& postea dixit: hoc argentum nomine pueri non accipio.* Kodrann *interrogat: qvid tu in hac*

 pecunia

tercedunt. A. (i) sagdizt skylldi. B. *Rectius autem diceretur*; mundu & skylldu. (k) fram bera fesiód einn, *expromi fecit.* A. (l) Þar á. A.

A. C. hvat finnr þú at þessu (m) se. *Þórdís* svarar: þessa peninga hefer þú saman dregit (n) fyri ágirndar sakir í landskulldum, oc fiárleigum, meirr enn rettiligt er (o); fyri því heyrir slíkt se eigi þeim manni til medferdar, er bædi mun verda rettlátr oc milldr. Sídan sýndi *Kodrann* henni einn digran sesiód, oc var füllr af silfri, vó *Þórdís* þar af III. merkur til handa *Þórvalldi*, enn feck *Kodrani* aptr þat sem meira var, þá mællti *Kodrann*. Fyri hví villdir þú helldr taka af þessum peníngum til handa syni mínum, enn af hinum er ek feck þer fyrri. Hún svarar: þvíat þú hefer at þessum vel komizt, er þú hefer tekit í arf eptir födr þinn. Eptir þat fór *Þórdís* frá veitslunni med sæmiligum giöfum, oc vináttu (p) *Kodrans*. Hafdi hún *Þórvalld* heim med ser, var hann med henni um hríd vel halldinn (q), at klædum,

(m) silfri. A. (n) med ágirnd. seqv. *desideratis*. A. (o) oc skal eigi sonr þinn þetta se

pecunia desideras? Illa respondet: hos A. C. *nummos, ultra qvam rectum est, per lucelli cupiditatem ex fundorum & pecudum mercedibus contraxisti; ideo tàlis pecunia ei homini ad usum non convenit, qvi & justus, & liberalis existet. Tum* Kodrann *illi monstravit turgidum qvoddam marsupium, argento refertum, unde* Thordisa *expendit* Thorvalldo *sesqvilibram; qvod autem supererat,* Kodrani *reddidit, qvi tunc ita locutus est: qvam ob rem ex hac summa, qvam qvas tibi prius dabam, gnato meo pecuniam capere malebas? Mulier respondit: qvia ad hanc pecuniam justô titulô per hæreditatem paternam pervenisti. Post hæc* Thordisa *è convivio discesfit, cum honestis muneribus, & amicitia* Kodranis; *eadem* Thorvalldum *domum suam secum duxit, qvi apud eam aliqvamdiu versabatur, vestitu, atqve*

 alio

fe hafa!, er bædi mun verda &c. *Neqve hanc pecuniam habeto filius* &c. A. (p) Kodrans, *non est in* A. (q) *Hinc usqve ad* enn er &c. *omitt.* A.

A. C. klædum, oc ödrum kosti þeim er hann þurfti, oc þroskadizt mikit. Enn er hann var vel frumvaxta, fór hann utan at rádi *Þórdîsar.* Letti hann eigi fyrr, enn hann kom fram í *Danmörk*, þar fann hann *Svein Tiuguskegg. Sveinn* var lítillar ættar í módurkyn (r). Enn hann sagdizt vera son *Harالldz* Konúngs *Gorms*sonar *Dana* Konúngs. *Sveinn* var ecki í landi í þann tíma í *Danmörk*, þvíat *Haralldr* Konúngr villdi eigi gánga vit (s) faderni hanns. Lá hann (t) þá lengi í hernadi, (u) oc var kalladr Konúngr af lidsmönnum, sem þá var sidr víkínga. Enn er (x) *Þórvalldr* kom á fund *Sveins* Konúngs, tók hann vel vid honum, oc giördizt *Þórvalldr* hans madr, oc var med honum nockur sumur í hernadi fyri vestan haf (y). *Þórvalldr* hafdi eigi lengi verit med *Sveini* Konúngi, ádr Konúngr virdti hann umfram (z) adra

(r) Því hann var *Saumæsu* son; enn var þó son *Haralldz* &c. *Filius nimirum erat* Saum-Æsæ, & *tamen filius* Haralldi &c. A.

(s) frændsemi, *consangvinitatem.* A.

alio cultu necessario bene habitus, magnosque fecit ad maturitatem progressus. Ceterum ubi ætate erat bene maturus, eâdem svadente, peregre abiit; neque cursum prius interrupit, qvam in Daniam *pervenerat, ubi* Sveinem barbæ furcatæ *deprehendit.* Sveinn *maternô genere erat humili; verùm se* Haralldi Gormsonii Danorum *Regis filium esse prædicavit. Is hac tempestate in terra* Dania *non versabatur, qvod* Haralldus, *se ejus esse patrem, nollet agnoscere. Piraticæ igitur diu operam dedit, proqve ejus ævi piratarum consvetudine, Rex à militibus appellatus est. Ubi autem* Thorvalldus *Regem* Sveinem *convenerat, bene exceptus, nomen ei suum dedit, & per aliqvot æstates, trans mare occidentale, cum eo militavit. Neqve diu cum* Sveine *Rege fuerat, antequam ab eo, cum ceteris hominibus, tum amicis qvoqve ipsis universis,* A. C.

 versis,

(t) þá lengi, *resecat.* A. (u) *De Regio nomine Sveinis nihil visitur in* A.

(x) Þórvardr. A. *lapsu scribæ.* (y) Kongúngr virdri Þórvalld um fram, *Rex Thorvalldum ante posuit* cet. A. (z) adra menn, oc *ignorat.* A.

A. C. adra menn, oc alla sína vini, þvíat *Þórvalldr* var mikill rádagiördar madr, (a) öllum audſærr at dygd, oc ſkynſemd, (b) ſtirkr at afli, oc (c) hugadr vel, vígkænn, oc ſnarpr í orroſtum, (d) milldr oc örlyndr af peníngum, (e) oc reyndr at fullkomnum trúleik, oc lítilætiſs þiónoſtu, hugþeckr, oc áſtúdligr öllum mönnum, þvíat þá enn heidinn ſýndi hann rettlæti um fram hátt heidinna manna, ſvo at hlutſkipti allt er hann feck í hernadi veitti hann (f) þurföndum, oc til útlausnar herteknum mönnum, (g) oc hiálpadi mörgum þeim meinſtaddir voro. Enn ef honum hlotnuduzt herteknir menn, ſendi hann þá aptr til fedra ſinna, edr frænda, (h) ſvo ſem hina er hann hafdi med peníngum útleyſt. Nú af því hann var fræknari (i) í orroſtum enn adrir lidsmenn, þá (k) giördu þeir lög til at hann ſkylldi hafa koſt-
grip

(a) öllum — ſkynſemd, *non extat in* A.
(b) Sterkr. A. (c) hugdiarfr. A. (d) örr at peníngum. A. (e) hann var ſvo milldr, at

versis, anteponeretur. Erat enim Thorvalldus *multi consilii vir, candore & prudentia omnibus conspicuus, corporis animiqve viribus firmus, peritus & acer prœliator, largus & liberalis pecuniæ, expertus (Regi) integra fide, & obseqvioso ministerio, omnibus gratiosus & amabilis; is enim ethnicus, supra modum ethnicorum, æqvitatem ostendit, ita ut totam prædæ partem, qvam in piratica sortiebatur, & egenis præberet, & in captivorum redemtionem conferret, multosqve calamitosos juvaret. Si bello vivos captos per sortem adipisceretur, remisit hos ad parentes suos & cognatos; haud secus illis fecit, qvos pecunia redemerat. Verum, qvoniam in prœliis fortitudine præstabat milites ceteros, hinc legem con-* A. C.

R 5 *stitue-*

at allt þat hlutskipti, er hann feck í hernadi &c. *Tamqve liberalis, ut* &c. (*omnibûs, qvæ intercedunt, neglectîs.*) A. (f) þurfandi mönnum. A. (g) *Hæc clausula abest ab.* A. (h) *Item hæc abest indidem.* (i) enn adrir menn, *alios homines.* A. (k) lögtóku þeir; *lege sanciverunt.* A.

A. C. grip af (l) hverri tekiu, enn hann neytti ſvo þeirrar (m) frumtekiu tignar, at hann kiöri ríkra manna ſonu, eda þá hluti adra, er þeim var (n) meſtar aptrſiár at er látit höfdu, enn hans felögum þótti (o) meſt fyri at (p) gefa upp, oc ſendi ſidan þeim er átt höfdu. Þar fyri elſkudu hann (q) jafnvel þeir ſem fyri ránum urdu af *Sveins* mönnum, oc vídfrægdu lof hans gódleika (r). Þadan af frelſti hann audvelldliga ſína menn, þó at gripnir væri af ſínum óvinum, oc eigi ſidr eitt ſinn ſiálfan *Svein* Konúng. Svo bar til einn tíma ſem *Sveinn* Konúngr heriadi á *Brettlandi*, (s) oc í fyrſtu vann hann ſigr, oc feck mikit herfáng. Enn er hann ſókti lángt á land upp frá ſkipum, þá kom í móti honum ſvo mikit riddaralid, at hann hafdi öngva vidtöku, (t) vard *Sveinn* Konúngr

(l) hveriu herfángi. A. (m) frumtignar, *eâ prærogativa.* A. (n) meſt eptirſiár, A. (o) minſt fyri, *promtisſimè.* A. (p) miſſa, *amiſerunt.* B. *Qvod autem eſt in textu*, at

ſtituebant, ut rem (qvandam) pretioſam, A. C. *de qvavis præda indiviſa ſumeret: ſed hujus præſumtionis primatu ſic uſus eſt, ut nobilium virorum filios, aut eas res alias, qvas ſpoliati maximè deſiderarunt, ſui vero conſortes ægerrime concesſerunt, elegerit, dominisqve reſtituerit. Igitur hominem amârunt vel illi, qvos* Sveinis *milites ſpoliabant, ejusqve bonitatem laudibus celebrarunt. Ab eo etiam tempore ſuos commilitones, qvamvis ab hoſte eſſent intercepti, facilè liberavit: nec minùs qvôdam tempore ipſum* Sveinem *Regem. Contigit aliqvando cum* Sveinn *in Bretlandia militaret, primòqve victor magnâ prædâ potitus eſſet, ut longius in terram ſurſum à navibus pergenti tanta eqvitum multitudo occurreret, cui excipiendæ prorſus impar erat. Vivus itaqve captus, & vinctus* Sveinn *Rex,*

at geſa upp, *poteſt & ad Thorvalldum, & ad homines ſpoliatos referri.* (q) ſva vel vinir ſem óvinir Sveins Konúngs, *tam amici qvam inimici Sveinis* &c. A.
(r) *Hæc periodus vacat in* A. (s) at hann ſókti lángt á land upp &c. A. (t) var — handtekinn. A.

A. C. úngr þá fánginn, (u) oc bundinn, oc kaſtad í fángelſi, oc med honum *Þórvalldr Kodrans*ſon, oc margir adrir göfugir menn oc mikils virdir. A næſta degi kom einn ríkr hertugi til myrkvaſtofunnar, med miklu lidi, at taka *Þórvalld* út af (x) henni, þvíat litlu ádr hafdi (y) ſami hertugi verit hertekinn af *Sveins* mönnum, enn *Þórvalldr* hafdi leyſtan hann, oc ſent friálſan heim aptr til födur ſins. Bad Hertuginn nú *Þórvalld* gánga út af myrkvaſtofunni, (z) oc fara friálſan á burtu. *Þórvalldr* ſór (a) um, at hann ſkylldi (b) fyri öngvan mun þadan líſs fara, nema *Sveinn* Konúngr væri leyſtr, oc allir hans menn. Hertuginn giördi þetta fyri hans ſkulld; þetta vottadi *Sveinn* Konúngr ſídar, þá er hann ſat at einni ágiætri veitſlu med tveimr Konúngum ödrum. Oc er ſendíngar komo inn, þá mællti einn

(u) oc ſvo Þórvalldr, oc margir adrir, oc ſettir í fángelſi — & *in cuſtodiam conditi.* A.

(x) díbliſſunni. A. (y) hann hertekit ſono

Rex, unà cum Thorvalldo Kodranis *filio,* A. C. *& multis aliis nobilibus, magnæqve dignitatis viris, in custodiam conjectus est. Die seqventi Dux qvidam potens magnô comitatu ad carcerem venit, ut* Thorvalldum *inde eximeret: nam paulo ante idem Dux à* Sveinis *exercitu præliô captus fuerat; at* Thorvalldus *eum solverat, liberumqve domum ad patrem remiserat. Nunc adeo Dux* Thorvalldum *jusfit egredi è carcere, & liberum discedere.* Thorvalldus *jurejurando negavit, se inde ullô pactô vivum abiturum, nisi* Sveinn *Rex, & omnes sui solverentur: qvod etiam Dux ejus gratiâ fecit. Hoc postea testatus est* Sveinn *Rex, in convivio qvodam celebri cum ducbus Regibus accumbens: nam cum intrò portarentur fercula, qvidam eorum, qvi erant satellitio*

sono þess sama Hertuga, leyst oc frelsad, oc sidan liduga heim sent til födr sins. *Thorvalldus vivos ceperat ejusdem Ducis filios, solverat vero & liberaverat, deindeqve liberos ad patrem remiserat.* B. (z) *Hæc absunt ab.* A. (a) *Voculam omitt.* A. (b) þadan ecki lífs fara. B.

A. C. einn dróttfeti, oc fegir, at eigi mundi fídan einn fkutull verda fvo vegliga fkipadr, fem þá er III fvo volldugir Konúngar fnæddu af einum difki. Þá fvarar *Sveinn* Konúngr brofandi, oc mælti, finná mun ec þann bóndafon útlendann, (c) at einn hefir med fer, (d) ef rett virdíng er á höfd, eigi minna göfugleik, enn vær (e) III Konúngar, eda í öngan ftad minni fæmd. Nú vard af þeffu gledi mikil í höllinni, oc fpurdu hlæandi allir hvar eda hverr þesfi madr væri, er hann fagdi fvo mikla frægd af. (f) Hann fvarar: þesfi madr fem ec tala her til, er fvo vitr fem fpökum Konúngi hæfir at vera, ftirkr oc öruggr fem hinn hugdiarfazti berferkr, fvo fidugr, oc

(c) fvo volldugan, *tam potentem* (*addit*) A.
(d) ef — á höfd, *non extat in* A. (e) allir, *omnes*, *add.* A. eda — fæmd, *omitt. Idem.*
(f) Kóngr fvarar: þat er Þórvalldr Kodranns-fon enn Islendfki, hann er fvo fpakr, fterkr, oc vinfæll, fem einum Konúngi byriar at vera. Segir þeim fídan hverfu hann vard fyrir hans vin-

litio præfecti, locutus negavit, ullam mensam in posterum tam illustri accubitu ornatam fore, quam hanc, ubi tres Reges tam potentes ex una patina cibum capiebant. Tum Sveinn *Rex subridens respondit his verbis: inveniam rustici extranei filium, qvi, si rectâ æstimatio adhibeatur, unus non minori gaudet claritate, nec ulla ex parte inferiori honore, qvam nos tres Reges simul. Hinc magna lætitia in coenaculo exorta, sciscitantibus cunctis cum risu, ubi aut qvis esset iste vir, de qvo tantas laudes prædicaret? Respondit ille: vir de qvo hæc loqvor, ita sapiens est, ut Regem sapientem esse decet, ita fortis & intrepidus, ut audacissimus athleta, eâ vitæ morumqve honestate* A. C.

vinfælldir af fángelsi leystr, sem fyrr er ritat. *Rex respondit: is est Thorvalldus Kodranis filius, Islandus, vir tam sapiens, fortis, & gratiosus, qvam Regem esse oportet, porro iis memorat, qvomodo ejus gratiæ gratiâ, e vinculis liberatus fuerat: qvod suprà scriptum est. (Tam compendiosè reliqva capitis exhibet)* A.

A. C. oc gódháttadr ſem hinn ſidugaſti ſpekíngr. Sagdi hann ſídan af *Þórvalldi* þennan atburd ſem nú var ritadr, er hann frelſti Konúnginn fyri ſina vinſælld, oc fyri marga ágiæta hluti oc loſſamliga.

III. Cap.

(g) Þeſſu næzt ſem *Þórvalldr* hafdi farit vída um lönd, tók hann trú retta, oc var ſkírdr af (h) *Saxlendſkum* Biſcupi, þeim er (i) *Fridrekr* het. Eptir þat bad hann *Fridrek* Biſcup med (k) öllu koſtgiæfi at fara med ſer til *Islands*, at predika Guds erendi, oc leita at ſnúa til Guds, födr hans oc módur, oc ödrum náfrændum hans.

981 Biſcup játadi því giarnan, oc fór med honum til *Islands*, oc greiddizt vel ferd þeirra. *Kodrann* tók vel ſyni ſínum, voro þeir hinn fyrſta vetr á *Giliá* med *Kodrani* vid XIIIda mann. Tók *Þórvalldr* þegar at

(g) Eptir þetta fór Þórvalldr vída — oc var hann um ſídir ſkírdr. *Poſtea Thorvalldus — perluſtravit, tandemqve baptizatus eſt.* A.

nestate (præditus), qvâ Philosophus opti- A. C.
mè moratus. Tum rem recens scriptam 980
de Thorvalldo *commemorabat, cum ille Regem, qva valebat gratiâ, multisqve præclaris ac divinis meritis, liberavit.*

Cap. III.

Postea Thorvalldus, *ubi terras passim perlustraverat, veram religionem amplexus est, & ab Episcopo* Saxone *baptizatus, qvi* Fridricus *vocabatur. Deinde omni studio oravit Episcopum, ut secum in* Islandiam *profectus, & verbi ibi divini factus præco, patrem ac matrem, & cæteros proxime sibi cognatos, ad Deum convertere tentaret. Episcopus lubenter* 981
annuit, Islandiam*qve cum eo petiit: atqve itineris cursu satis expedito usi sunt.* Kodrann *filium benignè amplexus est, apud qvem, in prædio* Giliá, *primam ab adventu hyemem cum XI. hominibus transegerunt. Statim* Thorvalldus *cognatis suis,*

(h) einum Saxverskum. A. (i) *Ita scribendum est ex consvetudine antiqvorum; non* Fridrich, *&* Fridrik, *qvod in Codd. est.* (k) allri kostgæfni. A.

A. C. at boda Guds erendi frændum sínum,
981 oc öllum þeim er komo at finna hann, því at Biscupi var ókunnig túnga landsmanna, oc sneruzt nockurir menn til rettrar trúar, fyri ord *Þórvallds*, á þeim vetri (l). Enn nú skal fyrst segia hvörsu hann leiddi til sanns átrúnadar födr sinn oc hans heimamenn (m). A nockurri hátíd þá *Fridrekr* Biscup framdi tídagiörd med sínum klerkum (n), var *Kodrann* nærstaddr, meirr sakir forvitni, enn þess hann ætladi ser at sinni at (o) sampyckiazt þeirra sidferdi. Enn er hann heyrdi klucku hliod oc fagran klerka söng, oc kendi sætan reykelsis ilm, enn sá Biscup vegligum skrúda skrýddan, oc alla þá er honum þiónudu vera klædda hvítum klædum (p), med biörtu yfirbragdi, oc þar med birti mikla um allt húsit af fögru vaxkerta liósi (q), oc adra þá

(l) *Præfatio hæc nulla extat in* A. (m) Svo bar til á einni stór hátíd, er Biscup &c. *Factum est magno quodam festo,* &c. A.

(n) oc

suis, & cæteris, qvi ad eum visendum A. C.
veniebant, dogmata divina coepit, an- 981
nunciare: gentis enim lingua vernacula Episcopo erat ignota; adeo ut nonnulli hac hyeme, per verba Thorvalldi, *ad veram fidem conversi sint. Cæterum hic anticipanda est narratio, qvo modo patrem suum, & ejus familiam, ad veram fidem adduxerit. Festô qvodam,* Fridricô *Episcopô, cum clericis suis, sacra celebrante,* Kodrann *affuit, magis curiositate ductus, qvam qvod eo tempore decreverat in eorum ritus consentire. Cum vero clangorem campanæ, & dulcem cantum clericorum audiret, svavem thuris odorem olfaceret, ipsum autem Episcopum, augusto habitu ornatum, omnesqve ejus ministros, vestibus albis vestitos, & lucis instar splendidos videret, nec non multam tota æde lucem, à claro cereorum lumine, & qvæ cetera ad ejus*

 festi

(n) oc gudligt embætti, & *divinum ministerium*; add. B. (o) samþyckia. B.
(p) *Hæc non agnoscit.* A. (q) oc — halldi, *desunt in* A.

A. C. þá hluti sem til heyrdu því hatídarhalldi, þá þócknuduzt honum allir þessir hlutir helldr vel. Enn á þeim sama degi kom hann at *Þórvalldi* syni sínum, oc mællti; Nú hefir ek sed, oc (r) nockut hugleitt, hversu (s) alvörusamliga þiónostò þer veitid gudi ydrum. Enn þó eptir því sem mer skilzt, ero (t) miök sundrlausir sidir vorir, því mer sýnizt (u) at Gud ydar muni glediaz af liósi því er vorir gudir hrædazt. Enn ef svo er sem ek (x) ætla, þá er þessi madr (y), sem þú kallar Biscup, spámadr þinn (z), því ek veit, at þú nemr af honum alla hluti, sem þú boder öllum af Guds þíns álfu. Enn ek á mer annan spámann þann, er mer veitir mikla nytsemd, hann segir mer fyrir marga óordna hluti, hann vardveitir kvikfe mitt, oc minnir mik á hveriu ek skal framfara, eda hvat ek skal varazt,

(r) heyrt, *audivi.* A. (s) alvörusama. A. (t) *Rectius*, mikit sundrleitir. A. (u) gudir

festi celebrationem pertinuere: hæ res A. C. *omnes majorem in modum homini placebant. Eâdem vero die gnatum suum* Thorvalldum *conveniens, ita locutus est: Vidi nunc, & nonnihil animum adverti, qvam sedulum cultum præstatis Deo vestro. Verum tamen, pro eo, qvod mihi intelligere licet, multum inter se discrepant religiones nostræ: nam qvod lumen Dii nostri formidant, eodem Deus vester mihi delectari videtur. Qvodsi res ita est, ut opinor, homo, qvem vocas episcopum, vates tuus est, discisqve ab eo, omnia qvæ omnibus, ex Dei tui parte, promulgas. At ego alium mihi habeo vatem, qvi magna in me confert commoda: is multa mihi prædicit futura; conservat pecus meum; & me monet, qvid faciendum, qvid fugiendum sit. Igitur in* eo

ir ydrir, *Dii vestri — videntur.* B.
(x) atla. B. (y) er þer kallir Biscup ydar, *qvem vocatis episcopum vestrum.* A.
(z) *Nihil horum adest in* A.

A. C. varazt, oc fyri því á ek mikil traûst undir honum, oc hefi ek hann dýrkad lánga æfi. Enn mispócknazt þú honum miög, oc ſvo ſpámadr þinn (a), oc ſidiferdi yckar, oc miök afletr hann mik at veita yckr nockura vidſæmíng, oc einna meſt at táka yckarn ſid. *Þórvalldr* (b) mællti: hvar byggir ſpámadr þinn. *Kodránn* ſvarar: her býr hann ſkamt frá bæ mínum, í einum miklum ſteini, oc þó vegligum. *Þórvalldr* ſpyrr: hverſu lengi hann hafi þar búit. *Kodrann* ſegir hann þar bygt hafa lánga æfi. Þá mún ek, ſegir *Þórvalldr*, ſetia her til máldaga med ockr, fadir, at (c) þú (d) kallar þinn ſpámann miög ſtirkvan, oc ſegir þik á honum hafa mikit trauſt, enn Biſcup, er þú kallar ſpámann (e) minn, er audgætligr, oc ecki aflmikill. Enn ef hann má, fyri krapt himna Guds, þeſſ

(a) *Hoc qvoqve deeſt ibid.* (b) ſpyrr, *rogat.* A. (c) þar þú. A. (d) kallir. B. *Qvæ lectio recta eſt, ſi pro* þá, *initio hujus*

eo magnam fiduciam habeo collocatam, A. C.
& (eum) longàm jam ætatèm colo. Tu autem illi oppidò displices, item vates tuus, cum cæremoniis vestris: is vehementer deterret me, ne ulla (vel minima) in re me vobis præbeam facilem, omnium vero maxime à vestra religione accipienda. Thorvalldo *interroganti, ubi habitaret vates ejus?* Kodrann *respondet: hìc habitat prope à villa mea, in grandi qvodam saxo, etiam ad speciem venerabili.* Thorvalldo *roganti, qvamdiu ibi habitaverit?* Kodrann *affirmat, habitasse eum ibi (longam) jam ætatèm.* *De hac itaqve re, inqvit* Thorvalldus, *pactum inter nos, mi pater, constituam: qvando tu qvidem vatem tuum perqvam validum esse prædicas, teqve vehementer in eo confidere affirmas; Episcopus autem, qvem meum vatem appellas, gracilis est, & parùm validus: qvodsi is per virtutem Dei*

 coele-

jus periodi, substituatur þó, *per Tmesin à particula* at, *eleganter separatum, & sic sensus erit: Tamen ego — pactum constituam, etsi tu vatem tuum* &c. (e) minn, *omitt.* B.

A. C. þeſſ er ver trúum á, reka burtu ſpámann þinn af ſínu ſtirkva herbergi; þá er rett at þú fyrilátir hann, oc ſnúizt til þeſſ ens ſtirkva Guds ſkapara þíns, ſem er at ſönnu Gud, oc einginn (f) ſtirkleikr má ſigra. Hann byggir í eýlífu lióſi, þángad leidir hann alla á ſik trúandi, oc trúliga þiónandi, at þeir liſi þar med honum í óumrædiligri ſælu fyri utan enda. Oc ef þú villt ſnúaz til hins háleita himna Kóngſins, þá (g) máttu ſkiótt ſkilia, at þesſi er þik aſletr á hann at trúa, er þinn fullkominn ſvikari; oc hann girnizt at draga þik med ſer frá eýlífu lióſi til óendanligra myrkra. Enn ef (h) ſýnizt ſem giöri hann þer nockura góda hluti, þá giörir hann þat allt til þeſſ, at hann megi því audvelldligar fá þik ſvikit, ef þú trúir hann þer gódann oc naudſynligann. *Kodrann* ſvarar, audſed er mer þat, at (i) ſundrleit er ſkilning (k) yckur

Bi-

(f) ſtirkleiki. A. (g) muntu ſcilia, *intelliges.* (h) þer,

coeleſtis, in qvem nos credimus, vatem A. C. *tuum firmo ſuo domicilio expellere valeat, juſtum erit, ut eo relicto, convertaris ad Deum illum potentem, creatorem tuum, qvi verè Deus eſt, qviqve nullo robore ſuperari poteſt: habitat autem lucem æternam, qvo ducit omnes credentes in ſe, & ſe fideliter colentes, ut ibi ſecum vivant, in beatitudine inenarrabili, nunqvam finienda. Qvodſi animum tuum vis adjungere ad ſummum illum regem coelorum, ſtatim poteris intelligere, eum, qvi te à fide in illum deterret, inſidias tibi vere ſtruere, cupientem te ſecum abſtrahere ab æterna luce ad tenebras infinitas. Qvodſi autem videatur qva in re tibi commoda facere, id omne eò facit, qvo te facilius decipere qveat, ſi eum benevolum tibi & neceſſarium credideris. Ad qvæ* Kodrann *reſpondet: haud difficulter animadverto, ſenſum tuum & Epiſcopi*

 ab

(h) Þer, *tibi*, add. A. (i) Sundrleitr — ſkilníngr. A. (k) yckar. A. yckur, *qvod in contextu exhibetur, foemininum eſt.*

A. C. Bifcups oc hans; oc eigi fidr fkil ek þat, at med kappi miklu (l) fylgia hvarirtveggiu finu máli, oc alla þá hluti fem þid fegit af honum, flíkt hit fama flytr hann af yckr. Enn hvat þarf her margt um ad tala, þesfi máldagi fem þú hefir (m) áleitt, mun prófa fannindi (n). *Þórvalldr* vard gladr vid rædu födr fins, oc fegir Bifcupi allan mála vöxt, oc famtal þeirra. A næzta degi eptir vígdi Bifcup vatn, fór fidan med bænum, oc pfálmaföng, oc dreifdi vatninu umhverfifs fteininn, oc fvo fteypti hann því ofan yfir at allr fteinninn vard (o) alvotr. Um nóttina eptir kom fpámadr *Kodrans* at honum í fvefni, med (p) döpru bragdi, oc fkiálftafullr fem af hrædflu, oc mællti til *Kodrans*, ílla hefir þú giört at þú bödft híngat mönnum þesfum, er á (q) fvikum fitia vit þik, fvo at þeir leita

(l) fylgir hverr. A. (m) áleidt. A. *Ellipfis eft, fupplenda*, ord áleitt ɔ: *cujus movifti men-*

ab illius esse diversum; nec minus intel- A. C. *ligo, utrosqve suam causam magno studio tueri: omnia nimirum qvæ de illo dicitis, itidem ille de vobis fert. Qvid autem verbis opus est? Conditio à te lata, veritatem probabit.* Thorvalldus *oratione patris lætatus, totius rei faciem aperuit Episcopo, suumqve & patris colloqvium. Proximâ post die Episcopus aqvam consecravit; deinde précibus & hymnorum cantu procedens, aqvam cum circa saxum sparsit, tum super id ita effudit, ut totum udum fieret. Seqventi nocte per somnum* Kodrani *vates apparuit, tristi vultu, & tremebundus tamqvam ex metu, sic eum allocutus: Fecisti malè, dum istos homines ad hospitium vocâsti, qvi ita insidiantur tibi, ut qværant me mea sede depellere; effuderunt enim aqvam ferventem super*

mentionem. (n) þín, *veritatem tuam, (seu, veracitatem).* A. (o) votr. A. (p) daprliga áſiónu, *nubilâ facie.* B. (q) ſujkrádum. A.

A. C. leita (r) at reka mik burt af búſtad mínum; þvíat þeir ſteyptu vellandi vatni yfir mitt herbergi, ſvo at börn mín þola (s) mikla kvöl af (t) dropum þeim er inn renna um þekiuna. Enn þó at ſlíkt ſkadi ſiálfan mik ecki miök, þá er allt ad einu (u) þúngt at heyra þyt ſmábarna, er þau æpa af bruna. Enn at morgni (x) komandi ſegir *Kodrann* ſyni ſínum (y) allt þetta. *Þórvalldr* gladdizt vid, oc (z) bad Biſcup, at hann ſkylldi framhallda (a) uppteknu efni. Biſcup fór til ſteinſins med ſína menn, oc giördi allt ſem hinn fyrra dag, oc bad (b) rækiliga almáttkan Gud, at hann ræki fiandann í burt, (c) oc leiddi manninn til hiálpar. A næztu nótt eptir (d) ſýndizt ſá flærdarfulli ſpámadr *Kodrani*, miök gagnſtædiligr hiá því, ſem fyrr var hann vanr at vera, oc birtazt

(r) vid. *add.* B. (s) ecki litla, *haud parvum.* B (t) þeim dropum brennandi — *candentibus.* B. (u) þángad, *ibi audire eſt* &c. A. (x) *Hanc vocem abjicit.* A. (y) þeſſa

per domum meam, adeo ut liberi mei A. C. *magnum patiantur cruciatum, ex guttis istis, quæ intrò per tectum manant. Verum tametsi talia non multum mihi ipsi noceant, nihilô tamen minus grave est audire ululatum parvulorum, ambustionis dolore ejulantium. Die proxime sequenti*, Kodrann *filio hæc omnia memoravit. Quibus gavisus* Thorvalldus, *Episcopum, ut incepto insisteret, orabat. Episcopus cum suis consortibus ad saxum se contulit, ac faciens omnia, quæ pridie, enixe oravit Deum omnipotentem, ut (malo) dæmone pulso, hominem ad salutem perduceret. Proximâ post nocte vates ille, fallaciarum plenus*, Kodrani *per somnum oblatus est, perquam diversus ab eo, qvi esse consveverat, aut*

(y) þessa alla hluti. B. (z) eggiadi, *hortabatur*. B. (a) uppteknum hætti, *in ceptæ rationi*. A. (b) almáttugan gud koſtgiæfiliga, — *diligenter*. B. (c) *Hæc non agnoscit*. A. (d) kom ſpámadr Kodrans næſta dockr oc ílliligr, oc mællti ſvo til &c. *venit propheta Kodranis, valde* &c. A *(omnibus interjectis omissis.)*

A. C. birtazt honum med biartri, oc blíd-ligri yfirſýn, oc ágiætliga búinn, enn nú var hann í ſvörtum oc herfiligum ſkinnaſtacki, döckr oc íllilígr í áſiónu, oc mællti ſvo til bónda med ſorgfullri oc ſkiálfandi rödd. Þesſir menn ſtunda (e) faſt á, at ræna báda ockr giædum oc nytſemdum, er þeir vilia ellta mik í burt af mini eginnligri erfd, enn ſvipta þik vizkuligri umhyggiu, oc framſýniligum forſpám. Nú giör þú ſvo mannliga, (f) oc rek þá í burtu, ſvo at vid þörfnunzt eigi allra gódra hluta fyri þeirra ódygd, þvíat alldri ſkal ek flýia, enn þó er þúngt at þola (g) þeirra (h) motgiördir oc óhægindi. Alla þeſſa hluti, oc marga adra er ſá fiandi hafdi talat fyri *Kodrani*, ſagdi hann ſyni ſínum um morguninn. Biſcup fór til (i) ſteins enn þridia dag, (k) med því móti ſem fyrr. Enn ſá (l) hinn íllgiarni

ſýndizt

(e) eptir, at ræna &c. A. (f) at þú rek &c. A. (g) lengr allar, *diutius tolerare omnes*

aut (saltem) Kodrani *apparere, scilicet* A, C. *serenâ & comi facie, amictuqve splendido, nunc atra & foeda mastruca indutus, faciem niger & truculentus, moestâqve voce ac tremulâ sic affatus colonum: Isti homines vehementer student nos ambos nostris bonis & commodis spoliare, dum me à proprio mihi hæredio fugare, te vero sagaci providentia, & providis vaticiniis (meis) privare student. Nunc tu te virum præbe, & hos ejice, ne ob eorum crimen omnibus bonis careamus. Sanè mihi certum est numqvam fugere, verum tamen grave horum injurias ac incommoda tolerare. Has omnes res, & multas alias, qvas iste cacodæmon apud* Kodranem *erat locutus, hic filio postera luce narrabat. Episcopus tertia die saxum, qvemadmodum prius, visitavit. Cæterum malignus ille nocte seqventi*

nes &c. B. (h) morgiördir oc, *omitt.* A. (i) steinsins. B. *minus eleganter.* (k) svo sem fyrr. A. (l) enn illi andi, *malus ille genius.* A.

A. C. ſýndizt bónda (m) nóttina eptir med hryggiligu yfirbragdi, oc (n) bar upp fyri hann þeſſ háttar kvein, med ſnöktandi röddu, oc ſegir ſvó. Þeſsi vondi ſvikari Kriſtinna manna Biſcup hefer affett mik allri minni eign, herbergi mínu hefer hann ſpillt, ſteypt yfir mik vellandi vatni, vætt klædi mín, oc ónýtt med öllu, enn mer oc mínu hyſki hefer hann veitt bótalauſan bana, hier med rekit mik naudigan lángt í burt í audn oc útlegd. Nú hliótum vid at ſkilia ſamviſt oc vinſeingi, oc giörizt þetta allt ſaman af einu ſaman dygdarleyſi þínu. Huxa þú um hedan af, hverinn þitt gótz mun vardveitazt, oc fara, ſvo dyggiliga ſem ek hefi hingad til vardveitt. Þú kallazt madr rettlátr oc trúlyndr, enn þú hefir (o) umbúnad ſllu gott. Þá ſvarar *Kodrann:* ek hefi (p) þik dýrkad ſvo ſem nytſamligan, oc (q) ſterkan

(m) um nóttina í þridia ſinn, *eâ nocte tertium.* B. (n) mælti; *ſeqq. excluſis.* A. (o) laun-

at

qventi apparuit colono, vultu moestissimo, hujusmodi qverelam, voce singultiente, coram eo effundens, his verbis: malus ille impostor, christianorum episcopus, omnibus me fortunis meis deposuit; domum meam violavit; aqvâ ferventi in me effusa, vestes meas madefecit, & prorsus inutiles reddidit; mihi meæqve familiæ cladem irreparabilem attulit; ad hoc nolentem me in remotissimam solitudinem & exilium pepulit. Nunc dissolvamus, necesse est, consvetudinem atqve amicitiam; hæc autem omnia fiunt unicè ex tua perfidia. Vide in posterum, qvomodo res tua servabitur, & qva ratione ei consuletur, pro ea fidelitate, qva ego eam huc usqve servavi. Justus homo & fidelis perhiberis, at bonum malô rependisti. Tum Kodrann *respondit: Te ut utilem mihi Deum* A. C.

at mer ſllu gott, *mibi* &c. (p) híngat til, *huc usqve. add.* B. (q) ſtirkvan. B.

A. C. ſterkan Gud, medan ek var óvitandi ens ſanna; enn nú med því ek hefi reynt þik flærdarfullann, oc miök (r) ómegnann, þá er mer (s) nú rett, oc fyri utan allan glæp, at fyriláta þik, oc flýia undir ſkiól þeſſ Guds, ſem miklu er (t) betri oc ſterkari enn þú. Vid þetta ſkilldu þeir (u) med ſtygd, enn öngum blídſkap (x). Því næzt var *Kodrann* ſkírdr (y), oc kona hans *Járngerdur*, oc adrir heimamenn, utan *Ormr* (3) ſon hans villdi eigi ſkírazt láta í þat ſinn.

IV. Cap.

982 Um vorit eptir fóro þeir Biſcup oc *Þórvalldr* veſtr til *Vídidals* med lid ſitt, oc ſettu bú (z) at *Lækiamóti*, oc biuggu þar IIII[a] vetur, oc fóro á þeim tíma vída um *Island*, at predika Guds

(r) ómátkan, A. (s) rett at fyrileyta þik, *forte pro* fyrirlita, *aſpernari*. A. (t) ſtirkvari enn þú, B. (u) *Hæc in* A. *non extant*.

(x) at

Deum & potentem colui, dum veri eram inſciens: Nunc autem, cum te fallaciſſimum, ac valde impotentem, expertus ſum, fas mihi, & extra omne crimen eſt, te relicto, ad præſidium Dei illius, qvi te multo melior & potentior eſt, confugere. Ita, cum offenſione mutua, nulla autem gratia ſeparabantur. Poſtea Kodrann *baptizatus eſt, nec non uxor ejus* Járngerda, *cæteraqve familia; niſi qvod filius ejus* Ormus *hac vice baptizari noluit.* A. C.

Cap. IV.

Vere ſeqventi Epiſcopus & Thorvalldus *cum ſuo comitatu migrârunt in* Vididalum *occidentem verſus, & habitaculum ſibi in villa* Lækiamoti *conſtituerunt, ubi habitârunt IV hyemes, qvo tempore* Islandiam *paſſim peragravêre,* 982

 verbum

(x) at morgni, *ſeqventi luce.* A. (y) kona hâns oc heimamenn. A. (z) ſamánn *add.* A.

(3) Vid. *Kriſtniſaga* pag. 12. *Finni Johannæi* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. p. 43.

A. C. 982 Guds ord. A (a) þeim fyrſtu miſſerum er þeir biuggu á *Lækiamóti* (4) bad *Þórvalldr* til handa ſer kono þeirrar er *Vigdís* het, dótter *Oláfs* frá *Haukagili* í *Vatnsdal.* Enn er þeir Biſcup, oc *Þórvalldr* komo til (b) brullaupſins, var þar (c) fiölldi fyrir bodsmanna heidinna. Þar var mikill ſkáli (d) ſem þá var ſidr til, oc fell einn litill (e) beckr um þverann ſkálann, oc buit um vel. Enn hvörigir villdu ödrum ſamneyta Chriſtnir menn oc heidnir; þá (f) var þat ráds tekit, at tialldad var um þverann ſkálann (g) í milli þeirra þar ſem lækrinn (h) fell; ſkylldi Biſcup vera fram í (i) ſkálanum med Kriſtna menn, enn heidíngiar fyri innan tialldit. At (k) þeſſu bodi

(a) þeſſum vetri bad Þórv: *hac hyeme* &c. A. (b) veizlunnar, *convivium.* B. (c) fyrir fiölldi heidinna manna — *hominum ethnicorum.* A. (d) *Hæc non occurrunt in* A. (e) lækr. A. (f) vard þat rád tekit B. (g) á millum. B. (h) var, B. (i) *In* A.

verbum Dei prædicantes. Anno primo habitationis in Lækiamoti Thorvaldus *uxorem ſibi petiit* Vigdiſam, *filiam* Olavi *de* Haukagili, *in* Vatnsdalo. *Qvò cum veniret, una cum Epiſcopo, ad nuptias celebrandas, magna ibi præſto fuit convivarum ethnicorum turba. Erat ibi magnum coenaculum, ex ejus ætatis conſvetudine, per qvod transverſum modicus cadebat rivus* (*), *apparatu omni rite exornatum. Cæterum ad eandem menſam convivæ ſedere nolebant, Chriſtiani & ethnici. Qvare id captum eſt conſilii, ut velô, per transverſum coenaculum, qvà rivus cadebat, inter eos ſuſpenſô, Epiſcopus & Chriſtiani in anteriori coenaculo, ethnici autem intra velum conſtituerentur. Huic convivio, inter cæteros* A. C. 982

A. *videtur eſſe* Skálann, *nempe per Antiptoſin, freqventatam antiqvis.* (k) Því ſama brúdkaupi. B.

(4) Vid. ibid. pag.

(*) Si ita capias, Hyſterologia eſt. Verum poteſt etiam de rivo ſermo eſſe, & verti, *alveô apte inſtructô*, vel *ductu concinnô*.

A. C. bodi voro med ödrum heidnum mönnum II. brædur, hinir römmuſtu berſërkir, oc miök fiölkunnigir, oc hetu (l) bádir *Haukar* (m). Enn af því at þeir ſtódo med öllu afli á möti rettri trú, oc koſtgæfdu at eyda kriſtiligu ſidferdi, þá (n) bádu þeir Biſcup, ef hann hefdi þoran til eda nockurt trauſt á Gudi ſinum, at hann ſkylldi reyna vit þá íþróttir, þær ſem þeir voro vanir at fremia, at vada logandi elld med berum fótum, eda láta fallazt á vopn, ſvo þá ſkadadi ecki. Biſcup, treyſtandi á Guds miſkun, neitadi eigi þeſſu. Voro þá giörvir elldar ſtórir eptir endilaungum ſkálanum; ſem í þann tíma var títt at drecka öl vid elld. Biſcup ſkrýddizt öllum Biſcups ſkrúda, oc vígdi vatn, geck þá at elldinum (o) med mítur á höfdi (p), oc bagal í hendi; hann vígdi

(l) hyörtveggi. B. (m) þeir ſtódo einna meſt í móti trúnni, þeir bádu Biſcup &c. *omnium maxi-*

ros ethnicos, intererant fratres duo, immanisſimi Berſerki, & artium magicarum oppidò periti, cui Haukus *utriqve erat nomen. Hi, omnibus viribus veræ fidei adverſantes, & Chriſtianam diſciplinam abolere ſtudentes, poſtulârunt ab Epiſcopo, modò animum virilem, aut fiduciæ qvicqvam in Deo ſuo haberet, ut artibus ſecum experiretur, qvas ſoliti erant exercere, ignem videlicet flagrantem nudis pedibus transire, aut gladiis incumbere, ulla absqve noxa. Epiſcopus divinâ benevolentiâ fretus rem non detrectavit. Tum accenſi ſunt ignes ingentes, per totam, qva patuit, coenaculi longitudinem, qvemadmodum ea tempeſtate ſolenne erat ad ignem potare. Epiſcopus omni ornatu epiſcopali cum ſe induerat, aqvam conſecravit, qvo facto, adiit ignem, tiaram capite, lituum* A. C.

maximæ fidei adverſantur &c. A. (n) búdu Biſcupi, *conditionem tulerunt Epiſcopo.* B. (o) ſvo búinn, hafdi mýtr &c. *eo habitu* &c. B. (p) enn. A.

A. C. vígdi elldinn, oc dreifdi vatninu yfir. Því næzt gengu inn þessir II. berserkir greniandi (q) grimmliga, oc (r) bíta í skialldar rendurnar, oc höfdu ber sverd í höndum, oc ætludu at vada elldinn. Enn þá bar skiótara at fram, enn (s) þá vardi, oc drápu fótum (t), í elldstockana, svo at þeir fellu bádir áfram, enn elldinn lagdi at þeim (u) öllumeginn, oc brendi þá (x) á lítilli stundu, med svo mikilli ákefd, at þeir voro þadan daudir dregnir, þeir voro færdir upp med gilinu, oc grafnir þar, því heitir (y) þat *Haukagil*. *Fridrekr* Biscup giördi fyri ser krossmark, geck svo á elldinn midian, oc svo fram eptir (z) endilongum (a) elldinum, enn logann lagdi tvo vega frá honum, sem vindr blesi, oc því sídr kenndi hann (b) mein-

(q) *Hac voce caret.* A. (r) nögudu, *arrodentes.* A. (s) ætludu. B. (t) vid. *offendebant ad fustes.* A. (u) *particulam non agnoscit.* A. (x) ad lítilli &c. *brevi.*

tuum manu gestans, ignemqve cum con- A. C. *secraverat aqva aspersit. Deinceps duo illi Berserki intrârunt, truculentùm vociferantes, oras clypeorum mordentes, gestantesqve manibus nudos enses, vadere per ignem parati. Cæterum cum opinione citius ignem ingrederentur, pedes impegerunt fustibus atqve truncis, qvibus ignis alebatur, adeo ut ambo proni caderent, qvos flamma undiqve cingens, tantâ vi, horæ momentô sæviit, ut mortui inde extraherentur. Corpora eorum elata, juxta præruptas ibi amnis fauces sunt humata; qvare istæ fauces (jam) vocantur* Haukagil. Fridricus *Episcopus signo sanctæ Crucis cum se præmuniverat, medium ingressus ignem, per totam processit ignis longitudinem, flammâ ab utraqve parte fugiente, qvasi ventô actâ: adeoqve ipse non sentiit*

 noxium

brevi. A. (y) Þar sídan, *exinde.* A. (z) midium, oc &c. *mediam. add.* B. (a) *vocabulum abjicit.* A. (b) meins af elldinum, *incommodum ignis.* A.

A. C. meinſamligs hita af elldinum, at eigi (c) ſvidnudu hinar minnztu treſiur á ſkrúda hans; ſneruzt þá margir til Guds, er ſáu þetta háleita (d) ſtórtákn (e). Þennan atburd ſagdi *Gunnlaugr* múnkr, at hann heyrdi ſegia ſannordan mann *Glúm Þórgils*ſon, enn *Glúmr* hafdi numit þetta at manni er het *Arnórr Arndíſar*ſon. *Oláfr* at *Haukagili* giördi ſídan kyrkiu á bæ ſínum, enn *Þórvalldr* feck honum vidinn til.

V. Cap.

(f) Eptir þetta lögdu þeir Bíſcup, oc *Þórvalldr* mikla ſtund á at leida ſem fleſta (g) til Guds (h), eigi at eins þar í ſveitum, helldr fóro þeir

vída

(c) med nockuru móti, *ullo pacto. add.* B.

(d) Kraptaverk. A. (e) *Has omnes auctoritates ignorat.* A. (f) Þeir Biſcup oc Þórvalldr lögdu alla áſtundan med hinni

meſtu

noxium ignis ardorem, ut ne minima A. C. *qvidem filamenta vestimentorum ejus adusta fuerint. Multi tum ad Deum convertebantur, hoc coelesti miraculo viso. Hanc rem testatus est* Gunnlögus *monachus, se præsente, narrasse hominem veracem,* Glumum Thorgilsis *filium:* Glumus *autem didicerat ex homine, qvi* Arnorr Arndisæ *filius vocabatur. Deinde* Olavus *ad* Haukagilum *ædem sacram in prædio suo ædificavit, materiam autem ei* Thorvalldus *suppeditavit.*

Cap. V.

Posthæc Episcopus & Thorvalldus *multum in id studii atqve operæ conferebant, ut qvam plurimos ad Deum ducerent, non modò per vicinos tractus, verum etiam*

mestu kostgiæfni at leida &c. *Omne studium & summam curam in id adhibebant, ut* &c. B. (g) menn, *mortales. add.* B. (h) kinningar, *ad notitiam Dei add.* B. EIGI — ORD GUDS *absunt ab.* A.

A. C. vída um *Island* at boda Guds ord (i); þeir komo veſtr til *Hvamms* í *Breidafiardar* dölum um alþíng (k). *Þórarinn* bóndi var eigi heima, enn *Fridgerdur* (l) húsfreýia, dóttir *Þórdar* frá *Höfda*, tók vel vit þeim í fyrſtu. *Þórvalldr* (m) taladi trú fyri mönnum, enn *Fridgerdur* blótadi inni á medan, oc heyrdi hvört þeirra annars ord (n). *Fridgerdur* ſvaradi ordum *Þórvallds* fátt oc ílla, enn *Skeggi* ſon þeirra *Þórarins* hafdi (o) í ſpotti ord *Þórvallds* (p); þar um orti *Þórvalldr* víſu þeſſa.

Fór ek med dóm (q) enn dýra.
Dreingr hlýddi mer einginn,
Gátum hríngs frá hreyti
Hródr varliga gódan,

Enn

(i) Um ſumarit, um alþíngiſs tíma, komo þeir *cet. Ea æſtate, tempore comitiorum cet.* A. (k) *Nomen viri ignorat*, A. *hic & infra.* (l) *Hoc vocabulum non eſt in* B. (m) taldi, B. *contractè verbo eodem uſus.* (n) A. *non habet verbulum de reſponſo matronæ: verum cavillationem pueri poſt verſum*

etiam latè circumeuntes Islandiam *ad* A. C. *verbum Dei promulgandum. Venerunt ad* Hvammum, *prædium* Islandiæ *occidentalis, situm in* Breidafiardardalis, *tempore comitiorum. Dominus prædii* Thorarinn *domi non erat:* Fridgerda *vero materfamilias*, Thordi *de* Höfdio *gnata, liberaliter eos primum excepit.* Thorvalldo *præsentes de Christiana religione amplectenda alloqvente*, Fridgerda *in interiori ædium parte interim sacrificabat, alterqve alterius verba audiebat: Et illa qvidem ad dicta* Thorvalldi *pauca & mala (verba) reposuit; at* Skeggius, *filius ipsius ex* Thorarine, *dicta* Thorvalldi *ludum fecit jocumqve. Qvam rem* Thorvalldus *hoc carmine complexus est.*

Rem divinam tractavi;
Hominum nemo auscultavit mihi:
Adepti sumus ab homine
Famam minus honestam.

Cæte-

versum demum memorat. (o) Þetta allt i ſpotti, *hæc omnia, verba sc. Thorvalldi, & forsan etiam matris idola adorantis.* A. (p) Þá quad Þórvalldr víſu þeſſa, — *hoc cecinit carmen.* (q) hinn, B.

A. C. Enn med öngva (r) ſvinnu
Alldin (s) rýgur vid ſkálldi
Þá greipi Gud gydiu.
Gall af heidnum ſtalli.

Ecki (t) er peſſ getid at nockrir menn kriſtnuduzt í Veſtfirdínga fiórdúngi af þeirra ordum, enn nordr í ſveitum (u) er þeir fóro þar yfir kriſtnuduzt nockrir göfugir menn: *Önundr* í *Reykiadal* ſon (x) *Þórkels Greniadar* ſonar, oc *Hlenni* (y) úr *Saurbæ* í *Eyiafirdi*, oc *Þórvalldr* í *Aſi* (z) vid *Hialltadal*. Bródir *Þorvallds* het (a) *Arngeirr*, enn annarr *Þórdr*, hann var ſon *Spakbödvars* (b) *Öndolfs*ſonar landnámamanns (c), er bió í *Vidvík*. Þesſir oc enn fleiri menn urdu fullkomliga Kriſtnír í Nordlendínga

(r) ſinnu, i. e. *demens*, vel, *nihil prorſus attendens*, *utrôqve enim môdo hæc capere licet*. A. (s) rígur. A. (t) kriſtnuduzt menn í Veſtfirdi fiórd. *Nulli homines Chriſtiani facti ſunt* &c. A. (u) tóko margir göfugir menn retta trú, *multi — veram fidem amplexi ſunt*. A. (x) Þórgils.

Cæterum sine omni decoro A. C.
Mulier vetula Poëtæ,
(Eam sacrificulam Deus malis plectat!)
Ab ethnico pulvinari occlamitavit.

Traditum non est, ullos qvadrantis occidentalis incolas eorum svasu Christianos esse factos. Verum in Parte septentrionali, ubi eam peragrabant, nobiles aliqvot viri Christo nomen dedere: (utpote.) Önundus *in* Reykiadalo *(thermarum valle)*; Hlennius *de* Saurbæ *in* Eyiafiördo, & Thorvalldus *in* Aso *(prædio) apud* Hialltadalum. *Fratrum* Thorvalldi *alter vocabatur* Arngeirr, *alter autem* Thordus. Thorvalldus *filius erat* Spakbödvaris (Bödvaris *sapientis*), *filii* Öndolfi, *unius è primis* Islandiæ *occupatoribus*, *qvi prædium* Vidvikam *(recessum lignorum mariti-*

gils. A. (y) í Saurbæ. (z) í Hiallradal, *in Hialltadalo.* A. (a) Asgeirr. A. *ex lapsu scribæ.* (b) Öndorssonar. A. *omissó* LANDNAMAMANNS. *De hoc viro vide* Landnamabók p. 216. *qvæ sine dubio genuinum ejus nomen exhibet.* (c) oc bió. A. *qvasi de Thordo sermo sit.*

A. C. lendínga fiórdúngi. Enn (d) þeir voro margir þó at þá (e) leti eigi ſkírazt at ſinni (f), at trúdu Kriſti, oc fyriletu goda blót, oc allan heidinn ſid, oc villdu eigi giallda hoftolla. Fyri þat reidduzt heidíngiar *Fridreki* Biſcupi, oc lögdu fiandſkap á alla þá er honum ſamþycktu (g). *Þórvardr Spakbödvars*ſon let giöra kyrkiu á bæ ſinum í *Aſi*, oc (h) hafdi med ſer Preſt (i) er Biſcup hafdi fengit honum (k) oc let hann ſýngía ſer tídir, oc veita gudliga þiónuſtu. Víd þat vard (l) miöc reidr ſon *Þórvalldz Refs*ſonar frá *Bardi* í *Fliótum*, ſá het *Klauſi*,

(d) þó voro þeir margir at eigi letu þá ſkírazt. *Multi tamen erant, qvi ſe tum non fecerunt baptizari.* A. (e) *Ita corrigendum: nam* LETU, *qvod habet.* B. *in conſtructionem peccat.* (f) enn fyriletu ſamt heidinn ſid oc ſkurdgoda villu, oc trúdu á Chriſtum. *Sed nihilominus omiſerunt ritum gentilem, & Deorum ſculptilium errores, atqve in Chriſtum crediderunt* A. (g) *Ita mutatum viri nomen nunc, & ſicubi*

ritimum) habitaverat. Hi, & plures etiam viri, in parte boreali, toti Christiani facti sunt. Multi vero erant, qvi, tametsi ea vice non sinerent se baptizari, Christum tamen credebant, cultuqve idolorum ac omni gentili ritu derelicto, fanis tributa pendere detrectabant. Eapropter ethnici ira in Fridricum *episcopum incensi, hostilibus odiis prosequebantur omnes, qvi illi consentiebant.* Thorvardus Spakbödvaris *filius templum condi curavit, in* Aso *prædio suo, habuitqve domi suæ sacerdotem, ab Episcopo datum; hunc sacra sibi canere, ac divinum officium administrare fecit. Hac re vehementer indignatus filius* Thorvalldi Ressonii *de* Bardo (*margine telluris*) *in pago* Fliotum, A. C.

sicubi in seqq. occurrit, Libri exhibent; cum qvibus facit Christnisaga. *At in* Ol. s. Tryggvason. *Edit. Isl. scribitur constanter* ÞORVALLDR. *Qvis dicat, utrum rectius.* (h) hefr. A. (i) ENN BISCUP — HONUM, *omitt.* A. (k) at sýngia ser tídir, oc veita honum gudliga &c. B. (l) reidr Klausi son Þórvälldz &c. A.

A. C. *Klaufi*, hann var mikilsháttar madr, hann fór til fundar vit brædur *Þórvardz*, *Arngeir* oc *Þórd*, þess erendiss, at hann baud þeim (m) kost á, hvart þeir villdi helldr drepa prestinn, eda brenna kyrkiuna. *Arngeir* svarar: let ek þik þess oc (n) hvern annan minn vin, at drepa prestinn, Því at *Þórvardr* bródir minn hefer (o) grimmliga hefnt smærri (p) mótgiörda, enn ek (q) get at honum þiki þessi; enn hins vil ek eggia at þú brennir kyrkiuna. Ecki villdi *Þórdr* (r) sampickia þeim at þessu rádi. Litlu sídar fór *Klaufi* til um nótt (s) vid Xda mann at brenna kyrkiuna. Enn er þeir (t) gengu í kyrkiugardinn, kendu þeir ákafligan hita, oc sáu mikil gneista flug (u) í gegnum glugga kyrkiunnar. Fóro þeir burt (x) vid þat at

(m) II. kosti, *duas conditiones*. A. (n) svo hvern minn vin. A. (o) fyrri, *prius*, *inferit*. A. (p) meingiörda, *injurias*. A. (q) hygg at honum muni þessi þikia. B. (r) sam-

Fliotum, Klaufius *nomine*, *vir haud ig-* A. C.
nobilis, *fratres* Thorvardi Arngeirem *&* Thordum *adiit*, *id ferens negotii*, *ut optionem iis offerret*, *utrum ſacerdotem interficere*, *an templum cremare mallent*. *Cui* Arngeirr *ita reſpondet: dehortor te & alium qvemlibet*, *mihi amicum*, *à nece ſacerdotis: nam frater meus* Thorvardus *atrociter ultus eſt minores offenſas*, *qvam hanc*, *opinor*, *eſſe exiſtimabit: alteram rem hortor*, *ut cremes templum.* Thordus *in hoc eorum conſilium noluit conſentire.* Paulo *poſt* Klaufius, *IX hominibus comitatus*, *ad templum incendendum profectus eſt. Qvi intrantes coemeterium*, *vehementem calorem ſentiebant*, *crebrasqve ſcintillas emicare ex templi feneſtris obſervabant; qvare diſceſſere*, *qvod totum templum iis conflagrare*

(r) ſamþyckiazt þeim, *iis conſentire.* A.
(s) at brenna kyrkiuna vid Xda mann. B.
(t) nálguduzt oc, *qvó cum appropinqvarent*, *& cet. add.* B. (u) út í glugg, &c. *feneſtram verſus.* A. (x) med þat er þeim þótti *cet.* A.

A. C. at þeim þótti kyrkian full af elldi (y). Annan tíma fór *Arngeirr* (z) til med marga menn, oc ætladi at brenna þessa sömu kyrkiu. Enn er þeir höfdu (a) brotid upp kyrkiuna, ætladi hann at tendra elld á gólfinu (b) vid þurran (c) fiallhrapa (d). Enn þvíat eigi logadı svo skiótt sem hann villdi, þá lagdizt hann (e) innar yfir þröskölldinn, oc ætladi at blása at (f), er glódin var nóg, enn eigi villdi festa í vidnum. Þá kom ör, oc stód föst í kyrkiu gólfinu, rett vid höfud honum, oc þegar kom önnur (g), sú nísti klædi hans vid gólfit, svo at örin flaug milli sídu hans, oc skyrtunnar er hann var í. Hann hlióp (h) þá upp hart, oc mællti, (i) flaug þessi ör svo (k) nær sídu minni, at ek em eigi rádinn (l) at bída her hinnar

þridiu.

(y) vera mundi, *adjicit.* B. (z) vid marga. A. *omisso* TIL. (a) upp brotid. A. (b) med þurran. A. (c) fialldrapa. B. (d) enn

flagrare videbatur. Alio tempore Arngeirr, *freqventi comitatu instructus, idem hoc templum combusturus adiit. Effractis foribus, volebat ignem in pavimento accendere, admoto arido frutice; qvi (frutex) cum tardius ignem conciperet, qvam ardor hominis ferebat, super limen introrsum procubuit, flatu vivos carbones in flammam daturus, qvorum abunde aderat; ast sarmenta (ignem) non concipiebant. Eodem momento venit sagitta, qvæ templi pavimento, juxta caput ejus, infixa stetit; hanc mox altera secuta, latusqve hominis, & indusium, qvo indutus erat, interlapsa, vestimenta ejus ad pavimentum fixit. Ille subitò exsiliens, tam prope, inqvit, latus meum hæc sagitta volavit, ut tertiam hoc locô exspectare, mibi consultum* A. C.

 non

(d) enn er. A. (e) inn. B. (f) Því glódin &c. B. (g) Ór, *add.* A. (h) Þegar upp, oc mællti, *simul* &c. A. (i) ſvo flaug Þesſi örin. B. (k) næri. B. (l) í at bída hinnar Þridiu. B.

A. C. þridiu. Nú hlífdi Gud ſvo húſi ſinu (m), at *Arngeirr* fór ſvo búinn burtu med ſína menn; oc leitudu eigi heidíngiar optar at brenna þá kyrkiu (n). Hún var giör XVI. árum ádur enn Kriſtni var lögtekin á *Islandi* (o).

VI. Cap.

Eitt ſumar á alþíngi (p) taldi *Þórvalldr Kodrans*ſon trú opinberliga eptir bæn Biſcups fyri öllum lýd. Enn er hann hafdi framborit med mikilli ſnilld mörg oc ſönn ſtórmerki almáttugs Guds, þá ſvarar fyrſt kynſtórr madr (q), oc göfigr, þó heidinn væri oc grimmr, *Hedinn* frá *Svalbardi* á *Eyiafiardarſtrönd* (r) ſon Þór-

(m) fór Arngeirr á burtu &c. *Arngeir diſceſſit.* B. (n) þeſſi kyrkia var giör. B. (o) enn hún ſtód, ſvo ecki var atgiört, *cæterum ſtetit ita ut nihil reſarciretur, add.* B. *nullius lacunæ veſtigio apparente. Sed manifeſtum eſt, aliqvid deeſſe, qvod ſupplet* Chriſtniſaga,

non ducam. Ita Deus domum suam servavit, ut Arngeirr, *cum sua cohorte, re irritâ discesserit. Neqve sæpius tentarunt ethnici istud templum cremare. Ædificatum id templum erat annis XVI ante religionem Christianam legibus in* Islandia *receptam.* A. C.

Cap. VI.

Æstate aliqva Thorvalldus Kodranis *filius, rogatu Episcopi, religionem christianam publice in Comitiis coram omni populo prædicavit. Magna autem eloqventia, multa & vera magnalia Dei omnipotentis cum exposuerat, primus omnium ei respondit vir nobilis & clarus, qvamqvam ethnicus & ferus, (nomine)* Hedinn *de* Svalbardo *in* Eyiafiardarströnda,

U 4 *filius*

nisaga. *cap.* III. *ult.* (p) taladi þórv. — eptir bæn Biscups opinberliga trú fyri &c. A. (q) oc heidinn. A. *abjectis cæteris.* (r) *Stirpem Hedinis ignorat.* A. *Cæterum de illa cum nostro consentit* Landnámabok, *Part.* III. *cap.* 17. *Sect. ult.*

A. C. *Þórbiarnar Skaga*ſonar, *Skapta*ſonar. *Hedinn* átti (s) *Ragnheidi* ſtiúpdóttur oc bródrdóttur *Eyiolfs Valgerdar*ſonar. *Hedinn* mællti margt illt vit *Þórvalld*, oc gudlaſtadi miök (t) í móti heilagri trú, oc ſvo gat hann (u) med ſinni íllgirnd umtalid fyri fólkinu, at einginn madr lagdi trúnat á þat er *Þórvalldr* (x) hafdi ſagt, helldr (y) tók þadan af ſvó miöc at vaxa íllviliaſöm áſókn, oc hatur heidinna manna vit þá *Þórvalld* oc Biſcup, at þeir gáfu ſkálldum (z) kaup til at yrkia níd um þá, þar er þetta í (a) eitt.

Hefer börn borit
Biſcup níu.
Þeirra er (b) allra
Þórvalldr fadir.

Fyri þat drap *Þórvalldr* tvo þá er ort höfdu kvædit; enn Biſcup þoldi allar

(s) Ragneidi. B. (t) *Hæc non extant in* A. (u) MED ſ. ILLGIRND *abſunt indidem.* (x) ſagdi. A. (y) óx þadan ſvo mikid íllvilie heidíngia vit þá Biſcup oc Þórvalld — *male-*

filius Thorbiörni, *filii* Skagii, *filii* Skaptii: *qvi* Hedinn *habebat conjugem* Ragnheidam, Eyiolfi Valgerdæ *filii privignam & ex fratre neptim. Hic* Hedinn *multa convitia jactabat in* Thorvalldum, *& multis verbis sanctam fidem blasphemabat; fecitqve id impiâ suâ oratione apud populum, ut nemo omnium dictis* Thorvalldi *fidem tribueret: contra ab eo usqve tempore crevit adeo malitiosa insectatio & odium ethnicorum adversus* Thorvalldum *& Episcopum, ut data mercede poëtas subornarint, ad carmen in eorum opprobrium componendum, qvod inter alia hoc habet:* A. C.

Suscepit filios
Episcopus novem:
Eorum est omnium
Pater Thorvalldus.

Ea de causa Thorvalldus *duos occidit, qvi carminis istius fuerant auctores. Episcopus*

malevolentia Ethnicorum &c. A. (z) fe, *pecunia*. A. (a) *vocem hanc non habet*. B. (b) Þórvalldr allra fadir. A. *qvod in adliterationem peccat.*

A. C. allar meingiördir med hinni meſtu hógværd. Enn er *Þórvalldr* hafdi drepit ſkålldin, fór hann til Biſcups, at ſegia honum hvat hann (c) hefdi giört. Biſcup ſá á bók, oc ſat inni, oc ádr *Þórvalldr* (d) geck inn, komo II. blóddropar á bókina fyri Biſcup, ſkildi Biſcup at þetta var nockur vísbendíng. Enn er *Þórvalldr* kom inn til hans, mællti Biſcup: annad hvört hefer þú (e) nú framit manndráp, ella (f) hefir þú þat í hug þer; *Þórvalldr* ſegir honum þá, hvat hann hafdi giört. Biſcup mællti (g), því giördir þú ſvo? *Þórvalldr* ſvarar (h), því ek þoldi ecki at þeir kölludu ockr raga. Biſcup mællti, þat var lítil þolraún, þó at þeir lýgi at þú ættir börn, enn þú (i) hefndir fyri ord þeirra á verra veg, þvíat vel (k) mætti ek bera börn þín, þó at þú ættir

(c) hefr giört. A. (d) kominn. B. (e) NU *deeſt in* B. (f) þú hefr þat &c. A. (g) hví förſtu ſvo med, *cur hac agendi ratione*

ſcopus autem omnes has injurias ſumma æqvanimitate pertulit. Cæterum occiſis Poëtis, Thorvalldus *contulit ſe ad Epiſcopum, rem geſtam ei narraturus. Domi erat Epiſcopus (forte) librum qvendam legens, in qvem, anteqvam ingrederetur* Thorvalldus, *duæ guttæ ſangvinis decidebant coram Epiſcopo. Is hoc oſtentum qvoddam eſſe intelligens, ingredienti* Thorvalldo *dixit, aut nunc illum patraſſe homicidium, aut patrare in animo habere; patratum facinus confitentem cum interrogabat Epiſcopus, cur ita feciſſet? reſpondet* Thorvalldus, *qvod ferre neqvibat, ſe atqve Epiſcopum ab illis ignavos vocari & molles. Cui Epiſcopus: parvum, inqvit, hoc patientiæ erat experimentum, etſi mentirentur te liberos procreaſſe; tu vero dicta eorum peiorem in modum ultus es: nam bene mihi conveniret, tuos geſtare filiolos, ſiqvos* A. C.

tione utebaris, v. *cur ita te in hac cauſa gesſiſti.* (h) *Particulam exclud.* A. (i) hefnizt, *ulciſceris.* A. (k) mátta ek — ef þú ættir &c. *convenerat* &c. A.

A. C. ættir nockur. Eigi ſkylldi Kriſtinn madr (l) leita vid at hefna ſín ſiálfr, þó hann væri hatrliga ſmádr, helldr þola fyri Guds ſakir bríxl oc meingiördir manna.

VII. Cap.

(m) Nú þó at þeir þylde mörg vandrædi af vondum mönnum, þá letu þeir eigi því helldr af at fara um ſveitir at boda Guds erendi. Þeir komo út í *Laxārdal*, oc dvöllduzt undir *Eylifsfelli*, hiá *Atla* hinum ramma, födurbródur *Þórvalldz;* var *Atli* þá ſkírdr (n) med heima mönnum ſínum, oc margir adrir menn (o), er þar komo til, þvíat heilags anda miſkun nálægdizt af ordum þeirra. Þá flaug frædi af Biſcupi (p), med Guds miſkun

(l) ſiálfr leita vid at hefna ſín. A. (m) Eptir þetta fóro þeir Biſcup oc Þórvalldr út — dvöllduzt um hríd undir &c. *Poſthæc Epiſcopus & Thorv. extrorſum profecti ſunt, in*

siqvos haberes. Non decet hominem Christianum, se ipsum ulciscendi occasionem qværere, qvamvis invidiosis laceretur contumeliis, sed Dei gratia placidè illi ferendæ sunt exprobrationes & injuriæ hominum. A. C.

Cap. VII.

Illis igitur etsi multæ molestiæ ab hominibus improbis crearentur, nihilo tamen magis cessaverunt, pagos circumeundo voluntatem Dei annuntiare. Ad exteriora in Laxárdalum *venientes, sub* Eylifsfello *apud* Atlium *robustum* Thorvalldi *patruum diversati sunt. Tunc baptisatus est* Atlius *cum suis domesticis, & multi alii eò advenientes: nam gratia Spiritus sancti eorum adfuit verbis. Hìc volans fama Episcopi, divino accedente favore,*

in &c. — *aliqvamdiu diversati.* A. *initiis h. capitis prætermissis.* (n) oc heima menn hans. A. (o) ER ÞAR — ORDUM ÞEIRRA, *omitt.* A. (p) MED G. MISKUN *omitt.* A.

A. C. miſkun í eyru einum (q) ſmáſveini V. vetra gömlum (r), ſá het *Ingimundr*, ſon *Hafurs* í (s) *Guddölum*; hann var at fóſtri á *Reykiaſtrönd*. *Ingimundr* kom einn dag at máli vid ſmalamann fóſtra ſíns, oc bad hann fylgia ſer leyniliga til (t) *Eylífsfiallz*, at ſia (u) Biſcupinn, þetta veitti ſmalamadr honum, þeír fóro yfir *Kiartansgiá* (x) til *Laxárdals*. Enn er þeir komo til bæiar *Atla* at *Eylífsfelli*, þá tók ſveinninn at bidia at hann væri ſkírdr. *Atli* tók í hönd ſveininum, oc leiddi hann (y) til Biſcups, ſvo ſegiandi. Sveinn þesſi er ſon göfigs manns, oc þó heidinns (z), enn ſveinninn beidizt ſkírnar, fyriutan (a) vitund oc rád födur ſíns oc fóſtra. Nú ſiá fyri hvat at er (b) giöranda, þvíat (c) vís von er, at hvörutveggium mislíki miöc ef hann er

(q) ſveini, *puero*. A. (r) er het, *qvi* &c. B.
(s) Goddölum, B. (t) Eýlífsfells. B.
(u) Biſcup, A. (x) oc veſtr yfir fiallid, *& mon-*

favore, aures feriit parvuli cujusdam, A. C.
qvinqve hyemes nati, qvi vocabatur Ingimundus, *filius* Hafuris *in* Guddölum (*Deorum vallibus*), *sed in* Reykiaströnda *educabatur. Die qvodam* Ingimundus *compellans opilionem nutritii sui, rogavit, ut clam se duceret ad* Eylifsfiallum, *ad Episcopum videndum. Hoc illi dabat opilio. Per* Kiartansgiá (*chasma* Kiartanis) *transibant in* Laxardalum. *Postqvam autem ad villam* Atlii *in* Eylifsfello *pervenerant, puer orare coepit, ut baptisaretur. Manu prehensum* Atlius, *duxit ad Episcopum, ita dicens: hic puer filius est viri nobilis, sed ethnici; petit autem ut baptismi fonte abluatur, sed nesciente, nec auctore patre & nutritio: Tu igitur vide, qvid hic facere conveniat; neqve enim dubium est, qvin vehementer offendat utrumqve baptismus pueri. Subridens*

& montem occidentem versus. add. A.
(y) fyri Biscup, *in conspectum Episcopi.* A.
(z) oc beidizt &c. A. (a) VITUND OK *deest in* A. (b) giörandi. B. (c) vist er von. A.

A. C. er ſkírdr. Biſcup ſvarar (d) broſandi, ſannliga (e), ſegir hann, er (f) úngum ſmáſveini eigi neitandi ſvo heilags embættis, allra hellzt er hann hefir (g) heilſuſamligri ſkilníng á ſinu rádi, enn frændur hans roſknir. Sídan ſkírdi Biſcup *Ingimund*, oc kendi honum (h) ádr hann fór í burt, hvat honum var einna ſkylldazt at hallda, oc vardveita med Kriſtninni.

VIII. Cap.

(i) Svo er ſagt, at *Fridrekr* Biſcup hafi ſkírt þann mann er *Máni* het (k), oc fyri því at hann hellt Helga trú med mörgum manndygdum, oc godvilia, var hann kalladr *Máni* hinn kríſtni. Hann bió í *Höll-*

ti.

(d) hlæiandi, *ridens*. B. (e) SEGIR HANN, *reſecat*. A. (f) ſvo úngum ſveini, *tam parvo natu puerulo*. A. (g) heilſuſamligan. B. *vitioſe*. (h) hvat honum var ſkylldazt at vita, *qvod imprimis ſcire eum*

opər-

dens Episcopus respondit, haudqvaqvam tenello parvulo denegandum esse tam sanctum officium, præsertim cum is magis salutari gauderet commodi sui ratione atqve sensu, qvam cognati ejus adulti. Baptisatum deinde Ingimundum, *antequam disċederet, docuit qvæ Christianæ religionis homini imprimis tenenda & observanda erant.* A. C.

Cap. VIII.

Traditum est, qvod Fridricus *Episcopus hominem baptizaverit, nomine* Manium (Lunam), *qvi, qvoniam sanctam fidem coluit multis cum virtutibus & benignitate,* Manii *Christiani nomen meruit. Incoluit autem prædium* Hollt *in*

oportebat. A. (i) Fridrekr Bìscup skírdi oc þann mann er Máni het, *Fridr. Episc. baptizavit & hominem* &c. A. (k) *Cognomentum viri, & cognomenti rationem supprimit.* A.

A. C. *ti* á (l) *Kólgu-myri*, hann giördi þar kyrkiu, oc í þeirri kyrkiu þiónadi hann Gudi bædi nætur oc daga med (m) helgum bænum, oc (n) ölmöſugiördum (o), er hann veitti marg háttudum fátækum mönnum. Hann átti (p) veidiſtöd í á þeirri er (q) þadan var ſkamt í burtu, þar ſem (r) enn heitir í dag af hans nafni *Mána-foſs* (s), því at á nockrum tíma þá hallæri var oc ſulltr; hafdi hann (t) ecki til at fæda húngrada, þá fór hann til árinnar, oc hafdi þar nóga laxveidi í hylnum undir foſſinum; þeſſa laxveidi gaf hann undir kyrkiuna í *Hollti* (u), oc ſegir *Gunnlaúgr* múnkr at ſú veidi hafi þar iafnan undir

(l) *Ex* Landnámabók *ſine dubio reſtituendum eſt*, Kólkumýrum, *qvam adi* p. 199. *unde etiam colligi poteſt*, Kólkumýrar *partem fuiſſe* Svinadali, *qvi pagus in tractu* Hunavatnenſi *eſt ſitus*. (m) HELGUM, *omitt.* A. (n) aulmuſu-giörđum, *ſcribitur*

in (tractu) Kólgumyra. *Ibi templum* A. C.
struxit, qvo in templo divino cultui vacavit noctesqve & dies, sacris precibus operatus, & eleemosynarum in multifarios pauperes distributionibus. Erat ei jus atqve locus piscaturæ in amni, inde haud procul fluente; qvi locus etiam hodie ex ejus nomine dicitur Mánafoss (Manii *cataractes): nam qvondam, urgente annona & fame, nihil habens qvô pasceret esurientes, amnem petiit, & in hujus gurgite sub cataracta salmonum piscatu affatim usus est. Cujus piscaturæ jus in templum* Holltense *donô transtulit, qvod etiam, teste* Gunnlaugo *monacho, postea jugiter penes illud (templum)*

tur in B. (o) ER HANN VEITTI — MÖNNUM, *omitt.* A (p) veidistödu. B. (q) þar. A. (r) nú heitir af hans n. *nunc* &c. A. (s) því þegar hallæri var mikit á Islandi, *nam cum esset magna annonæ malignitas in Islandia.* A. (t) ei at gefa fátækum, *non habens qvod præberet pauperibus.* A. (u) Testimonium Gunnlögi *omitt.* A.

A. C. undir legit ſidan. Hiá þeirri kyrkiu (x) ſer eitt merki, at hann hefdi bygt ſvo ſem einſetumadr; þvíat ſvo ſem hann var fiarlægr ödrum mönnum í hugſkotinu, ſvo villdi hann oc at líkamligri ſamviſtu fyri alþýdu þys; þvíat vid kyrkiugardinn ſer at verit hefir (y) gardhverfa; þar (z) vann *Máni* heyverk á ſumrum at fódra vid eina kú, þá er hann fæddizt vid; þvíat hann villdi (a) afla ſer atvinnu med ervidi eginligra handa, helldr enn ſamneyta heidingium, þeim er hann hötudu, oc heitir þar ſidan *Mánagardr*.

IX.

(x) Vid kyrkiugardinn ſez ein gardhverfa. A. *intercedentibus excluſis.* (y) jardhverfa nockur, — *qvædam.* B. *eôdem ſenſu, ut arbitramur.* (z) er ſegizt at hann hafi í unnit at heýverkum á ſumrum vid eina ku, *ubi perhibetur operam navaſſe foeno faciendo, ad unius vaccæ pabulum hybernum.* B. *Non autem eſt diſſimulandum, qvod per* GARDHVERFE *intelligi posſit,*

Topt,

plum) mansit. Juxta templum illud videntur vestigia qvædam, qvæ indicant, illum ibi habitâsse anachoretæ instar: nam sicuti ab aliis hominibus remotus erat mente, ita qvoqve voluit (*) corpore (esse remotus), ut tumultuantem vitaret populum: cernere enim licet, apud coemeterium fuisse portiunculam prati aggere circum septam, ubi Manius *foeno colligendo per æstates operatus est, ut pabulo per hyemem vaccam pasceret, cujus lacte victitabat: nam victum sibi qværitare maluit manuum suarum labore, qvam gentilium uti convictu, qvi eum oderunt. Atqve is locus postea* Mánagardur (*septum* Manii) *appellatur.* A. C.

Topt, ɔ: *areola parietibus clausa, at sine tecto, in qvam condiderit Manius foenum, ad vaccam suam labore qvæsitum. Tum vero mox in Textu*, ÞAR I *pro* ÞAR *legendum foret.* (a) eigi samneyta heidingíum, oc heitir &c. *noluit enim uti convictu ethnicorum.* A.

(*) Ad verbum redderes, *Qvod ad corporalem cohabitationem.* Sed enim ita non satis exprimeretur Ἀντίθετον.

A. C.

IX. Cap.

(b) Enn ſkal ſegia fátt af mörgum meingiördum, oc offóknum er heidnir menn veittu *Fridreki* Biſcupi, oc *Þórvalldi*, fyri bodan rettrar trúar (c). Þá bar ſvo til er þeir villdu rída til vorþíngs í *Hegranes* (d), enn er þeir nálguduzt þíngſtadinn, þá hlióp upp allr múgr heidinna manna, oc runnu í móti þeim med miklu ópi. Sumir bördu (e) at þeim grióti, ſumir ſkóku at þeim (f) vopnum, oc ſkiölldum (g) med miklu harki oc háreyſti, oc bádu godin ſteypa ſínum óvinum, oc var eingin von at þeir (h) mætti koma á þíngit; þá mællti Biſcup: Nú kemr þat fram ſem móður mína dreymdi (i) fordum daga, at hún þóttizt finna vargshár í höfdi mer,

(b) *Hujus prooemii nihil eſt in* A. (c) Þat bar ſvo til eitt vor, er þeir Biſc. oc Þórvvilldu rída til Hegraneſs þíngs, — *vere qvodam — ad forum Hegraneſenſe.* A.

(d) er

Cap. IX.

A. C.

Paucis porro commemorandæ ſunt multæ moleſtiæ & vexationes, qvas, ob veræ religionis annunciationem, Fridrico *epiſcopo &* Thorvalldo *gentiles crearunt. Evenit, cum illi eqvites ibant in* Hegraneſum, *ad verni temporis comitia, foroqve propinqvabant, ut univerſa ethnicorum tumultuoſè excitata turba, ingenti cum vociferatione obviam iis rueret, qvibusdam ſaxa ingerentibus, aliis gladios & ſcuta in eos qvaſſantibus, magno cum tumultu & clamore: Deos cunctis orantibus, ut hoſtes ſuos peſſumdarent, adeo ut nulla iis eſſet ſpes, fore ut comitia poſſent accedere. Tum Epiſcopus: jam, inqvit, ratum redditur ſomnium olim meæ matri oblatum, qvo ea ſibi videbatur in capite meo pilum lu-*

X 4 *pinum*

(d) at þá er þeir nálguduzt &c. A. (e) þá grióti. A. (f) vopnin. A. *omisſis ſcutis.* (g) oc med harki — bádu &c. A. (h) mættu. A. (i) FORDUM DAGA, *omitt.* A.

A. C. mer, þvíat nú erum ver giördir rækir oc reknir ſem ſkiædir vargar (k), med hrædiligu ópí oc ſtyriölld. Eptir þat fóro þeir Biſcup oc *Þórvalldr* heim til *Lækiamótz*, oc dvöllduzt þar um ſumarit. A því ſama ſumri eptir alþíng (l), ſöfnudu nockrir heidíngiar lidi ſínu, ſvo at þeir höfdu II^{c} manna XII ræd, þeir ætludu til *Lækiamótz* at brenna Biſcup inni, oc allt lid hans. Enn er þeir áttu ſkamt til bæiar (m) á *Lækiamóti*, þá ſtigu þeir af heſtum ſínum, oc ætludu at (n) æa (o), ſem þeir giördu. Enn er þeir voro (p) aptr á bak komnir, flugu hiá þeim fuglar margir (q) voſveiſliga. Vid þat ſælduzt heſtar þeirra, oc urdu ſvo ódir, at þeir fellu allir ofan, er á bak voro komnir, oc meiddurt, ſumir fellu á (r) grióti, oc brutu ſætur

(k) MED — STYRIÖLLD, *omitt.* A. (l) ſöfnuduzt heidingiar ſaman, *congregabantur ethnici.* A. (m) at. A. (n) ægia, *ſcribit.* B. *minus rectè.* (o) *Hæc reſecat.*

pinum invenire: nunc enim ab hominum A. C. *consortio arcemur agitamurqve, ceu atroces lupi, terribili cum clamore & tumultu. Deinde Episcopus &* Thorvalldus *domum se receperunt ad* Lækiamotum, *ubi æstatem transegere. Eâdem illâ æstate, post finita comitia, ethnicorum qvidam, coactis copiis, adeo ut ad duas centurias hominum, duodecim decadibus in singulas computatis, surgeret numerus, ad* Lækiamotum *ire in animo posuerant, ut ibi Episcopum, cum omni sua caterva, igne ædibus subjecto, comburerent. Verum ubi à villa* Lækiamoto, *haud procul aberant, descenderunt ab eqvis, ut respirandi spatium iis darent; qvod & fecerunt. Postqvam vero eqvos rursum conscenderant, accidit subitario casu, ut prætervolaret avium multarum cohors; qva re consternati eqvi, in eum rapiebantur furorem, ut omnes, qvi eqvos conscenderant, deturbati, corporibus malè lædे-*

cat. A. (p) *particulam omitt.* B. (q) vofcifliga. A. *vitiosè.* (r) griót. A. at *in contextu est Antiptosis.*

A. C. fætur (s) sína, oc fengu þar stór sár af, hestarnir hlupu á suma, oc meiddu; þeim vard (t) minst til vandræda er hestarnir hlupu frá (u), oc urdu þeir at gánga lángan veg til síns heimkynnis. Hvörfu þeir vit þetta aptr (x), skýldi svo allzvalldandi Gud sínum mönnum, at því sídr fengu þeir Biscup í þessu sinni nockurt mein af umsát oc íllvilia heidíngia, at þeir urdu med öngvo móti varir vit þessa atferd oc rádagiörd. Biuggu þeir *Þórvalldr* hinn VIIda vetr á *Lækiamóti.* Enn á næzta sumri fóru þeir utan, fyrst til *Noregs*, oc lágu þar um hríd í höfn nockurri. Þá kom utan af *Islandi* (y), oc lagdi til þessarrar sömu hafnar, sá madr er fyrr var nefndr, *Hedinn* frá *Svalbardi* á *Eyiafiardarströnd. Hedinn* geck uppá land, oc í skóg, at höggva ser húsa vid.

Þór-

(s) sínar. A. *neotericè & vitiosè.* (t) mest, *maximum.* B. *ineptè.* (u) urdu þeir at gánga til síns heima. B. (x) Biuggu þeir Þórv. enn 7a &c. A. *neglectis, quæ antecedunt.*

læderentur, qvorum qvidam in ſaxa de lapſi, cruribus fractis, magna inde ferebant vulnera, in alios eqvi ruentes membra illis fregere. Minimum illis accidit incommodi, qvi ab eqvis aufugientibus relicti longam domum viam pedibus ambulare cogebantur. Fecit hoc, ut reverterentur (*omnes*). *Ita Deus omnipotens ſuos protexit, adeoqve nihil incommodi iſto tempore tulit* Fridricus *Epiſcopus, & ſocii ipſius, ex inſidiis hiſce & malevolentia ethnicorum, ut hoſtilem hanc incurſionem hasqve machinationes, ne minimum qvidem ſenſerint. Hi ſeptima hyeme* Lækiamoti *transacta, proxima poſt æſtate peregre profecti ſunt, & primò qvidem in* Norvegiam, *ubi in portu qvodam aliqvantisper ſunt commorati. Tum ex* Islandia *vectus, in eundem portum navim ſuam appulit, homo ſupra memoratus,* Hedinn *de* Svalbardo *in* Eyiafiardarſtrönda. *Is in terram egreſſus ſylvam petiit, ædium ſibi materiem cæſurus. Qvod ſen-* A. C.

dunt. (y) Hedinn frá Svalbardi, er fyrr var nefndr. A.

A. C. *Þórvalldr* vard þeſſ varr, hann kalladi med ſer præl ſinn, þeir fóro í ſkóg-inn þar ſem *Hedinn* var, let *Þórvalldr* þrælinn drepa *Hedinn* (z). Eptir þat geck *Þórvalldr* til ſkips, oc ſegir þetta Biſcupi. Biſcup ſvarar: fyri þetta víg (a) ſkulu vid ſkilia, þvíat þú villt ſeint láta af manndrápum. Fyri þat fór *Fridrekr* Biſcup (b) aptr til *Sax-lands*, oc endti þar (c) æfi ſína med háleitum heilagleik.

X. Cap.

(d) *Þórvalldr* lifdi ſídan mörg ár (e). Enn med því hann var madr mikill af ſiálfum ſer, ſterkr oc hug-adr vel, enn í alla ſtadi geyminn Guds bodorda, med fullkominni áſtar hygli, þá huxadi hann þat, ef hann færi

(z) Enn er Þórvalldr kom til Biſcups, oc ſegir honum þetta, mællti Biſcup, *Qvod factum redux cum ſignificaret Epiſcopo, is fatus eſt*, B. (a) ſkulum, A. (b) aptr, *omitt*.

sentiens Thorvalldus, *servumqve suum* A. C. *se seqvi jubens, intravit sylvam, ubi* Hedinn *erat, qvem* Thorvalldus *à servo fecit interfici. Qvo facto, navem petit, & rem Episcopo narrat. Cui Episcopus: hanc, inqvit, ob cædem disjungemur, nam tu serò vis ab homicidiis desistere. Hanc ob rem* Fridricus *Episcopus in* Saxoniam *rediit, ibiqve mira cum sanctimonia ætatem suam exegit.*

Cap. X.

Multos postea annos vixit Thorvalldus. *Cæterum qvoniam erat vir per se magnus, robustus & animosus, præceptorum autem Dei per omnia servans, ejusqve totus captus amore, venit illi in animum, si patriam repeteret,*

omitt. B. (c) líf sitt. B. (d) Enn, *sed*, add. A. (e) *Hic statim subjicit.* A. oc giördi ferd sína út í heim til Jórsalaborgar, hann fór &c. *& transit omnia, qvæ antecedunt.*

A. C. færi enn aptr til ſinnar fóſtriardar, at eigi væri víſt hvart hann þyldi í alla ſtadi mótgáng oc meingiördir ſinna ſamlanda, ſem honum bæri þó at lída, oc vera ætti fyri Guds ſakir. Fyri því tók hann þat rád, at vitia eigi optarr til *Islands*, giördi hann þá ferd ſína út í heim, oc allt til *Jórſala*, at kanna helga ſtadi, hann fór um allt (f) *Grickia* ríki, oc kom til *Miklagards* (g), tók ſiálfr Stól-Kóngrinn vid honum med mikilli virdíng, oc veitti honum margar vingiafir oc ágiætar, því ſvo var Guds miſkun honum nákvæm, oc flaug hans frægd fyrir alþýdu hvar ſem hann kom, at hann var virdtr oc vegſamadr ſvo af meiri mönnum ſem minni, ſvo ſem einn ſtólpi eda uppihalldzmadr rettrar trúar, oc ſvo ſæmdr, ſem dýrdarfullr iátari Jeſu Chriſti, af ſiálfum *Miklagardz* keyſára,

(f) Grickland, *Græciam*. A. (g) oc feck þar mikla virdíng, þadan fór hann í Auſtrveg um Garda ríki oc Rúſſland, oc þar reiſti hann

peteret, incertum fore, an perferre posset A. C. *molestias & vexationes, qvas crearent conterranei, qvas Dei causâ tolerare & deceret, & justum esset. Qvare consultissimum ei est visum, non sæpius visere* Islandiam. *Iter igitur suscepit in terras exteras, & qvidem* Hierosolymam *usqve, ad loca sancta lustranda. Totum* Græcorum *peragravit imperium, &* Miklagardum (Constantinopolim) *venit: ibi eum ipse Imperator perhonorifice accepit, donisqve maximis, ceu amicum, honoravit. Erat enim Deus illi adeo præsens & propitius, adeoqve fama ejus, qvæcunqve adibat loca, per populi ora volavit, ut ab omnibus, maximis, minimis, observaretur ac prædicaretur, velut columen qvoddam, sive fulcrum veræ religionis, honoraretur vero, ut illustris confessor Jesu Christi, ab ipso Imperatore* Con-

hann af grundvelli &c. *ibi magnum adeptus est honorem, inde in regiones orientales, Gardarikiam & Russiam profectus est* &c. A.

A. C. keysara, oc öllum hans höfdingium, oc eigi sídr af öllum biscupum, oc ábótum um allt *Grickland* oc *Syrland*. Allra mest var han tignadr um aústrveg, þángat sendr af Keysaranum, svo sem foríngi eda valldzmadr, skipadr yfir marga kónga á *Ruslandi*, oc í öllu *Gardaríki*. Þórvalldr *Kodrans*son reisti þar af grundvelli eitt ágiætt múnklífi, hiá þeirri höfudkyrkiu er helgud var (h) *Jóhanni* baptista, oc lagdi þar til (i) nógar eignir, het þat æ sídan af hans nafni *Þórvalldz* klaústr (k), í því múnklífi enti hann sitt líf, oc er þar grafinn, þat klaústr stendr undir hábiargi því er heitir (l) *Dröfn* (m). Þá er *Fridrekr* Biscup oc *Þórvalldr* komo til *Islands*, voro lidin frá holldgan vors Herra Jesu Christi DCCCC (n) ára, oc eitt ár ens (o) níunda

(h) Johanni Baptistæ. A. (i) margar, *multum*. A. (k) oc í því klaustri endti hann líf sitt. A. (l) Dripa. A. (m) Enn, *sed*, add. A. (n) ára, *omitt*. A. (o) tíunda, *decimæ*. B.

Conſtantinopolitano, *&* *omnibus ejus* A. C.
purpuratis, *nec minus à cunctis Epiſcopis & abbatibus per totam* Græciam *&* Syriam. *Longè autem ampliſſima erat ejus gloria per regiones orientales*, *qvo legatus eſt miſſus ab Imperatore*, *Ducis ſive Magiſtratus dignitate auctus imperiôqve in multos Reges* Rusſiæ, *& tota* Gardarikia. *Ibi* Thorvalldus Kodranis *filius à fundamentis exſtruxit celebre monaſterium*, *apud templum primarium*, *qvod Divo* Johanni *Baptiſtæ dedicatum erat; cui qvantum ſat erat poſſesſionum attribuit monaſterio*, *qvodqve ex ejus nomine perpetuò deinde dictum eſt* Monaſterium Thorvalldianum. *In eo monaſterio ſupremum obiit diem*, *ibidemqve eſt conditus. Stat id monaſterium ſub excelſa petra*, *qvæ* Dröfn *appellatur.* Fridrico *epiſcopo &* Thorvalldo *in* Islandiam *venientibus*, *elapſi erant ab Incarnatione Domini Noſtri Jeſu Chriſti*, *anni nongenti*, *& unus nonæ decadis annus* (*LXXXI*) *à principio autem inha-*

A. C. niunda tugar: en eitt hundrad tirætt oc VI vetr frá upphafi *Islandz* bygdar. III vetrum ſídar giördi *Þórvardr Spakbodvars*ſon kyrkiu í *Aſi*, oc (p) lúkum ver ſvo þeſſum þætti.

(p) endar ſvo Sögu þátt af Þórvalldi Kodransſyni, oc Fridreki Biſkupi, *ita finit ſuccincta*

bitatæ Islandiæ, *centum anni si per decem decades fiat computatio, & sex præterea hyemes. Tres post hyemes* Thorvardus Spakbödvaris *filius in* Aso *templum condidit. Ita hanc succinctam concludimus narrationem.* A. C.

---

cincta narratio de rebus gestis Thorvalldi Kodranis filii & Friderici Episcopi. B.

Index

Chronologicus in *Hungrvakam*, Vitam Pauli Episcopi, & Thorvalldi *Peregrinatoris.*

Anno Chr.

981. T*horvalldus* Peregrinator, & *Fridricus* Episcopus in Islandiam venere, Christianæ religionis annunciandæ causa. 273. Sed *Vita Thorvalldi* sub finem, annum seqventem ponit.

982. Nuptiæ Thorvalldi Peregrinatoris, & miraculum a *Fridrico* Episcopo ibi editum. 293. 297.

984. *Thorvardus Spakbödvaris filius* in prædio suo templum condidit. 339.

1020. *Biarnhardus* Episcopus Anglus, cognomento *doctus*; in Islandia fuit pag. 30. cfr. Hist. Eccles. Isl. T. I. p. 86.

1026. *Thorkell Egiolfi filius* periit 36.

1027. *Thorsteinn Kuggii filius* occisus. 36.

1030. Rex *Olaus Sanctus* occubuit 34.

1031. *Snorrius Pontifex* decessit 36.

1042. *Gissur Isleifi filius* nascitur 36.

1047. Rex *Magnus Bonus* decessit. 34.

A. Ch.

1054. *Leo Nonus* Pontifex Romanus obiit. (Hift. Eccl. Isl. T. I. p. 264. n. a.)

1055. *Isleifus Giffuris filius* ad Epifcopatum electus, inaugurationis caufa peregre proficifcitur. 14.

Henricus Conradi (qvibusd. Exemplar. Hungrvakæ, *Henrici filius*), Imperator Germaniæ 14. Johannes Hift. Eccl. Isl. T. I. 267. *Henricus Niger*. Chronolog. ad calcem Chriftnifagæ *Henricus IVtus*. *Johannes* Epifcopus *Hybernus* in Islandiam venit. 30. Hift. Eccl. Isl. T. I. p. 88.

1056. *Isleifus* primus Epifcopus Islandiæ inauguratur ab Adalberto Archiepifcopo Bremenfi. 14. 16.

1066. *Haralldus Severus* Norvegiæ, & *Haralldus Godvini filius* Angliæ, Reges prælio cecidere. 34.

1069. Rex *Magnus Haralldi Severi* filius obiit. 34.

1073. *Gregorius Septimus*, antea Hilldebrandus, Pontifex Romanus creatur. 42. 43. n. 26.

1076. *Sveinn Ulfi*, five *Eftrithæ filius*, Daniæ Rex obiit. 36.

1080. *Isleifus* Epifcopus obiit. 24.

1081. *Giffur Isleifi filius* in Epifcopum eligitur, ftipulatusqve fibi a proceribus Islandis Le-

 gum

A. Ch.

gum divinarum obedientiam, inaugurationis causa in Saxoniam atqve inde ad Gregorium VII. Pontificem R. proficiscitur. 40.

1082. *Gissur* Episcopus ordinatur ab Hardevico Archiepiscopo Magdeburgensi. 42.

1087. Obiere, *Canutus Sanctus* Daniæ, & *Wilhelmus Conqvestor* Angliæ, Reges. 66.

1093. Obiit *Olaus Qvietus*, Norvegiæ Rex. 66.

1094. Obiit *Hacon Magni* filius (alias *Thoreris alumnus* vocatus) Rex Norvegiæ. 66.

1097. *Decimæ* in Islandiam introductæ auspiciis Gissuris Episcopi, *Sæmundo Polyhistore*, & *Mario Skeggii filio* Nomophylace, adjutoribus. 46. 48.

1102. *Census* colonorum in Islandia habitus jussu Gissuris Episcopi. 5. 2. eb. n. 34.
De *altero Episcopatu*, in Islandia Septentrionali erigendo, agi cœptum. 50.
Cædes Magni Nudipedis Norvegiæ Regis. 66.

1104. Ignis subterranei ex *Hecla* monte eruptio. 68.

1106. *Johannes Ögmundi filius* primus Episcopus Holanus inauguratur. 52.
Pascalis Pontifex R.
Össur Archiepiscopus Lundensis in Scania

1108.

A. Ch.

1108. *Philippus Primus* Galliæ moritur. 60. 61. n. 38.

1116. Obitus *Olai Magni* (Nudipedis) *filii*, Norvegiæ Regis. 66.

Cædes *Magni Sancti* Orcadum Comitis. 68.

Anni emortuales (pag. 68.) *Marci Skeggii filii* & *Ulfhedinis*, Legiferorum, incerti sunt.

1117. Gissur Episcopus morbum sibi capitalem nactus est, Thorlakum Runolfi filium cepit adjutorem ac successorem in munere, peregreqve misit inaugurandum. 54.

1118. Obiere:

Gissur Episcopus, 58.

Pascalis Pontifex R. 60.

Balldvinus Rex Hierosolymitanus, 60.

Arnhallus Patriarcha Hierosolymitanus, 60.

Alexius Græcorum Imperator, ibid.

Philippus Svecorum Rex, 61. n. 38.

Sævæ *procellæ*, & *annonæ caritas* in Islandia, 62.

Thorlacus Runolfi filius Episcopus inauguratur, 72.

A. Ch.

Eysteinn, & *Sigurdus Hierosolymipeta*, Reges Norvegiæ. 83.

1119. *Gelasius* Pontifex R. obiit. 82. n. 50.

1120. *Haflidius Maris* filius in comitiis vulneratur. 64.

1121. *Johannes Ögmundi filius* Episcopus Holanus extinguitur. 74.

1122. *Ketell Thorsteinis filius* huic in Episcopatu succesſit. 76.

Bergthor Legifer moritur. 36.

Eysteinn Magni filius, Norvegiæ Rex moritur. 84.

1123. *Jus Ecclesiasticum Thorlaco - Ketillianum* promulgatur. 76.

1130. *Anacletus Secundus*, Antipapa creatur, 108. n. 75.

1133. Obiere:

Thorlacus Episcopus *Runolfi filius*, 82.

Sæmundus Polyſtiſtor. ibid.

Magnus Eynaris filius Episcopus eligitur. 88.

1134. *Magnus Einaris filius* peregre proficiscitur, & inauguratur. 90.

Prælium Fyrisleifense inter *Magnum Sigurdi Hierosolymipetæ filium*, & *Haralldum Gillium*, qvô victus *Haralldus* in Daniam effugit, atqve ibi à *Magno* Episcopo donis colitur. 90.

1135.

A. Ch.

1135. *Haralldus Gillius* ad regnum revertitur.
Magnus Epiſcopus, donis honorificis ab *Haralldo Gillio* ornatus, in Islandiam redit. 92.
Henricus Primus Angliæ Rex decesſit. 110. n. 82.

1136. *Haralldus Gillius* Rex, fraude civium (Bergenſium) interfectus. 108.
Thorer Steinmodi filius ſacerdos, occiſus. 110.

1138. Obiere:
Öſſur ſive *Aſſer*, Archiepiſcopus Lundenſis, 110.
Anacletus Secundus Antipapa. 108.

1139. Cædes Regis *Magni Sigurdi filii*, & *Sigurdi Slembidiákn* d. Diaconi transfugæ. 110.

1145. Obitus *Finni Halli filii*, Legiferi & ſacerdotis. 110. n. 81.
Eugenius Tertius Pontificatum init. 132.
Ketillis Epiſcopi Holani, apud balneas *Lögaráſenſes* mors ſubita. 98.

1146. *Biörn Gilſis* filius, in locum Ketillis Epiſcopus ſurrogatur. 100.

1147. Idem Epiſcopus inauguratur, ibid.
Aſkell Archiepiſcopus, ibid.

A. Ch.

1148. *Conflagratio* villæ *Hytardali* (de cœlo tactæ) qvâ *Magnus Einaris filius* Episcopus, cum hominibus LXXXII. interiit. 102.

1149. *Hallus Teiti filius*, Isleifi Episcopi nepos, ad Episcopatum eligitur. 112.

1150. Idem Roma rediens *Trajecti ad Rhenum* moritur. ibid.

1151. *Klængus Thorsteinis filius*, eligitur Episcopus, ibid.

Gudmundus Brandi filius, sacerdos Hiardarholltensis obiit 106. 107. n. 74.

1152. *Klængus* in Episcopum ordinatus revertitur in Islandiam, adducens secum *Gissurem Halli filium*, *Româ* & *Bario* usqve reducem. 114.

1153. *Klængus* Episcopus templi Skalholtini ædificationem aggreditur. 116.

1155. Rex Norvegiæ *Sigurdus* (cognomento *Munnr*, facundus) Haralldi Gillii filius, occiditur. 134.

1157. *Eysteinn Haralldi Gillii filius* Rex Norvegiæ occiditur. 134.

Johannes primus Norvegiæ Archiepiscopus obiit. 134.

1158. *Eyiolfus Sæmundi* Polyhistoris *filius*, vir sapientissimus, extinctus est. 106. n. 173.

Secunda ignis subterranei ex Hecla monte eruptio. 136.

1161.

A. Ch.

1161. Cædes *Ingii*, *Haralldi Gillii filii*, Regis Norvegiæ. 134.

1162. *Hacon Humerosus* Norvegiæ Rex interficitur. 136.

Biörn Gilsis filius Episcopus Holanus obiit. 136. 126. n. 88.

1163. *Brandus Sæmundi filius* in locum Biörnis Episcopus surrogatur, & in Norvegia inauguratur. 120.

Eystein Archiepiscopus Norvegiæ.

Joannes Lopti filius Bergis hyemat. 128.

1164. *Brandus* Episcopus in Islandiam redux, sedem Holanam occupat. 128.

Johannes Sigmundi filius obiit 1137. n. 97.

1170. Martyrium *Sancti Thomæ* Archiepiscopi. 136. n. 95.

1171. *Hreinn*, sive *Reiner*, tertius Abbas *Thingeyrensis*, & primus *Hytárdalensis*, obiit, 136 & 137. n. 98.

1173. *Klængus* Episcopus senecta & valetudine fessus, per literas veniam petit ab Eysteine Archiepiscopo, pluscula officii sui munera deponendi, & alium Episcopum surrogandi 128.

Biarnhedinn Sigurdi filius, sacerdos obiit. 138.

A. Ch.

1174. *Klængus* Epiſcopus, venia Archiepiſcopi impetrata, in Comitiis Epiſcopum elegit *Thorlacum Thorhalli filium*, Abbatem *Thykvabaienſem*. 130.

1175. Cædes *Helgii Skaptii filii* in Comitiis perpetrata. 138.
Klængus adminiſtrationem ſedis Epiſcopalis deponit, & Thorlaco Abbati tradit. 132.

1176. *Klængus* Epiſcopus extinctus eſt. 132.
Nicolaus Sigurdi filius occiſus. 138.

1185. *Paulus Sölvii filius*, ſacerdos *Reykiabolltenſis* obiit. 104. n. 70.

1186. *Runolfus Ketillis Epiſcopi filius* obiit. 121. n. 86.

1191. *Cæleſtinus Tertius* Papa R. ſedere cœpit. 162. n. 5.

1194. *Paulus Jonæ filius*, Epiſcopus eligitur. 150.

1195. *Canutus* Veciæ Rex moritur. 248.
Paulus Jonæ filius ad ſacerdotium, & deinde ad epiſcopatum, inauguratur. 158 & 160.
Sverrer Magnus Rex Norvegiæ. 156.
Abſalon Archiepiſcopus Daniæ. 158.
Cnutus Valdemari filius Rex Daniæ. 160.
Petrus Epiſcopus Roſkilldenſis. ibid.
Eiricus Norvegiæ Archiepiſcopus in Dania agit. 156.

Concilium

A. Ch.

Concilium Episcoporum Bergis habitum, in qvo Crimen feloniæ *Haralldo* Orcadum Comiti a Rege *Sverrere* intentatum pertractabatur. 163. n. 7.

Paulus Episcopus in Islandiam redit. 162.

1196. *Einar Maris filius* Abbas decessit. 248.

Arius Biörnis filius decessit. 250.

1197. Sanctitas Divi *Thorlaci* clarescere cœpit. 176.

Obiere:

Johannes Lopti filius, Pauli Episcopi parens, 174.

Hermundus Conradi filius. 250.

& *Gudmundus Bialfi* filius Abbas. 250.

Önundi Thorkelis filii incendium & mors. 250. n. 50.

1198. Translatio (s. exhumatio) Sancti *Thorlaci* Episcopi. 178.

Obiere:

Sigmundus Ormi filius, 250.

Kalfus Snorrii filius. ibid.

Cœlestinus Papa R. 248. 162. n. 5.

1199. Festum Divi *Thorlaci* per totam Islandiam lege sancitum. 180.

Richardus Aegliæ Rex obiit. 250.

1200. *Joannis* Episcopi Holani sanctitas publicé recepta. 131. n. 89.

Philippus Comes odiit. 248.

Thor-

A. Ch.

Thorleifus Thorlaci filius obiit. 250.

1201. Obiere:

Absalon Archiepiscopus Daniæ, 248. 190.
Brandus Episcopus Holanus, ibid.
Thordus Snorrii filius, 250.
Haflidius Thovralldi filius Abbas, ibid.

1202. *Gudmundus Arii filius* ab incolis provinciæ septentrionalis episcopus eligitur. 192.
Sverrer Magnus Norv. Rex decessit. 248.
Joannes Grænlandiæ Episcopus in Islandiam venit, & incolas docuit rationem *vini conficiendi ex baccis empetri nigris*. 186. & 88.

1203. *Gudmundus Arii filius* Episcopus consecratur. 192.
Hacon Sverreris filius Rex Norvegiæ. ib.
Einar Archiepiscopus Norvegiæ. ibid.
Joannes Grænlandiæ Episcopus in Norvegiam, & deinde Romam, abiit. 188.
Gudmundus & Paulus Episcopi in *Östfiordis* conveniunt. 192.
Vinum e baccis empetri in Islandia. 188.
Gissur Halli filius Legifer. ibid.
Thorkell Skumi filius obiit. 250.

1204. Obiere:

Hacon Sverreris filius, &

Guttor-

A. Ch.

Guttormus, Norvegiæ Reges, 248.
Bersius Hallthoris filius sacerdos. 252.

1206. Obiere:
Haralldus Orcadum Comes, 248.
Giffur Halli filius 196.
Tertia ignis subterranei ex Hecla *eruptio*. ibid.

1207. *Náll* Episcopus obiit. 248.
Herdisa uxor Pauli Episcopi, & *Halla* filia, in amne *Thiórsá* aqvarum submersione perierunt. 206.
Initia turbarum inter *Gudmundum* Episcopum, & *Kolbeinem Tumii filium*, 216.

1208. *Prælium Videnesense*, in qvo *Kolbeinn Tumii*, & multi viri præstantes, occubuere. 220.
Grassationes *Gudmundi* Episcopi & asseclarum in Kolbeinis necessarios superstites. 222.

1209. Proceres Cathedram Holensem invadunt, & *Gudmundum* Episcopum inde deturbant. 226.
Loptus Pauli Episcopi *filius* peregre proficiscitur. 226.
Ingius (Bárdi filius) Norvegiæ Rex. ibid.
Hacon Comes (cognomento *Morus*) frater Ingii. ibid.

Biar-

A. Ch.

Biarnius Orcadensium Episcopus, auctor *Poëmatis de Prælio Jomsvicensium.* ibid.

Joannes Episcopus Grænlandiæ (de qvo pag. 186.) obiit. 248. & 186. n. 11.

1210. *Loptus Pauli* Episcopi *filius* in patriam redit 228.

Munera splendidissima *Paulo* Episcopo a *Thorere* Archiepiscopo Norvegiæ mittuntur. ibid.

Gudmundus Amundii filius, cognomento *Gris*, decessit. 252.

1211. *Nicolaus* Episcopus Osloensis dona pretiosa mittit *Paulo* Episcopo. 228.

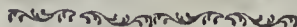
Paulus Episcopus *Thoreri* Archiepiscopo dono mittit *Lituum ex dente ceti unicornis factum.* 230.

Ingens *Terræmotus* in Islandia. 232.

Luna *sangvinis instar rubra* apparuit. 238.

Sörkuer Svecorum Rex obiit. 248.

Paulus Episcopus obiit. 238.

Index

Index

rerum memorabilium & nominum propriorum hoc Libro & Notis ad eum contentorum.

A.

Abbatissa urbis Erfurdæ, Isleifi Episcopi magistra. pag. 13.
Absalon Danorum Archiepiscopus 257. Paulum Joannis filium, Episcopatus candidatum, ad hospitium invitat 159. Eundem ad Episcopatum initiat 161. Fatis fungitur 190.
Adagia 9. 182. 210. 222.
Adalbertus Archiepiscopus Bremensis, Isleifum Episcopum consecrat 15. Extraneorum Episcoporum ministerio uti vetat Islandos 19.
Adflictiones corporis voluntariæ, Klængi & Pauli Episcoporum 127. 185.
Agger ante fores templi Thingvallensis, inde ad populum verba fecere Episcopi 41. 93.
Alexius Græcorum Imperator, obiit. pag. 61.
Amundius Arnæ filius, faber lignarius, & Poëta. 171. Ejus, ut viri sapientis & veracis, carmina in testimonium allegantur 202. 224.
Anacletus Secundus, Antipapa 108. n.
Annonæ caritas in Islandia 323. 65.

Arius Biörnis filius mortem obiit 151. n.

Arius Polyhiſtor, laudatur ut ſapiens Hiſtoriographus 239. Ejus teſtimonium adducitur, de obitu Giſſuris Epiſcopi, Islandiæ luctuoſo 241.

Arnas, cognomento Architectorum princeps 119.

Arnas Biörnis filius ſacerdos; Viſio qvæ illi evenit hora emortuali Thorlaci Epiſcopi 83.

Arnes, prædium, Cathedræ Skalholtenſis poſſesſio 97.

Arngeirr, frater Thorvalldi Spakbödvaris filii, templum a fratre ædificatum cremare fruſtra aggreditur. 309.

Arnhallus Patriarcha Hieroſolymitanus, moritur. 61.

Arnorr Arndiſæ filius, teſtis allegatur ſuper Fridrici Epiſcopi per medios ignes procesſione. 299.

Artes, *pingendi & celandi*, Islandis notæ. 173. 231.

As, 13. (prædium Vatzdali, unde oriunda fuit Dalla, uxor Isleifi Epiſcopi, teſte *Grettis-Saga*, Cap. XXVII. & XCI.)

Asgeirr, filius Giſſuris Epiſcopi 65.

Aſkell Archiepiſcopus, Klængum Epiſcopum inaugurat. 115. 133.

Aſſer Archiepiſcopus, vide *Öſſur.*

Atlius Robuſtus, patruus Thorvalldi *peregrinatoris*, cum familia ſua baptizatur. 317.

Atlius ſacerdos, pictor. 173.
Auſtr-vegr. 336. 337.

B.

Bærr, prædium in Borgarfiördo. 31.
Ballduinus Rex Hieroſolymitanus, obiit. 61.
Bár (Barium) 66. 114. 115. & n. 85.
Bard, in tractu *Fliötum*, prædium 303.
Bardus Jarli filius, ſive qvod rectius cenſetur, *Bárdus de Al*. 255.
Beiner Sigurdi filius, obiit. 139.
Benedictus, frater *Kanuti Sancti* Danorum regis, in Fionia occubuit. 67.
Bergthor Legifer, obiit 87.
Berſerki (athletæ furentes), eorum artes, & geſtus immanes. 295. 297.
Berſius Halldoris filius ſacerdos, obiit 253.
Biarnhedinn Sigurdi filius ſacerdos, obiit 139.
Biarnius Orcadum Epiſcopus, auctor Poëmatis *Jomsvikinga-drápa*, 226. n. 24. 227.
Biarnvardus (Bernhardus) Vilradi filius Epiſcopus Anglus, cognomento *Eruditus*, Olai Sancti conſilio Islandiam petit 31.
Biarnvardus, natione Saxo, Epiſcopus, habitat in Islandia 31. 33. Ejus mirificæ conſecrationes & ſanctitas 33. Cum Rege Haralldo Sigurdi filio non concordat, *ibid.* Regis Olai *placidi* rogatu Romam petit, pacem mortuis impetratum, *ibid.* Epiſcopus in

Selia conſtituitur, *ibid.* Bergis moritur, *ib.* Summa ejus elogii, *ibid.*

Biörn Gilſis filius, Epiſcopus Holanus inauguratur. 101. Klængum Epiſcopum deſignatum literis ad Aſkelem Archiepiſcopum commendatitiis munit 115. moritur 126. & n. 88.

Biörn ſacerdos, Pauli Epiſcopi Capellanus, & miniſter. 205. 215. Brandi Epiſcopi alumnus 215. laudatur a doctrina, *ibid.*

Biörn hinn hagi architectus. 118. 119. 121.

Blöndu-ós (Oſtium amnis Blandæ) portus. 19.

Bödvar, filius Giſſuris Epiſcopi, & fratribus patri ſolus ſuperſtes 59. 65.

Brandus Dálki filius, ſacerdos, Pauli & aliorum Epiſcoporum miniſter, 215. & n. 22.

Brandus Sæmundi filius, Epiſcopus Holenſis inauguratur 127. Ut reliqviæ Sancti Thorlaci de ſepulcro tollerentur, auctor fuit, 179. Mors & ſumma annorum Epiſcopatus ejus, 191. 193. Elogium ejus, 193.

Bremen. 14.

Bretlandia, ibi Sveinn *furcatæ barbæ* prædatur, 267.

Breviaria ſacra, Klængi Epiſcopi auſpiciis exſcripta, 125 ſeq.

C.

Calices templi Skalholtenſis pretioſi. 93. 125.
Calamitates Islandiæ, poſt mortem Giſſuris Epiſcopi 65. tempore Pauli Epiſcopi, 253. n. 55.
Cenſus colonorum, a Giſſure Epiſcopo habitus, 53. 55.
Coeleſtinus Pontifex Romanus, 163. 249.
Concilium Epiſcoporum, Bergis celebratum, 163. n. 7.
Convivium DCC. convivarum apud Klængum Epiſcopum: & Auctoris ſuper eo ſententia, 125.
Corona auro acupicta, Paulo Epiſcopo muneri miſſa, 229.
Cura Paſtoralis, liber, qvas res complectatur, 81.

D.

Dalla Thorvalldi filia, uxor Isleifi Epiſcopi. 13. 45. Rem familiarem ſedis Epiſcopalis intra parietes curat. 51.
Decimæ, earum penſio in Islandiam introducta, qvibus auctoribus, & qvando 47 & 48. n. Decimæ qvomodo diſtributæ 49.
Dens, ſive *Dentes ceti*, lituus (epiſcopalis) inde factus 231.

Dröfn, petræ nomen in Gardarikia, 336.
Dróttſeti, nomen dignitatis antiqvum, 270.

E.

Einar Archiepiſcopus, 193.
Einar Máris filius, Abbas, obit. 249.
Eiricus Norvegorum Archiepiſcopus in Dania agit 157. a viſu laborat. 161.
Eiricus in Snorraſtadis, vinum e baccis empetri facit. 189.
Empetrum, ex ejus baccis vinum factum in Islandia 189.
Epiſcopos duos in una ſede ſedere alienum viſum eſt Öſſuri Archiepiſcopo; & qvo pacto hunc ſcrupulum idem removerit. 73.
Epiſcopi peregrini in Islandia tempore Isleifi Epiſcopi enumerantnr 29 ſeqq. Gratioſi apud malos fuere ob lenitatem præceptorum 19. Qvidam eorum excommunicati erant. *ibid.*
Erfurda, urbs. 13.
Eruditio puerorum, illi vacabant Epiſcopi. 19. 75. 127.
Ethnici, Fridricum Epiſcopum & Thorvalldum odiis perſeqvuntur, & probroſum in eos poëma condi faciunt. 313. Prohibent eos adire conventum in Hegraneſo 327. Coactâ multitudine, Epiſcopum domi ſuæ vivum comburere conſtituunt; ſed ea res, eventu

eventu mirabili, in irritum & proprium iis malum cadit. 329. 331.

Eugenius Pontifex Romanus 132. n. 90.

Eyiolfus Sæmundi (Polyhiſtoris) filius 106 & n.

Eyiolfus Valgerdæ filius 313.

Eylifus Örn (aqvila) 255. inde derivatur ſeqvens.

Eylifs-fiall, nomen montis, & prædii 317. 319.

Eyſteinn (Magni filius) cum Sigurdo Hieroſolymipeta Rex Norvegiæ 83. obiit 85.

Eyſteinn Haralldi Gillii filius, Rex Norvegiæ, cæſus. 135.

Eyſteinn Archiepiſcopus, falſo appellatur in *Johannis Sancti Vita* primus Archiepiſcopus Norvegiæ 135. n. 92. Klængus Epiſcopus per literas ab eo veniam petit officii deponendi 129 ſeqq. Brandum Sæmundi filium Epiſcopum inaugurat 127.

Eyverſk, nomen mulieris patronymicum, ductum, ut videtur, ex Inſulis Breidafiördenſibus, niſi qvis malit ex Inſulis Veſtmannorum duci. 10.

F.

Falcones, dono miſſi amicis exoticis a Paulo Epiſcopo 231.

Finnus Halli filius Legifer & ſacerdos, obiit 110 & 111. n. 81. cum hoc non confundendus eſt.

Finnus Halli filius, ſacerdos tantum, & Ormi Thordi filii ſacerdotis occiſor. 111. n. 81.

Fridgerda, matrona Hvammenſis, Deos ſuos adorat, Thorvalldo de Chriſtiana religione verba faciente 301. Thorvalldus in carmine ſuo divinam illi Nemeſin imprecatur. 303.

Fridricus Epiſcopus, natione Saxo, Thorvalldum peregrinatorem baptizat, & ejus rogatu Islandiam petit. 273. Pro vate a Kodrane Thorvalldi patre habetur 277. Genium Kodranis tutelarem piis precationibus & aliis cærimoniis pellit 283. 285 ſeqq. Per mediam ignium longitudinem illæſus ambulat 297. Auctoritates hujus miraculi recenſentur 299. Contumelias modeſte fert 315. Pia ejus ſententia de vindicta propria homine Chriſtiano indigna 317. Perſecutiones Ethnicorum in eum. Vide, *Ethnici*. Se a Thorvalldo ſejungit, ob cædem Hedinis de Svalbardo, atqve nimiam inclinationem Thorvalldi ad homicidia, 333. In Saxoniam reverſus mira cum ſanctimonia ætatem ibi exegit. *ibid.*

Fyrisleif ſ. *Fyrisleifus* (proprium nomen loci in Norvegia) prælium ibi conſertum inter Magnum Sigurdi filium & Haralldum *Gillium*. 91.

G.

G.

Gardarikia, diverfa eft ab Rusfia 337. Dominium qvoddam in eam habuit Græcorum Imperator. *ibid.*

Gautland, prædii nomen 10. rectius. *Geitland.* Conf. Landn. b. pag. 48.

Gelafius Pontifex Romanus 81. 83.

Geller Bölverki filius, Legifer 36.

Genius faxicola, a Kodrane de Giliá religiofe cultus 277. 279. Commoda enumerantur, qvæ Kodrann eum in fe conferre putabat. *ibid.* Offertur per fomnum Kodrani, deterrens eum a Chriftiana fide amplectenda, &c. 283. 287. 289. Kodrann illi per fomnum cultum fuum renuntiat 291.

Gilia, prædium 33. 257.

Giffur albus, Chriftianam Religionem in Islandiam introduxit 11. Ejus matrimonia, & liberi 11. 13. Ipfe filium fuum Isleifum peregre duxit, & Abbatiffæ Erfurdenfi literis inftituendum dedit 13. Primum in Skalholto templum ædificavit, ibid.

Giffur Epifcopus, Isleifi filius, literas difcit & facerdotio inauguratur in Saxonia 37. Ejus forma, ftatura, indoles 39. Matrimonium 37. Liberi 65. 67. Peregrinationes in juventa 39. Electo ad Epifcopatum proceres Islandi fpondent obedientiam in omnibus qvæ ex parte Dei mandaret 41. Epifcopus

inauguratur 43. Auctoritas ejus in Episcopatu 45. Templum eximiæ magnitudinis in Skalholto ædificat, & sanctionem facit, ut Skalholtum sit sedes Episcopalis perpetua. 45. 47. Decimas in Islandiam facit introduci 47 & 49. Colonorum censum fieri curat 53. Incidit in morbum sibi lethalem 55. Eligit successorem. *ibid.* Patientia ejus in morbo, & responsum memorabile super voto pro salute sua 57. Modestum ejus & pium responsum de loco sepulturæ suæ 57 & 59. Disqvisitio de anno ejus emortuali 58. n. Mors ejus luctuosa 61. 241. Hæc portendebat calamitates Islandiæ subsecutas 65. Jactura Gissuris Episcopi omnium consensu irreparabilis habita est 61. Elogium ejus generale ibid. & 241.

Gissur Halli de Haukadalo filius, alumnus Thorlaci Episcopi Runolfi filii 77. Thorlaci de eo vaticinium 79. Romam & Bárium usqve peregrinatur 115. Nomophylacis officium gessit 189. Ejus relationibus fundata est *Hungurvaka* 2. Ejus mors 197. Ejus laudes 2. 79. 115. 197.

Glumus Thorgilsis filius, refert miraculum Fridrici Episcopi in nuptiis Haukagilensibus editum 299.

Gregorius Pontifex Romanus (*Septimus*, antea dictus Hildebrandus) 42. 43. n. 26.

Grego-

Gregorius Pontifex R. auctor libri, *Cura Pastoralis*, dicti 81.

Groa, Giſſuris Epiſcopi filia, Ketilli Thorſteinis filio (poſtmodum Epiſcopo Holenſi) nupta 59. Sacrarum virginum ordini adſcribitur 67.

Guddalir (Deorum valles) nomen prædii 318.

Gudmundus Amundii filius, cognomento *Gris*, obiit 252. n. 53.

Gudmundus Arii filius, ſacerdos 179. In locum Brandi Epiſcopi defuncti a Nordlandis ſublegitur, & ab Einare Archiepiſcopo inauguratur 193. notatur ob immodicas impenſas in re modica, & præcepto nimis vigida; *ibid.* Item ob hominum, & legum civilium contemtum 219. Turbæ inter eum & Kolbeinem Tumii filium exortæ 217. Excommunicat omnes ſuæ voluntati adverſantes 219. Prælium inter eum & Kolbeinem, funeſtum Kolbeini & multis viris præclaris 221. Graſſatur in neceſſarios Kobeinis 223. Pauli Epiſcopi conſilium de turbis componendis & damnis reſarciendis, auxiliumqve pecuniarium hanc ad rem oblatum, reſpuit 223. 225. Expellitur a proceribus de ſede Cathedrali 227. Invitationem (ad domicilium) Pauli Epiſcopi ſpernit, & congreſſum ejus vitat, *ibid.* Ejus ſatellitium vocatur ab auctore *Maleficorum congregatio*, ibid.

Gudmundus Bialfii filius, Abbas, obiit 250. n.
Gudmundus Brandi filius, ſacerdos 107. Ejus laus, & obitus, *ibid.* n. 74.
Gudmundus Ketillis filius, obiit 139.
Gudmundus Conradi filius, 105.
Gudmundus Riki (Potens) 255. & 257.
Gudmundus Sölmundi filius, pater Viga-bardii, 255.
Gudruna Thoroddi filia, Herdiſæ Pauli Epiſcopi uxoris ex ſorore neptis, & fatalis interitus ſocia 205. 207.
Gunnlögus Monachus, laudat auctores de Miraculo Fridrici Epiſcopi 299. Teſtis laudatur de jure piſcationis Templi Holtenſis 323.
Guthormus Finnolfi filius, ſacerdos, ab Isleifo ſucceſſor in Epiſcopatu proponitur 21. Noluit id officium ſuſcipere, cum præſto eſſet Giſſur Isleifi filius 41.
Guttormus Norvegiæ Rex, obiit 248. & n. 32.

H.

Hácon Herdibreidr (humeroſus) Norvegiæ Rex, occiſus 235.
Hácon Magni filius (Haralldi Severi nepos vulgo *Þoris-föſtri* ɔ: Thoreris alumnus cognominatus) Norvegiæ Rex, deceſſit 67.
Hácon Sverreris filius, Norvegiæ Rex 193. obiit 249.

Hácon (Galinn, morus) Regis Ingii frater, Comes Norvegiæ 227.

Haflidius Maris filius, in comitiis vulneratur 65. Ejus lis cum Thorgilſe Oddii filio 87.

Haflidius Thorvalldi filius, Abbas, obiit 250. n. 43.

Hafur in *Guddölum* 319.

Hafur-biörn 87.

Halla, Pauli Epiſcopi filia, ejus artes eximiæ 201: 203. Interiit cum matre in amne Thiórſá 207.

Halldora Eyiolfi filia, mater Klængi Epiſcopi 113.

Halldora Hrolfi filia, Giſſuris Albi uxor 11.

Hallfrida Snorrii filia, mater Thorlaci Epiſcopi 69.

Hallus Giſſuris filius, 151. & n. 3.

Hallus de Sida 87.

Hallus Teiti filius, 77. 105 & n. 72. Epiſcopus electus, Trajecti ad Rhenum moritur 113. Lingvarum in eo ſcientia *ibid.*

Hamar-Kaupángur, Emporium Hamarenſe 158.

Haralldus Gillius Norvegiæ Rex, pugnat in Fyrisleifo, unde in Daniam profugus donis a Magno Einaris filio, Epiſcopo deſignato, colitur 91. In regnum revertitur *ibid.* Laudatur a devotione, & in amicos largitate 93. Proditur a civibus (Bergenſibus) 109.

Haralldus Gormſonius (Gormi filius) Daniæ Rex, paternitatem Sveinis *Furcatæ barbæ* inficiatur 263.

Haralldus Gudinæ (Godvini) filius, Angliæ Rex, prælio cecidit 35.

Haralldus Sigurdi filius, Norvegiæ Rex, Materiem ſuppeditavit TemploThingvallenſi 63. Ejus judicium de Giſſure Isleifi filio 39. In Anglia cecidit 35.

Haralldus, Comes Orcadenſis, cum eo verſatus eſt Paulus Johannis filius (poſtea Epiſcopus) 145. Feloniæ ab Rege Sverrere accuſatur 163. n. Moritur 249. & n. 39.

Hardvigus Archiepiſcopus Magdeburgenſis, Giſſurem Epiſcopum ordinat 43.

Haukadalus, prædium 13. 77.

Haukagil, prædium 293.

Hauki Berſerki, Chriſtianæ religioni adverſantur 295. Fridricum Epiſcopum, ut artibus Berſerkicis ſecum experiatur, provocant, *ibid.* Certaminis hujus exitus 297.

Hecla (mons Islandiæ notisſimus), ignis ex ea eruptiones 69. 137. 197.

Hedinn de Sualbardo, ejus charaƈter, ſtirps, matrimonium 311. 313. Orationem in comitiis habet adverſus Thorvalldum *peregrinatorem* publice ibi verbum Dei prædicantem, qva omnes a fide illi tribuenda avertit 313. Eum Thorvalldus in Norvegia fecit interfici 333.

Hegra-

Hegranes, conventus ibi habitus 327.
Hellgius Skaptii filius, occiſus 139.
Henricus (Primus) Angliæ Rex, obiit 111.
Henricus Epiſcopus in Islandiam venit tempore Isleifi Epiſcopi 31.
Henricus Conradi filius, Imperator, urſo albo, ab Isleifo Giſſuris filio Epiſcopo electo, donatur, & Isleifum literis commeatus per regnum ſuum munit 15.
Herads-vad, Cœnobium in Dania 160.
Herdiſa Ketillis filia, uxor Pauli Epiſcopi 145. Ejus laudes *ibid.* & 155. 169. 201. 211. In amne Thiórſá periit 207.
Herdiſa, Thordi de Höfdio gnata, uxor Atlii Robuſti 255.
Herfurda 12. vid. *Erfurda.*
Hermundus Kodranis filius, obiit. 251.
Hialltius Skeggii filius, Giſſuris Albi gener. 11.
Hlennius Grandævus, ſacra Chriſtiana amplectitur 303.
Hof in Vopnafiördo, prima habitatio Giſſuris Epiſcopi 39.
Hólar in *Hiallta-dal*, Cathedra Epiſcopalis ibi conſtituta 55.
Hollt in *Kólgo-myra*, Mannii *Chriſtiani* ſedes. 321. 323.
Homiliæ ſacræ, ad ſola feſta majora a Paulo Epiſcopo reductæ; & qva mente hoc fecerit 213.

Hreinn

Hreinn Abbas, obiit 137 & n. 98.
Hraungerdi (ſepes ſaxea) prædium 13.
Húngrvaka, Liber, cur ita dictus, 3. Cur conſcriptus 3. 5. Qvando ſcriptus 139. n. 89. Comparatur ab Auctore materiæ corneæ cochlearium 7. Et cur hoc 9. Chronologia ejus examinatur, & erroris arguitur 24 ſeqq. n. 14.

J.

Járngerda, uxor Kodranis in Gilia, baptizatur, 299.
Ignes per mediam cœnaculi longitudinem more antiqvo facti 295.
Illugius Leiſi filius, faber lignarius 121.
Incendium villæ Hytardali 103. *Incendium* Önundi Thorkelis filii 251. n. 50. *Incendium* maris ante litora, prodigium 241.
Inceſtæ nuptiæ 17.
Ingimundus Hafuris filius, qvinqvennis parvulus Fridricum Epiſcopum adiens, ultro baptismum petit impetratqve 319. 321.
Ingius Haralldi filius, Rex Norvegiæ, cæſus 134. & n.
Ingius (Bárdi filius) Rex Norvegiæ 227.
Initiationes plures ſacerdotalem anteceſſere 89.
Inundatio maris, ei celer opum proventus comparatur 147.

Johannes,

Johannes, primus Norvegiæ Archiepiſcopus, ob. 135. n.

Johannes Epiſcopus Grænlandiæ, in Islandiam venit 187. Chriſma una cum Paulo Epiſcopo conſecrat, *ib.* Islandis monſtrat rationem vinum è baccis empetri faciendi 189. Romam proficiſcitur *ibid.* Ejus obitus 186. n. 11.

Johannes Hybernus, Epiſcopus, in Islandiam venit 31. Fertur a qvibusdam in Vandaliam profectus, multos ibi ad Deum convertiſſe, & martyrium paſſus eſſe 31.

Johannes Lopti filius, Pauli Epiſcopi pater 143. Klængi Epiſcopi amicus fidisſimus 123. Bergis hyemat 127. 129. Decesſit 175.

Johannes, frater Herdiſæ, uxoris Pauli Epiſcopi 205.

Johannes Ögmundi filius, Isleifi Epiſcopi diſcipulus 21. Primus Epiſcopus Holenſis initiatur 53. Obiit 85. Sanctitas ejus qvando publice fuerit recepta 131. n.

Johannes Sigurdi (& in nota, ex conjectura, *Sigmundi*) filius, obiit 137.

Isleifus Giſſuris filius, peregre literas diſcit, & ad ſacerdotium initiatur 13. Ejus forma & mores, *ibid.* Primus totius Islandiæ Epiſcopus creatur 15. Ærumnæ ejus in Epiſcopatu 17. Et jugis opum penuria 19. Miracula ejus 23. Multos in literis erudiit 19. Decesſit 25.

Jus Ecclesiasticum, a Thorlaco & Ketille Episcopis sancitum 77.

K.

Kálfus Snorrii filius, obiit 251. n. 49.
Kanutus Sanctus, Daniæ Rex, occubuit 67.
Kanutus, Sveciæ Rex, obiit 248. n. 33.
Kanutus Valldemari filius, Daniæ Rex, suam auctoritatem interponit de maturanda inauguratione Pauli Episcopi 161.
Ketilbiörn Grandævus 11.
Ketell Hamundi filius, sacerdos, & famulus Pauli Episcopi 217.
Ketell, socer Pauli Episcopi 145. 179.
Ketell, filius Pauli Episcopi 149. Ejus artes 201. Obitus *ibid.* n. 18.
Ketell Thorsteinis filius, Episcopus Holensis inauguratur 77. Res ab eo gestæ *ibid.* Septuagenarius comitia adiens, omnium clericorum precibus se commendat 97. 99. Inde Skalholtum ad encaenia invitatus, in balneis Laugarásensibus mortem obiit 99.
Kiartans-giá, nomen proprium viæ montanæ. 319.
Klængus Thorsteinis filius, Episcopus 113. Ejus forma, statura, indoles & mores, *ibid.* & 117. artes *ibid.* & 115. 121. Gratia apud populares & exteros 123. Inauguratur in Episco-

Epiſcopum 115. Templum in Skalhollto ædificat 117. Sumtus ejus ingentes in hanc ædificationem, in hoſpitalitates in convivia, in munerationes amicorum 119. Auctoritas ejus in foro, & legum patriarum peritia 121. In Templi Skalholtenſis initiatione convivium frequans & ſumtuoſum celebrat, in qva re notatur ob magnificentiæ ſtudium, juſta præmeditatione deſtitutum. 123. 125. Munera cum principibus exterarum regionum alternat 123. Simul inſtruit pueros, libros exſcribit, & loqvitur ea qvæ uſus fert. 127. Vexat corpus ſuum variis afflictionibus religioſis, ultra qvam priores Epiſcopi, *ibid.* In ſenecta a pedibus laborat 129. Epiſcopum eligit Thorlacum Thorhalli filium 131. Lecto hæret toto fere ultimo anno ætatis ſuæ 133. Moritur, *ibid.* Summa ejus elogii 139.

Klængus Thorvalldi filius, peregre moritur 235. In eo laudatur ſpes viri primarii *ibid.*

Klauſius Thorvalldi filius 305. Nefariæ ejus adverſus ritus Chriſtianos molitiones 307. & ſeqv.

Kodrann in Giliá 255. notatur a duritia & defectu paternæ caritatis erga filium Thorvalldum puerum 257. Arguitur avaritiæ & ini-

& iniqvitatis in mulctis & mercedibus fundorum ac pecudum (pecumarum) extorqvendis 259. 261. Religionis ejus genus ſingulare 277. 279. Deum ſuum, ut fallacem & infirmum, (per qvietem) repudiat 291. Baptizatur *ibid.*

Kolbeinn Tumii filius, turbas cum Gudmundo Epiſcopo exercet 217. Prælio cum eodem conſerto morte occubuit 221.

Kólgumyri 322. & not. l.

Kolus, Epiſcopus peregrinus, in Islandiam venit tempore Isleifi Epiſcopi, & ibi diem ſuum obiit 19.

Kolus, Epiſcopus in Vikia (Norvegiæ) Isleifi Epiſcopi diſcipulus 21.

L.

Lækia-mot, prædium, ſedes Frideri Epiſcopi, & Thorvalldi 291.

Lamberti Epiſcopi cantileaa, in aëre cantari viſa 85.

Laugar-ás (prædium) balneæ apud iſtud (ſive lavacrum calidum ipſius naturæ in productum) 99.

Laxárdalus, territorium 317.

Leggus ſacerdos, Pauli Epiſcopi miniſter. 215. & 214. n.

Lema-

Lemarus, Archiepiſcopus, officio motus 43.
Leo, (Nonus) Pontifex Maximus 14. n. 7. & 15.
Lingua Islandica, homini Germano ignota 275.
Lituus, (ſcipio Epiſcopalis) ex dente (dentibus) ceti factus, dono miſſus Thoreri Archiepiſcopo, a Paulo Epiſcopo Johannis filio 231.
Loptus, Pauli Epiſcopi filius; ejus artes 201. peregrinatio 227. Vitam religioſam amplexus deceſſit 200. n. 17.
Lunæ, facies ſangvinis inſtar, ejusqvé defectus ſudo aëre 239.

M.

Magadaborg (Magdaborg, Magdeburgum) urbs Saxoniæ 42. 43.
Magni Bóni, Regis Norvegiæ obitus 34.
Magnus Einari filius, Epiſcopus Skalholtenſis 87. Ejus genus *ibid.* Forma, indoles, mores, artes 89. Cooptatur in Epiſcopum *ibid.* Venit in amicitiam Regis Haralldi Gillii 91. Ab Öſſure Archiepiſcopo initiatur ad Epiſcopatum *ibid.* Eximia ab Haralldo Rege munera accipit 93. Laudatur ſpeciatim ab ſtudio reconciliandarum diſcordiarum, & in hanc rem liberalitate 95. Templum Skalholtenſe a ſe auctum conſecrat *ibid.* Ditat Cathedram Skalholten-

ſem 97. Incendio Hytardalenſi perit 103. 109. Qvid mortes genus ſibi a Deo exoptaverit 103.

Magnus Giſſuris Halli f. filius 179. 237.

Magnus Rex Haralldi (*Severi*) filius obiit 35.

Magnus Nudipes, Rex Norvegiæ cecidit 67. Proavus fuit Pauli Epiſcopi Johannis filii 143.

Magnus Sanctus, Comes, ejus cædes 69.

Magnus Sigurdi filius (Coecus) Rex Norvegiæ 109. Ejus cædes 111.

Magnus Thordi filius, ſacerdos Reykiahollltenſis 89.

Mána-foſſ, locus piſcaturæ 323.

Mána-gardr 325. Utrumqve ex ſeqventi.

Mánius Chriſtianus 321. A Fridrico Epiſcopo baptizatur *ibid.* Ejus vitæ ſanctitas *ibid.* Devotio, & in pauperes liberalitas 327. Templum in Holto (prædio ſuo) condit *ibid.* Gravi annonâ incubante ſalmonum captura abunde utitur *ibid.* Ejus capturæ jus templo Holltenſi legat *ibid.* Anachoreta fit, gentilium, oſorum ſui, convictum fugiens, eam vitam amplexus æſtatibus opus foenarium facit, vaccæ ſuæ, cujus lacte victitabat, hybernum alimentum proviſurus 325.

Mar-

Marcus Skeggii filius, Legifer, Laudatur a ſapientia, & arte poëtica 47. obiit 69.

Margareta Artificioſa, laudatur ab arte cælandi, & dentes (balænarum) ſculpendi 231. 233.

Menſuræ ulnarum, qvomodo in Islandia auctoritate Pauli Epiſcopi fuerint determinatæ 189. 191.

Mikligardr 334.

Mollda-gnupus 87.

Mors violenta, peccatorum remisſionem promereri credita 102. n. *66*.

N.

Niáll Epiſcopus, obiit 249.

Nicolaus, Abbas monaſterii Thveráënſis, orationem habet in Templi Skalholltini conſecratione 123.

Nicolaus, Abbas Nidroſienſis *ibid.* n. 87.

Sanctus *Nicolaus*, Epiſcopus Myrenſis *67*. 115. n. 85.

Nicolaus, Epiſcopus Oſloënſis, Paulum Epiſcopum muneribus ornat 229.

Nicolaus Sigurdi filius, cæſus 139.

Novitates, exoticæ in comitiis Islandicis publicè narratæ 93.

Nordlandi, (Islandiæ ſeptentrionalis incolæ) preces admovent Giſſuri Epiſcopo, de venia ſuum ſibi proprium Epiſcopum habendi 51. Hujus petitionis fundamentum ſ. prætextus *ibid.*

Numerus Templorum, & ſacerdotum, a Paulo Epiſcopo in ſua diœceſi initus, & qva de cauſa 195.

O.

Oddrya Magni filia, Magni Epiſcopi noverca 87.

Olaus in Hauka-gilo, ſocer Thorvalldi *peregrinatoris* 293. Templum in villa ſua condit 299.

Olaus Kyrre (opietus) Rex Norvegiæ, Romam mittit pacem oratum defunctis 33. Deceſſit 67.

Olaus Magni f. Rex Norvegiæ, obiit 67.

Olaus Sanctus, Norv. R. Eo auctore Biarnvardus *Eruditus* petiit 31. Cæſus 34. n. 17.

Öndolfus, unus ex primis occupatoribus Islandiæ 303. & var. lect. b.

Önundus in Reykiadalo, Chriſto nomen dat 303.

Önundus Thorkelis filius, moritur 251.

Ormus Pauli Epiſcopi frater 167. Ejus elogium 191.

Ormus, frater Thorvalldi *peregrinatoris*, patri in deliciis fuit 257. Baptizari detrectavit 291.

Össur Archiepiscopus, Johannem Ögmundi, Thorlacum Runolfi, & Magnum Einaris filium, Episcopos ordinat 53. 73. 91. Ejus sub auspiciis conditum est *jus Ecclesiasticum*. Thorlaci & Ketilli Episcoporum 77. Diem suum obiit 110. n. 80.

P.

Pascalis, Pontif. R. decessit 61.

Patientia erga contumaces & improbas, ad munus Apostoli pertinet 141.

Patricius (Sanctus,) Apostolus Hyberniæ 141.

Paulus Johannis filius, Episcopus Skalholltensis 143. Ejus genus, forma, ingenium *ibid.* Artes 145. Mores 147. 149. Matrimonium 145. 149. Peregrinatio, & literarum in Anglia studium 145. Prætura 149. Pietas erga Thorlacum Episcopum avunculum suum 151. Electus in locum Thorlaci Episcopi, primum detrectat id munus, sed tandem suscipit utilitatis publicæ gratia 153. Peregre proficiscitur inaugurationis causâ 155. Apud Regem Sverrerem hospitatur 159. 163. Sacerdos consecratur

 159.

159. Episcopus consecratur 161. Absalonem Archiepiscopum, & ceteros inaugurationis suæ promotores, donis remunerat 161. 163. Ejus jam Episcopi facti comitas & communitas erga subditos 167. 195. Lenitas præceptorum 195. Providentia circa rem familiarem 169. Hospitalitas *ibid.* Felicitas 197. Amor in eum populi universi 169. 195. 197. Ædificationes sumtuosæ ad templum Cathedrale pertinentes 171. seqv. Iniqvitati mensurarum qvæ ulnis exiguntur, invenit remedium 191. Luctuosam uxoris & filiæ jacturam qvomodo tulerit 209. 213. Et moderatio ejus circa sumtus in harum exeqviis 209. 211. Institutum ejus circa homilias (seu sacras conciones) 213. Qvoties ipse qvotannis concionatus fuerit *ibid.* Cur diversis usus fuerit ministris, cum priores Episcopi semper eodem usi sint 217. Implicatur turbis inter Gudmundum Episcopum & Nordlandos, & qvomodo se in hisce gesserit 219. 223. 225. Qvod temperamentum secutus fuerit circa suæ dioecefeos incolas a Gudmundo excommunicatos 221. Suspectus fit Gudmundo, qvasi procerum partibus studeat 125. Muneribus honoratur a Thorere Archie-

Archiepiſcopo, & Nicolao Epiſcopo, Norvegis 229. Amicos exteros donis colit; nominatim Thorerem Archiepiſcopum 231. Morbum nanciſcitur ſibi capitalem 235. Ante extremam unctionem longum ſermonem habet, atqve ibi ſedulò confitetur univerſa, qvæ ſe in Epiſcopatu admiſiſſe arbitrabatur, aliis cavenda: Condonationem offenſarum omnes orat, & ipſe vicisſim dat 237. Placidè decedit 239. Epilogus Auctoris ſuper ejus obitu conſolatorius 243. Portenta ejus obitûs 239. Qvot annos Epiſcopatum geſſerit 245. 247. Et ejus encomium ab Amundio Arnæ filio, poëta *ibid.*

Paulus Sölvii filius, ſacerdos 105. & n. 70.

Paulus Thordi filius, obiit 137.

Peſtilentia, in Islandia 65.

Petrus, Epiſcopus Roſkilldenſis 161.

Philippus, Francorum Rex, obiit 61. n. 38.

Philippus, Svecorum Rex, obiit *ibid.* n. 38.

Philippus, Comes, obiit 249.

Piratica, exercetur a nonnullis in Islandia, ſedente Isleifo Epiſcopo 17.

Piſcatura, ejus in amnibus exercendæ jus peculiare 323.

Præro-

Prærogativa, f. primatus præfumtionis, de qvalibet præda indivifa, commilitonum fortisfimo, ex lege piratica, conceffa 265. 267.
Procellæ vehementes, in Islandia 63.
Prodigia 83. 239. 241. 315.
Pfalterium (Davidis,) Ejus tertia pars qvotidie cantata 79.
Purpura candida 47.

R.

Ragnheida, uxor Hedinis de Svalbardo 313.
Ragneida Thorhalli filia, mater Pauli Epifcopi 143.
Rangár-ós, portus 39.
Reges, ita appellati duces piratarum 263.
Refponfa memorabilia 57. 73.
Reykia-ftrönd, territorium in Skagafiördo 255.
Reykia-hollt, prædium, inde Thorlacus Runolfi filius Epifcopi titulum accepit 73. 75.
Richardus, Angliæ Rex, moritur 249.
Rivus, per transverfum cadens coenaculum 293.
Roïskellda (Rofkilldá) 160.
Rúda á Englandi (Rothomagus Nordmanniæ) 30. 31. n.
Rudolphus, Epifcopus, in Islandiam venit, & qvamdiu ibi manferit 31.

Runol-

Runolfus, Epifcop' (Ketilli) filius, templum Skalholtenfe carmine laudat 121. obiit *ibid.* n.
Runolfus Thorlaci filius, pater Thorlaci prioris, Epifcopi 69.
Rusfia, multos habuit Reges Imperatori Græco fubjectos 337. Diverfa fuit à *Gardarikia ibid.*

S.

Sacerdotes, numerati à Paulo Epifcopo, vide *Numerus.*
Sacerdotium, & munus Legiferi, penes eandem perfonam m. n. 81.
Sæmundus Hæbudenfis 225.
Sæmundar-hlida, territorium Skagafiördi *ibid.*
Sæmundus (Polyhiftor) facerdos Oddenfis, ejus laudes 47. Opera navata Giffuri Epifcopo in Decimis introducendis *ibid.* & feqv. Obitus 85. & n.
Sæmundus, frater Pauli Epifcopi, ejus encomium 191.
Salmonum pifcatus 223.
Sandár-tunga, prædium 97.
Saum-æfa 262. lect. var.
Saxum, habitaculum Genii, qvem Kodrann in Gilia pro Deo coluit 279.

Scrinium, reliqviis D. Thorlaci Epiſcopi à Paulo Epiſcopo concinnatum 185. Summa impenſarum in id *ibid.* magnitudo ejus 187. & aliorum eâ ætate in Islandia *ibid.*

Selia, Norvegiæ, (Inſula) Sedes Epiſcopalis 33.

Sententiæ moralis 7. 125. 211. *Memorabiles*, vide *Reſponſa.*

Sententiæ Biblicæ 203. & 207.

Sigfuſus Grimi filius, ſacerdos, ſubmerſionis periculum evadit 207.

Sigmundus Ormi filius, obiit 250. n. 47.

Sigurdus Hieroſolymipeta, Rex Norvegiæ cum fratre Eyſteine 83.

Sigurdus Haralldii Gillii filius (cognomento *Munnur* (Labeo, aut Facundus) 9. Rex Norvegiæ, interfectus 135.

Sigurdus Slembi-diákn, cæſus 110. & n. 79.

Skalholltum, a qvo conditum 11. Sedes Epiſcopalis perpetua ex Giſſuris Epiſcopi ſanctione 47.

Skarbendingur, nomen proprium pallii ſacri in Skalholto 97.

Skeggius, Fridgerdæ Hvammenſis filius, verba Thorvalldi *peregrinatoris* pro religione Chriſtiana, in ludibrium vertit 301.

Skiádak, qvid ſit 23. n. Cereviſiam iſthoc mixtam, ſua benedictione innoxiam reddit Isleifus Epiſcopus 23.

Skidius,

Skidius, Grandævus 255.

Skriódr, nomen proprium calicis Templi Skalholltini 92. lect. var.

Snorrius Karlis (Caroli) filius, Thorlaci Episcopi, prioris, avus maternus 69.

Snorrius, pontifex (Helgafellensis) obiit 37.

Snorrius Svertingi filius 107.

Snorra-stader, villa 188.

Sölmundus Eylifi filius 155.

Somnia, Kodranis in Gilia 283. seqv. *Somnium* matris Fridrici Episcopi 327.

Sörkver, Svecorum Rex, obiit 248.

Sponsa spiritualis, Episcopi recens inaugurati, vocatur ædes sacra cathedralis, per allegoriam 165.

Steinunna, Thorgrimi (cognomento *proceri*, Landn. b. p. 277.) filia, uxor Gissuris Episcopi 37. Cum viro Romam proficiscitur 39. Oeconomiam regit intra parietes Skalholltinos 49. seqv. Maritum de voto pro salute ejus nuncupando consulit 57.

Steinstader, prædium in Vatzdalo 33.

Sveinn fissobarbus (seu, ut vocari solet, *barbæ furcatæ*) Daniæ Rex, ejus parentes 263. Piraticæ incumbit *ibid.* & qvidem ultra mare occidentale *ibid.* Belligerans in Britannia vivus capitur, & in carcerem conjicitur

citur 267. Inde merito Thorvalldi Kodranis filii liberatur. 269. Teſtimonium ejus de Thorvalldo 271. & 273.

Sveinn Ulfi filius, Daniæ Rex, obiit 36. n. 21.

Sverrer Magnus, Rex Norvegiæ 157. Laudatur ab excellenti ſapientia *ibid.* Paulum Johannis filium Epiſcopatus candidatum perhonorificè accepit *ibid.* Docuit modum vini ex baccis empetri faciendi 189. Excesſit e vivis 248.

T.

Teitus in Haukadalo, filius Isleifi Epiſcopi 13.

Teitus, Giſſuris Epiſcopi filius 65. De hoc plura notatu digna legere eſt in Vita Magni Nudipedis Norv. R.

Teitus, Ketilbiörni *Grandævi* filius, primus Skalhollti conditor 11.

Templa in dioeceſi Skalholltenſi numerata 195.

Templum iu Aſo apud Hialltadalum conditum (qvod primum in Islandia fuiſſe credibile eſt) 305. & fin. Hiſt. Miraculoſe ab incendio ſervatur 307. 309.

Templum Cathedrale, Skalholltenſe XXX. ulnarum 45. Intrinſecus & extrinſecus inauguratum 123.

Terræ motus funeſtus in Islandia 137. 233.

Thiors-á, amnis nobilis 205.

Thomas (Sanctus) Archiepiscopus Anglorum, ejus passio 137.

Thora Pauli Episcopi filia, laudatur ab obseqvio & amabilitate indolis 203. Annos nata XIV. oeconomiam Skalholtensem intra parietes regit cum omnium approbatione 211. 213.

Thorarinn, colonus Hvammensis 301.

Thorarinn Ivaris filius, occisus 87.

Thordisa mulier Insulana (Vide *Eyversk*) uxor secunda Gissuris Albi 11.

Thordisa, Thoroddi pontificis filia, uxor tertia Gissuris Albi, & mater Isleifi Episcopi 13.

Thordisa hariola (vates) 257. Ejus de Thorvalldo Kodranis filio vaticinium 259. Scrupulus ejus de argento, qvod Thorvalldo abs se dimisso præbebat pater 259. seqv. Thorvalldum educavit 263.

Thordus, frater Thorvardi Spakbödvaris filii, abhorret a nefario consilio fratris Arngeirris 303. 307.

Thordus de Höfdio 255. 301.

Thordus Snorrii filius, obiit 251.

Thorer, Episcopus 159. idem ut videtur cum seqventi.

Thorer, Archiepiscopus Norvegorum, Paulo Episcopo splendida munera mittit 229. Paulus ei vicem munerum reddit 231.

Thorer Broddii filius (*Viga-biarnii* nepos) prior maritus Steinunnæ uxoris Gissuris Episcopi 37.

Thorer Steinmodi filius, sacerdos, cæsus 110. n. 79.

Thorer (aliis *Thorsteinn*) maritus Margaretæ Artificiosæ, procurator bonorum Cathedræ Skalholltensis 231.

Thorgils Oddii filius, ejus lites cum Haflidio Máris filio, & harum compositio 87. n. 57.

Thorkatla Skaptii (Legiferi, ut videtur) filia, uxor Ketilli Gissuris Albi filii 11.

Thorkell Eyiolfi filius, periit 36. n. 22.

Thorkell Grenjadi filius 302.

Thorkell Halli filius, Pauli Episcopi famulus, laudatur a donis docendi (concionandi) & morum integritate 215. In Canonicorum coenobium se confert, *ibid.* & 155.

Thorkell Skotakollus (Landn. b. 306. *Skotakarl*) 69.

Thorkell Skumi filius, obiit 250. n. 44.

Thorlacus Ketilli filius, levir Pauli Episcopi 179. 211. moritur 210. n.

Thorla-

Thorlacus Runolfi filius 69. Ejus genus, ingenium, mores 69. 71. Statura, forma 71. Literis imbuitur in Hauka-dalo 69. Cooptatur Episcopus 55. 71. Ea dignitate minus dignus videtur exteris, at mox ob responsum suum piæ modestiæ plenum, dignissimus. 73. Scrupulus super ejus initiatione, qvomodo remotus 73. Inauguratur in Dania 75. Multos in literis instruit, & Christianismum in Islandia multimodis promovet, *ibid.* Jus Ecclesiasticum componendum curat 77. Episcopatu utitur incommodo 87. Ejus exercitia qvotidiana, secundum unum Hungurvakæ Codicem 78. n. h. Piè moritur 81.

Thorlacus Thorarini filius 69.

Thorlacus Thorhalli filius, Abbas Thyckvabæensis 131. Klængo Episcopus cooptatur 131. Ejus elogium 141. Vita ejus ab auctore *Hungurvakæ* scripta 139. Ejus reliqviæ exhumantur, & decenter suo loco componuntur 181. Festum illi lege sancitur, votaqvè & donaria fiunt, *ibid.* Primus fuit Sanctorum Islandiæ 131.

Thorleifus Thorlaci filius, de Hytar-dal 179. obiit 251.

Thorlöga, Sæmundi Hæbudensis filia 255.

Thoroddus in Hiallo, pontifex, avus maternus Isleifi Epiſcopi 13.

Thorſteinn Aurifaber, & ſcrinii (Thorlaciani) artifex 185. n. & 231.

Thorſteinn, Halli de Sida filius 87.

Thorſteinn Hávardi filius (rectius *Hallvardi*, ex *Landn. b.* qvæ & auctorem cædis nominat Einarem Hialltlandenſem 372.) cæſus 85. 87.

Thorſteinn Diaconus, in amne Thiorſá perit 267.

Thorſteinn Kuggii filius, cæſus 37.

Tharvalldus, *Giſſuris Halli* filii filius 179. 199. 237. 241.

Thorvalldus Kodranis filius, *Peregrinator* 257. In pueritia obſeqvioſus erga iniqvum & immitem patrem, *ibid.* A Thordiſa *Vate* educandus ſuſcipitur 261. Peregre proficiſcitur 263. Sveini *Fiſſobarbo* tum archipiratæ militat, & ab eo omnibus aliis anteponitur 263. Ejus virtutes recenſentur 265. Sveinem Regem & plures commilitonum in carcerem conjectos, ſuo merito inde liberat 269. Multas terras perluſtrat 273. Baptizatur, *ibid.* Fridricum Epiſcopum perſvadet ut ſecum in Islandiam eat, parentum & cognatorum convertendorum gratia,

gratia, *ibid.* In Islandiam veniens apud patrem hyemat, *ibid.* Ista hyeme parentes & eorum familiam ad Deum convertit 291. Qvo pacto hoc perfecerit fusè memoratur 275. seqv. Ipse & Episcopus domicilium sibi constituunt *Lækiamoti* in Vididalo, ibiqve IV. annos habitant 291. Thorvalldus matrimonium init 293. Qvid in istis nuptiis evenerit memorabile 295. seqv. (Vide &, *Fridricus Episcopus*, & *Hauki.*) Cum Episcopo in Provinciam occidentalem proficiscitur divini præconii causa, sed nihil ibi proficit 303. Speciatim *Hvammi* in Breidafiardar-dalis concionatus contemnitur & deridetur qvod ipse carmine significat 301. In Provincia Septentrionali aliqvot viros nobiles Christo acqvirit 303. Divinum in comitiis universalibus faciens præconium, a Hedine Svalbardensi maledictis laceratur & neminem sibi credentem invenit 313. duos occidit, qvi se & Episcopum carmine diffamaverant, qvod factum a Fridrico Episcopo improbatur 315. Qvarta (*septima*, vitiosè) hyeme Lækiamoti exacta cum Episcopo in Norvegiam proficiscitur, ibi incidens in Hedinem Svalbardensem hunc facit interfici 331. 333.

Hanc ob rem ab Episcopo relictus Islandiam repetere non vult piis rationibus inductus 333. 335. Iter suscipit in regiones exteriores Hierosolymam usqve 335. Ab ipso Imperatore (Græco) perhonorifice accipitur, & donis, ceu amicus, ornatur, *ibid.* Per istas regiones qvasi columen qvoddam Religionis Christianæ celebratur, *ibid.* Ab Imperatore constituitur præses Russiæ & totius Gardarikiæ, potestate in multos harum regionum reges instructus 337. Ibi monasterium condidit, & in hoc monasterio vitam finiit, *ibid.* Annus æræ Christianæ, qvo in Islandiam cum Episcopo venit, determinatur, *ibid.* seqv.

Thorvalldus Ressonius 305.

Thorvalldus Thorkilli filius, obiit 251

Thorvardus (qvibusdam *Thorvalldus*) Spakbödvaris filius, fidem Christianam amplectitur 303. Templum condit in Aso villa sua 305. 339. Et qvando hoc factum, *ibid.* Atrox injuriarum vindex perhibetur 307.

Torva stadir; (in *Biskupstungis*) villa sacerdotalis, notabilis super ea observatio Brynjolfi Episcopi 104. n.

Torvius Bödvaris filius, sacerdos, & famulus Thorlaci Episcopi, ejus character, & studia

dia qvotidiana 79. Perit incendio Hytardalenſi 105.

Trect (Trajectum) urbs 112.

Tropus, Allegoria 164. 242.

Turris lignea (ſive propylæum, porticus) templo Skalholtenſi a Paulo Epiſcopo addita 271. ſq.

V.

Velum, inter Chriſtianos & Ethnicos in una domo coenantes, expanſum 293.

Ver, territorium in orientali provincia (hodie *Alfta-ver*) 154.

Veſtmanneyiæ (*Inſulæ Weſtmannorum* ɔ: *Scotorum*, *Hybernorum* &c.) has omnes fere Magnus Einaris filius Epiſcopus ſuo ære emit, & donavit cathedræ Skalholltenſi 97.

Videneſenſe prælium 220. n.

Vidvika, prædium in Skagafiördo 303.

Viga-bardius 255.

Vilborga Giſſuris Albi filia, Hiälltii Skeggii filii conjux 11.

Vilhelmus (conqveſtor) Angliæ Rex, obiit 66. n. 40.

Vinum, e baccis empetri factum 189.

Viſiones, vid. *prodigia.*

Ulaſtin (*Uladzſtir* Snorrio) Hyberniæ provincia 66. lit. p.

Ulfus, Episcopus Anglus, aliis *Rudolfus*, in Islandia fuit 31.

Ulnæ, earum nova mensura lege determinata 191. Vid. *Mensura*.

Votum pro restitutione annonæ in Islandia factum, auctoribus nominatim Paulo Episcopo, & Thorvalldo Gissuris filio 199. 201.

Ursus albus e Grænlandia, dono datus Henrico Imperatori ab Isleifo Episcopo 15.

Index Vocum.

A.

Abúd, inhabitatio (*by*, habito) 44.

Afbera; *bere af*, excellere, ſuperare. *Afbar ſaungr hans af ödrum mönnum*, cantus ejus alios (aliorum cantum) ſuperabat 144.

Afterkir, reditus, cenſus 50.

Aftekit, decretum, deciſum 176. (Particip. verbi *ek tek af*, pronuncio, decerno.)

Afvendſlur, (Cod. S. *afvinnur*, Cod. T. *Afveitſlur* ex correctione A. Magnæi) expenſæ, ſumtus 192. (*Vendi*, verto, qvaſi *averſiones*.)

Afvinna, res vel negotium qvaleſcunqve impenſas reqvirens 130. Qvandoqve ipſas impenſas ſignificat. Oppoſitum *Atvinna* ſuo loco vide.

Agæti, præſtantia, interdum adverbialeſcit: *agæta vel*, perbene 174. (ab *á* in adverſus, & *get* adipiſcor. qvaſi res valde expetenda.)

Ahyggia, ſollicititudo 6. alias *Abugi*, idem (ab *á*, & *hugr*, animus.)

Akafi, *akefd*, vehementia 296. (*Kaf*, profundum aqvæ, vel *kapp*, certamen, ſtudium vehemens. Sed vide *Ind. Gunnlögs. S.* in hac voce.)

Akafligr, vehemens, de calore 306.

Akenning, ſpecimen, majoris in minori ſimilitudo 182. (Ab *á* in, & *kenni*, ſentio, eſtqve propric ſenſus levis, guſtus. Haud abſimiliter Martialis, Lib. V. 6. 6. Sic Burrus cito *ſenciat parentem*.)

Alfa, genus, pars, *Af guds álfo*, divinitus 178. (fcribitur *hálfa*, in I. Eccl. Arnæano, cujus Indicem vide hac voce.)

Algerr, perfectus 38. (*gerr*, factus, *allr*, omnis.)

Albyfi, totum ædificium, omnes ædes, fimul 232. (*allr*, & *húf*, domus.)

Alit, facies, afpectus (*lít*, confpicio) 142. Alias *Andlit*, idem.

Alldinn, fenex, fenefcens 302. (Participium fine verbo, ab *Alldr*, ætas.)

Allgöfigr, pervenerabilis 10. (*All*, partic. infeparab. valde, & *giöf*, donum.)

All-fkörugr, valde gravis 70. *Skörugr*, gravis, ftrenuus. (*Skör* caput, qvod à Gr. Κόρβη idem.)

Almællr, neut. *Almællt*, qvod in ore eft omnibus, in communem confenfum venit 154. (Participium fine verbo, *allr*, & *mæli* dico, cenfeo.)

Ana, concitato impetu ferri 54. *var. lect.*

Andftreymr, adverfus, arduus, difficilis 150. (de perfona) 232. q. d. adverfo amne, (*and*, partic. infeparab. contra, & *ftraumr* torrens.)

Anetiaz, irretiri, implicari 220. (*Net*, retè.)

Anna á hendr einum, moleftiam cui faceffere, aut premere qvem violentius de morbo, *var. lect.* 54. (*Önn*, cura, labor, moleftia.)

Ann-marki, vitium, defectus 72. Affine videtur τῷ *annmerki*, terminus, limes.

Aptr-reka, (adv. pro adject.) repulfus 90.

Aptr-fiár, defiderium rei perditæ 266. (Ubi *apturfiá* mendofe expreffum eft, *aptr*, retro, & *fe*, video, qvafi refpectus ad amiffum) Alias *Eptirfiar*, idem *ibid.*

Ar-bót,

Ar-bót, annonæ in melius mutatio 198. (*Ar*, annus, annona, *bót*, correctio, levamen.)

Ardr, aratrum 210. (à Lat. *aro.*)

Artíd, festum anniversarium (s. dies emortualis defuncti alicujus, a superstitibus qvotannis in memoriam revocandus. *Annale* simpliciter dicunt qvidam) 132.

A-sáttr, consentiens 92. (ab *á*, & *sætt*, *sátt*, consensus, compositio, qvod porro à *set* pono, compono, sedo)

A sjá, inspectio, auspicium 120. alias est *respectus*, *patrocinium* (*á*, & *se* specto.)

Astar-hygli, benevolentia, sedulus amoris affectus 330. (*Ast*, amor, vid. *Gunnl. S.* Indicem, & *Hygli*, cura, vid. *I. Eccl. Arn.* Indicem.)

Ast-gódi, munus s. beneficium amicitiæ & favoris ergo datum 196. (*ást*, & *gódi*, bonum. Sed Cod. *S.* hic legit; *hann þótti öllum mönnum ástgódr*, ɔ: erga omnes benignus judicabatur sive promtus ad amandum omnes, *Godr* sumitur interdum pro largo. *Bandamanna S.* Oddr er *godr af fenu* ɔ: Oddus pecuniæ largus est.)

Ástsæll, amabilis 168. (qvasi gratiâ felix.)

Astúd, amor, benevolentia 164. (*Ast*, & *Ud* animus.)

Astúdligr, amabilis, gratus 76.

Atfóng n. pl. apparatus 164. (*at*, ad, & *fæ*, capio, acqviro.)

Atför, invasio 222. & 330. ubi male impressum est *atferd*. (*at*, & *ferr*, eo, qvasi *aditio: Adire* pro *invadere* invenitur qvoqve apud Latinos.)

At-gervi.

At-gervi, qvaliscunqve animi vel corporis elegantia sive naturæ beneficio, sive studio & exercitio qvæsita 60. (*gerr at ser*, iis qvæ virum ornant plenè instructus; Urdu allir à eitt sattir — at einngi madr hefdi *gervart at ser* verit enn Sigurdr Slembir um alla hluti ɔ: inter omnes conveniebat neminem hominum *iis] qvæ virum ornant undiqvaqve instructiorem* fuisse Sigurdô Slembere. *Hryggiarstycki.*)

Atgervi-madr, homo bonis artibus imbutus 200. (rectius & svavius qvam *Atgervis-madr.*)

Atsókn, incursio, invasio (hostis). 2) advenarum freqventia 18. (*Saki*, qværo, peto. Angl. a *Seek.* Lat. *Seqvor.*)

Attrædr, Octogenarius 54. (*rædr*, vel à *röd*, qvasi qvi decadem annorum ordine octavam implevit; aut est metathesis, pro, *ærdr*, qvasi *octo decades annorum gestans.*)

Atvinna, labor rusticus qvaliscunqve, qvo victus & opes parantur. 2) Latius vitæ sustentatio, victus, commeatus labore partus 324. 3) Operæ, servi. (*Vinn*, laboro: Dicitur & *ad vinna at einu*, conficere, consumere qvod, unde forsan *Atvinna* propriè, res ad vitam necessaria, qvæ usu consumitur.)

Avarp, allocutio. 2) sententia, judicium 70. Ubi, hann var kalladr — ecki — allskörugr *at ávarpi vel-flestra manna* ɔ: vultu aut gestibus haud satis gravis habebatur, *ex plerorumqve hominum sententia.* (Est autem *ávarp* vox elliptica, nam deest *ords*, diciturqve *at verpa ordi á* ɔ: adjicere verbum,

verbum, pro, *alloqvi qvem*, & ſententiam ferre de re qvadam. *Verp*, jacio.)

Audgætligr, vilis, parvi pretii, tenuis 278. Vi vocis, facile parabilis (*aud*, partic. inſeparab. facilitatem deſignans, *get*, nanciſcor.)

Audn, f. deſertum 288. (*audr*, vacuus. forte ab *o* particula privativa. vid. *audvandr.*)

Aud-rád, *Audrædi*, qvæſtus. opum paratio, opes, fortunæ 48. 154. (*aud*, & *rád*, conditio. Mirè convenit Latinum *Facultates*, *Facile agere* &c.)

Aud-ſærr, evidens. conſpicuus. 264. (*aud*, & *ſærr*, viſibilis, a *ſe* video.)

Aud-vandr, minus induſtrius, negligens (particula privativa *o au*, *aud*, formæ variabilis eſt) 214. Cum autem non ſit veri ſimile, Auctorem prædeceſſores Pauli Epiſcopi appellaſſe *Negligentisſimos*, rejicienda prorſus videtur iſta Lectio *Audvandaſtir*, aut per *facile ſolertisſimi* exponenda, qvanqvam vix hoc admittat analogia Lingvæ; reponendum igitur *Rádvandaſtir*, vitæ integerrimæ, aut morum cenſores gravisſimi, ex Cod. *Svec.* & *S.* qvi & hoc loco habet *voro* fuerunt, pro *ero*, & *kunnu* potuerunt, noverunt, pro *kunna;* qvæ lectiones ceteris præferendæ.

Aud-æfi, *audbæfi*, opes, divitiæ 88. vid. *audrad.*

Averki, læſio 222. vid. Olavii Indicem ad *Landnáma-bok.*

B.

Bardagi, pugna, cædes 220. 2) correctio, caſtigatio 56. (*beria* ferire, & *dagi*, de qvo vide I. Olavii Gloſſar. Syntagm. v. *dagr.* Propriè *Bardagi* eſt ver-

verberatio. *Grágás* in *Vigfloda* 117. translate etiam calamitas, plaga een plage. Spec. Reg. 348. coll. 349. Literæ Eyfteinis Archiepifc. in Hift. Eccl. Isl. T. 1. pag. 236. Literæ Eyrici Archiepifc. ibidem pag. 253.)

Beckr, rivus 292. Germ. *Bach.*

Beini m. hofpitalitas 166. (*beinn*, rectus, directus; *item* hofpitalis, expediens & promovens alterius iter.

Bera, ferre, *bera fram*, gerere (negotium, officium) 210. *bar til*, accidit, contigit 134. 188. *Naud bar til*, neceffe fuit. ufus tulit 126. *beraz at*, accidere 98.

Betr (adverb. comparatio) plus, magis. *betr enn álnar lángt*, unâ ulnâ longius 186. (*vel*, bene, multum.)

Bialla, nola 32. Angl. *Bell. bella*, ferire, feriri cum fonitu.

Bid f. exfpectatio, mora. *gódr í bidum*, longanimus, in expectando facilis, moræ patiens 218.

Bida, morari, exfpectare 222.

Bída, pati 206.

Bífala, commendare 242.

Bila, deficere 198. (*bil*, intervallum, locus vacuus.)

Biórr, domûs frontifpicium 172. Præterea de omni forma triangulari dicitur. Aliud *Biór* caftor, fiber.

Birti f. lumen 274.

Birtaz, apparere 286. (utrumqve horum a *biartr* lucidus, clarus.)

Bifkupsdomr, *bifkupsdæmi*, dioecefis 244.

Bifkups-efni, vid. *Efni.*

Blendinn, *blandinn*, mixtus 98. (*blend*, & *blanda*, mifceo)

Blídgedr, miti animo, comis ingenii, humanus 248. (*blídr*, & *ged*, animus.)

Blídlæti, comitas, hilaritas 212. (*blídlátr*, & *blídr*.)

Blódnætur, noctes ſangvinis, i. e. proximum a cæde tempus 222. (*blód*, & *nótt*, nox.)

Blód-æſir, (f. pl.) extrema ſangvinis 222. cædes recens & noviſſima intelligitur; parte poſteriore petita ab *æſur* extremitates, limites (panni, corii, calceamenti.) Vel *Blód-æſir*, (m. ſing.). furor ſangvinis, animus cæde motus, ab *Æſa* incitare, concitare ad iram (*blód-æſir* non adeſt in Cod. S.)

Bók-víſ, doctus, literatus 30. (*bók*, liber, *Víſ* vel *Víſs*, ſapiens.)

Bolr, truncus (arboris, corporis, ſicut *Limar* utriusqve brachia dicimus) *bolvöxtr* medii corporis ſtatura 38.

Bordi, velum, aulæum 96. Edda Sæmundi ſæpius habet. Hodie *Bordi* fimbria, limbus veſtis ornamenti cauſa aſſutus (à *bord*, & *bard* ora, extremum rei.)

Bót f. emolumentum, lucrum 152.

Bóta-lauſſ, irreparabilis 288. (*bót*, & *lauſſ*, qvod in compoſitione privationem deſignat.)

Böl n. ſing. malum calamitas. 246. (Dativo antiqv. *bölvi*, genitivo plurali *bölva*.)

Bráð f. celeritas, raro uſurpatur, præterqvam *iſbráð* celeriter, primo ſ. præſenti tempore 232.

Bráðr celer, citus, præceps 222.

Bragd, motus, momentum, temporis articulus. *ſkamms bragdſ* cito, brevi 146.

Bragd, vultus, compoſitio, *med döpru bragdi*, moeſto vultu, nubila fronte 282. conf. *yfirbragd.* (*bregd*, verto. muto.)

Brenna, ardere, *Siórinn brann*, mare æſtuavit 240.

Brikur (f. pl. s ſingulari *brik.*) Tabulæ erectæ in templis ornamenti gratia 172. *var. lect.*

Brixl n. exprobratio 316. (*bregda* objicere, exprobrare.)

Brùgdinn, verſatus exercitatus 88. (conſtruitur cum accuſativo rei adjecta præpoſitione *vid.* ad. à *bragd.*)

Bú, hoſpitium 168. Hinc *gódr búþegn*, homo hoſpitalis, & inhoſpitalis. *Grettis S.* & *Olafs S. Tryggvaſ.* item *bui* alienus, extraneus, ut *búibundr*, nunc pravè *búa-bundr* & *bu-bundr*, canis extrarius; *búi-gridúngr*, taurus extraneus. *Þórſteins S. Hvitá* ſub finem. Sed *Bú* proprie ſumitur eadem pagin. apud Noſtrum *var lect.* *Einſkis þurfti í bú at bidia* ɔ: nihil ad oeconomiam ſuſtentandam deerat.

Byiar-menn, cives, oppidani 108. (*byrr*, villa, oppidum.)

Byliótir, turbidus, turbinibus inqvietus (aër, cælum) 206. *bylr* ſonitus, ſtrepitus, turbo.

Bæklingr, libellus 2. 6.

Bækur, genitivus antiqv. à *Bók*, liber 88. *var. lect.* ex numeroſa auctoritate Codd. optimorum.

Bæna-balld, opera precibus data, precatio 98. (*bæn* precatio, *belld*, ago, exerceo.)

Bænaballds-madr, crebrò precibus vacans. 70.

D.

Dádhittir, virtutis inventor, i. e. homo virtuosus poët. 246. (*Dád*, actio, virtus.)

Dags, diei, eleganter abundat 24.

Dapr, obscurus, decolor, moestus 282.

Daufr, *daufligr*, tristis, moestus 6. (Germ. *Taub.*)

Deilld, lis, dissidium 94. (*Deili*, divido.)

Döckr, ater, obscurus 286.

Draga, trahere, *Draga undan*, differre, in aliud tempus transferre 222. *dragaz undan*, (Deponens intransitivum, pro, *draga sik*) subducere se, subterfugere, *ibid.*

Dreifa, spargere 282.

Drepa, ferire, cædere 296. *drepa yfir*, dissimulare 212. (inde *yfirdrepskapr*, hypocrisis.)

Driupa, stillare. 2) oculos demittere, pudoris vel moeroris causa 64.

Drúpna, vultum dejicere 240. *Driúpr*, qvi præ pudore vel tristitia vultum demittit. Affine Germ. *Trub*, turbidus.

Dymbil-dagar, hebdomas sancta, pascha proxime præcedens 62. Dan: *Dymmel-uge*, ob campanarum silentium, a *dum domm* mutus; hinc *septimana surda* medii ævi Latinis dicta conf. *Kristn. S.*

Dyrdar-madr, vir præstantissimus, gloriosus 78.

Dyr-gedr, præstantis indolis, excelsi animi 244. (poët. *dyr*, pretiosus, *ged*, animus, unde *gedr* contracte ex *gediadr.*)

Dyrligr, eximius, laudabilis 210.

Dægr, n. dies naturalis dimidia 12. horæ. *Tveggia dægra fasta* 24. horarum jejunium 180. Diminutivum a *dagr* dies.)

Dæmi, documentum, exemplum 244.

E.

Efni, res, materia 252. Hinc *Biskups-efni*, candidatus episcopatus, Episcopus designatus 156.

Efri, ulterior, posterior 22. *Efstr*, ultimus 204.

Eginligr, proprius 324. (*ek á* possideo.)

Einmællt, de qvo omnes idem dicunt & sentiunt 34. (Participium sine verbo, *einn*, unus, & *mál* sermo.)

Einna, adverb. inseparabile, unice, singulariter, præsertim. *Einna mest*, qvám maxime 278. *Einna skylldast*, longe justissimum 320. (Tantum jungitur superlativo.)

Einrænn, suum unius consilium, seqvens 234. pro *einrædn*, a *rád* ratio, consilium. (aut á *ræna*, sensus intellectus, ratio; ut sit *einrænn*, sui sensus & cerebri.)

Einseto-madr, anachoreta 324. (*Einn*, *sit* sedeo, maneo, & *madr*.)

Elldaz, *Ellaz*, senescere 128. (*Elli*, senectus, *aldr*, ætas.)

Elldstockr, titio 296. (*Elldr*, ignis, *stockr*, fustis.)

Elna v. n. crescere 54. fere de morbis. (*El*, alo.)

Ellta, pellere, expellere 286.

Em, sum 308. Gr. Εἰμὶ. Angl. *Am*.

Endemi eiudemi, res unius exempli, insolens & inauditum qvid 16. (*einn* unus, *dæmi* exemplum.)

Endaz, sufficere 96. (*Endir* & *Endi*, finis.)

Endilángr, ſecundum longitudinem totus 294. (*Endi*, & *lángr* longus.)

Eptir-gerd, exſeqviæ 198. (*eptir*, poſt, & *geri* facio. qvaſi *officium poſthumum* ɔ: defuncto præſtitum, parentalia.)

Eptir-liggia, relinqvi, omitti 198.

Ervidr, moleſtus 18. (*Ervidi*, labor.)

F.

Fáfrædi, f. inſcitia, ignorantia 198. (ubi genitivus, caſus eſt. *Fárr* paucus, *Frædi* f. notitia.)

Fagnadr, lætitia, gaudium. *Fagnadar erendi*, oblectans veniendi cauſa 166.

Fagr-eygr, ſerenis, claris oculis 142. (*auga*, oculus.)

Fagr-hárr, pulchricomus 142. (*Fagr*, pulcher, & *hárr*, pro *hærdr* coma præditus. *hár* coma.)

Falla cadere. *Falla í ſkap*, gratum eſſe 8. *Falla í ged*, idem 6. *Falla í hag*, feliciter cadere, contingere 223. *Falla or minni*, memoria excidere 2. *Falla nær*, tangere, commovere 60.

Fályndr, taciturnus 148. (*fárr*, & *lund lyndi*, ingenium.)

Fángelſi, carcer 268. (*fánga* capio.)

Farar-ſkioti m. jumentum 204. q. d. itineris accelerator. Alias *Skióti* idem.

Fárr, paucus. *margs fátt*, rerum multarum defectus 146.

Faraz, perire 106. (ab activo *Fara* cum Dativo, e medio tollere, uti *at fara ſer*, ſeipſum interficere.)

Far-madr, qvi naviculariam facit 38. (*för* pl. *farar*, navigatio, *far* navis,)

Fasteygr, fixis oculis 142. (*Fastr* firmus, *eygr eygdr* oculis præditus, ab *Auga* oculus.)

Fá-tídindi, res novæ raro auditæ 252. (*fárr*, & *tídindi*.)

Fe-fastr, pecuniæ tenax, non largus 78. (*fe*, pecunia, *fastr*.)

Feginsamliga, lubenter, cum gaudio 44. (*Feginn* vid. in Gloss. Syntagm.)

Fegin-ſögur, grata nuntia, fama exoptata 182.

Fegr, fato vicinus, cui mors imminet 206.

Fella, dejicere, *Fella nidr*, negligere, omittere 6. *Fella bæn at einum*, orare 50. (qvasi *preces admovere*.)

Fertugr, qvadragenarius 57. (*fiórir*, qvatuor, *tugr*, decas.)

Festa, figere, *festa í minni*, memoriæ mandare 2.)

Fiall-brapi, *Fiall-drapi*, frutex 308. conf. *Kristni S.* in v.

Fiár-leiga, usura, foenus 260. (ita melius capitur, qvam pro mercede pecudum. *Fe*, pecus, pecunia, *Leiga*, locatio & ejus merces.)

Fiar-lægr, remotus 324. (*fiarri*, procul, & *liggia* jacere, positum esse.)

Fimtugr, qvinqvagenarius 80. (*fimm*, qvinqve, *Tugr*.)

Fingr-gull, digitale aureum 126.

Finna, invenire. *Finna at*, corrigere, castigare, vituperare 176.

Fiölld f. *Fiölldi* m. 292. a *fiöllda bæjum* in villis pluſculis 232. (cognat. Germ. *Viel* multum.)

Fiölſkyllda, officiorum multiplex occupatio 232.

Firra, privare. *Firra háſka*, periculo liberare 224. (*fiarri*, procul.)

Flyta, accelerare 160. (*fliótr*, citus.)

Flytia, vehere, ferre, referre narrare 282.

Fo-

Foríngi dux, ante fignanus 336. (*for*, præ, ante, *íngi* eft mera formatio nominis.)

Forlag n. vitæ fuftentatio, victus 198. (*at leggia for*, ad alimentum deftinare.)

Forlög n. pl. fata. 2) vitæ ratio, conditio 226.

Formæli n. præloqvium 122.

Forráð, adminiftratio 132. (*fór* & *ráð* poteftas, imperium, regimen.)

Forvitri, homo perfpicax, prudens 38. 46. (*fór*, & *viturr*.)

Fóſtrjörd, folum natale; patria 334. (*fóſtr* nutritio, & *jörd*.)

Frackar, Franci 60.

Fráfall, deceffus, mors 134.

Fram-kvæma, producere, proferre, promovere 178. (*fram*, foras, prorfum, *kem*, activè, venire facio, duco.)

Frekliga, plene, fatis fuperqve, affatim 236. (*frekr*, avidus it. magnus.)

Fremia, agere 140. (*fram*.)

Frida, pacare, pacem facere. *fyrir einum*, pacem impetrare cui 32.

Fródleikr, fcientia, notitia 4.

Frumtekia, prærogativa, primæ optionis jus 266. (*frum*, infeparabilis, partic. primum, *tek*, capio.)

Frædi f. fama, notitia 316. (Gr. φβάδη, cognitio.)

Frægd, fama, rumor 334. laus 270. (*freg*, rogo, fando audio.)

Frænd-rækinn, pius, in cognatos officiofus 88. (*ræki*, colo.)

Fullræda-famr, reddendæ vicis ſtudioſus, jus talionis amans 88. *fullrædi*, talio. (*fullr*, plenus, juſtus, *rád*, conditio. niſi malis arceſſere ab *reidi*, pendo, ſolvo.)

Fulltrúi, amicus, fidelis 150. (*trúi*, credo.)

Fyrirhyggia, providentia 230. (*fyrir*, ante, *hugr*, animus.)

Fyrirláta, deſerere, relinqvere 280. (qvaſi omittere, *prætermittere*.)

Fædaz, ali, victitare, vitam ſuſtentare 324. (*fædi*, alo.)

Fælaz, conſternari, de eqvis 328. (*fæla*, terrere.)

Færi, inſtrumentum, it. facultas 156. (*ferr*, eo.)

G.

Gagnſtædligr (pro *Gagnſtædiligr*, qvod mendum eſt) contrarius, oppoſitus 284. (*gagn*, *gegn*, contra, *ſtanda*, ſtare.)

Gánga, ire, *Gánga af ſer*, in pejus mutari 220. *Gánga undan*, deſerere, ſubducere ſe 150. *Gánga at ſólo*, ex voto cedere 196. *Gánga vid* (qvod & dicitur, *Gánga gegn*, *Gánga med*, *medgánga*) fateri 262.

Gard-hverfa, f. area, locus circumſeptus 324. (*Gardr*; ſepes, *hverf*, circumeo, circumdo, cingo.)

Gefa, dare, *gefa upp*, de jure cujusqvam rei cedere, miſſum facere 226. *Sva mun mörgum gefit vera*, ita cum multis comparatum eſſe credo. 2.

Gegna, occurrere, reſpondere, *Gegna þingfarar.kaupi*, itineris comitialis cenſum ſolvere 52. *Sem beſt gegndi*, prout optime convenit 166.

Gersemi f. res pretiosa 14. homo præstans & eximius 114. (*giörsamr*, perfectus.(

Gervilígr, honestis artibus (probe) instructus 164. de templo (*gervi*, f. habitus.)

Gestrisni f. liberalitas in hospites, hospitalitas 118. (*gest-risinn*, hospitalis. *gestr*, hospes; *rísa*, surgere, sublimem esse.)

Geta, accipere, consequi 300. Impersonaliter, *gat nær hvergi ber á Islandi*, nusqvam fere baccas in Islandia habere erat 9. nullus earum dabatur proventus 188. divinare 306.

Geyminn curans, observans, tenax 332. (*Geymi* servo, curo.)

Gift, *gipt*, donum, munus 14. 60. fortuna, felicitas 174. (*gef*, do.)

Gifta (rectius, *giptu*) fortuna 202.

Gim-steinn, gemma 124. olim *gimr* idem. (*Gim* ignis, Edda in ignis vocabulis. qvasi lapes igneus ɔ: fulgens. ita ut non sit necesse à *Gemma*, derivare.)

Giöfull, largus, munerosus 12. (*gef.*)

Glíkia líkiá, assimilare, *glíkia eptir* 214. (Germ. *Gleichen*. *Lík*, facies, corpus.)

Glófi, chirotheca, pl. *glófar* 228.

Glæpr, imprudens factum, delictum 290. (Vid. Olav. Glossar. Syntagm.)

Gnotra, *notra*, *nötra*, crepare 56.

Góðháttaðr, humanus, bonis pulchrisqve moribus 272. (*góðr*, bonus, *hættir*, mores, unde *háttaðr*, moratus.)

Godi, antiſtes, curio, qvi tam ſacris, qvam civilibus præfuit 12. (ſcribitur & *Gudi*, *Gud*, *God.*) Aliud *Gódi*, bonum, lucrum commodum.

Godords-madr, toparcha, præfectus 148. Chriſtianum officii nomen; ſub ethnicismo fere dicebatur, *gódi.*

Gódr, bonus, facilis, *ólmuſu-gódr*, in pauperes beneficus 116. *gódr i bídum*, occaſionem ſive opportunitatem æqvo animo exſpectans, vid. *Bid*, & *áſtgódi.*

Grafa, ſculpere 230. (Germ. *Graben*, cælare.)

Gramr, rex poët. 244. (ubi *Sólar-gramr*, rex ſolis, Deus.)

Greida, expedire 272.

Greidir, qvi expedit, tradit, dat 244.

Greipa, prehendere 302.

Grenia, rugire 296. (forte à *Grád*, *grádr*, *grádi*, ventus vehemens)

Gæda, augere 196. *Þat gæddi i mick metord hans*, id ejus honores multum ad auxit 182. (*godr* bonus, magnus.)

Gæſka, *gædſka*, bonitas (innocentia ſanctitas) 32. Aliis intelligitur poteſtas virtus, ac ſi ſcribendum eſſet.

Gætſka, a *Geta* poſſe, valere.

Gæfa, fortuna felicitas 6. (*gef*, dono.)

Gæfo-madr, homo fortunatus 10.

H.

Hábiarg, petra, rupes alta 336. (*hárr*, altus, *biarg*, rupes.)

Hafa, habere. *hafa illa*, male agere, actiones male instituere 218. Cui oppositum videtur, *hafa best* 156. *hafa* (meun) *fyri ser um eitt*, præeuntes habere ɔ: auctores, qvos seqvamur 176.

Hágr, dexter, artifex 142.

Hall-æri, annona gravior 322. (*hallr*, inclinatus, vergens, *æri*, v. potius *ár*, annona.)

Hardlífi, vitæ asperius institutum, victus spinosus 184. (*hardr*, durus, *líf* vita in compositis *lífi*.)

Há-reysti, vociferatio 326. *hárr* altus, *raust* vox.)

Hark, strepitus 326. (*hardr*.)

Háttr, modus, *þessháttar* ejusmodi 288.

Heid-vidri, coelum serenum 238. (*heidr*, sudus, serenus, *vedr*, in compositis *vidri*, aër, tempestas.)

Heil-hugadr, integer, candidus 70. (*heill*, solidus, integer, *hugr*, animus.)

Heil rædi, salubre consilium 20.

Heill, adj integer, sanus incolumus. *stria of heillt*, re salva esse 202.

Heima-madr, domesticus 272. (*heima*, indeclinab. domicilium.)

Heim-bod, convivium 256. q. d. invitatio domum.

Heim-kynni, domicilium 330.

Heita, vocare, vota facere 56.

Helmíngr, pars dimidia 44. *var lect.* (*hálfr. helfingr*, invenitur in rhythmo Thiodolfi Islandi.)

Henda, capere. *henda gaman at*, voluptatem ex aliqva re capere 6. (*hönd*, manus.)

Herfiligr, torvus, deformis 282. (*harmr*, calamitas, tristitia. *f.* & *m.* libenter alternant.)

Híngat-burdr, nativitas huc, i. e. in hanc lucem, in hunc mundum 82. De Christi nativitate semper dicitur.

Hión, domestici, familia 8.

Hiú pl. idem 230.

Hiúkólfr, taberna, cella. hic latius area campus 196. Interdum scribitur, *Hinkólfr*.

Hlaup-ár, annus intercalaris 132. (*hlaup*, saltus.)

Hníga, inclinare. *hníga til*, pertinere ad, ditionis esse 194. (Gr. *ςευώ* innuo.)

Höfdíngi, vir primarius 174. (*höfúd*, caput.)

Hógliga, leniter 218. (*hægr*, commodus, placidus.)

Hógværd, f. patientia, mansvetudo. (*hægr*, & *vera*, esse.)

Hökull, scapulare 46. affine *Hekla*, epomis. inde nomen montis Isl. *Hekla*, cujùs perpetua nix hoc vestis genus refert.

Holdgan, incarnatio Christi 336. (*holld*, caro.)

Hönd, manus. *hann var á hendi tígnum mönnum*, vivebat cum principibus viris, seu, in eorum erat familia 38. *Þær fálu sik gudi á hendi*, *illæ Deo se commendabant* 206. (ubi *á hendi*, est notabile, pro eo qvod freqventatur a recentioribus, *á hendr*, *í hendr*, *í hönd*) *A hendr*, in, adversus 54. *Hann gaf í hönd*, demandavit (aliis) 232. *hann selldi af hendi stadarins forrád*, deposuit s. transtulit in alium administrationem sedis cathedralis 132.

Horfa, spectare, *horfa vid*, adversari 116. (*hverf*, verto.)

Hörmúng, ærumna, calamitas 208. (*Harmr*, damnum, dolor.)

Horn-spórn (*spónn*, genit. *spónar* & *spóns* 6. 8.) cochleare cornerum 6. 8.

Hornvngr,

Hornvngr, qvi posthabetur & despicitur 256. (*Horn*, angulus. aliud *Hornvngr* in *Gro-gás*, *Erfda-þætti* cap. 4. nempe genitus ex matrimonio servi manumissi, & dominæ qvæ hunc manu misit.)

Hörund, cutis corpus 56. (*hár*, pilus, & *und undir*, sub.)

Hraustr, fortis, firmus; de domo 120. (qvasi *reystr*, elatus arduus.)

Hreytir, substantiv. verbale, qvi spargit. *hríngs hreytir*, viri appellatio poëtica 300.

Hríd, impetus, turbo, procella 62. (*ríd*, rúo.)

Hródr, laus, poëma 300.

Hrokkinn-hárr, crispo capillo præditus 142. (*hröckva*, in orbem se contorqvere, seu colligere.)

Hrókr, homo procerus, vir præcipuus 196.

Hryggleikr, moeror, tristitia 98. (*Indic. Gunnl. S.* v. *hryggi*.)

Hvargi, ubicunqve 196.

Hvelfa, invertere 62. de rebus concavis dicitur, qvando terram spectat cavitas (*holr*, cavus.)

Husu-vidr, ligna, materies 232. forsan a nomine proprie sylvæ; non enim credibile est Librarios ita depravasse vocem notam *Húsa-vidr*, qvæ exstat p. 330.

Hugadr, animosus 264.

Hug-skot, animus 324. (*skot*, recessus, angulus.)

Hugr, animus. *Hann pryddi kyrkium í hvivetna þvi er hugum* (*högum S. mátti hyggia*, templum omnimodis, qvæ animo (ad commoditatem l. decus) excogitari poterant, ornamentis decoravit 172.

Hvítr, albus, *hvitr drottinsdagr*, dominica Pentecostes 14.

Húngr-vaka, famis incitamentum 2. Auctor ſuum ita nuncupat opus, fore ſperans, ut hoc inſpecto amplius ſciendi deſiderium in lectoribus excitetur. (*vek*, excito.)

Hybyli (rectius, *híbyli*) domus, ſedes 15. (*biá*, apud. qvaſi plurium habitaculum.)

Hyrta, caſtigare 218. (Gall. *heurter*, *hurter*, agitare impellere. conf. Indic. *I. Eccl. Arnæani* v. *hirting*.)

Hyſi, ædes ædificium 232. (vix dicitur niſi in compoſitione.)

Hyſki, familia 288. (*Hús*, domus.)

Hægendi, facilitas, commodum 194. Alud *Hægendi*, cervical.

Hætta f. periculum: unde verbum *Hætta tel*, tentare, periclitari 6.

I. J.

I, præpoſitio cauſæ vel inſtrumenti. *hann gladdi vini ſína í veizlum virduligum*, — per convivia opipara 164.

Jafna, conferre, comparare 8. (*jafn*, par.)

Jafnlikr, ſimilis 6. (qvaſi *formâ ſimili*.)

Jafnlyndr, animo æqvabili, conſtans 78. (*jafn*, & *lynd* animus.)

Jafnlyndi, æqvabilitas ingenii 216.

Jardſkiálfti, terræ motus 178. (*jörd*, & *ſkelf*, tremo.)

Jatari, confeſſor 334. (*játa* confiteor, affirmo. *já*, imo.)

Idgiölld, damni reparatio 60. (*inni* promo, præſto, *gialld* ſolutio.)

Ihuga, confiderare 152. (qvafi *in animo volvere.*)

Illgiarn, malevolus 286. (*íllr*, malus, *giarn*, infeparab. cupidus.)

Ill-girnd, malitia 312.

Illíngr, maleficus, nebulo 226. (at ibi *S.* legit *Illíngar* fc. in genit fing.)

Ill menni, idem 156. (*menni* infeparab. homo.)

Ill-þydi, maleficorum colluvies 126. (*þióđ*, populus.)

Ilmr, fragrantia 274.

Imbrodagar Ymbrodagar, qvatuor ftata anni jejunia, qvæ vetus ecclefia celebravit 158. A. Sax. *ymbren vuca*, *ymbren feften* vi vocis, ut qvidam volunt, hebdomas vel jejunium qvotannis fæpius recurrens, ab *ymbe* circum & *ryni* curfus. rectius tamen alii per aphærefin dici malunt a *hvatember*, *qvatempora*, qvomodo Latini hæc jejunia vocarunt.

Itar, *ytar*, viri, poët. 246.

Itr, præftans, excellens 120.

Júgtanni, urfus, poët. 120. (*ygr*, terribilis, qvafi *terribiliter dentatus.*)

K.

Kafta, jacere, mittere. *kaftadi fkipino* navis fubmerfa eft 206. (ubi *kaftadi* eft imperfonale. poteft tamen fubaudiri, *ftraumr*, torrens.)

Kâtr, hilaris 116. (unde Dan. *kaad* lafcivus.)

Kaup, præmium, merçes 312.

Kaupa, contrahere pacifci 184.

Kaupángr, m. emporium 156. (*kaup*, mercatura & *Vángr*, qvod vide in *Ind. Gunnl. S.* At forfitan

apud

apud Noftrum *Kaupángr* eft nomen proprium certæ partis urbis Nidarofienfis)

Kaup-eyrir merx 258. (*eyrir*, uncia, item in compofitis major pecuniæ fumma indefinita.)

Kenna, fentire 306.

Kerti n. candela 274. (Germ. *kertze*)

Kèſkiſmr, lepidus 116. (*keſki* f. jocus à *kâtr*, alias eft vigor, valetudo, qvomodo apud Hárekum de Thiótta in *Ol. helga S. Kann þiód keſki minni* ɔ: *novit populus meam valetudinem*.)

Kiör, electio, optio 112.

Kirkiodagr, encoenia 92. 212.

Klauſtra-færſla, translatio monafterii 66. (*Klauſtri*, genitivo *klauſtra*, monafterium, cella monaftica, in genere mafculino invenitur.)

Knâleikr, alacritas 206. *knárr*, alacer.

Koma, venire, *koma fram* evenire 326. *honum kom þat til*, id eum impulit, ea mente id fecit 176. *Komaz at*, pervenire ad qvid ɔ: adipifci 260.

Koſtgæfa, conari, operam dare 294. (*koſtr* copia, facultas, *gefa* dare.)

Koſtgæfi n. ftudium 272.

Koſtgæfni f. idem *var* lect. ibid.

Koſtgripr, res qvæ ex præda adhuc indivifa eligitur 264.

Koſtr, conditio. *hann baud þeim koſt á*, optionem illis dedit 306. copia facultas, *hann lyſti þvi*, *at eingi koſtr væri á hans utanferd*, *ſidan Gitzurar var vid koſtr*, prædicavit nullam copiam dari peregrinationis fuæ, cum Giffuris præfentis effet copia ɔ: *negavit ullo pacto abs ſe obtentum iri*, *ut peregrinaretur*, *cum præſto eſſet Giſſur*, *peregrinatione dignior* 40.

Kraptr

Kraptr vis, virtus, *kraptar* virtutes ſupernaturales, dona miraculoſa 22.

Krismi m. ungventum ſacrum 186. *var. lect.* vid. ſupra *Klauſtrafærſla.* Ita & *Balſám* in gen. maſc. dixit Noſter, p. 228.

Krækiber, empetri baccæ nigræ 188. (Dan. corrupte *kragebær.* Ipſa planta videtur dicta *Kræki* in neutro, ob uncam figuram.)

Kueda dicere, kueda a deſtinare 46. *kvedaz* verb. intranſitivum, pro *kvada ſik; þeir kváduzt undir þat mál*, rem approbarunt 190. *Honum kvadz ſvo ſýnaz til*, pro, *hann kvad er* &c. ita ſibi videri dixit 38.

Kvein n. lamentum 288.

Kvídi, moeror (præmoleſtia) *Kvídbiódr*, venturæ triſtitiæ ſive moeroris ſignum (res præmoleſtiam offerens) 240. pro qvo *Kvídbogi* eſt in *S.* i. e. formido mali imminentis, at *Kuídbiódr* multum præſtat.

Kvikligr, vegetus 112. (*kvikr*, vivus.)

Kunna, noſcere, ſapere, abſolute uſurpatur 156. *hann kunni hann giör*, melius eum novit 162.

Kunnr, cognitus, notus 120. active invenitur (qvomodo & *Notus* Latinorum) 70. & 212. ubi tamen pro *bættum*, in *S.* rectius legitur *bættir*, nec obſtat præcedens *virdiz* in Num. ſingul. nam iſta anomalia freqvens eſt apud antiqvos.

Kurtæis, urbanus, elegans 142. (Gall. *Courtois.*)

Kyniadr, genus ducens 30. (Participium ſine verbo, â *kyn*, genus.)

Kynligr, mirus 116. *kyn*, res mira.

Kynſtórr, generoſus 310.

Kyr-fodr, unius vaccæ pabulum hybernum 220. (*kyr*, vacca, *fódr* alimentum à *fædi* alo.)

Kenn, peritus, gnavus (Dei epithetum) 202. (*kann*, noſco.)

L.

Lag n. ſitus, poſitus, ordo, *i mörgo lagi*, multis modis 114. (*legg*, loco colloco.)

Laga-brot, legis transgresſio 86. (*lög*, lex, bryt frango.)

Land, prædium, fundus 44.

Landſiölſkylldir f. pl. plures officii publici occupationes 128. (*Land* terra, *Fiölſkyllda* qvod vide.

Landſkiálfti, terræ motus 136.

Láng-gædr, diuturnus, durabilis 14. (*lángr*, longus, *gædi* bonum, *gæddr* bono auctus, beatus. *Lángædr* fortunatus, *var. lect.* ibid.)

Langleitr, oblongo vultu 70. *Lit* forma viſus, vocabul. obſolet. à *Lit* aſpicio.)

Láta, amittere perdere 220. *Lâtaz*, occumbere, mori 104

Látgædi, geſtus 88. Interdum *Látædi* (*Láta*, pra ſe ferre, *gædi*, *ged*, indoles, *ædi* idem, item mores.)

Laugar-píning, dolor ablutionis, i. e. qvi vitæ maculus ablnit & purgat 102. (*laug* lavacrum, *píni* punio.)

Leggia, ponere. *Leggia undir*, alterins arbitrio aliqvid dijudicandum permittere 150. *Leggia ſik í ábyrgd*, periculo ſe objicere 152. *lagdr til kennimanns-ſkapar*, ad ſacerdotium a natura formatus, accommodatus 70.

Leidi, sepulcrum 24. (*Ind.* ad *Landn. b.* v. *leiddr.* Al. *Leidi* m. tædium.)

Leidretti f. correctio, emendatio, reparatio 224. (*leid*, iter, modus, *retti* corrigo.) *Leidretting* idem *var. lect.* ibid. *Leidretta S.* idem.

Leit f. qvæsitio, item conatus 224.

Leita, qværere, tentare 310.

Leitord n. idem ac *leit* 224. *var. lect.* (*ord* nihil hic per se significat, estqve mera productio nominis, ut in *Eginord* possessio in *Egils S. leidi ord* ductus, deductio in *Laxdæla, Vitord* notitia.)

Letia, *afletia*, dissvadere 278.

Letord, dissvasio 224. (vid. *Leitord.*)

Leysa, solvere. *voro allir virdingamenn med störgiöfum á burt leystir*, omnes honoratiores amplissimis aucti xeniis dimissi sunt 124.

Liá, commodare, præbere, cum genitivo rei 202. (prima Indicativi, *ek liæ.*)

Lid n. familia 290. 328.

Lída, labi. *er jol leid*, post festum natalitium 166.

Líf-lát, mors 252. (*líf*, vita *lát* amissio.)

Limar, f. pl. membra 220: (cf. *bol-klædi.*)

Limadr vel, qvi pulchris & concinnis membris est. (brachiis, manibus, pedibus.) 88.

Lit biartr, serena & candida facie 142. (*litr*, color, vultus, facies, *biartr*, clarus, lucidus.)

Lítilátr, humanus, non superbus 8. (*lítill*, parvus, & *láta* præ se ferre, se gerere.)

Liúfr, acceptus, comis 88. (Germ. *lieb.*)

Liós-jarpr, ex fusco albicans 70. *lióss* lucidus, *jarpr* fuscus.)

Lok n. pl. exitus, finis 48. *fara til loka*, ad finem ducere 170. (non invenitur hæc vox in fingulari, præterqvam in genitivo *loks*, qvi adverbialiter ufurpatur, & *tandem* fignificat, *lyk* & *loka*, claudo.)

Lög, leges, pacta 262. *leggia lög á*, leges de aliqva re fancire 190. (*legg*, pono, conftituo.)

Lög-ávöxtr, *lögvoxtr*, lege definitum fortunarum incrementum 40. (*lög*, *avöxtr* fructus, *vöxtr*, incrementum.)

Lögdeila, actio, five lis judicialis 86. (*Lög*, jus, judicium, *deila*, lis.)

Lög-leyfur, legum contemtus 64. (*lauff* carens, in compofitis, & *leyfa* carentia, abfentia in iisdem.)

Lög fögu-madr, legifer, nomophylax 64. (qvafi *jus dicens*, *de jure refpondens*. *fegi* dico.)

Lög fpakr, legis peritus 190.

Lúka, claudere, finire 338.

Læring, inftitutio 12. 18. 74. (*læri*, erudio, unde *lærdr* in literis inftitutus 68.)

M.

Magnaz, vires fumere, augeri 4. (*magn*, vis potentia; *má* poffum. *valeo*.)

Málafylgis-madr, patronus, qvi coram judice alterius agit caufam 120. (*mál*, caufa, *ek fylgi* comitor, ftudeo, opitulor, *fylgi* ftudium. Nec minus recte fe habet *Málafylgio-madr* fenfu eodem. (cf. *Niáls S.* pag. 1. & 35.)

Mála-lok, caufæ forenfis vel cujusqve negotii exitus 48. (vid. *lok*.)

Málan,

Málan, pictura 184. (ubi tamen præferendum ex *Svec.* & *S. málmi*, ut ſit ſenſus, *dexterrimo artifice in qvovis metallo*)

Máldagi, pactum 278. Alias *Máli.* (conf. *bar-dagi.*)

Mál-ſnilli f. eloqventia 92 *ſniallr* elegans, alacer. (cf. *Indic. Kriſtni S.* & *Olav. Gloſſ.* Syntagm. v. *ſniallr. Snellt* adv. citò, *Ol. h. S. í þætti Asbiarnar Selsbana.*)

Manndygd, virtus 320. idem qvod ſimplex *dygd.*

Mannfrædi, doctrina, ſcientia 4 *frædi* idem.

Mann-gerſemi, vir eximius 114.

Mannhafnir, mercenariorum conductiones 118. (*hefi* habeo, adhibeo, utor.)

Mann-val, virorum præſtantisſimorum copia 70. (*val* n. electio.)

Margfródr, multiſcius 88.

Matleyſi, inedia 234. (*matr*, cibus, *leyſi*, inſeparab. poſtpoſitivum, carentia.)

Matrád, penoris adminiſtratio 210. (*matr*, *rád*, regimen, directio.)

Medferd, modus agendi 176. (*ek ferr med*, gero, tracto, fungor, adminiſtro 300. & 208. qvod verbum conſtruitur & cum accuſativo & cum ablativo rei, at hoc eſt elegantius.)

Meidr, ſudes lignum, *ſtanda á öndverdan meid*, in ſudis ultimo ſtare, i. e. maximo periculo ſeſe exponere 218.

Mein-bönnudr, damna cohibens, poët. 244. (*mein*, damnum, incommodum, *bönnudr*, qvi prohibet, avertit; *banna* prohibere.)

Meingiörd, injuria, damnum 314.

Meinlæta-ſamr, incommoda ſponte ferens 282. (*meinlæti*, incommoda.)

Mein-ſtaddr, ad anguſtias redactus 264. (*ſtaddr* conſtitutus, item deprehenſus, hoc tamen ſenſu uſitatius eſt *ſtadinn*.)

Merki n. pl. miracula 32. Ita σημεῖα Græcis, & *Signa* Latinis.

Merkis-madr, vir inſignis, præſtans 2. Aliud *Merkis-madr* vexillarius.

Merkr, notabilis, obſervatione dignus, fide dignus 202.

Mikill, magnus, ingens, procerus 38.

Mis-gera, peccare, delinqvere 236. (*mis* partic. privativ. inſeperabilis plerumqve.)

Miſlíka, diſplicere 318. (*líka* convenire.)

Mis-ſmídi fabricatio ſine ſucceſſu; item infortunium, rerum in pejus converſio 222.

Misþóknaz, non placere 278.

Mítr, mitra 294.

Miúk-látr, mitis, clemens 70. (*miúkr* mollis, lenis, *látr* in compoſitis, moratus.)

Módr-kyn, genus maternum 262.

Múgr, multitudo 326.

Mund-ángr, examen libræ, item mediocritas 176. (Vid. *Gunnl. S. Indic.*)

Múnklífi coenobium 96.

Munn-gát, cereviſia 22. (Vid. *Indic. I, Eccleſ. Arnæani.*)

Myrkva-ſtofa, carcer, domus tenebroſa 268. (*myrkva* genit. ſingul. a *myrkvi* caligo, aut eſt adjectiv. gen. foem. a *myrkr* obſcurus.)

N.

N.

Náinn f. *náin*, n. *náit*, propinqvus — a — um 220. (*ná*, prope, qvod tamen ſolum vix invenitur.)
Nákvæmr, circumſpectus, circumſtantiarum obſervans, ſedulus induſtrius 200. (ubi *S.* legit, *í allri umſyſlu nákvæmuzt*, & *T. allra umſyſlu nákvæmſt*, id qvod in verſione expreſſum eſt.) 2) præſens, propitius, favens 334. (*ná* & *koma* venire.)
Nálgaz, accedere 102. contractum a *nálægiaz* 316.
Náliga, propemodum 132.
Nám n. doctrina 144. (*Nem*, capio, tranſlatè diſco.)
Nánd, vicinia, *í nánd* prope 56.
Naudſkeria in extremis anguſtiis conſtituti, qvaſi ad ſcopulos ultimæ neceſſitatis adacti 106. *var. naud*, & *ſker*, ſcopulus.)
Naudſkilia, adverb. pro adject. qvi inviti ſeparantur 106. (*naud* neceſſitas, & *ſkilia* ſeparare, ſeparari. dicitur & *naudſkila.*)
Náttar þel, vid. þel.
Nátt-mál, noctis acceſſus 102. certum diei ad noctem vergentis tempus, in horam ſeptimam & dimidiam incidit.
Nema, occupare 254. diſcere 144.
Nenna, a ſe ipſo impetrare (ut aliqvid faciat 218. Dan. *nenne.*)
Nidrfall, jactura clades 154
Nidrſetníng, ſepultura 172.
Nióta frui, *nióta eins at*, meritis alicujus frui 228.
Niót-rád n. pl. adminiſtratio (oeconomiæ) multis utilis & fructuoſa 210. *lect. var.* ex *Svec.* & *S.* (*nióta*, frui,

frui, participem fieri, unde *nyt* fructus, *rád* in plurali, poteſtas, regimen, ſpeciatim oeconomia.)

Níſta, premere 308.

Nunná, monacha 66. *Nonnus* & *Nonna* invenitur apud Latinos ſeqviores, pro, monachus, monacha: deducunt à Gr. *μόρος*.

Nyrr, novus. *af nyio*, de integro, denuo 246.

O.

O-afſkiptaſamr, qvi alienis negotiis ſe raro immiſcet 70. (*ſkipta* dividere, *ſkipta ſer* ſibi partem deſtinare, *ſkipta ſer af*, curare, curandum ſuſcipere.)

O-áran, annona gravior 64. 198. (poteſt eſſe & gen. foem. uti loco cit. priore, & gen. neut. ſi hoc, facit in genitivo *ó-árans*, dativo *ó-árani*. *o* negatio inſeparab. & *ár* annus.)

Odd-hagr, dexter mucrone, i. e. coelandi artis peritus 230. (*oddr*, mucro.)

Odr, præceps, furens, mente captus 22.

Ofar, ſuperius, poſterius, fini propius 196. *uppi* ſupra; *efri* ſuperior, *efſtr* ſupremus, ultimus 204.

Ofan, deorſum 328.

Ofan-verdr, ſuperior, poſterior, ad finem vergens 186.

Ofimligr, ſegnis, inelegans, inconcinnus, rudis 6.

Ofríki, violentia, tyrannis 258. (*of*, nimium, *ríki* vis, potentia.)

Ofródr, imperitus, indoctus 2.

Offókn, perſecutio 326. (q. violenta petitio.)

Ofvegr, *ofvægr*, nimium gravis 224. (*veg*, pondero.)

O-gá, negligentia 198. *gá* cura.

Ogrynni n. propriè abyſſus, translate abundantia, vis immenſa 184. (*grunnr* vadoſus, non altus.)

O-hamíngia, infortunium 100. *hamíngia*, genius comes, item fortuna.

Oheill, non integer, ɔ: infidus 16. *var.* l. (*heill* integer, ſolidus.)

Ohægendi, difficultates, incommoda 192.

O-hægiaz, magis incommodum fieri, ingraveſcere.

O-hægr, incommodus, non officioſus 130. 86. (*hægr*, commodus, ab *hagr* conditio.)

O-hættir, mali mores 222. (*hattr* modus, mos.)

Ohættr, tutus, ſine periculo 102. (*hætta*, periculum.)

Omeginn, *omegn*, debilis 290. (*magn*, vis, robur. *megn*, fortis.)

O-ordinn, futurus, qvi nondum exſtitit 276. (*verda*, fieri, exiſtere.)

Op, clamor 328.

Opin-eygr, *opineygdr*, patulis & eminulis oculis 38. (*opinn* apertus, *eygdr*, *augdr*, oculis præditus.)

O-rádvendni, *óradvendi*, juſti & honeſti negligentia 86. *rádvandr* juſti & honeſti obſervans.

Ords-qvidr, proverbium 8. (*qvidr*, effatum, à *qveda* eloqvi.)

Oſala, jactura, q. d. damnoſa venditio. *gánga at óſolo*, male ſuccedere 56. vid. *Söl*.

Oſenn, non viſus 160. (contractum ab *Oſéinn*, participium ſine verbo.)

Otti, timor, *otta-íſi*, metus ex dubio ſeu incertudine natus 240. (*íſi* hic ſtat, pro, *eſi* dubitatio. at *var. lect. ótta-yſi* foret timoris excitatio. Totus locus, ut multa in *Páls-ſaga*, perplexus & erroris ſuſpectus eſt.

Ovandt, adverb. inornate, ſimpliciter, perfunctorie, ſine apparatu & cura 166. (*vandr* difficilis exqviſitus, accuratus.)

Ovedrâtta, turbida tempeſtas 62.

Ovitr, inſipiens, imperitus 2.

Oumrædiligr, inenarrabilis 280. (*ræda* ſermo.)

Oyndi, tædium, moeror 106.

Önn, cura 246. (ann curo, amo.)

Ö lyndr, liberalis 264. (*lyndr* ingenio præditus hoc vel illo.)

Örr, pronus alacer 148. liberalis 78. 92.

Ör-ſæti, (q. *arar-ſæti*, vel *örvarſæti*, ſedes ſagittæ) arcus, ſeu in ſpecie nervus arcûs, aut etiam clypeus, qvoniam ſagittæ in hoc hærent; *Ör ſætio eydir*, qvi abſumit clypeum, aut qvi clypeo utitur; poët. vir. 246.

Örſætr, var. l. idem, ibid. *ſætr* villula. in prima autem hujus verſus ſtropha ex *S.* corrigendum eſt, *Lydr á allr* & erit ſenſus: *Populus omnis debet apud Deum bona precari viro beato*, qvi pactum &c.

P.

Pell, ſerici genus 96. medii ævi ſcriptoribus *pallium* dicitur.

Penta, pingere 172.

Pipra, tremere 240.

Preſtlíngr, puer artes humaniores diſcens, ſacerdotibus tenendas 126. (terminatio *lingr* eſt diminutiva, ut in *unglíngr* adoleſcentulus)

Prôfa, examinare 86. (à Lat. *probo*.)

Prúdliga, animofe 146. *prúdr* animofus, impiger.
Purpuri, purpura 46. ubi *purpura candida* nominatur.

R.

Rád, vitæ ratio, conditio 320.
Ráda-leitan, confultatio, deliberatio 48. ubi *rádleitni* fagacitas inveniendi confilia, folertia. *var. lect.*
Radd madr, homo clara & liqvida voce, canorus 144.
Rádinn, deftinatus, decretus 158. Activè, certus faciendi, qvi aliqvid fibi propofuit 308.
Rád-vandr, inculpatæ vitæ ftudiofus 12.
Ragr, meticulofus, mollis, effoeminatus, item generis vel fexus foeminini 314
Ramr, fortis, robuftus 38. 254. (Gr. *ῥῶμη* robur.)
Ránglátr, injuftus 140.
Rannr, domus longior 120.
Rafkaz, turbari, difturbari, collabefieri, corrumpi, de commeatu 198. *var. lect.* (*rafa* labor, ruo, *rafka* labefacio, collabe facio.)
Raun f. experientia, periculum 314. *Raunir* indicia, experimenta 164. 182.
Rausn f. magnanimitas, liberalitas 182. (*rís* furgo, emineo, *reyfi* elevo, extollo.)
Reida f. apparatus 16. *reida* parare.
Reidingr, ephippium, jumenti apparatus 204. Hodie clitellæ, fagma, five ftratum cefpititium clitellis fubjectum.
Rekinn, expulfus 328. (particip. verbi *rek*, pello, agito.)
Ren n. *renan* f. remisfio, ceffatio 236. (vid. *Gloffar. Syntagm.* in voce.)

Retta, porrigere attollere, levare. *hann retti eigi or reckio*, e lecto non levabatur, seu, levari poterat 54. *var. lect.* ubi *τὸ retti* videtur imperſonale, & *hann* accuſativ. caſus.

Reyfari, *raufari*, latro 226. (Germ. *Rauber*, Dan. *Röver.*)

Rid n. ſcala, gradus 170. Aliud *ríd* f. impetus (a *ríða* extolli; ſublimem ferri, eqvitare. (conf. *Gloſſ. Syntagm.*)

Rit n. ſcriptum, ſcriptura 4. 200. *Ritari* ſcriba 112.

Ró f. & *rói* m. remisſio, levamentum 236. *var. lect. Svec.* & *S.* Dan. *Roe.* Germ. *Ruhe.*

Ródra f. cruor, ſangvis 238. (*rodi* rubor. Gr. *ῥόδος* roſa.)

Roſkinn, adultus 320. (Vid. *Gloſſ. Syntagm.*)

Roſtaz, rubiginem contrahere, depravari, corrumpi 198.

Rödd f. vox, ſonus 268. affine eſt *raúſt* idem.

Rydia, evellere, loco movere, *rydia til* viam aperire, glaciem ſcindere 76. *rydia á braut*, abigere 226.

Rygur, *rígur*, mulier 302.

Ræfr, *riáfr* n. laqvear, tectum 172. (*reifa* involvere.)

Rækilígr, cordatus, obſervans 224.

Rækinn, obſervans, colens 182. *rækia* curare, colere.

Rækta, purgare, emendare 78. *var. l.*

Rækr, profligatus, rejectaneus 328. *reka* pellere, rejicere.

S.

Sakeyrir, pecunia multatitia 258. (*ſók* culpa, crimen.)

Sambríngiur pl. campanæ conſonæ 172.

Sam-landi, conterraneus 334. (*ſam.* partic. inſeparab. unæ, junctim, & *landi*, qvod & ſeparatim idem ſignificat.)

Samlendr, qvi in eadem adeſt regione. *Giſſor var eigi ſamlendr þá fadir hans andadiz*, *Giſſur* in patria non aderat, cum pater ſuus moriebatur 38. Ambiguitate hujus vocabuli deceptus eſt Thorgils Hallæ filius, nam ſumſit id pro *conterraneo*, at Snorrius Pontifex, & Gudruna Oſvifi filia, qvi eum ludificabant, intellexerunt id, qvod Author h. l. (*Laxdæla* brevior, cap. 41. collat. cum cap. 44.)

Sam-neyta, convivere 292. (*neyti* conſortium, *nautr* conſors particeps, *neyta*, uti, frui.)

Samtída, adverb. pro adject. ſynchronus 144.

Sann-ordr, verax 298. (*ſannr* verus, *ord.*)

Sárleikr, dolor 224.

Saudr, ovis, *ſauda-nyt* f. lac ovillum 198.

Semia, componere, concinnare 232. (*ſam* partic. congruentiæ.)

Sendíngar f. pl. miſſus, fercula 268.

Seſſ, m. ſedes 218. ubi *kominn í vandan ſeſſ*, difficultatibus implicitus, loco difficili conſtitutus.

Settr, conſtitutus, habitus cultus. *lítt ſettr at klædum*, de veſtitu maligne habitus 256. (particip. verbi *ek ſet* colloco. *Liöſvetn. S. Gudmundr* (*inn ríki*) *let vera med ſer göfgra manna ſono*, *ok* ſetti þá ſvo ágætliga, *at þeir ſkylldu öngan lut eiga idea*, ɔ: Gudmundus (potens) habuit ſecum virorum nobilium filios, *& habuit eos tam egregie*, ut nihil operis facere neceſſe haberent.)

Sid-bót, morum reformatio 76.
Sid-ferdi, confvetudo, ritus 274.
Sid-látr, bene moratus 68.
Sidr, mos, religio 304.
Sidugr, urbanus, bonis moribus 270.
Sifella, compago, plurium contiguorum feries, *á fifello* jugiter perpetuò, fine interruptione 168. 242.
Síga, labi, lente ferpere 210.
Sinna f. ratio, it. attentio 302. *var. l.*
Siódr, crumena 258.
Sitia, federe. *Sitia fyri vandamum*, difcrimini effe expofitum 218. *Sitia á fvikom*, infidiari, dolos ftruere 282.
Siötugr, feptuagenarius 98.
Skap, forma, rei conftitutio, *hellt þat vel fkapi*, eadem ratione perfeveravit, eodem inftituto fere confitit 154.
Skap, animus 216. *vera i fkap*, ad animum effe, placere 220.
Skarbendíngr, fimbria crenata 96. humeralis facri nomen (*fker* feco, *fkar*, *fkard*, *fkör*, incifio, crena. *band* fafcia. Neqve tamen abfurdum eft deducere a *Skar-band* vitta, diadema.)
Skemta, tempus fallere, oblectare 6. (*fkammr*, brevis.)
Skiadak, lolium 22. vid. not. 12.
Skiálfti, tremor motus 286. *fkiálfa* tremere.
Skilia vid, mori 230. (per euphemismum.)
Skilníng f. fenfus, opinio 280.
Skilfkapr, reditus, feu redituum præftatio 48. *var. lect.* (*fkila* expedire, folvere, *Skil* præftatio.)
Skiól n. latebra it. protectio 290.

Skiótr, expeditus, celer. *ſkiótr í ſkilningum*, ingenioſus, acutus 70.

Skipa-tión, naufragium 252. (*tyni* amitto, qvod non confundendum cum *týni* colligo.)

Skörûngſkapr, gravitas, gnavitas, ſtrenuitas 48. *Skörúngr*, homo gravis & imperioſus (de viro ac foemina)

Skrá-ſetia & ſimpliciter *ſkrá*, in literas referre, literis mandare 4.

Skrautligr, ornatus, cultus 88. *ſkraut* n. ornatus.

Skriódr, calicis ſacri nomen proprium 92. *l. var.* proprie vas, aut poculum, magnæ capacitatis.

Skutull, menſa 270. A. S. *ſcuttel*. Ger. *ſchüſſel*. Lat. *ſcutula*, vas qvo cibus apponitur. (Thiodolfus de Hvini) neutraliter hac voce uſus eſt in *Höſtlöng*:

> *blaut af helgo ſkutli* ɔ: partem de ſacra menſa. qvando nominativus eſſet *Skutl* l. *ſkutil*.)

Skynding, feſtinatio 252. (*ſkunda* feſtinare.)

Skædr, noxius 328. (*ſkadi* damnum, noxa.)

Slá, ferire. *ſlá vid*, adhibere 2. 156. 158. alio ſenſu *ſlá vid*, prætexere, cauſari.

Smádr, contemtus 316. (qvaſi parvi factus, a *ſmárr*, parvus.)

Smala-madr, opilio 318. *ſmali* pecudes, grex, nunc etiam Islandis opilio, qvo ſenſu & invenitur in Fragm. Memor. Niáls S. cap. 54. (*ſmárr*. í *ſmálka* minutim, legitur in *Spec Reg.* *ſmælki* qvisqviliæ lignorum. convenit Germ. *ſchmal* tenuis, Dan. *ſmal*.)

Smíd f. fabricatio 120. alias *ſmídi* in g. neutro 116. 170.

Snarpr, acer 264.

Snilld f. elegantia 310. (*ſniallr.*)

Snökta, ſingultire 288. *ſnökt* n. ſingultus (vocabulum fictum videtur a ſonitu ſingultientium, potius qvam à *ſnöggr* celer.)

Snotr, elegans 244.

Snæda, cibum ſumere 270. *ſnæd* opſonium cibus. *Sverris S.*

Sofna, obdormiſcere mori 238.

Sól, *gánga at ſólo*, ſolem ſeqvi, i. e. recte & bene ſuccedere 196. *Raudúlfs þattr* in *Cod. Flatey. at draumr þinn* gengi at ſólo, *ok allt athæfi þitt ok forvitni* ɔ: ut ſomnium tuum feliciter eveniret, & omnia geſta tua, cogitataqve. contra *gánga andſælis*, adverſo ſole ire; dicimus ubi inepte & imperite geritur negotium, adeoqve minus ſuccedit. Alibi ſribitur, *at ſólo*, ac ſi locutio petenda ſit a *ſala* venditio 56. *var. lect.*

Spekíngr, vir ſapiens 46. 272.

Spónn, cochleare 6. 8. (Angl. *ſpoon.*)

Stadfaſtr, conſtans 88. (*faſtr*, fixus, *ſtadr*, locus.)

Stadfeſti, f. conſtantia 216. (*feſti* f. firmitas a præcedenti.)

Stafn, extremum eminens, de navi puppis & prora 242.

Steinn, gemma 226.

Stein-þró, loculus lapidens 172.

Steypa, præcipitare, peſſum dare 326.

Stika f. ulna 190. (*ſtiki*, *ſtinki* palus, ſtipes: unde *ſtika* proprie bacillum menſurando accommodatum.)

Stilling,

Stilling, moderatio 192. (*ſtilli*, ſedo, compono moderor.)

Stiúpmódir, noverca 192. Alias *ſtiupa* idem.

Stockr, trabs, *fyrir innan ſtock*, intus, intra trabes, i. e. in domo 50.

Stod f. adminiculum, columen 168. (à *ſtend* ſto.)

Stofna, inſtituere, fundamentum ponere 242.

Stóll, ſedes epiſcopalis 116.

Stólpi, columna 334.

Stórlyndr, magnanimus, munificus 92. (*lund* ingenium.)

Stór-menni, magnas, vir dives & potens 186.

Stór-menſka, magnificentia 124. (*menſka* in compoſitis, humanitas, humana indoles, aut affectio.)

Stór-tákn, ſummum miraculum 298. (*tákn*, *teikn*, ſignum.)

Stór-tídendi, res novæ inſignes 66.

Stöckva, activè, expellere ejicere 222. pasſive expelli, fugere 90.

Stöpull, turris minor 170. qvaſi *ſtöfull*, à *ſtafr* columna (cf. *Ind. Rerum*. v. *Turris*.)

Stund, tempus. *á jafnlángri ſtundu*, tantulo tempore 144. 2) ſtudium, *þeir lögdu mikla ſtund á*, multum ſtudium adhibuerunt 298

Stunda, *ſtunda á*, ſtudere, conari 286.

Stydia, ſtabilire, confirmare 170. (*ſtod*.)

Stygd, f. auſteritas, offenſio 290. *ſtyggr* auſterus. (Gr. στύγος odium.)

Svarta-ſvipr, lugubris facies 232. (*ſvarta*, pro *ſvartr*, niger, *ſvipr*, motus ſubitus, item vultus.)

Svefn-leyſi, inſomnia 224.

Sveit f. territorium 148. (proprie caterva comitatus; Gall. *ſuite*.)

Svífa,

Svífa, lente cadere, *svífa at landi* ad terram appelli 206. (ubi verbum eſt imperſonale, & cum dativo conſtruitur.)

Sultr, fames 322.

Sundr-lauſſ, diſſolutus, diverſus 276. (*ſundr*, ſeparationis vocula, *lauſſ*, ſolutus.)

Sundr-leitr, diverſus 280.

Sundr lyndr, diſcors 94. *var. l.* (*lund*, *lyndi*, ingenium.)

Sundr-þyckr, idem *ibid.* (*þocki*, *þockr*, *þykkia*, mens.)

Svinna f. decus, honeſtas 302. *ſvinnr*, honeſtus.

Svipta, auferre, privare 286.

Syn. *ſión* f. viſus 160.

Synaz, apparere 284. 288.

Syſla, dioeceſis 168. (*ek ſyſli*, negotium gero, operor.)

Sæ-fóng, maris proventus i. e. captorum piſcium copia 108. (*ſærr*, mare, *fáng* captura, *fæ* capio.)

Sækia, petere, — *at rádi*, conſulere 46. (Lat. *ſequi*.)

Sæla, beatitudo 280. (a *ſól*.) *Sæll*, fortunatus, dives 44. beatus, beate mortuus 180.

Sætr, fragrans 274.

T.

Taka, capere. *taka hiónom*, domeſticos conducere, ad ſciſcere 204.

Tala f. ſermo 186. alias numerus. (*Tel* loqvor it. numero.)

Tegia, trahere, ducere, allicere 4. (Lat. *ducere*. Germ. *ziehen*, niſi potius ſit à *Tega* jungere, *Grettis S.* & *Ol. h. S.* ſæpius.)

Tekia f. rapina, præda 266.

Telgia, dolare 120. (Gr. θέλγω delinio.)

Telia,

Telia, referre, recenſere. *Teliaz*, dicere ſe, verb. intransitiv. 72. idem ſignificant, *kvedaz*, *kallaz*, *látaz*, *ſegiaz*. *teliaz undan* tergiverſari, excuſare ſe 40.

Tengdir f. pl. affinitas, *tengdamenn* affines 218. (*teg*, *tengi*, jungo.)

Tidir f. pl. ſacra, officium divinum 62.

Tidr, uſitatus. *ſem titt er* ut fieri ſolet 294. (*tid* tempus. & hic eſt participium ſine verbo.)

Tiginn, honoratus 174. 2) ſtrictius prænobilis, perilluſtris, de regibus, jarlis, & qvandoqve epiſcopis dicitur 18. 38. 226. (*Lat. dignus*. Gr. τίω honoro.)

Tign f. dignitas, gloria, majeſtas 32.

Tignar-nafn, regis, jarli, epiſcopi titulus 38. ordinibus inferioribus non convenit.

Tigna, honorare 216. officiis honorificis colere, ſeu ea cuiqvam exhibere 166. & 168.

Tiguligr, heroicus, auguſtus 38.

Til, ad. eleganter abundat pag. 20. lin. 4. a fine pag. *til færr*, |*færr til*, par, potis, idoneus ad aliqvid 8.

Tillög n. pl. additamenta, contributiones 118. ſumtus, apparatus 124. (*legg til*, attribuo, præbeo, ſuppedito.)

Tiltaka, incipere 230.

Tilætlan deſtinatio, decretum, *benti tilætlan um óbægindi*, deſtinata incommoda portendebat 64. vid. *ætt*.

Tor-gætr, non facile parabilis 226. (ubi *S.* recte legit *Tor-gætt*. *Tor* partic. inſeparab. difficultatem notans, *get*, adipiſcor.)

Traudr, invitus. *traudt* vix, ægre 78. *var eigi traudt* (*trútt. S.*) parum abfuit 176.

Trauft n. confidentia, fiducia 278.

Trefiur f. pl. filamenta 278.

Tregda, morá, impedimentum 72. (*tregr*, tardus, invitus.)

Tuítugr, viginti ulnarum 170. (*tuí* in compofit. binio, *tugr* decas.)

U.

Ukan-fka, ignorantia 252. (*kann* fciens, *kann* fcio.)

Um, circum. *fkal ek þadan at um vera*, circa eam rem verfabor, in eo ero occupatus, id allaborabo 8. *vandrædi þau fem um voro at vera*, difficultates, cum qvibus erat confligandum 42.

Umbuna, rependere 288. (fcribitur & *aumbuna*, forte à Gr. ἀμείβω commuto, vices reddo.)

Umfram præter, fuper 164. (ubi per tmefin ufurpatur) 262.

Ummæli, dicta, juffa, vota 220.

Umfát f. infidiæ 330.

Umfyfla procuratio 168.

Una, acqviefcere 164. 212. fed hoc loco ex *S.* reponendum eft *virdi* cenfebat.

Undan, præ, ante; it. abs. *gánga undan*, præire, 2) deferere, elabi 150.

Undir, fub. *þeir er meft var undir*, qvi plurimum potuere, potentisfimi fuere 122.

Undirftada, fulcimen 202. (*ek ftend undir*, fuftineo, ne cadat.)

Unna, favere 88. (prima Indicativi *ann*, præterit. *unni.*)

Unt,

Uns, donec 156.
Uppi, ſuper. *vera uppi*, ſupereſſe, durare 138.
Uppi-halldſmadr, qvi ſuffulcit, ſuſtentat 334. (*hallda upp* & *uppi*, ſuſtentare, conſervare.)
Upprás, origo 2. (*rás* curſus.)
Upptekinn, inceptus 284. (*ek tek upp*, tollo, incipio.)
Urlauſn, opitulatio, auxilium 116. (*leyſa úr*, expedire.)
Utan, peregre 92.
Uti, foris, *verda úti*, frigoris vel tempeſtatis vehementia in via perire 62. Qvod montes & tesqva transeuntibus ſæpe accidit.

V.

Vad, vadum 32.
Vada, pedibus tranſire (ignem, aqvam) 294. (a prima Indicativi *ek ved.*)
Vallds-madr, præfectus, præſes, rector, magiſtratus 336. (*valld* poteſtas, *velld* poſſum, in poteſtate habeo.)
Valr, accipiter, falco 233. (qvaſi lectisſimum avis genus.)
Vandadr, accuratus, exqviſitus, cum cura & ſtudio factus 170. (particip. pasſiv. verbi *ek vanda.*)
Vanda-menn, neceſſarii 164. à *vandi* diſcrimen, periculum, translatè obligatio, necesſitudo, ſ. jus & vinculum necesſitudinis. *Þeirra manna er bonum Þótti meſtr vandi á*, hominum, qvibus plurimum deberi (præſtandum eſſe officii) cenſebat 174. *Hryggiar-ſtycki* í Rafns Þætti; hverr *vandi* er mer á vid Þig, qvæ mihi necesſitudo tecum intercedit *S.* (vide infra *vandr.*)
Vand-hæfi n. pl. caſus dubius & difficilis 216.

Vandliga, obſervanter, caute 176.
Vanfært, per euphoniam pro *vandfært*, & hoc pro *vandfardi*. *Þótti bonum vanfært med vera*, cenſebat negotium difficile tractatu eſſe, ſ. cautionibus ſubjectum 176. (*ferr med* gero, tracto.)
Vandr, difficilis, periculi plenus 218. 2) aliqvid magna cura faciens 154. 3) difficilis, malus 316. (hoc ultimo ſenſu ſcribitur ab antiqvis cum virgato *à vándr*.)
Vandrædi, difficultas 42. defectus 228.
Vangiörr, rudis, inconditus 6. (*van* defectus, *giörr* factus.)
Van-máttr, infirmitas 132. (*máttr* vires.)
Van-rækt, incuria 8. (*rækt* f. obſervantia, cura.)
Vargr, lupus 326.
Varir, imperſ. cum accuſativo, animus præmonet, præſagit 6. 296.
Varliga, *varla*, vix 300.
Varr, obſervans, cujusqvam rei certus 332.
Varúd, cautio, præcautio, cura 220. 236. ubi ſenſus eſſe videtur, *confitebatur affatim omnia, qvæ ſe in epiſcopatu admiſiſſe judicabat, aliis cavenda*. (*úd*, animus.)
Vatn, aqva. *Vatna-vöxtr*, aqvarum inundatio 208.
Vegligr, venerabilis 297.
Vegr, via. *á marga vego*, multis modis 40. *Þann veg*, ita 218.
Vegr, honor, gloria 224. (*veg*, elevo, pondero.)
Veg ſama, honorare 334.
Veidi, captura (avium, animalium, piſcium 324.)

Veidi-ſtöd,

Veidi-ſtöd, locus piſcaturæ 322. (*ſtöd*, *ſtabulum*, *ſtatio*. *ſtend* ſto, *ſtadr*, locus.)

Veita, dare, it. facere. *veita tídir*, ſacrum officium facere 62.

Velldi, ditio, regnum 14. (ek *velld* valeo, potior, in poteſtate habeo.)

Verda, manere, verſari, conſtitutum eſſe; *ſem hvertveggi þeirra vard í raun margri* &c. ſicuti uterqve in ærumnis multis erat conſtitutus, aut, in multas incidit ærumnas 184. ubi conjectura textui ſubdita parum plauſibilis eſt.

Vidbúnadr, apparaeus, *vetrar vidbúnadr*, apparatus in hyemem proviſus (præcipuè in alimentum pecorum) 198. (*vid* adverſus, *by* paro.)

Vidrkenníng, confesſio, ſ. agnitio ſc. delictorum, aut imperfectionis propriæ 56. (*vidr* cum, *kenna* noſcere. *medkenníng* idem.)

Vidr-viſt, præſentia, converſatio, *hægendi vidrviſtar* humanitas in converſatione 194. (*vidr*, & *viſt* manſio, qvod a *vera*, antiqvè, *veſa*, eſſe.)

Vid-ſiá f. cautio, *gera at vidſiám* cavendum judicare 226. (*vid* contra, *ſiá* in compoſitis, viſio.)

Vidſæmíng, acqvieſcentia, conſenſus, approbatio 278. (*vid*, & *ſæmi*, congruo, convenio, me accommodo 212.)

Vidtaka, reſiſtentia 266. (*tek vid* excipio, qvod & *tek í moti*.)

Vígkænn, dimicandi peritus 268. (*víg*, pugna, *veg* pugno, ſc. elevo gladium.)

Villdr, gratus, amicus, carus 38. (eſt qvaſi particip. pasſiv. a *vil* volo. Dan. *villd* idem.)

Vin-fengi n. amicitia 90. (forte posterior pars sit a *fâng* amplexus, ut sit *vin-fengi* copulatio amicitiæ, mutua amicitia.)

Vinna, facere, exhibere, præstare. *vinna beina*, hospitalitatem præstare 166.

Virdi, præt. *virdi*, æstimo, judico, existimo 236. vid. & *una.* (*verd* pretium.)

Virdíng, æstimatio, sententia, judicium. *sú virdíng er â*, ita judicatur 166. 2) honor, qvo sensu dicitur, *ad giöra virdíng eins*, & *virdíng til eins* 156. 164.

Virduligr, opiparus, pretiosus 164. 228.

Virdr, æstimatus, in honore habitus 38. 268. (particip. verbi *ek virdi.*)

Vitran, revelatio 178.

Vitund, f. notitia 318. (*vitandi* sciens, *veit* scio. Dan. *vidende.*)

Vixli, permutatio. *giafa vixli*, mutua donorum collatio 122. (Germ. *wechsel.*)

Votta, testari 208. (vid. Gloss. Syntagm. v. *vattr, vottr.*)

Voveifliga, repente, subito 208. 328. (*vá*, *vo*, malum, *veifi* vibro, ventilo. neqve absurde scribitur *vof-veifliga*, â *vofa* spectrum: spectra subito oculis objiciuntur.)

Völld, pl. (â singulari *valld*) potestas, regimen, it. actus, opera (fere in malo sensu) *af mínum völldum*, mea operâ, mea culpâ 8.

Vöndull, manipulus 200. (*vind* vincio, torqveo, complico.)

Vöxtr, incrementum, statura 38. *gánga í vöxt* incrementum capere 200. *mála vöxtr* status causæ, ratio rei gestæ 42.

Vætt f. pondus octuaginta librarum 200. (derivant à *veg* pondero.)

Y.

Yckur, vestra 280. (*yckarr*, *yckur*, *yckat*, vester-, -ra, -um.)

Yfirbodi, præfectus, dominus 194. (*yfir* supra, *byd* impero.)

Yfir-bót, emendatio 222.

Yfir-bragd, mores externi, gestus 88. 2) vultus 38. Alias *bragd* idem.

Yfir-ferd, *yfir-för*, transitus 130. (*yfir* per, trans, *ferr* eo.)

Yfirsyn, vultus, facies 286. *syn*, *sión*, id. (qvasi *superficies*, *forma exterior*.)

Yndi-fall, lætitiæ detrimentum 242. (*yndi* voluptas, *fall* casus.)

Yrkia, facere carmen 312. (*verk* opus.)

Þ.

Þadan at, ex ea parte, pro *þar* ibi 8.

Þarfligr, utilis 80. (*þörf*, opus, usus, utilitas. Dan. *Tarv*.)

Þeckiligr, amabilis 88. (Dan. *Tækkelig*. *þigg*, accipio, admitto.)

Þekia, tectum 202. (*þek*, tego.)

Þel, cujusqvam rei intimum. *náttar-þel* conticinium 208.

Þess, ob eam rem, aut, in ea re 88. est genitivus ellipticus pronominis demonstrativi *sá*, nam plene foret *til þess*, aut *þess vegna*; potest tamen esse

Enallâge pro dativo *því*, vel *i því.* aut accusativo, *fyri þat.*

Þíakadr, defatigatus, vexatus 206. *var. lect.* *þiaka* vexo, *þiát*, servitute premo, in servitute habeo, *þí*, mancipium.)

Þíngfor, iter ad comitia generalia. *þíngfarar-kaup*, tributum pro itinere ad comitia solvendum 52.

Þocka-gódr, vultu amabili 70.

Þolraun, patientiæ probatio, casus qvo patientia probatur 314. (*þol*, patientia, vid. Gloss. Syntagm. v. *þola.* *raun* examen, experimentum, periculum.)

Þoran f. audacia 294. (vid. Gloss. Syntagm. v. *þora.*)

Þrekadr, labore fatigatus 206. (*þrek* labor.)

Þridiûngr, tertia pars, triens 78.

Þrí-tugr, triginta annorum, it. triginta ulnarum 44.

Þró f. loculus 174.

Þrotinn, defessus 152. (*þryt*, deficio, desino.)

Því at eins, eo pacto 212. (*því* revera est dativus neutr. gen. pronominis demonstrativi *sá*, & hic stat pro *med þvi*, qvod latini simili sensu efferunt *cum eo* ɔ: eâ conditione. *at eins* solummodo.)

Þydr, blandus, comis 88. (à *þiód* populus q. d. *humanus*, *popularis*, *civilis.*) aliud, & alius originis est *þydr* liqvidus, tepidus, Gall. *Tiede*, & potest dubitari, anne hoc potius scribendum sit per *í*, *þídr.*

Þyngd, morbus 54. (*þûngr* gravis.)

Þyrft f. commodum, utilitas 152. (*þarfr.* vid. supra.)

Þyss, tumultus 324. (forte a *θίασος* coetus tripudiantium.)

Þytr, ululatus 284. (Dan. *Túden*. Þióta sonitare. Þiótr, ventus sonorus.)

Æ.

Æia, *ægia*, qvietem jumentis dare 328. (ubi vitiose in textu est *æa*. a prima indicativi ek *ái*. Gr. ἄω, αὔω, spiro. sed vide tamen Indic. *Kristni S.* v. *ái*.)

Æpa, clamare, lamentari, plorare 284. *óp*, clamor, ploratus.

Ærinn, qvantus satis est 146. *ærnir* satis multi 194. *ærit*, *ærit nóg*, satis 168. (*ár* annus, annona.)

Æskia, optare 194. (Dan. *aske*, *önske*. *ósk* votum.)

Ætt, genus. 2) plaga, regio. *fráfall Gissurar biskups benti til ættar um öll óhægindi* &c. decessus Gissuris Episc. qvasi digitum intendebat in regionem omnium incommodorum &c. ɔ: ea evidenter præmonstrabat 64. *var. lect.*

Corrigenda.

Pag. 4. Lin. 14. lege. hverir, pro hvorir.
— 5. — 20. l. duco, pro dico.
— 18. — 14. pro *enn*, l. forte *er*.
— 25. — 2. l. meridiana.
— 50. — — biſkupslauſt, una voce.
— 52. — 1. valinn, pro valin.
— 56. — — lect. var. lit. q. alltiafnt, pro ávallt. & lit. r. fòlu &c.
— 61. not. l. *ita*. & lin. ſeqv. *posſit*.
— 68. — 10. ſonr, pro ſonar.
— 76. — — lect. var. b. Kriſtinn laga &c.
— 84. lin. ult. vetrinn. pro vetrin.
— 92. — — lit. b. præponenda eſt voci *dómum*.
— 100. lin. ult. poſt *mannſkada*, puncto diſtingue.
— 131. — 17. rectius, *conſtat*.
— 148. — 4. poſt *illmenni*, commate diſtingue.
— 163. — 15. pro *Islandia*, reponendum eſſe *Norvegia*, ſvadent circumſtantiæ.

Pag.

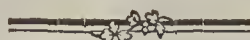
Pag 165. Lin. 8. gauiſum. pro viſum.
— 167. — 5. poſt *miſſæ epiſcopi*, adde: *vulgari*, ɔ; tritæ & notæ.
— 184. — 9. ſídan, pro fídan.
— 200. — 14. giörníngi, pro giöníngi.
— 204. — 12. margt, pro magt.
— 207. — 10 pro *divinæ*, lege *Dei*.
— 208. — 12. voveifliga, pro vofeifliga.
— 212. — 3. cap. virdi, pro yndi. & conf. Ind. voc. uni & virdi.
— 245. — 7. lydr á allr, pro lídr á allt; de cujus emendationis auctoritate & ſenſu conſule Ind. vocum v. *örſæti*.
— 247. — 10. expuge punctum poſt *miti*.
— 256. — 6. unni, pro kunni.
— 259. — 7. poſt *exſtiturum*, colo diſtingue.
— 266. — 5. meſtr, pro meſtar.
— ibid. — 11. dele punctum poſt (r). & iſti præpone, nam illa varians lectio pertinet ad periodum feqventem. Qvi correxit *Thorvalldsſagam*, mirè illam corrupit, peruerſa hac interpunctatione, qvod ſtudione an inſcitia fecerit, incertum eſt. Ubi autem, qvod ſæpè fit in ſeqventibus, ſimilis error occurrit, relegabitur lector ad hanc emendationem hujus pag.
— 274. (l). (p), & (q), corrige, ut monitum eſt modò ad pag. 266.
— 275. — 13. decreuiſſet, pro decreuerat.

Pag.

Pag. 276. Lin. 16. bodar, pro boder.
— ibid. — — (y), (z), corrige, ut ſupra.
— 288. — 16. hverninn, pro hverinn.
— 294. — — (m). (p), corrige, ut ſupra.
— 295. — 16. poſt *coenaculi*, adde: *medii.*
— 297. — 2. poſt conſecrauerat, commate diſtingue.
— ibid. — 7. dele, *ignem:* & *ingrederentur* ibi ponitur abſolutè loco, *progrederentur.*
— ibid. — 8. dele, *atqve truncis.*
— 302. var. lect. t. lege Veſtfirdinga, pro Veſtfirdi.
— 303. — 11. poſt *Thermarum valle*, adde: *filius Thorkilli, filii Grenjadi..*
— 304. — — (g), corrige, ut ſupra.
— 308. — — (d). (f), corrige, ut ſupra.
— 310. — — (m), (n). corrige, ut ſupra.
— 312. — 5. gudlaſtadi, pro gudlaſtadi.
— 314. — — (g), (h), corrige, ut ſupra.
— 315. — 15. neqviſſet, pro neqvibat.
— 316. — — (o), corrige, ut ſupra.
— 318. — — (r), corrige, ut ſupra.
— 320. — — (e), corrige, ut ſupra.
— 322. — — (o), (s), & (u), corrige, ut ſupra.
— 324. — ult. var. lege, GARDHVERFA.
— 326. — — (c). (d), corrige, ut ſupra.
— 328. — — (k), &(l), corrige, ut ſupra.
— ibid. — 14. æia, pro æa.
— 330. — — (u), corrige, ut ſupra.
— ibid. — 13. legendum ſine dubio IVda ɔ: qvarta, pro VIIda, conf. cap. IV. ſub initio.
— 332. — — (z). corrige, ut ſupra.
— 334. — — (g), corrige, ut ſupra.

Pag.

Pag. 335. Lin. 3. qvasqve, pro qvas.
— 336. — 1. höfdíngium, pro hödíngium.
— ibid. — 9. reyfti, pro reifti.
— ibid. — 11. pone, S. ɔ: Sancti, ante, Johanni baptifta.
— ibid. — — (k), (m). corrige, ut fupra.

